

Naam voorstel Nummer SERV-203	Statenvoorstel Jaarstukken 2014 Provincie Zeeland		
Betreft vergadering	Gezamenlijke vergadering van de		22 mei 2015
	commissie Bestuur Commissie Economie Commissie Ruimte		
	Provinciale Staten		5 juni 2015
Te verzenden aan	Statenbreed		
Verzenddatum	7 mei 2015		
Commissiegriffier	Margreeth Trimpe	0118 – 63 14 37	me.trimpe@zeeland.nl
Adviseur	Simon de Visser	0118 – 63 15 94	s.de.visser@zeeland.nl
Inhoudelijk ambtenaar	Marin de Zwarte	0118 – 63 16 01	m.de.zwarte@zeeland.nl
Verantwoordelijk bestuurder	C.M.M. Schönknecht-Vermeulen		

Inhoudelijk	
Naam voorstel	Jaarstukken 2014
Aanleiding	Vaststelling van de jaarstukken 2014
Kaders	Kaders zijn gesteld in de beleidsnota's en de begroting.
Controle	Betreft de verantwoording van GS aan PS van het gevoerde beleid in 2014.
Uitvoering	Jaarrekening: - De opbouw van het saldo vóór bestemming van de jaarrekening van € 12,77 miljoen is opgenomen in het statenvoorstel. Per programma worden de over- en onderschrijdingen van meer dan €50.000 toegelicht. GS stellen voor € 11,32 miljoen via begrotingswijziging opnieuw te ramen in de begroting 2015 en volgende jaren. Hierdoor resteert een positief rekeningsaldo na bestemming van € 1,45 miljoen. Voorgesteld wordt dit toe te voegen aan de algemene reserve; - In het voorstel Financiële eindsprint (STR-190) werd een positief rekeningsaldo van € 3,4 miljoen verwacht. Het werkelijke positieve rekeningsaldo valt € 2 miljoen tegen, maar dit heeft mede te maken met de verplichting om de voorziening Thermphos volledig in 2014 te vormen. Er was geraamd een voeding aan de voorziening van € 1 miljoen in 2014 en € 3 miljoen in 2015. In totaal € 4 miljoen. De omvang van de te vormen voorziening valt € 1 miljoen mee, maar de last in 2014 is € 2 miljoen hoger. In 2015 is de last € 3 miljoen lager dan geraamd. Dit wordt nog in een begrotingswijziging 2015 verwerkt; - Met het vaststellen van de jaarrekening worden ook de lastenoverschrijdingen op de programma's Leefbaarheid, Milieu en Toerisme en recreatie achteraf geautoriseerd door PS;

- De rijksbijdrage voor Natuurpakket Westerschelde (NPW) wordt op een aparte bankrekening van het Groenfonds gestort. Per ultimo 2014 is het saldo ruim € 86 miljoen. Daarnaast heeft de provincie nog 678 ha met boekwaarde € 0 voor ruilgronden NPW. De besteding is gebaseerd op het afgesloten convenant tussen Rijk en Provincie over uitvoering van enkele besluiten uit de Ontwikkelingschets 2010 Schelde-estuarium. PS worden via de cie Ruimte mondeling geïnformeerd over de voortgang; schriftelijke voortgangsrapportage vindt zonder vaste frequentie plaats, voor het laatst bij afdoening van de PS toezegging 177 bij brief van 26 augustus 2014. In de begroting 2014 was ten onrechte een bate NPW geraamd van € 2,4 miljoen. Dit is meegenomen in het saldo van de rekening 2014. In de begroting 2015 is ten onrechte een bate geraamd van € 1,7 miljoen. Hiervoor wordt nog een begrotingswijziging voorgelegd.
- De personeelskosten zijn € 0,5 miljoen meegevallen. Ook de materiële overheadkosten vielen € 0,5 miljoen mee. Daartegenover staat de afboeking ineens van € 1,2 miljoen geactiveerde kosten zaaksysteem.

Jaarverslag:

- Op de voortgang van de in de begroting 2014 opgenomen doelstellingen wordt gerapporteerd.
- Benodigd weerstandsvermogen exclusief risico N62 is berekend op € 12,6 miljoen. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 61,2 miljoen (inclusief een algemene reserve van € 46 miljoen). Het risico van de N62 is niet meegenomen, aangezien het risicodossier N62 nog niet op orde is. Het reserveren van het maximale bedrag van ruim € 37 miljoen is volgens GS ongewenst, aangezien de risico's niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden;
- De provincie zit in een leensituatie door de investeringen in de Sluiskiltunnel. Door het afsluiten van een swap-overeenkomst betaalt de provincie een vaste rente. Door vertraging van andere projecten is de financieringsbehoefte bij de provincie lager dan verwacht. Ongeveer € 57 miljoen minder dan aanvankelijk geraamd. Door het niet volledig gebruiken van de swap (overhedge) is op grond van de verslagleggingseisen een voorziening gevormd van € 1 miljoen. Volgens de planningen wordt ultimo 2015 de swap volledig gebruikt. Hierdoor kan de voorziening verminderd worden met € 0,3 miljoen. Dit bedrag vormt onderdeel van het saldo van de jaarrekening.

Accountantsrapport:

De accountant:

- heeft een goedkeurende verklaring afgegeven bij de jaarrekening voor zowel de getrouwheid als de financiële rechtmatigheid;
- merkt op dat op onderdelen in de toelichting meer ingegaan kan worden op de oorzaak van de verschillen;
- acht een meer gestructureerde en eenduidige aanpak van de control bij grotere projecten wenselijk;
- heeft op verzoek van de statencommissie Bestuur, Financiën en Welzijn expliciet aandacht besteed aan Kanaalkruising Sluiskil, Perkpolder en Waterdunen. De accountant:
 - constateert dat uit de laatste voortgangsrapportage blijkt dat het project binnen het beschikbare budget kan worden afgerond;
 - adviseert bij Perkpolder verschillende scenario's uit te werken, waarin de risico's van de provincie worden toegelicht;
 - vindt het van belang dat de calculaties van Waterdunen periodiek worden geactualiseerd en PS worden geïnformeerd over de financiële stand van zaken;

	- constateert dat de omvang van de provinciale grondvoorraad aanzienlijk is toegenomen en geeft in overweging om een nieuwe grondnota op te stellen; - constateert een groot verschil aan geplande, maar niet gerealiseerde baten en lasten bij het Natuurpakket Westerschelde (NPW). Reactie GS op accountantsrapport: GS nemen aanbevelingen en adviezen van de accountant over.
Kosten en dekking	Er is een positief rekeningsaldo behaald van € 12,77 miljoen. Hiervan stellen GS voor om € 11,32 miljoen aan kredieten via een begrotingswijziging opnieuw te ramen in 2015 en volgende jaren voor verschillende projecten. Het restant van ruim € 1,45 miljoen wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Daarnaast wordt in een begrotingswijziging 2015 de toevoeging aan de voorziening Thermphos van € 3 miljoen en de onterecht geraamde baten NPW van € 1,7 miljoen afgeraamd.
Overige informatie	
Resultaat commissiebehandeling	

15006994

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

bericht op brief van: -
uw kenmerk: -
ons kenmerk: 15006031
afdeling: Financiën
bijlage(n): 3
behandeld door: Marin de Zwarte
doorkiesnummer: 0118-631601
onderwerp: Jaarstukken 2014 toezenen aan PS

De voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland
p/a Statengriffie

PROVINCIE ZEELAND	
AFD. SG	AMBT.
AFD. TERMIJN	Joosse
DATUM - 7 MEI 2015	
DOC.NR.	15006994
ZAAK NR.	
CLASS.	

verzonden:

07 MEI 2015

Middelburg, 21 april 2015

Geachte voorzitter,

Hierbij sturen wij u de jaarstukken van de provincie Zeeland over 2014.

De jaarstukken 2014 van de Provincie Zeeland bestaan uit de jaarrekening en het jaarverslag en het Staten-voorstel. Het sociaal jaarverslag is opgenomen in het jaarverslag.

De goedkeurende controleverklaring van de controlerend accountant is opgenomen in de jaarrekening.

In de commissie BFW van 17 oktober 2014 is de toezegging (156) gedaan om de onderverdeling in het Provinciefonds in beheerstaken en ontwikkeltaken op te nemen in de jaarrekening. De uitsplitsing is hieronder opgenomen en in de jaarrekening 2015 zal deze uitsplitsing, conform de opstelling van de begroting 2015, in de rekening zelf worden opgenomen.

Provinciefonds Zeeland 2014:

Beheertaken via maatstaven	58,2 mln
Ontwikkeltaken via maatstaven	9,2 mln
Ontwikkeltaken niet via maatstaven	30,0 mln
Motorrijtuig en capaciteit	-1-29,1 mln
OEM/vermogen	-1-10,0 mln
Totaal Algemene uitkering	58,3 mln
Decentralisatie- integratieuitkeringen	29,1 mln
Totaal uitkeringen Provinciefonds	87,6 mln

Wij stellen voor:

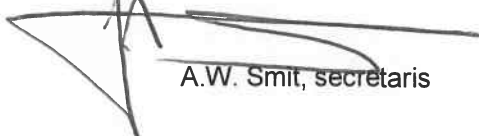
- De bijgevoegde jaarstukken 2014 te behandelen in de gezamenlijke commissievergadering van 22 mei en uiteindelijk in de vergadering van de Provinciale Staten van 5 juni 2015.
- Toezegging BFZ 156 dd 17-10-2014 als afgedaan te beschouwen.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Gedeputeerde
belast met
behandeling: Schönknecht-Vermeulen, C.M.M.

Vergadering PS: 05-06-2015
Nr: SERV-203
Agenda nr:
Vergadering GS: 21-04-2015
Nr: 15006029

Onderwerp: Jaarstukken 2014

VOORSTEL

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

Het college van Gedeputeerde Staten bieden de concept Jaarstukken 2014 Provincie Zeeland ter vaststelling aan. Met deze jaarstukken wordt verantwoording afgelegd aan Provinciale Staten over het in 2014 gevoerde beleid, de geleverde prestaties en de daarvoor ingezette middelen. Voorgesteld wordt om van het positieve rekeningsaldo € 1,45 mln toe te voegen aan de Algemene Reserve en € 11,32 mln via begrotingswijziging op nieuw te ramen.

Op grond van de Provinciewet leggen Gedeputeerde Staten de jaarstukken 2014 ter vaststelling voor aan Provinciale Staten. De Provinciewet schrijft voor dat de door Provinciale Staten vastgestelde jaarstukken voor 15 juli naar de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden gezonden. Door de jaarstukken in de vergadering van 5 juni te behandelen kan hier aan worden voldaan.

De jaarstukken van de provincie bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening en zijn samengesteld conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Het jaarverslag bestaat uit de beleidsprogramma's en de verplichte paragrafen. Daarnaast zijn in het jaarverslag enkele bijlagen opgenomen, waaronder het Sociaal Jaarverslag. De jaarrekening bevat de financiële verantwoording in de vorm van de balans met toelichting en de programmarekening.

De jaarstukken 2014 zijn het laatste verantwoordingsdocument over het begrotingsjaar 2014 en daarmee het sluitstuk van de bestuurlijke planning- en controlcyclus. Als basis dienen de door Provinciale Staten vastgestelde begroting 2014 inclusief de wijzigingen hierop.

Jaarrekeningsaldo 2014

Het positieve verschil tussen de geraamde (begroting na wijziging) baten en lasten en de realisatiecijfers bedraagt € 12,77 miljoen. In essentie wordt dit rekeningsaldo verklaard door:

Via de decembercirculaire van het Provinciefonds viel de algemene uitkering over 2014 gunstiger uit.	€ 2,0 miljoen
Hogere opbrengst motorrijtuigenbelasting	€ 0,55 miljoen
Als gevolg van de gunstige rente- en inflatieontwikkeling was er een vrijval op de voorzieningen PSD en Derivaten. Daarnaast viel de rentelast mee.	€ 1,0 miljoen

Als gevolg van bijgestelde planningen zijn de geraamde middelen van Waterdunen en Herstructurering Stadshavens in volgende jaren nodig	€ 7,0 miljoen
Overige plannen en projecten die later uitgevoerd gaan worden	€ 1,0 miljoen
Meevallende inkomsten en/of onderbesteding, waaronder: verzelfstandigingsbijdrage Zeeland Seaports € 0,25 mln; herstructureringsprojecten € 0,38 mln; lagere uitvoeringskosten BIJ12 € 0,64 mln; lagere lasten infrastructuur € 0,5 mln; positief resultaat Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen € 0,24 mln.	€ 2,0 miljoen
Als gevolg van bijgestelde planningen van projecten valt een deel van de provinciale co-financiering op gezamenlijke (EU/Rijk) projecten 2014 vrij.	€ 1,4 miljoen
Afrekening dienstenovereenkomst 2014 RUD	€ 0,6 miljoen
Meevallende afrekeningen van subsidies en opdrachten uit voorgaande dienstjaren	€ 2,5 miljoen
Het conform de voorschriften volledige voeden van de voorziening Thermphos in 2014 (in plaats van in 2015) en vorming verliesvoorziening Waterdunen	-/- € 2,8 miljoen
Onterecht geraamde baten (NPW)	-/- € 2,4 miljoen
Overhead- en apparaatskosten (personeelskosten + 0,5 mln, indirecte kosten -/- 0,7 mln, waarvan -/- 1,2 mln kosten zaaksysteem)	-/- € 0,2 miljoen

Bestemming rekeningsaldo 2014

Van het rekeningsaldo willen wij € 1.451.700 toevoegen aan de Algemene Reserve en € 11.318.300 opnieuw ramen. In onderstaande tabel treft u de specificatie aan van de opnieuw te ramen budgetten.

Op 13 februari 2015, bij de behandeling van ons voorstel Financiële eindsprint (Statenvoorstel STR190), is een voorschot genomen op een positief rekeningsaldo 2014 en € 3.400.000 aan de algemene reserve onttrokken. Nu blijkt dat na onderstaande bestemmingen er € 1.451.700 resteert om toe te voegen aan de Algemene Reserve. Van de in 2015 geraamde voeding voorziening Thermphos ad € 3 mln, is in 2014 al 2 mln gerealiseerd, zodat die 2 mln in de reserve kan blijven.

programma 3 Cultuur

De subsidie voor kosten voor het A-theater in Middelburg is vastgesteld. Van het vrijvallende deel wordt voorgesteld om € 100.000 over te boeken naar 2015 voor subsidie voor het Archeologisch Museum Zeeland in Aardenburg

€ 100.000 **€ 100.000**

programma 5 milieu

Betreft project bestuurlijke strafbeschikkingen. Deze middelen dienen beschikbaar te blijven in verband met verrekening met het Rijk

€ 61.000 **€ 261.000**

Duurzame ontwikkeling Zeeland. Betreft een meerjarig project waarvoor de provinciale cofinancieringsmiddelen beschikbaar moeten blijven omdat deze gekoppeld zijn aan een bijdrage van het ministerie van EZ

€ 75.000

Betreft lopend Europees project Pro Tide. Op dit project is er een onder-realiseatie en zijn de salariskosten niet direct ten laste van het project gebracht. In 2015 volgen nog bestedingen.	€ 125.000	
programma 6 ruimtelijke omgeving		€ 1.915.300
Herstructurering Stadshavens. Dit budget bestaat uit de FES-bijdrage van het Rijk voor het project Buitenhaven in Vlissingen. Het budget wordt ingezet na ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst met Zeeland Seaports en gemeente Vlissingen. Hierin worden planning en totale dekking vastgelegd. Ondertekening werd voorzien eind 2014, maar dit is niet gehaald omdat de business case nog niet geheel sluitend was. Uitvoering blijft noodzakelijk om de afspraken met het Rijk na te komen, de provinciale doelstellingen voor herstructurering van bedrijventerrein te realiseren en de verkeersontsluiting van het totale gebied te verbeteren.	€ 1.390.300	
Veerse Dam. De gezamenlijke partners (Noord-Beveland, Veere, RWS, Waterschap en Provincie) zijn op hoofdlijnen akkoord met de visie voor de ontwikkeling van de Veerse Dam. Uitvoering en koppeling met Europese subsidiestromen vinden plaats vanaf 2015.	€ 100.000	
Met de gemeente Borsele is er een afspraak voor het bijdragen in de verbetering van de omgevingskwaliteit. In 2014 zijn er geen ontwikkelingen geweest, waardoor het budget 2014 ad € 425.000 resteert. Het totaalbedrag van deze afspraak is over meerdere jaren verspreid en dient in totaal, minus wat al gerealiseerd is, gereserveerd te blijven voor het moment dat zich ontwikkelingen aandienen. In 2015 wordt gewerkt aan de afwikkeling van de afspraak.	€ 425.000	
programma 8 natuur en landschap		€ 7.292.000
In 2014 is geconstateerd is dat er in 2014 ten onrechte een bate van € 2,4 mln is geraamd en in 2015 ten onrechte 1,67 mln. Deze administratieve omissie wordt nu hersteld.	€ 1.672.000	
Waterdunen groene zone. Het uitvoeringstempo is lager dan geraamd. Dit heeft te maken met de afstemming tussen de verschillende uitvoeringsbestekken. En te weinig beschikbare capaciteit plus complexiteit in de uitvoering van het project.	€ 5.620.000	
programma 13 mobiliteit		€ 55.000
Het in 2014 geplande incidentele onderhoud aan de sluizen is pas afgerond in 2015. Conform de voorschriften dienen de kosten gemaakt in 2015 verantwoord te worden in 2015. Daarom wordt voorgesteld het incidentele budget mee over te boeken naar 2015	€ 55.000	

programma dekkingsmiddelen

Bij decembercirculaire 2014 is een incidentele decentralisatie uitkeringen ontvangen voor uitgaven in komende jaren: 2 mln ivm PAS maatregelen. In 2014 is al voor € 400.000 aan maatregelen uitgevoerd.

€ 1.600.000

€ 1.600.000**overhead salarissen**

In het Sectoroverleg Provinciale Arbeidsvoorwaarden is overeengekomen: "Het budget gedifferentieerd belonen moet daarvoor geoormerkt moet blijven en kan dus niet bij onder uitputting terugvloeien naar de algemene middelen

€ 95.000

€ 95.000**Totaal te bestemmen in 2015****€ 11.318.300****€ 11.318.300****Accountantscontrole**

De jaarrekening is gecontroleerd door accountant Deloitte. De accountant heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven, zowel voor de getrouwheid als voor de rechtmatigheid. De verklaring is opgenomen in de jaarrekening.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter,

A.W. Smit, secretaris.

Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 21 april 2015, nr. 15006029;

besluiten:

1. De jaarstukken 2014 van de Provincie Zeeland vast te stellen.
2. Van het positieve rekeningsaldo € 11.318.300 via begrotingswijziging opnieuw te ramen.
3. Het restant van het positieve rekeningsaldo € 1.451.255,61 toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Jaarrekening 2014

WAT HEEFT HET GEKOST?

Inhoud

Algemene toelichting	2
Overhead en apparaatskosten	3
Rechtmatigheid	3
Begrotingscriterium - lasten	4
Onvoorzien	5
Wet Normering Topinkomens (WNT)	5
Overzicht van baten en lasten	7
Toelichting verschillen tussen begroting na wijziging en de rekening	8
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	23
Overzicht incidentele baten en lasten	24
Balans per 31 december 2014	25
Waarderingsgrondslagen	27
Toelichting bij de balans	30
Vaste activa	30
Investerings met een economisch nut	30
Investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut	30
Financiële vaste activa	30
Vlottende activa	31
Vorraden	31
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	32
Overlopende activa	33
Liquide Middelen	33
Vaste Passiva	33
Eigen vermogen	33
Het resultaat	35
Vorzieningen:	35
Vlottende passiva	37
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	37
Overlopende passiva:	38
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	39
Staat van activa	43
Vervolg staat van activa	44
Staat van restant investeringskredieten	45
Vervolg restant investeringskredieten	46
Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva	47
SISA	49
Accountantsverklaring	50
LVA Lijst van Afkortingen	53

Algemene toelichting

Het hieronder gepresenteerde overzicht van de baten en de lasten 2014, geeft inzicht in de baten en de lasten per programma. Hierbij zijn de oorspronkelijke geraamde programmatotalen, de begrote programmatotalen na wijziging en de gerealiseerde programmatotalen gepresenteerd. De gerealiseerde programmatotalen zijn geconfronteerd met de begroting na wijziging. In de laatste kolom is het saldo af te lezen.

(bedragen x €1.000)										
Programma	Begroting 2014			Begroting 2014 na wijziging			Rekening 2014			Resultaat
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Saldo
Leefbaarheid	7.504	-25	7.479	7.654	0	7.654	7.731	-13	7.718	-64
Jeugdzorg	32.137	-31.324	812	33.980	-33.089	891	33.922	-33.048	874	17
Cultuur	27.404	-3.299	24.105	23.460	-3.344	20.116	21.985	-1.907	20.079	38
Bestuur	8.497	-239	8.258	8.424	-287	8.137	8.371	-574	7.797	340
Milieu	11.207	-162	11.045	11.566	-823	10.743	13.879	-2.377	11.502	-759
Ruimtelijke omgeving	21.263	-2.041	19.223	20.066	-4.365	15.701	18.128	-3.951	14.177	1.524
Watermanagement	3.499	-15	3.484	3.594	-126	3.467	3.965	-639	3.325	142
Natuur en landschap	65.258	-40.935	24.323	83.904	-51.153	32.750	49.114	-20.479	28.634	4.116
Economie	10.679	-81	10.598	10.525	-47	10.478	10.034	-262	9.772	706
Toerisme en recreatie	2.222	-67	2.155	2.293	-291	2.002	4.442	-2.657	1.785	216
Landbouw en visserij	1.554	0	1.554	1.232	-25	1.207	1.223	-27	1.196	11
Onderwijs	1.848	-590	1.258	1.749	-1.021	728	1.067	-403	664	64
Mobiliteit	99.654	-69.820	29.834	94.164	-65.688	28.475	78.288	-50.190	28.098	377
Totaal programma's	292.727	-148.599	144.128	302.611	-160.261	142.350	252.148	-116.526	135.622	6.728
Algemene dekkingmiddelen	7.648	-146.251	-138.603	4.040	-137.851	-133.811	424	-140.276	-139.853	6.042
Totaal saldo van baten en lasten	300.375	-294.850	5.525	306.650	-298.111	8.539	252.572	-256.802	-4.230	12.770
Reservemutaties	23.630	-29.155	-5.525	40.565	-49.105	-8.539	40.565	-49.105	-8.539	0
Gerealiseerde resultaat	324.005	-324.005	0	347.216	-347.216	0	293.137	-305.907	-12.770	12.770

Rekeningsaldo

Het positieve verschil tussen de geraamde (begroting na wijziging) baten en lasten en de realisatiecijfers bedraagt € 12,77 miljoen. In essentie wordt dit rekeningsaldo verklaard door:

Via de decembercirculaire van het Provinciefonds viel de algemene uitkering over 2014 gunstiger uit. € 2,0 miljoen

Hogere opbrengst motorrijtuigenbelasting € 0,55 miljoen

Als gevolg van de gunstige rente- en inflatieontwikkeling was er een vrijval op de voorzieningen PSD en Derivaten. Daarnaast viel de rentelast mee. € 1,0 miljoen

Als gevolg van bijgestelde plannen zijn de geraamde middelen van Waterdunen en Herstructurering Stadshavens in volgende jaren nodig € 7,0 miljoen

Overige plannen en projecten die later uitgevoerd gaan worden € 1,0 miljoen

Meevallende inkomsten en/of onderbesteding, waaronder: € 2,0 miljoen
 verzelfstandigingsbijdrage Zeeland Seaports € 0,25 mln;
 herstructureringsprojecten € 0,38 mln;
 lagere uitvoeringskosten BIJ12 € 0,64 mln;
 lagere lasten infrastructuur € 0,5 mln;
 positief resultaat Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen € 0,24 mln.

Als gevolg van bijgestelde plannen van projecten valt een deel van de provinciale co-financiering op gezamenlijke (EU/Rijk) projecten 2014 vrij. € 1,4 miljoen

Afrekening dienstenovereenkomst 2014 RUD € 0,6 miljoen

Meevallende afrekeningen van subsidies en opdrachten uit voorgaande dienstjaren	€ 2,5 miljoen
Het conform de voorschriften volledige voeden van de voorziening Thermphos in 2014 (in plaats van in 2015) en vorming verliesvoorziening Waterdunen	-/- € 2,8 miljoen
Onterecht geraamde baten (NPW)	-/- € 2,4 miljoen
Overhead- en apparaatskosten (personeelskosten + 0,5 mln, indirecte kosten -/- 0,7 mln, waarvan -/- 1,2 mln kosten zaaksysteem)	-/- € 0,2 miljoen

Verderop in deze jaarrekening wordt per programma ingegaan op de oorzaken van alle gesaldeerde significante (groter dan € 50.000) afwijken per doelstelling.

Overhead en apparaatskosten

(bedragen x €1.000)				
	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
01 Leefbaarheid	1.964	1.718	1.725	-7
02 Jeugdzorg	768	811	815	-4
03 Cultuur	1.233	1.201	1.206	-5
04 Bestuur	5.370	4.974	4.994	-20
05 Milieu	1.283	1.031	1.035	-4
06 Ruimtelijke omgeving	3.879	3.835	3.850	-15
07 Watermanagement	2.832	3.033	3.045	-12
08 Natuur en landschap	6.088	5.119	5.140	-21
09 Economie	3.714	4.463	4.481	-18
10 Toerisme en recreatie	600	629	632	-3
11 Landbouw en visserij	448	415	417	-2
13 Mobiliteit	13.940	14.619	14.677	-58
Totaal	42.120	41.850	42.016	-166

Ten opzichte van de begroting 2014 is er voor € 0,2 mln meer aan overhead en apparaatskosten toegerekend aan de programma's. Deze afwijking wordt met name veroorzaakt door een overschot op de personeelskosten van ca € 545.000 en een tekort op de indirecte kosten van € 711.000. Dit tekort wordt met name veroorzaakt door het volledig verantwoorden van de kosten van het zaaksysteem in de exploitatie van 2014.

Overhead en apparaatskosten per programma

Het provinciale beleid wordt gerealiseerd door de inzet van de provinciale ambtenaren. Daarom worden de kosten hiervan (overhead en apparaat) toegerekend aan de beleidsprogramma's conform de verdeling in de begroting. In de navolgende financiële analyse per programma wordt daarom niet dieper ingegaan op de oorzaken van deze afwijkingen per programma.

Rechtmatigheid

Onder rechtmatigheid vallen een drietal begrippen: het Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium (M&O), het voorwaardencriterium en het begrotingscriterium (de financiële rechtmatigheid).

M&O criterium

Onder misbruik wordt verstaan het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

De Provincie Zeeland hanteert een integriteitsbeleid. Ook in al het overige provinciale beleid en met name op die beleidsterreinen met een verhoogde kans op het voorkomen van misbruik dan wel oneigenlijk gebruik zijn maatregelen getroffen om dit gevaar uit te sluiten. Middels checklists, steekproeven en andere controles wordt dit geborgd. Over 2014 zijn er geen signalen ontvangen over misbruik en/of oneigenlijk gebruik.

Begrotingscriterium - lasten

(bedragen x €1.000)				
	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil	Verschil in %
01 Leefbaarheid	7.654	7.731	-77	-1,0
02 Jeugdzorg	33.980	33.922	58	0,2
03 Cultuur	23.460	21.985	1.475	6,3
04 Bestuur	8.424	8.371	53	0,6
05 Milieu	11.566	13.879	-2.313	-20,0
06 Ruimtelijke omgeving	20.066	18.128	1.938	9,7
07 Watermanagement	3.594	3.965	-371	-10,3
08 Natuur en landschap	83.904	49.114	34.790	41,5
09 Economie	10.525	10.034	491	4,7
10 Toerisme en recreatie	2.293	4.442	-2.149	-93,7
11 Landbouw en visserij	1.232	1.223	9	0,7
12 Onderwijs	1.749	1.067	682	39,0
13 Mobiliteit	94.164	78.288	15.876	16,9
90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	4.040	424	3.616	89,5
Totaal	306.650	252.572	54.079	17,6

Bovenstaand overzicht zet per programma de geraamde lasten (begroting na wijziging) af tegen de gerealiseerde lasten (rekening). Wanneer de realisatie hoger is dan de raming dan is er in principe sprake van een onrechtmatigheid. Het door Provinciale Staten beschikbaar gestelde budget is immers overschreden en het budgetrecht dus geschonden. Wanneer echter wordt vastgesteld dat tegenover deze lastenoverschrijding navenant hogere baten staan en/of dat deze lastenoverschrijding veroorzaakt wordt door de uitvoering van reeds vastgesteld provinciaal beleid dan kan Provinciale Staten, door in te stemmen met de jaarstukken, deze overschrijdingen achteraf autoriseren. Daarmee wordt de begrotingsonrechtmatigheid ongedaan gemaakt.

Programma 01 Leefbaarheid

Na correctie voor de overhead overschrijding resteert € 70.000 (0,9%). Dit betreft verschillende kleinere overschrijdingen binnen het door PS vastgestelde beleid.

Programma 05 Milieu

Betreft hier lasten van het project Pro Tide en de volledige voeding van de voorziening Thermphos. Tegenover de lasten van Pro Tide staan baten voor dit project. De last van de voorziening was voorzien in

2015, maar dient conform de voorschriften in 2014 genomen te worden. Tegen over deze last staat de vrijval van de voeding in 2015.

Programma 07 Watermanagement

Betreft de lasten van project climate proof areas. Tegenover deze lasten staan per saldo even grote baten.

Programma 10 Toerisme en recreatie

Betreft de lasten van het project TransCoast. Tegenover deze lasten staan per saldo even grote baten.

Op bovenstaande programma's is in 2014 uitsluitend gewerkt aan door Provinciale Staten vastgestelde doelstellingen.

Autorisatie achteraf

De overschrijdingen op vier beleidsprogramma's voldoen aan de criteria die gelden voor autorisatie achteraf. Door deze jaarrekening vast te stellen autoriseren Provinciale Staten van Zeeland deze overschrijdingen.

Voorwaardencriterium

Besteding en inning van gelden door een Provincie zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden waarop door de accountant moet worden getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in het normenkader. Het voorwaardencriterium is met name van toepassing op specifieke bijdragen, subsidies en uitkeringen.

Ten aanzien van het voorwaardencriterium is niet geconstateerd dat er over 2014 in enig geval gehandeld is in strijd met het voorwaardencriterium.

Onvoorzien

Bij het opstellen van de programmabegroting 2014 was een post voor onvoorziene uitgaven van € 250.000 opgenomen. In 2014 is geen beroep op deze post gedaan. In de Najaarsnota is de post aan de budgettaire ruimte toegevoegd.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

In 2013 is de WNT van kracht geworden. Deze wet vervangt de vroegere Wet Openbaarmaking Topinkomens (WOPT). In de jaarrekening van de Provincie moeten de salarissen (inclusief emolumenten) van de ambtelijke topbestuurders gepubliceerd worden. Het betreft daarbij tenminste de Provinciesecretaris en de Griffier van Provinciale Staten, respectievelijk de hoofden van de ambtelijke GS-organisatie en van de PS-organisatie.

- Provinciesecretaris, de heer A. Smit

<i>Beloning</i>	€ 123.476
<i>SV-premies</i>	€ 6.801
<i>Onkosten</i>	€ 0
<i>Pensioenpremie</i>	€ 20.874
	€ 151.151
<i>Omvang en duur</i>	100% / 365 dgn.

- Griffier van Provinciale Staten, de heer P. Joosse

<i>Beloning</i>	€ 91.191
<i>SV-premies</i>	€ 6.801
<i>Onkosten</i>	€ 0
<i>Pensioenpremie</i>	<u>€ 14.979</u>
	€ 112.971

Omvang en duur 100% / 365 dgn.

Naast het inkomen van de twee topbestuurders moeten we onder de WNT ook beloningen van andere (voormalige) medewerkers publiceren die de WNT-norm van € 230.474 te boven gaan. Deze komen echter niet voor. De beloning van de politieke ambtsdragers is reeds genormeerd en hoeft niet in onze jaarrekening gepubliceerd te worden.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht baten en lasten per programma

Programma	Begroting 2014						Begroting 2014 na wijziging						Rekening 2014						(bedragen x €1.000)	
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Resultaat	
Leefbaarheid	7.504	-25	7.479	7.654	0	7.654	7.731	-13	7.718	7.731	-13	7.718	7.731	-13	7.718	7.731	-13	7.718	-64	
Jeugdzorg	32.137	-31.324	812	33.980	-33.089	891	33.922	-33.048	874	33.922	-33.048	874	33.922	-33.048	874	33.922	-33.048	874	17	
Cultuur	27.404	-3.299	24.105	23.460	-3.344	20.116	21.985	-1.907	20.079	21.985	-1.907	20.079	21.985	-1.907	20.079	21.985	-1.907	20.079	38	
Bestuur	8.497	-239	8.258	8.424	-287	8.137	8.371	-574	7.797	8.371	-574	7.797	8.371	-574	7.797	8.371	-574	7.797	340	
Milieu	11.207	-162	11.045	11.566	-823	10.743	13.879	-2.377	11.502	13.879	-2.377	11.502	13.879	-2.377	11.502	13.879	-2.377	11.502	-759	
Ruimtelijke omgeving	21.263	-2.041	19.223	20.066	-4.365	15.701	18.128	-3.951	14.177	18.128	-3.951	14.177	18.128	-3.951	14.177	18.128	-3.951	14.177	1.524	
Watermanagement	3.499	-15	3.484	3.594	-126	3.467	3.965	-639	3.325	3.965	-639	3.325	3.965	-639	3.325	3.965	-639	3.325	142	
Natuur en landschap	65.258	-40.935	24.323	83.904	-51.153	32.750	49.114	-20.479	28.634	49.114	-20.479	28.634	49.114	-20.479	28.634	49.114	-20.479	28.634	4.116	
Economie	10.679	-81	10.598	10.525	-47	10.478	10.034	-262	9.772	10.034	-262	9.772	10.034	-262	9.772	10.034	-262	9.772	706	
Toerisme en recreatie	2.222	-67	2.155	2.293	-291	2.002	4.442	-2.657	1.785	4.442	-2.657	1.785	4.442	-2.657	1.785	4.442	-2.657	1.785	216	
Landbouw en visserij	1.554	0	1.554	1.232	-25	1.207	1.223	-27	1.196	1.223	-27	1.196	1.223	-27	1.196	1.223	-27	1.196	11	
Onderwijs	1.848	-590	1.258	1.749	-1.021	728	1.067	-403	664	1.067	-403	664	1.067	-403	664	1.067	-403	664	64	
Mobiliteit	99.654	-69.820	29.834	94.164	-65.688	28.475	78.288	-50.190	28.098	78.288	-50.190	28.098	78.288	-50.190	28.098	78.288	-50.190	28.098	377	
Totaal programma's	292.727	-148.599	144.128	302.611	-160.261	142.350	252.148	-116.526	135.622	252.148	-116.526	135.622	252.148	-116.526	135.622	252.148	-116.526	135.622	6.728	
Algemene dekkingmiddelen	7.648	-146.251	-138.603	4.040	-137.851	-133.811	424	-140.276	-139.853	424	-140.276	-139.853	424	-140.276	-139.853	424	-140.276	-139.853	6.042	
Totaal saldo van baten en lasten	300.375	-294.850	5.525	306.650	-298.111	8.539	252.572	-256.802	-4.230	252.572	-256.802	-4.230	252.572	-256.802	-4.230	252.572	-256.802	-4.230	12.770	
Reservemutaties	23.630	-29.155	-5.525	40.565	-49.105	-8.539	40.565	-49.105	-8.539	40.565	-49.105	-8.539	40.565	-49.105	-8.539	40.565	-49.105	-8.539	0	
Gerealiseerde resultaat	324.005	-324.005	0	347.216	-347.216	0	293.137	-305.907	-12.770	293.137	-305.907	-12.770	293.137	-305.907	-12.770	293.137	-305.907	-12.770	12.770	

Toelichting verschillen tussen begroting na wijziging en de rekening

In de opgenomen tabellen komen afrondingsverschillen voor

(bedragen x €1.000)				
01 Leefbaarheid	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
010101 Bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang	501	482	496	-14
010102 In Zeeland doen mensen mee	674	1.366	1.393	-27
010103 Zeeland, de beste provincie om groot te worden	92	59	57	2
010104 Mensen in Zeeland zijn gezond, actief en sportief	918	834	843	-9
010106 Innovatie/projectuitvoering/onderzoek	3.330	3.045	3.053	-8
010107 Duurzame oplossing bevolkingsdaling	0	150	150	0
Salarislasten en overhead	1.964	1.718	1.725	-7
Totaal	7.479	7.654	7.718	-64

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan €50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

(bedragen x €1.000)				
02 Jeugdzorg	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
020101 Cliënten in de jeugdzorg snel, effectief en efficiënt helpen	23	36	15	21
020102 Het reguleren van de instroom van jongeren in de jeugdzorg.	22	44	44	0
020103 Zorgen voor gestructureerd preventief jeugdbeleid	0	0	0	0
Salarislasten en overhead	768	811	815	-4
Totaal	812	891	874	17

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan €50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

(bedragen x €1.000)				
03 Cultuur	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
030101 Cultuurnota:	1.049	1.001	988	13
030102 Cultuurhistorie en monumenten:	4.484	4.595	4.597	-2
030103 Bibliotheekwerk:	4.267	8.825	8.816	9
030104 Museumbeleid:	2.270	2.270	2.273	-3
030105 Mediabeleid:	8.613	6	0	6
030106 Kunstenbeleid:	2.118	2.177	2.168	9
030108 Archeologiebeleid:	71	41	31	10
Salarislasten en overhead	1.233	1.201	1.206	-5
Totaal	24.105	20.116	20.079	38

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan €50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

(bedragen x €1.000)				
04 Bestuur	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
040101 Een goed, betrouwbaar en duaal provinciaal bestuur	1.515	1.583	1.655	-72
040201 Continuering duurzaam financieel beleid waterschap-gemeenten	0	0	0	0
040202 Inspectie archieven:	2	0	0	0
040301 Handhaving bestaande netwerk:	719	935	843	92
040302 Het versterken van grensoverschrijdende samenwerking	100	100	63	37
040401 Vergroten van de promotiekracht van Zeeland.	438	288	270	18
040501 Verbetering (integrale) veiligheid in Zeeland	114	258	-28	286
Salarislasten en overhead	5.370	4.974	4.994	-20
Totaal	8.258	8.137	7.797	340

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan €50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

040101

Dit betreft een overschrijding van de post advertenties en publicaties. Dit is een verzamelbudget, waar niet van tevoren duidelijk is of sprake zal zijn van onder- of overbesteding, omdat niet duidelijk is welke kosten ten laste van projecten kunnen worden gebracht.

040301

Het provinciale budget voor de IPO jaarcongres 2014 was gebaseerd op de kosten van eerdere IPO Jaarcongressen (2013 en 2012). De lasten van het in 2014 door en in Zeeland georganiseerde IPO jaarcongres zijn fors, €73.000 lager uitgevallen, dankzij inkoopvoordeel en een niet voorziene bijdrage van het IPO (deel van de vervoerskosten en deel lunchkosten).

040501

Bij de Europese projecten Flood Aware € 157.000 en MIRG €95.000 is sprake van onderbesteding. Daarnaast zijn in 2014, als gevolg van de gewijzigde verantwoording salarissen, de gedeclareerde salariskosten niet direct ten laste van de projecten verantwoord, maar verdeeld via de kostenverdeling (salarislasten en overhead).

(bedragen x €1.000)

05 Milieu	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
050101 Beperken van de risico's en hinder	6.943	5.371	5.089	282
050102 Een gezonde bodem nastreven	849	2.245	3.438	-1.193
050103 Realiseren klimaatdoelstellingen	1.971	2.096	1.940	156
Salarislasten en overhead	1.283	1.031	1.035	-4
Totaal	11.045	10.743	11.502	-759

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan €50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

050101

In februari 2015 is de afrekening van de dienstenovereenkomst van de RUD ontvangen. Niet alle beschikbare middelen zijn door de RUD benut. De RUD bevond zich in 2014 in de opstartfase en de financiële middelen zijn pas halverwege 2014 overgeheveld naar de RUD. Met name op de terrein van metingen (€62.000) en externe veiligheid 2011-2014 (€88.000) zijn door de RUD minder bestedingen gedaan. Daarnaast resteert op de post bestuurlijke strafbeschikkingen (€61.000). Deze post moet met het Rijk worden verrekend.

Daarnaast is er op de activiteit Duurzame ontwikkeling Zeeland €75.000 minder besteed. Dit betreft een meerjarig project en de provinciale cofinanciering is de resterende jaren nog nodig.

050102

Betreft hier verschillende meevallers.

Een meevallend beleggingsresultaat van het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen van €241.000 (zie jaarrekening Nazorgfonds gesloten Stortplaatsen).

Lagere voorbereidingskosten Thermphos €122.000: Bij definitieve overeenkomst met Zeeland Seaports is afgesproken dat zij voor 50% zouden bijdragen aan de kosten van de voorbereiding aanbesteding. Deze kosten bleken uiteindelijk minder hoog dan waar rekening mee was gehouden. Conform de BBV voorschriften is de voorziening Thermphos volledig gevoed, wat per saldo een extra last betekent dan €2 mln. In 2015, was ten laste van de Algemene Reserve een voeding voorzien van € 3 mln (zie ook toelichting op balans).

Uit de afrekening met de RUD bleek ook dat op het Bodemsaneringsprogramma 2010-2015 €147.000 resteerde. Uit dezelfde afrekening bleek dat voor de sanering Kanaalpolder €173.400 overbleef. Dit betreft een langdurige sanering over meerdere jaren waar ook bijdragen van derden voor zijn ontvangen. In de meerjaren ramingen dient tot einde sanering voldoende middelen beschikbaar te zijn.

Op de post bodemsanering bedrijfsterreinen is een saldo van €115.000. Op deze activiteit zijn de in het kader van de Bedrijvenregeling bodemsanering door de provincie voorgefinancierde subsidiebedragen opgenomen alsmede de van het rijk uiteindelijk ontvangen subsidies. Tussen de betaling en de ontvangst van de bedragen kan de jaargrens zitten. Dus de betaling kan in een ander jaar plaatsvinden dan de ontvangst.

050103

Op het nog lopende Europese project Pro tide resteerde op de provinciale middelen €125.000 deels door onderbesteding maar ook omdat de salariskosten niet direct ten laste van dit project zijn gebracht. In 2015 volgen nog bestedingen.

(bedragen x €1.000)

06 Ruimtelijke omgeving	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
060101 Duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling	13.303	10.587	9.109	1.478
060201 Nieuwe projecten gebiedsontwikkeling	1.356	716	436	280
060202 Lopende projecten gebiedsontwikkeling afronden	684	563	782	-219
Salarislasten en overhead	3.879	3.835	3.850	-15
Totaal	19.223	15.701	14.177	1.524

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan €50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

060101

Herstructurering Stadhavens Vlissingen. Een budget van €1.390.000 bestaat uit de FES-bijdrage van het Rijk voor het project Buitenhaven in Vlissingen. Het budget wordt ingezet na ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst met Zeeland Seaports en gemeente Vlissingen. Hierin worden planning en totale financiering vastgelegd. Ondertekening werd voorzien eind 2014, maar dit is niet gehaald omdat de businesscase nog niet geheel sluitend was. Uitvoering blijft noodzakelijk om de afspraken met het Rijk na te komen, de provinciale doelstellingen voor herstructurering van bedrijventerrein te realiseren en de verkeersontsluiting van het totale gebied te verbeteren.

060201

Bij de projecten Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone is €196.000 overgebleven: de uitvoering van gezamenlijke projecten met gemeente Terneuzen en Zeeland Seaports zijn voordeliger uitgevallen ook doordat salariskosten niet direct ten laste van deze projecten zijn verantwoord.

Met betrekking tot het project Veerse Dam resteert €100.000: De gezamenlijke partners (Noord-Beveland, Veere, RWS, Waterschap en Provincie) zijn op hoofdlijnen akkoord met de visie voor de ontwikkeling van de Veerse Dam. Uitvoering en koppeling met Europese subsidiestromen vinden plaats vanaf 2015.

060202

Voor het project Waterdunen, onderdeel Rode zone is conform de voorschriften en op basis van de vastgestelde grondexploitatie van mei 2014 en april 2015 een verliesvoorziening -€ 782.000 opgenomen. Omgevingskwaliteit Borsele: Met de gemeente Borsele is er een afspraak voor het bijdragen in de verbetering van de omgevingskwaliteit. In 2014 zijn er geen ontwikkelingen geweest, waardoor het budget 2014 ad €425.000 resteert. Het totaal bedrag van deze afspraak is over meerdere jaren verspreid en dient in totaal, minus wat al gerealiseerd is, gereserveerd te blijven voor het moment dat zich ontwikkelingen aandienen. In 2015 wordt gewerkt aan een concrete ontwikkeling.

(bedragen x €1.000)

07 Watermanagement	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
070101 Land duurzaam beveiligd tegen overstromingen	16	62	31	31
070201 Ecologisch en economisch gezonde wateren	585	192	154	38
070202 Uitvoering kaderrichtlijn water	52	181	96	85
Salarislasten en overhead	2.832	3.033	3.045	-12
Totaal	3.484	3.467	3.325	142

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan € 50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

070202

Uit de afrekening met de RUD, in februari 2015, bleek een onderbesteding van €40.000.

(bedragen x €1.000)

08 Natuur en landschap	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
080101 Natuurontwikkeling herijkte EHS	11.454	9.205	5.717	3.488
080102 Goed beheer natuurgebieden	5.619	3.678	4.226	-548
080103 Bescherming natuurgebieden	74	244	196	48
080104 Bescherming en ontwikkeling landschap	1.089	14.504	13.356	1.148
Salarislasten en overhead	6.088	5.119	5.140	-21
Totaal	24.323	32.750	28.634	4.116

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan € 50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

080101

Aan Waterdunen Groen is €5.617.800 minder besteed. Het uitvoeringstempo is lager dan geraamd. Dit heeft te maken met de afstemming tussen de verschillende bestekken. En te weinig beschikbare capaciteit plus complexiteit in de uitvoering van het project. In de komende jaren zijn de nu niet bestede middelen nodig voor de afronding van het project.

Natuur Pakket Westerschelde (NPW) inrichting en beheer: Geconstateerd is dat hier ten onrechte een bate van is geraamd: - €2.400.000. De werkelijke lasten in 2014 worden gedekt uit de ontvangen Rijksmiddelen (OP) NPW, waarmee het in de realisatiesfeer geen invloed heeft op het jaarrekeningsaldo. Ook in 2015 dient deze omissie hersteld te worden (€1.700.000).

De uitvoering van ontwikkelprojecten in het programma natuur en platteland verloopt minder snel dan was ingeschat en er hebben zich minder projecten aangediend dan vooraf was voorzien. Dit geeft een voordeel van €115.000.

080102

Op het Natura people project zijn €88.000 minder kosten gemaakt dan geraamd, de subsidie is volledig benut.

Waterpoort naar Waterdunen -€728.000. Op dit meerjarig project dat deels ook met Rijksgeld gerealiseerd wordt lopen de uitgaven voor op de ramingen. De nu gerealiseerde bestedingen kunnen gecompenseerd worden met middelen die in de komende jaren geraamd zijn.

In 2014 is er veel energie gestoken in het proces van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Dat heeft ertoe geleid dat een deel van de feitelijk uitvoering van de werkzaamheden niet is gelukt en er een post resteert van €79.000.

080104

De uiteindelijke kosten van de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van de provincies (BIJ12), voorheen GWO, zijn lager €637.000 dan aanvankelijk waren geraamd. BIJ12 werkt goedkoper dan verwacht.

Op het project afronding zuidkust Schouwen resteert €244.000. In september werd duidelijk dat er een gunstigere aanbesteding was en de werkzaamheden ook veel vlotter verliepen dan verwacht. Daarop is een deel van de geraamde kosten in 2015 naar 2014 gehaald. Uiteindelijk is teveel naar voren gehaald, ook omdat de POP bijdrage tijdig binnen kwam.

De kosten voor natuurbeheer zijn in lager uitgevallen dan geraamd € 181.000.

Het restant €84.000 betreft de vispassages die onderdeel uit maken van de synergieregeling

Kaderrichtlijn water uit 2008. Het betreft de cofinanciering van waterkwaliteitsmaatregelen die worden getroffen door het waterschap. De cofinanciering geldt voor de periode 2009-2015, 1e planperiode 2015. Eindafrekening vindt plaats in 2015.

(bedragen x €1.000)

09 Economie	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
090101 Innovatie en ICT	4.100	2.393	2.044	349
090103 Arbeidsmarkt	0	0	0	0
090104 Promotie en acquisitie	17	0	0	0
090105 Fysieke ruimte	1.181	1.181	803	378
090106 Zeeuwse economische sectoren	1.586	2.442	2.445	-3
Salarislasten en overhead	3.714	4.463	4.481	-18
Totaal	10.598	10.478	9.772	706

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan €50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

090101

Bij de verzelfstandiging van Zeeland Seaports is afgesproken dat de verzelfstandigingsbijdrage geïndexeerd zal worden. De bijdrage, inclusief de indexering ad €252.000, is in 2014 volledig uitbetaald. Het restant van de verzelfstandigingsbijdrage, exclusief indexering, stond als nog te ontvangen op de balans, de ontvangen indexering is een incidentele meevaller.

Door vertraging van Europese programma's is €87.000 voor cofinanciering Europese projecten niet besteed.

090105

Voor het herstructureringsproject van de gemeente Vlissingen (Baskensburg) waren middelen gereserveerd. Doordat de gemeente Vlissingen besloot het project voor onbepaalde tijd uit te stellen i.v.m. hun extra bezuinigingen (art. 12 status e.d.) is het geld €377.000 niet besteed.

(bedragen x €1.000)

10 Toerisme en recreatie	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
100101 Zeeuwse economische sectoren: Recreatie en Toerisme	1.555	1.372	1.153	219
Salarislasten en overhead	600	629	632	-3
Totaal	2.155	2.002	1.785	216

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan €50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

100101

Betreft het afgeronde Europese project Transcoast provincie Zeeland. Bij dit project is sprake van onderbesteding en zijn de personeelslasten verantwoord onder salarislasten en overhead en niet direct ten laste van het project verantwoord, waardoor er een voordeel resteert van €218.000.

(bedragen x €1.000)				
11 Landbouw en visserij	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
110101 Zeeuwse economische sectoren: Landbouw	539	337	331	6
110102 Zeeuwse economische sectoren: Visserij	566	455	449	6
Salarislasten en overhead	448	415	417	-2
Totaal	1.554	1.207	1.196	11

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan €50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

(bedragen x €1.000)				
12 Onderwijs	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
120101 Onderwijs	1.258	728	664	64
Salarislasten en overhead	0	0	0	0
Totaal	1.258	728	664	64

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan €50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

120101

Het overschot voor deze doelstelling laat zich verklaren door vertraging in twee projecten:

- het Vraagbundeltraject Digitale Agenda van de gemeente Noord-Beveland (opdracht is pas begin januari 2015 verstrekt als gevolg van interne, juridische procedure: €30.000)
- vertraging in het traject Advies Onderwijs Autoriteit Zeeland voor de versterking van het Hoger en Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek (met name vervolgetraject Roosevelt Study Center en samenwerking NIOZ/Imares: €20.000)

(bedragen x €1.000)

13 Mobiliteit	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
130101 Een optimaal bereikbaar wegennetwerk	349	329	656	-327
130201 Een voor iedereen toegankelijk openbaar vervoer	1.966	2.045	1.862	183
130301 Het realiseren van een integraal Zeeuws fietsklimaat	86	46	41	5
130401 Vergroten aandeel goederenvervoer per spoor, water en buis	1.133	224	130	94
130701 Voorkomen & verminderen aantal verkeersslachtoffers & -doden	3.113	1.720	1.508	212
130801 Beheer en onderhoud conform beleids- en kwaliteitsprofiel	9.247	9.492	9.226	266
Salarislasten en overhead	13.940	14.619	14.677	-58
Totaal	29.834	28.475	28.098	377

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan €50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

130101

In de raming werd er vanuit gegaan dat de interne doorberekeningen (salariskosten) ten laste van N62 gebracht zouden worden. Bij de realisatie zijn deze doorberekeningen, -€257.000 ten laste van de algemene apparaatskosten gebracht. Daarnaast is er op deze doelstelling ten onrechte een raming voor terug te ontvangen salariskosten KKS blijven staan -€220.000.

Aan de Overlopende Passiva post N62 wordt over de beginstand rente toegevoegd. Door de lage rentestand is er een voordeel van €150.000 op deze doelstelling.

130201

De Swath-schepen vragen structureel minder onderhoud. In PS-voorstel Financiële Eindsprint is om die reden dit budget miv 2015 structureel verlaagd met €70.000.

Het 2 jaarlijksbaggeren van de haven van Breskens is uitgevoerd in 2015 in komt daarom ten laste van 2015. Hiervoor was in 2014 €50.000 beschikbaar.

130401

Enkele marktonderzoeken zijn aangehouden ad €50.000 in afwachting marktontwikkelingen. De provincie Zeeland laat in het kader van het nationale Zeehavenbeleid en in samenwerking met ZSP en het Ministerie van I&M een onderzoek mbt het spoorvervoer uitvoeren. De voorbereiding is uitgelopen waardoor de geraamde kosten ad €30.000 niet in 2014 zijn besteed.

130701

Met name door een verschuiving tussen projecten N254 aansluiting op A58 (project loopt nog door in 2015) en het project Landbouwrouten Tholen-Poortvliet (project kan in verband met bestemmingsplan en grondverwerving nog niet uitgevoerd worden) en de voorlopige afronding met kleine maatregelen van het project N256 Deltaweg Goes-Bruinisse resteert op deze doelstelling €212.000.

130801

In 2014 zijn opbrengsten geraamd uit verkoop steunpunten. Deze verkopen zijn in 2014 niet gerealiseerd (-€600.000) en worden in latere jaren verwacht.

Een voordeel zit er op de post schaderegeling infrabeheer. Op deze post worden zowel de lasten van schades als de verhaalde schades verantwoord. In 2013 kende deze post een tekort en door het alsnog kunnen verhalen van schades is er dit jaar een overschot van ca €63.000.

Op de posten gladheidsbestrijding is een totale onderbesteding gerealiseerd van ca €157.000. De zachte

winterdagen van 2014 hebben hier aan bijgedragen.

Het geplande onderhoud, zowel het incidentele als het structurele (€55.000 resp. €397.000), aan de sluizen is in 2014 niet helemaal uitgevoerd.

Herziening van pachtprijzen en een inhaalslag op de invordering gaf een voordeel van €67.000.

Daarnaast is er een voordeel behaald op de exploitatiekosten huisvesting €97.000.

(bedragen x €1.000)

90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	-35.500	-35.900	-36.465	565
900102 Provinciefonds	-82.121	-84.562	-86.574	2.012
900103 Dividend	-25.823	-16.756	-16.756	0
900104 Saldo van de financieringsfunctie	2.312	2.146	1.626	520
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	2.528	1.261	-1.685	2.946
Salarislasten en overhead	0	0	0	0
Totaal	-138.603	-133.811	-139.853	6.042

Alleen afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie groter dan € 50.000 per doelstelling worden in de jaarrekening toegelicht of verklaard. De toelichting op salarislasten en overhead staat in de algemene toelichting.

900101

Meer auto's zorgden voor meer inkomsten ad € 565.000. Zie verder paragraaf provinciale heffingen in jaarverslag.

900102

Bij decembercirculaire is een incidentele decentralisatieuitkering ontvangen voor uitgaven in komende jaren: € 2.000.000ivm PAS maatregelen.

900104

De doorbelasting van de rentekosten, over de door de Provincie aangehouden gronden voor het project Perkpolder, is over de periode 2011 tot en met 2014 over een te laag bedrag berekend. Dit is in 2014 ingehaald. Daarnaast is in 2014 door de dalende geldmarkt rente goedkoper geleend dan begroot. Totaal voordeel: € 256.000. De voorziening financiële derivaten is opnieuw doorgerekend (zie verder paragraaf financieringsmiddelen) en gaf een vrijval van € 300.000.

900106

Bij het opstellen van de programmabegroting 2014 was een post voor onvoorziene uitgaven van €250.000 opgenomen. In 2014 is geen beroep op deze post gedaan. In de Najaarsnota is de post aan de budgettaire ruimte toegevoegd.

Uit de actualisatie voorziening Wachtgeld PSD is gebleken dat er € 434.000 vrij kon vallen. Daar de uitbetaling van de wachtgeldten vanaf 2014 in eigen beheer wordt uitgevoerd is in september een nieuw, vereenvoudigd rekenmodel opgezet. Uit de actualisatie voorziening is gebleken dat, in verband met de extra incidentele december uitkering (CAO-verplichting), de voorziening NAR aangevuld diende te worden: - € 95.000. De hoogte en het verloop van beide voorzieningen wordt jaarlijks geanalyseerd. Op de stelpost Onderzoek Provinciale Staten resteert € 25.000.

Verschil op kostenplaatsen € 2.527.000 betreft het verschil voorgaande dienstjaren op de afrekening subsidies en te hoge overige nog te betalen posten etc.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel wordt structureel het ontvangen dividend van de NV Westerscheldetunnel toegevoegd.

De structurele onttrekkingen bestaan uit de afschrijvings- en rentelasten en de overige exploitatielasten van de Sluiskiltunnel.

Naast de structurele toevoeging aan de Sluiskiltunnel zijn er geen structurele toevoegingen.

De structurele onttrekkingen aan de overige onderstaande dekkingsreserves betreft de dekking van de jaarlijkse afschrijvingen.

Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo
bestemmingsreserve sluiskiltunnel	59.422	6.156	5.169	60.409	60.409
dekk res vervangende nieuwb gr woud	2.444	0	111	2.333	2.333
dekk res verbouwing zeeuws museum	4.604	0	200	4.404	4.404
dekk res gistpoortgebouw	2.445	0	102	2.343	2.343
dekk res verbouwing pand schuytvlot	3.965	0	155	3.810	3.810
dekk res wegsteunpunt mauritsfort	665	0	95	570	570
dekk res duurzaam archiveren	0	0	0	0	0
dekk res ff aanlandingavoorz.	3.044	0	152	2.892	2.892
dekk res ff gebouwen en terr.	1.930	0	92	1.838	1.838

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele lasten	Totaal geraamde incidentele lasten na wijziging		Totaal gerealiseerde incidentele lasten		(x €1.000)
1 Leefbaarheid	€	29	€	287	
2 Jeugdzorg	€	2.049	€	1.970	
3 Cultuur	€	9.730	€	6.655	
4 Bestuur	€	578	€	426	
5 Milieu	€	3.404	€	4.914	
6 Ruimtelijke omgeving	€	7.096	€	4.175	
7 Watermanagement	€	185	€	100	
8 Natuur en landschap	€	46.414	€	14.234	
9 Economie	€	3.077	€	1.667	
10 Toerisme en recreatie	€	1.394	€	7.263	
11 Landbouw en visserij	€	695	€	824	
12 Onderwijs	€	347	€	257	
13 Mobiliteit	€	7.421	€	3.427	
90 Algemene Dekkingsmiddelen	€	-55	€	-1.601	
Totaal	€	82.364	€	44.598	

Incidentele baten	Totaal geraamde incidentele baten na wijziging		Totaal gerealiseerde incidentele baten		(x €1.000)
1 Leefbaarheid	€	-	€	-12	
2 Jeugdzorg	€	-1.111	€	-1.110	
3 Cultuur	€	-1.950	€	-1.116	
4 Bestuur	€	-15	€	-310	
5 Milieu	€	-471	€	-523	
6 Ruimtelijke omgeving	€	-431	€	-1.295	
7 Watermanagement	€	-25	€	-536	
8 Natuur en landschap	€	-13.606	€	-9.605	
9 Economie	€	-26	€	-3	
10 Toerisme en recreatie	€	-43	€	-6.567	
11 Landbouw en visserij	€	-25	€	-25	
12 Onderwijs	€	-88	€	-88	
13 Mobiliteit	€	-5.665	€	-3.593	
90 Algemene Dekkingsmiddelen	€	-	€	-7	
Totaal	€	-23.456	€	-24.790	

Balans per 31 december 2014

Bedragen x €1.000		
Activa	Ultimo 2014	Ultimo 2013
vaste activa		
investeringen met een economisch nut		
gronden en terreinen	135	158
gebouwen	14.319	15.027
grond- weg- en waterbouwkundige werken	4.730	4.975
vervoermiddelen	17.045	17.942
machines apparaten installaties	<u>190</u>	<u>1.809</u>
Totaal investeringen met een economisch nut	<u>36.419</u>	<u>39.910</u>
investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
grond-weg en waterbouwkundige werken mn	<u>91.753</u>	<u>78.216</u>
Totaal investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut	<u>91.753</u>	<u>78.216</u>
financiële vaste activa		
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	126.930	126.931
overige langlopende geldleningen	3.311	3.014
overige uitzettingen rentetypische looptijd >of gelijk 1 jr	<u>7.672</u>	<u>9.623</u>
Totaal financiële vaste activa	<u>137.912</u>	<u>139.568</u>
Totaal vaste activa	<u>266.084</u>	<u>257.694</u>
vlottende activa		
voorraden		
onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	16.936	14.744
gereed product en handelsgoederen	<u>45.996</u>	<u>23.715</u>
Totaal voorraden	<u>62.932</u>	<u>38.459</u>
uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar		
vorderingen op openbare lichamen	17.987	26.902
rek. courant verhoudingen met niet financiële instellingen	0	0
overige vorderingen	4.971	30.078
Uitzettingen in 's rijks schatkist	<u>20.535</u>	<u>0</u>
Totaal uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar	<u>43.493</u>	<u>56.981</u>
overlopende activa		
nog te ontvangen bedragen	4.129	8.431
vooruitbetalingen	39	50
nog te ontvangen doeluitkeringen van overheden	<u>1.715</u>	<u>1.179</u>
Totaal overlopende activa	<u>5.883</u>	<u>9.660</u>
liquide middelen		
kas- bank- en giroaldi	<u>93.644</u>	<u>109.232</u>
Totaal liquide middelen	<u>93.644</u>	<u>109.232</u>
Totaal vlottende activa	<u>205.953</u>	<u>214.332</u>
Totaal generaal	<u>472.037</u>	<u>472.025</u>

Bedragen x €1.000		
Passiva	Ultimo 2014	Ultimo 2013
vaste passiva		
eigen vermogen		
algemene reserve	46.032	50.317
bestemmingsreserves	80.889	79.371
resultaat na bestemming	<u>12.770</u>	<u>5.773</u>
Totaal eigen vermogen	<u>139.691</u>	<u>135.461</u>
voorzieningen		
van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	205	5
voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	<u>40.496</u>	<u>51.249</u>
Totaal voorzieningen	<u>40.701</u>	<u>51.254</u>
vaste schulden rentetypische looptijd >of gelijk 1 jaar		
waarborgsommen	<u>15</u>	<u>15</u>
Totaal vaste schulden rentetypische looptijd >of gelijk 1 jaar	<u>15</u>	<u>15</u>
Totaal vaste passiva	<u>180.407</u>	<u>186.730</u>
vlottende passiva		
netto vlottende schulden rentetypische looptijd <1 jaar		
kasgeldleningen	52.000	50.000
bank- en girosaldi	0	0
overige schulden	21.273	12.253
rek. courantverhoudingen met niet financiële instellingen	<u>9.281</u>	<u>9.054</u>
Totaal netto vlottende schulden rentetypische looptijd <1 jaar	<u>82.554</u>	<u>71.306</u>
overlopende passiva		
nog te betalen bedragen	41.169	37.660
vooruitontvangen doeluitkeringen van overheden	<u>167.907</u>	<u>176.330</u>
Totaal overlopende passiva	<u>209.076</u>	<u>213.989</u>
Totaal vlottende passiva	<u>291.630</u>	<u>285.295</u>
Totaal generaal	<u>472.037</u>	<u>472.025</u>

Conform de verslaggevingsvoorschriften wordt de waarde van de door de Provincie verstrekte borg- en garantstellingen (€ 3,264) hier vermeld

Waarderingsgrondslagen

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Algemene grondslagen voor resultaatbestemming

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij in de toelichting anders is vermeld, worden de activa en de passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in aanmerking genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vaste Activa

Materiële vaste activa

De onder vaste activa in de balans opgenomen materiële vaste activa zijn gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervangingsprijs.

In de financiële verordening 2009, die in 2008 door Provinciale Staten is vastgesteld, is de beleidslijn voor activering en afschrijving opgenomen:

Kosten voor onderzoek naar en ontwikkeling van een actief worden niet geactiveerd.

Kosten voor het afsluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Op gronden en terreinen, zonder opstellen dan wel waarop geen wegen worden aangelegd, wordt niet afgeschreven.

Lineair worden afgeschreven materiële vaste activa met economisch nut:

in 30 jaar: bedrijfsgebouwen, grond-, weg- en waterbouwkundige werken, en schepen;

in 10 jaar: nieuwe technische installaties in bedrijfsgebouwen niet vallend onder vervangingen op basis van de uitvoering van onderhouds- en renovatieplannen;

in 5 jaar: vervoermiddelen, (met uitzondering van schepen) automatiseringsapparatuur en overige materiële vaste activa.

Activa met economisch nut en een verkrijgingprijs van minder dan € 250.000 en een gebruiksduur van minder dan 5 jaar worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatstgenoemden worden altijd geactiveerd.

De kosten van aankoop en vervaardiging van activa in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut worden, onder aftrek van bijdragen van derden direct ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij statenbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij statenbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door Provinciale Staten aan te geven tijdsduur.

Onder activa met een meerjarig maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van: (inrichting) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken.

Deze investeringen met een maatschappelijk nut mogen geactiveerd worden. De wetgever heeft echter aangegeven dat het voorkeur verdient dat dergelijke investeringen zoveel mogelijk in één keer ten laste van het resultaat worden gebracht. Echter, wanneer de financiële positie van de provincie het niet toelaat om dergelijke investeringen in één keer af te schrijven mag er ook voor worden gekozen om de activa toch te activeren.

Afschrijving vindt plaats met ingang van het jaar van ingebruikname van het actief. Het eerste jaar wordt een hele afschrijvingstermijn ten laste van de exploitatie gebracht.

Aan geactiveerde investeringen wordt geen rente toegerekend.

Financiële vaste activa

De onder vaste activa in de balans opgenomen financiële vaste activa worden tegen kostprijs dan wel duurzame lagere waarde gewaardeerd.

Onder de financiële vaste activa zijn deelnemingen en geldleningen opgenomen.

Deelnemingen

Deelnemingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de eventueel lagere marktwaarde. De actuele marktwaarde kan hoger zijn dan de boekwaarde.

Geldleningen

De verstrekte geldleningen op lange termijn zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde. Specifieke bijdragen in grondaankopen worden in mindering gebracht op de boekwaarde.

De voorraden zoals onderhoudsmaterialen voor wegen en kantoorbenodigdheden worden niet geactiveerd, doch onmiddellijk bij aankoop ten laste van de rekening van baten en lasten gebracht.

Gronden in natuurgebieden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Gronden in gebiedgerichte projecten die bedoeld zijn voor grondexploitatie worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Voor de algemene reserve kan het provinciaal bestuur nog een nadere bestemming bepalen. Bestemmingsreserves (waaronder dekkingsreserves) zijn reserves waaraan Provinciale Staten al een bestemming hebben gegeven. Op grond van het beleidsuitgangspunt dat de noodzaak van handhaving van de overige reserves jaarlijks wordt herzien zijn in 2014 geen zaken van belang.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Alle voorzieningen opgenomen in de staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva, zijn met dit doel gevormd.

Aangezien in het BBV niet geregeld is hoe het ineffectieve deel van een derivaat in de jaarverslaggeving verwerkt moet worden, wordt in overeenstemming met de verslaggevingseisen van de Raad voor de Jaarverslaggeving een voorziening gevormd voor die gevallen waarin een financieel derivaat een negatieve marktwaarde heeft terwijl een deel van het derivaat ineffectief is.

Netto vlottende schulden

De waardering van de netto vlottende schulden geschiedt tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De waardering van overlopende passiva geschiedt tegen nominale waarde.

Exploitatie

- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate opgenomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.
- Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.
- Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen dan wel schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.
- Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar.
- Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden. Op grond van het bovenstaande zijn voorzieningen getroffen voor de wachtgeld van oud-PSD-ers en in het kader van de Non-Activiteitsregeling 57+.
- De toerekening van de baten en lasten van de kosten van ambtelijke inzet en overhead aan de beleidsprogramma's vindt plaats op basis van normen.
- Het resultaat na bestemming wordt opgenomen bij of onttrokken uit het eigen vermogen.
- Op basis van het resultaat kan door het college van Gedeputeerde Staten een voorstel gedaan voor dekking bij een nadelig saldo of besteding bij een voordelig saldo.

Motorrijtuigenbelasting

In de jaarrekening is een bate opgenomen aan opcenten motorrijtuigenbelasting. Reeds meerdere malen in het verleden zijn discussies ontstaan met het Ministerie van Financien omtrent de juistheid en volledigheid van het aandeel van de provincies in de opbrengst motorrijtuigenbelasting. De belastingsdienst verstrekt inzake de afgedragen gelden geen specifieke accountantsverklaring ten behoeve van de Provincies. De rechtmatigheid van deze opbrengst kan daarom niet worden vastgesteld.

Toelichting bij de balans

Vaste activa

Investerings met een economisch nut

	(bedragen in miljoenen €)					
	gronden en terreinen	Bedrijfsgebouwen	Grond, weg en waterbouwkundige werken	Vervoer middelen	machines apparaten installaties	Totaal
Stand per 01-01-2014	0,2	15,0	5,0	17,9	1,8	39,9
Investerings in 2014	-	-	-	-	-1,2	-1,2
Afschrijvingen in 2014	0,1	0,7	0,3	0,9	0,4	2,4
Boekwaarde 31-12-2014	0,1	14,3	4,7	17,0	0,2	36,4

De negatieve investering van 1,2 miljoen betreffen de geactiveerde kosten van het zaakstelsel zijn die 2014 volledig ten laste van de exploitatie 2014 zijn gebracht.

Investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut

	(bedragen in miljoenen €)	
	Grond, weg en waterbouwkundige werken	Totaal
Stand per 01-01-2014	78,2	78,2
Investerings in 2014	13,5	13,5
Afschrijvingen in 2014	-	-
Boekwaarde 31-12-2014	91,7	91,7

In de vergadering van Provinciale staten van 16 december 2011 is besloten om de bouwkosten van de de Sluiskiltunnel te activeren op de balans en deze lineair af te schrijven in 19 jaar. Om deze reden worden de investeringen vanaf 2011 niet meer onttrokken aan de reserve tunnel Sluiskil. Na ingebruikname van de tunnel in 2015 worden de afschrijvingskosten ten laste gebracht van de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel.

De uitgaven in 2014 bedroegen € 24,8 miljoen. De helft van deze lasten van € 12,4 miljoen wordt ten laste gebracht van het rijksdeel op deze investering.

Daarnaast zijn in 2014 de eerste lasten, € 1,1 miljoen voor de Marinierskazerne geactiveerd.

Financiële vaste activa

	(bedragen in miljoenen €)			
	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	overige langlopende leningen	overige uitzettingen > 1 jaar	Totaal
Stand per 01-01-2014	127,0	3,0	9,6	139,6
Mutaties in 2014	-0,1	0,5	-	0,4
Aflossing in 2014	-	0,2	2,0	2,1
Boekwaarde 31-12-2014	126,9	3,3	7,7	137,9

De belangrijkste deelnemingen zijn:

DELTA NV (€ 568.000)

Van DELTA N.V. zijn alleen de in 1985 verkregen aandelen in het kader van de herstructurering op nominale waarde gewaardeerd. De overige aandelen van DELTA N.V. zijn op nihil gewaardeerd. De Provincie Zeeland is voor 50% aandeelhouder van DELTA NV. DELTA NV is een ongesplitst energiebedrijf. Er kan van worden uitgegaan dat bovenstaande waardering van de aandelen DELTA N.V. niet de reële waarde weergeeft. Er is hier sprake van een stille reserve. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf "verbonden partijen" in het jaarverslag.

NV Westerscheldetunnel (€ 125.257.000)

In 1998 is de NV Westerscheldetunnel opgericht. De Provincie heeft hiervan sinds medio 2009 het 100% eigendom. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf "verbonden partijen" in het jaarverslag.

BV Kanaalkruising Sluiskil (€ 1.000.000)

In juni 2009 is € 1 miljoen aan kapitaal gestort ten behoeve van de oprichting van de BV Kanaalkruising Sluiskil.

Deze BV KKS is voor 100% in eigendom van de Provincie Zeeland en heeft als opdracht het bouwen van de Sluiskiltunnel. In 2010 heeft de aanbesteding voor de Sluiskiltunnel plaatsgevonden. Voor een nadere toelichting omtrent deze BV KKS wordt ook verwezen naar de paragraaf "verbonden partijen" in het jaarverslag.

NV Economisch Impuls Zeeland (€ 101.000)

In juli 2007 is de NV Impuls opgericht en is een gezamenlijk initiatief van gemeenten, bedrijfsleven, onderwijs en Provincie Zeeland. Impuls is voor de provincie een belangrijke partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie. Zie ook de paragraaf "verbonden partijen" in het jaarverslag.

Kapitaalverstrekkingen aan deelneming:

Op de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen heeft in 2014 een mutatie plaatsgevonden: dit betreft de verkoop van aandeel Impuls aan de gemeente Sluis.

Overige langlopende leningen:

De mutatie betreft de verstrekking van een lening in het kader van de deelname in de Kredietunie Zeeland van € 500.00 voor de periode vanaf 25 april 2014 tot en met 25 april 2021.

De aflossing betreft een aflossing op de duurzaamheidslening woningverbeteringen.

Overige uitzettingen > 1 jaar betreft een belegging bij Fortis bank N.V. en de aflossing van € 2 miljoen hierop.

Vlottende activa

Vorraden

Grond- en hulpstoffen niet in exploitatie Genomen bouwgronden

Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie

Dit betreffen de gronden aangeschaft voor het project Perkpolder en betreft in totaal 135 hectare aan gronden.

Verder betreft het de voorbereidingskosten en gronden voor het project Waterdunen onderdeel rode grond, inclusief een verliesvoorziening van € 0,782 mln. Het betreft in totaal 38 hectare aan gronden.

Gereed product- en handelsgoederen

Onder deze voorraden is de waarde van gronden opgenomen die nog geen definitieve bestemming hebben, maar ingezet worden om projecten te realiseren. Aan Dienst Landelijk Gebied (DLG) is de opdracht gegeven om binnen de gestelde kaders ten behoeve van de Provincie strategische gronden te verwerven. Hierbij dient

opgemerkt te worden dat het juridische eigendom bij het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) komt te liggen en het economisch eigendom bij de Provincie. Vanaf 1-1-2015 is de provincie direct economisch en juridisch eigenaar omdat DLG overgegaan is naar de provincie.

Grondbank Zeeland

De (ruil)gronden maken onderdeel uit van de Grondbank Zeeland. Voor de Grondbank Zeeland zijn in 2014 gronden verkocht en aangekocht. De omvang van de grondbank is 891 hectare. Daarnaast is er nog 135 hectare ruilgrond in bezit voor landbouw flankerend beleid. Deze gronden maken geen onderdeel uit van de Grondbank Zeeland, maar hangen samen met het Natuurpakket Westerschelde. De ruilgronden worden aangewend met de intentie om deze op korte termijn weer te verkopen of te ruilen.

NPW en EHS

Vanuit het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) zijn middelen aangewend om gronden te verwerven voor het Natuurpakket Westerschelde (NPW, 3e verdieping), daarnaast zijn er gronden door het Rijk beschikbaar gesteld voor de aanleg van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor het NPW, dat vanaf 2007 tot 2011 onder het ILG viel, was per 31 december 2014 het volume aan gronden 678 hectare (inclusief 248 ha Waterdunen en 12 ha Zwin). De voorraad gronden voor de realisatie van de EHS had per 31 december 2014 een omvang van 50 hectare. Doordat de verwervingen in het kader van de realisatie van EHS en het NPW zijn gefinancierd met rijksmiddelen is de boekwaarde voor deze gronden per saldo nihil.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen, € 17,99 miljoen bevat, naast een aantal vorderingen op gemeenten ook de vordering van € 13,9 miljoen in verband met de te compenseren BTW (compensatiefonds) uit 2014 en een vordering op de belastingdienst van € 3,2 miljoen.

Overige vorderingen

Er staat per saldo een bedrag van € 4,97 miljoen open voor overige vorderingen, inclusief voorziening dubieuze debiteuren van 0,23 miljoen. Dit saldo is als volgt opgebouwd (in miljoenen):

Overige Vorderingen	
Zeeland Seaports	€ 3,42
Overige	€ 1,55
Stand 31-12-2014	€ 4,97

Buiten 's Rijks schatkist aangehouden

(x € 1.000)				
Begrotingstotaal	300.375			
drempelbedrag	€ 2.253			
	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.712	3.976	1.184	2.569
ruimte onder drempelbedrag	€ 541		€ 1.068	
Overschrijding drempelbedrag		€ 1.723		€ 316
Berekening kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	154.054	361.782	108.967	236.355
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92

Overlopende activa

Nog te ontvangen bedragen

Er staat per saldo een bedrag van € 4,1 miljoen open voor nog te ontvangen bedragen. Hieronder worden de openstaande bedragen genoemd die meer bedragen dan € 0,5 miljoen.

Nog te ontvangen bedragen		
RUD Zeeland	€	0,6
Overige	€	3,5
Stand 31-12-2014	€	4,1

Vooruitbetalingen

Er is voor een bedrag van € 39.000 vooruitbetaald op 31 december. Dit betreft vooruitbetaalde bedragen voor leveringen en diensten in 2015.

Nog te ontvangen doeluitkeringen van andere overheden

Het saldo van de nog te ontvangen doeluitkeringen van andere overheden eind 2014 bedraagt € 1,7 miljoen en betreft de Overlopende Passiva post Waterpoort naar Waterdunen. Zie verder ook onder Overlopende passiva: Vooruitontvangen doeluitkeringen van overheden.

Liquide Middelen

Op 31 december is er in totaliteit € 93,6 miljoen aan liquide middelen.

€ 91,73 miljoen staat daarvan op de rekening couranten van het Groenfonds. Deze rekeningen hebben een bestemmingsverplichting.

Specificatie beleggingen betaalrekeningen per 31 december 2014		
Groenfondsrekeningen	€ 91,73	Miljoen
BNG	€ 1,92	Miljoen

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Een reserve is een vermogensbestanddeel dat als eigen vermogen is aan te merken. Reserves zijn vrij te besteden, tenzij de politiek aan een reserve een bestemming heeft gegeven. De bevoegdheid om te beschikken over de reserves ligt bij de Provinciale Staten. Voorts mag aan een reserve rente worden toegerekend, maar de Provincie Zeeland heeft besloten dit niet te doen.

De mutaties van de reserves in 2014 staan in onderstaand verloop overzicht (in miljoenen). Voor de detail mutaties zie Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

Eigen vermogen	Algemene reserve	Bestemmings-reserves	Bestemmings-reserves dekking kapitaals-lasten	Totaal
Stand per 01-01-2014	€ 50,3	€ 60,2	€ 19,2	€ 129,6
Vermeerderingen 2014 in verband met rekening resultaat 2013	€ 11,3	€ -	€ -	€ 11,3
Vermeerderingen 2014	€ 21,1	€ 6,2	€ 2,0	€ 29,3
Verminderings 2014	€ 36,7	€ 5,7	€ 0,9	€ 43,3
Saldo 31-12-2014	€ 46,0	€ 60,7	€ 20,2	€ 126,9

Algemene Reserve

In de algemene reserve wordt al het vermogen verantwoord waaraan nog geen bestemming is gegeven. In deze stand zijn nog niet de mutaties verwerkt die voortkomen uit de jaarstukken 2014. Het saldo van de jaarrekening zal nog worden toegevoegd. De algemene reserve kan gebruikt worden om risico's op korte termijn af te dekken. De algemene reserve maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. Het saldo van de algemene reserve bedraagt € 46,0 miljoen.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserve Sluiskiltunnel

In het kader van de investeringen in de Sluiskiltunnel is, uit de voor de aanleg van de tunnel beschikbaar gestelde middelen, een bestemmingsreserve gevormd. In eerste instantie werden de investeringen in de Sluiskiltunnel rechtstreeks onttrokken aan deze reserve. In een later stadium (per 1 januari 2013) is besloten de investeringen in de tunnel niet langer rechtstreeks te onttrekken aan de reserve maar deze te activeren op de balans en deze in 19 jaar (na gereedkomen van de tunnel) af te schrijven. Aan de reserve wordt jaarlijks het ontvangen dividend van de NV Westerscheldetunnel toegevoegd. De onttrekkingen aan de bestemmingsreserve bestaan uit de afschrijvings- en rentelasten en de onderhouds- en verzekeringslasten van de Sluiskiltunnel.

Bestemmingsreserve afwikkeling ILG

In 2013 is vanuit het positieve rekeningresultaat een bestemmingsreserve voor de afwikkeling van de regeling Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) gevormd. Jaarlijks worden aan deze bestemmingsreserve de lasten van de afwikkeling van de resterende verplichtingen op basis van bestedingsplannen gebracht.

Bestemmingsreserves dekking kapitaalslasten

Vanuit het BBV dienen investeringen in economische activa geactiveerd te worden en dient de afschrijvingslast jaarlijks in de exploitatierekening geboekt te worden. Het provinciaal beleid is erop gericht zo weinig mogelijk structureel beslag op middelen te leggen. Om deze afschrijvingslasten direct te dekken op het moment van besluit tot investering, is in het jaar van besluit een dekkingsreserve gevormd van gelijke omvang als het investeringskrediet. Op deze manier wordt de budgettaire ruimte in de toekomst niet belast. Er zijn dekkingsreserves gevormd voor onderstaande investeringen.

Vervangende nieuwbouw Groene Woud

De investering is in 2005 afgerond (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00034).

Verbouwing Zeeuws Museum

De verbouwing van het Zeeuws Museum is in 2007 afgerond (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00037).

Gistpoortgebouw

De verbouwing van het Gistpoortgebouw is in 2009 afgerond (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00036).

Pand Schuytvlot

De verbouwing van het pand Schuytvlot is in 2010 afgerond (zie de staat van reserves en voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00038).

Wegesteunpunt Mauritsfort

Vanwege de wegenoverdracht is in 2008 deze dekkingsreserve gevormd (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00048).

Fast Ferry aanlandingsvoorzieningen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding is voor de investering van de Fast Ferry gebouwen/terrein een dekkingsreserve gevormd uit de WOV reserve (zie de Staat van reserves en voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 00001).

Fast Ferry gebouwen en terreinen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding (WOV) is voor de investering in de Fast Ferry gebouwen/terrein een dekkingsreserve gevormd uit het surplus van de WOV reserve (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva, activiteit 000002).

Wegesteunpunt 's Heer Arendskerke

In verband met de investering van een nieuw te bouwen wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke/Eindewege is deze bestemmingsreserve gevormd.

Het resultaat

Het resultaat **vóór** bestemming over het jaar 2014 is € 4,23 mln. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten schrijft voor, dat alle mutaties in de reserves buiten beschouwing blijven bij het bepalen van het resultaat. Rekening houdend met de mutaties op de reserves van per saldo € 8,54 miljoen, is er een resultaat na bestemming van € 12,77 miljoen (voordelig).

Voorzieningen:

Het kenmerkende van een voorziening is dat de omvang van een voorziening altijd even groot moet zijn als de verplichting of het risico.

Voor de bepaling van de hoogte van de voorzieningen worden de voorzieningen uit eigen middelen jaarlijks doorgerekend en eventueel middels een dotatie of onttrekking aangepast via de exploitatie.

Onderstaand volgt een verloop overzicht van de voorzieningen in 2014 (in miljoenen). Voor de detail mutaties zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

Voorzieningen	
Stand per 01-01-2014	€ 51,25
Vermeerderingen 2014	€ 6,95
Aanwendungen 2014	€ 17,51
Stand per 31-12-2014	€ 40,70

Voorziening wachtgelden PSD

Jaarlijks wordt de voorziening wachtgelden ex-PSD-ers doorgerekend. Uitgangspunten hierbij zijn de sterfteindex, indexeringen, rekenrente en de verwachte neveninkomsten. Uiteraard blijven de rechten steeds gebaseerd op de opheffingsdatum PSD van 18 maart 2003.

Per 1 januari 2014 bedroeg de stand van de voorziening € 9,1 mln.

In 2014 is er € 2,43 miljoen aangewend, € 0,28 miljoen toegevoegd en € 0,43 miljoen vrijgevallen. De stand per 31 december 2014 komt daarmee uit op € 6,5 miljoen.

Voorziening Non-activiteitsregeling

Er is besloten om in het kader van de organisatieontwikkeling een Non-activiteitsregeling 2013 (NAR) in te stellen voor werknemers die op 1 januari 2013 ouder zijn dan 57 jaar. Voor de kosten van niet actief personeel in de komende jaren is een voorziening gevormd conform BBV art. 44.1 Verplichtingen (en verliezen) waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten.

De hoogte van deze voorziening is bepaald door uit te gaan van de basisgegevens van alle deelnemers en deze te waarderen tegen de netto contante waarde inclusief de fiscale consequenties van de regeling. De salarisbetalingen worden jaarlijks onttrokken aan de voorziening en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening met dezelfde uitgangspunten als bij de voorziening wachtgelden PSD.

Per 1 januari 2014 bedroeg de stand van de voorziening € 40,1 miljoen.

In 2014 is er € 11,9 miljoen aangewend, € 1,2 miljoen toegevoegd. De stand per 31 december 2014 komt hiermee uit op € 29,4 miljoen.

Voorziening financiële derivaten

In 2012 is een zogenaamde SWAP (financieel derivaat) afgesloten. In de paragraaf financiering wordt hier nader op ingegaan. Als gevolg van renteontwikkelingen heeft deze SWAP per 31 december 2014 een negatieve marktwaarde (-/- € 0,7 miljoen). Op basis van de huidige liquiditeitsplanning wordt in een aantal jaren een deel van deze SWAP niet benut. De verslaggevingsvoorschriften van de Raad voor de Jaarverslaggeving vereisen in een dergelijke situatie dat er een financiële voorziening getroffen wordt voor dit ineffektieve deel van de negatieve marktwaarde.

In de paragraaf "financiering" van het jaarverslag wordt nader ingegaan op het betreffende financiële derivaat.

Voorziening waardeoverdracht pensioen politieke ambtsdragers

Voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan oud-leden Gedeputeerde Staten en hun echtgenotes en kinderen, is in 2013 een voorziening aangelegd.

Eventuele afkoopsommen van voormalige bestuurders die verschuldigd zijn bij de overdracht van de pensioenafspraken naar pensioenfondsen of andere overheden, worden ten laste van deze voorziening gebracht. In 2014 is er € 0,2 miljoen aan deze voorziening gedoteerd. Het eindsaldo komt hiermee uit op € 0,8 miljoen.

Voorziening Thermphos

Provinciale Staten hebben op 26 september 2014 ingestemd met het voorstel om voor de kosten van de sanerings-BV een bedrag van € 4,0 mln beschikbaar te stellen ten laste van de algemene reserve. In 2014 is, conform de voorschriften BBV een voorziening gevormd van € 3,0 mln. Gebleken is dat eerdere voorziene risico's voor BTW en rechtszaken (1 mln) zich niet voordoen en daarom kan worden volstaan met een voorziening van 3 mln. Er is € 0,5 mln aan operationele kosten bevoorschot en daarom resteert er voor operationele kosten nog 2,5 miljoen.

Voorts is er door het Rijk een additionele bijdrage van € 3,0 mln. voor bodemsanering toegezegd, waarvan met de december-circulaire reeds € 1 mln. beschikbaar is gesteld; Deze miljoen is toegevoegd aan de Overlopende Passivapost Sanering Thermphos.

Voorziening frictiekosten Scoop ZB

In juli is besloten € 4,5 miljoen te reserveren voor frictie-kosten in verband met fusie Scoop-ZB. Het aandeel 2014 is in 2014 uitgekeerd en het restant is in eerste instantie in een voorziening ondergebracht. In 2015 is het totale bedrag van € 2,367 miljoen beschikt aan Zeeuwse Bibliotheek en Scoop. Omdat er per balansdatum geen onzekerheid meer was over de te kosten is conform de voorschriften dit bedrag niet als voorziening maar als een nog te betalen post gepresenteerd.

Voorzieningen niet uit eigen middelen

Er is een voorziening Braakman ingesteld waarin de ontvangen middelen van Zeeland Seaports, bestemd voor fiets- en wandelvoorzieningen, zijn ondergebracht.

Voorziening gelijkmatiger verdeling lasten

De voorziening Waterbeheer is gevormd conform BBV art. 441c: gelijkmatiger verdeling van de lasten. De leges voor de waterheffing worden jaarlijks toegevoegd en de uitgaven in verband met de compensatie van de negatieve effecten van deze onttrekkingen en die geen gelijkmatig patron vertonen per jaar worden hieuit betaald. In de meerjarebegroting worden de uitgaven voor de ophanden zijnde geralateerde projecten onttrokken aan de voorziening

Waarborgsommen

Betreft twee waarborgsommen met betrekking tot ontgrondingsvergunningen

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Kasgeldleningen

Het betreft hier de lening die bij de BNG is aangetrokken die is afgedekt met de SWAP (zie algemene toelichting).

Overige schulden

Onder de overige schulden is de uitstaande crediteurenpositie opgenomen van € 21,4 miljoen.

Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen

Belangrijkste post hierin is Het Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen. Dit fonds houdt middelen aan via een rekening courant positie bij de Provincie ter hoogte van € 9,2 miljoen.

Overlopende passiva:

Overlopende passiva zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen. Tevens omvatten de overlopende passiva na de wijziging van het BBV in 2007 de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Het totaal aan overlopende passiva per 31 december 2014 is € 209,1 miljoen. Dit bedrag bestaat uit nog te betalen bedragen per 31 december 2014 van € 41,17 miljoen en de vooruitontvangen doeluitkeringen van € 167,9 miljoen.

Nog te betalen bedragen

Onderstaand overzicht toont de nog te betalen bedragen groter dan € 0,5 miljoen:

Verplichting > 0,50 miljoen	in miljoenen
Terugbetaling verkopen NPW	€ 2,73
Aandeel kosten Prov Zeeland in NPW declaratie RWS	€ 1,36
Project Deltawateren	€ 1,05
Gladheidsbestrijding	€ 0,58

Vooruitontvangen doeluitkeringen van overheden

Hieronder is een overzicht opgenomen van de mutaties in de doeluitkeringen in 2014 (in miljoenen). Voor de overige middelen van derden is het principe van voorzieningen gewoon gehandhaafd (zie de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva).

Netto Balanspositie doeluitkeringen	
Stand per 01-01-2014	€ 175,2
Vermeerderingen 2014	€ 95,7
Verminderings 2014	€ 104,6
Saldo 31-12-2014	€ 166,2

In het saldo ad € 166,2 miljoen zit een bedrag van € 1,7 miljoen aan overlopende activa en een bedrag van € 167,9 miljoen aan overlopende passiva.

Een totaal overzicht van het verloop is te vinden in de Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva onder punt E.

Gewaarborgde geldleningen

De voorwaardelijke verplichtingen uit door derden afgesloten leningen die door de Provincie zijn gewaarborgd zijn, overeenkomstig de voorschriften, onderaan de balans vermeld tegen de resterende nominale aflossingsverplichtingen. Met eventuele hieruit voor de Provincie voortvloeiende risico's is geen rekening gehouden.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Gewaarborgde leningen p.m.

De Provincie Zeeland staat nog garant voor 2 leningen van Stichting Tragel. Deze instelling is ook deelnemer in het Waarborgfonds voor de Zorgsector. Daarnaast staat de Provincie ook nog garant voor het Zeeuwse aandeel (3,7%) van de door het Groenfonds opgenomen convenantleningen. In totaal is het Zeeuwse aandeel in het Groenfonds € 6,3 miljoen. Over dit bedrag lopen wij nauwelijks tot geen risico, omdat de Provincie zelf de rente en aflossing betaalt.

Staat van gewaarborgde leningen

Hoofdsom	Geldnemer	Rente percentage	aflossing 2014	Restant hoofdsom	Resterende looptijd in jaren
408.402	Stichting Tragel	6,100%	22.689	22.689	1
6.364.587	Groenfonds	diverse	251.600	3.241.352	
6.772.989			274.289	3.264.041	

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Er is een bedrag aan vakantiegeld opgebouwd van € 1,3 miljoen. In de meerjarenraming zijn de kosten van wachtgeld van oud-leden van Gedeputeerde Staten en wachtgeld en overige kosten voormalig personeel opgenomen.

Geschillen, al of niet bij een arbitragecommissie of gerechtelijke procedure, worden niet vermeld in afwachting van (gerechtelijke) uitspraak. Indien noodzakelijk worden deze wel genoemd in de paragraaf weerstandsvermogen.

Garantstelling Zeeland Seaports (ZSP)

De Gemeenschappelijke Regeling Zeeland Seaports (GR-ZSP), bestaande uit de Provincie Zeeland en de gemeenten Vlissingen, Borsele en Terneuzen staat garant voor de financiële verplichtingen die met ingang van de oprichting van de NV ZSP (1 januari 2011) ten laste van de NV zijn aangegaan voor zover opgenomen in hoofdstuk 5.2 Garantie- en dienstverleningsovereenkomst (GDO) en bijlage 2 Verzelfstandiging Zeeland Seaports.

Naast de in de GDO opgenomen afspraken over de garantstelling op de leningen- en derivatenportefeuille zijn er ook afspraken gemaakt over de WarmCO² garantie en de mogelijkheid tot het aangaan van banklijnen die de hoofdsom van de daadwerkelijk aangetrokken financieringen overstijgen.

In het kader van de garantstelling voor de leningenportefeuille en de daarbij behorende banklijnen heeft de GR in 2011 een hoofdsomgarantie aan diverse banken afgegeven voor een totaal bedrag van € 725.122.675. Naast deze garantstelling tussen de GR ZSP en de banken heeft de GR ZSP in de GDO afspraken met de NV ZSP gemaakt omtrent de maximale omvang van de leningenportefeuille. In de GDO zijn afspraken gemaakt dat de NV ZSP maar tot € 500 miljoen aan leningen mag opnemen. Het betreft hier dus twee aparte overeenkomsten. Eén tussen de GR en de banken en één tussen de GR en de NV. Het aangaan van banklijnen die de totale hoofdsom te boven gaan zorgt ervoor dat de NV ZSP meer keuzemogelijkheden heeft bij het aantrekken van leningen. Door deze flexibiliteit kan de NV ZSP optimaal gebruik maken van de concurrentie tussen de verschillende banken en zullen de rentelasten van de NV ZSP lager zijn dan zonder deze flexibiliteit. Dit komt het resultaat van de NV ZSP ten goede. De totale schuld van de NV ZSP uit hoofde van leningen en kredieten bedroeg op 1 januari 2014 € 369 miljoen. (langlopende schulden € 194.593.906,- en bankkrediet € 174.000.000,-)

De garantstelling voor € 500 miljoen betreft een hoofdsomgarantie. Indien de banken de GR ZSP zullen aanspreken op deze garantie zijn daar bijkomende kosten aan verbonden. Dit betreft dan rentekosten en

vergoedingen. De omvang van deze kosten zijn afhankelijk van de situatie op de rentemarkt op dat moment. Deze extra kosten vallen niet onder de in de GDO opgenomen maximum van € 500 miljoen. Deze bijkomende kosten komen hier bovenop.

Op dit moment staat de GR ZSP tevens garant voor eventuele leningen die de NV ZSP moet aangaan wanneer derden jegens de NV ZSP een beroep doen op de WarmCO2 garantie. Op dit moment staat de GR ZSP met betrekking tot WarmCO2 voor € 65 miljoen garant.

Borgstelling BV Kanaalkruising Sluiskil

In november 2010 is bij de aanbesteding van de Sluiskiltunnel ingestemd met een borgstelling ten behoeve van de aannemerscombinatie BAM/TBI. Deze borgstelling bedraagt maximaal € 35,2 miljoen tot het moment van definitieve gunning en in de fase van definitieve gunning van het werk tot oplevering van het werk maximaal € 100 miljoen. De reden van deze borgstelling is dat de BV Kanaalkruising Sluiskil een project BV is, die zelf geen zekerheden kan verstrekken. De borgstelling blijft van kracht tot twee jaar na oplevering van het werk.

Garantie verklaring Publiek-Private Samenwerking (PPS) Perkpolder beheer BV

In juni 2009 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met de financiering van de PPS Perkpolder. In januari 2010 is ingestemd met een garantie verklaring van € 15,5 miljoen voor kredietfaciliteiten bij Rabobank Hulst voor een geldlening van € 10 miljoen en een krediet van € 5,5 aan Perkpolder Beheer BV. In 2013 is het R.C. krediet aangepast naar € 4,5 miljoen. In totaal is er ultimo 2013 een garantie verklaring voor een krediet van € 14,5 miljoen. De partijen die betrokken zijn bij de garantstelling zijn: de gemeente Hulst en Provincie Zeeland. De garantstelling geldt voor maximaal 135% van het uitstaande saldo, zijnde $1,35 * € 14,5 \text{ miljoen} = € 19,58 \text{ miljoen}$. De risico-opslag van 35% is verdeeld over de deelnemende partijen. Provincie Zeeland staat samen met de gemeente Hulst garant voor de door Perkpolder BV bij de huisbankier aangegane lening/kredietfaciliteit. Provincie Zeeland staat voor een totaal bedrag van € 15,66 miljoen garant. De gemeente Hulst staat voor € 3,92 miljoen garant. In totaal staan beide aandeelhouders richting de huisbankier garant voor een bedrag van € 19,58 miljoen. Op basis van de afspraken zoals die gemaakt zijn in de SOK (AvA 27 november 2013) staan de gemeente Hulst en Provincie Zeeland beide voor 50% garant voor Perkpolder BV. Indien de Rabobank gebruik maakt van zijn garantie dan dient Provincie Zeeland € 15,66 miljoen te betalen aan de Rabobank en de gemeente Hulst € 3,92 miljoen. De Provincie staat op basis van de SOK echter garant voor € 9,79 miljoen (50% van € 19,58 miljoen). Provincie Zeeland kan dan een bedrag van € 15,66 miljoen - /- € 9,79 miljoen = € 5,87 miljoen in rekening brengen bij de gemeente Hulst. De planning op dit moment is dat het project loopt tot en met 2024.

Garantstelling Roosevelt Academy

Op 20 december 2012 heeft de Provincie Zeeland samen met de Universiteit Utrecht een vrijwaringsovereenkomst met betrekking tot de Stichting Roosevelt Academy ondertekend. In deze vrijwaringsovereenkomst is er door de Provincie Zeeland de volgende garantiestelling afgegeven:

De Provincie vrijwaart – onder de in de overeenkomst van 20 december 2012 genoemde verplichtingen en voorwaarden – de Universiteit Utrecht voor: de kosten die vanaf 1 januari 2018 mogelijk voortvloeien uit een eventueel besluit van de Universiteit Utrecht tot afbouw van het instituut Roosevelt Academy en die het door de Universiteit Utrecht aan SRAF overgemaakte bedrag van € 6 miljoen overstijgen met een maximum van € 1.500.000,- voor de periode vanaf 1 januari 2018 tot uiterlijk 1 mei 2022 (3 jaar met een maximale uitloop van 1 studiejaar). De Universiteit Utrecht kan op deze vrijwaring alleen een beroep doen in de periode 1 januari 2016 tot 1 januari 2018. In de genoemde afbouwkosten zal de Provincie maximaal voor 50% bijdragen.

Garantstelling lening Zeeuwse Bibliotheek

In 2005 is door de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Zeeuwse Bibliotheek een lening afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank NV voor een bedrag van € 7 miljoen. Dit was mogelijk, omdat het een GR betrof van de Provincie Zeeland en de gemeente Middelburg. Toen de GR is over gegaan naar een stichting

werd door de Waterschapsbank een garant-/borgstelling gevraagd voor de lening. Naar analogie van de verdeelsleutel onder de GR komt 75% van deze garantstelling voor rekening van de Provincie Zeeland. Het saldo van de roll-overlening bedroeg per 1 januari 2015 nog € 5.000.000 (maximaal opneembare bedrag). De einddatum van de lening is op 18 juli 2015.

Convenantmiddelen

Het Groenfonds heeft de bij de gewaarborgde geldleningen vermelde convenantlening afgesloten namens de gezamenlijke provincies voor de aankoop van natuurgebieden. De gelden zijn inmiddels uitgeput, echter we moeten nog wel de lening aflossen en rente betalen.

Bodemsanering Prins Hendrikweg 10 te Vlissingen

Er is in 2009 een bedrag ontvangen van de Hogeschool Zeeland als bijdrage in de bodemsanering. Over de hoogte van het bedrag voor de bijdrage van de Provincie aan de gemeente Vlissingen lopen nog onderhandelingen. In 2012 heeft de provincie aan de gemeente Vlissingen een voorstel gedaan om de saneringsplicht af te kopen middels een eenmalige bijdrage. De gemeente is niet op dit voorstel ingegaan.

Leasecontracten

In 2013 is een huurcontract met Xerox afgesloten betreffende multifunctionele afdrukapparatuur. Dit contract loopt tot en met juli 2018.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Voor rekening van de Provincie Zeeland uit hoofde van de gecentraliseerde taak voor Natuur zijn door de uitvoeringsorganisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) voor een bedrag van € 24,796 miljoen aan meerjarige verplichtingen aangegaan. Dit betreffen verplichtingen op grond van (meerjarige) natuurbeheer, natuur inrichtings- en functieveranderingscontracten. Daarnaast zijn ook rechtstreeks door de Provincie Zeeland zelf meerjarige verplichtingen aangegaan met instellingen voor een bedrag van € 10,190 miljoen.

Staat van activa

		(bedrag x €1.000)
Activiteit code	Omschrijving van de investering	
	investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut	
	grond-weg en waterbouwkundige werken mn	
00059	sluiskiltunnel	
00067	marinierskazerne vlissingen	
	totaal investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut	
	investeringen met een economisch nut	
	gronden en terreinen	
00004	herinrichting abdijplein	
	gebouwen	
00008	pand achter de houttuinen 8	
00034	vervangende nieuwbouw groene woud	
00036	gistpoortgebouw	
00037	verbouwing zeeuws museum	
00038	verbouwing pand schuytvlot	
00048	wegsteunpunt mauritsfort	
00062	wegsteunpunt s heer arendskerke	
	grond- weg- en waterbouwkundige werken	
00001	aanlandingsinrichtingen	
00002	infrastructurale voorzien fast ferry	
	vervoermiddelen	
00018	swath boten	
	machines apparaten installaties	
00014	nieuwe telefooncentrale	
00049	duurzaam archiveren	
00056	investering e-dienstverlening	
	totaal investeringen met een economisch nut	
	immateriële vaste activa	
	totaal immateriële vaste activa	
	financiële vaste activa	
	kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	
00019	aandelenkapitaal westerscheldetunnel	
00020	aandelenkapitaal delta nv	
00046	aandelenkap. economische impuls zld	
00050	aandelenkapitaal bv kks	
00051	perkpolder beheer bv	
00063	aandelenkap.zeeuws participatiefonds	
00064	risicodekking zws participatiefonds	
	overige langlopende geldleningen	
00023	geldleningen zws studiefonds	
00025	hypothecaire geldleningen	
00027	leningen werkgelegenheidsfonds	
00031	risicodekking lening werkgeelh.fonds	
00044	duurzaamheidlening woningverbet	
00068	lening nv economische impuls	
	overige uitzettingen rentetypische looptijd >of gelijk 1 jr	
10016	fortis 241878918 belegging	
	totaal financiële vaste activa	
	totaal vaste activa	
	vlottende activa	
	voorraden	
00035	grondbank zeeland	
00053	grondexpl perkpolder rode zone	
00055	grondexpl waterdunen rode zone	
00061	grondbank landb flankerend beleid	
00065	Voorraad vastgoedobjecten	
	totaal vlottende activa	
	totaal generaal	

Vervolg staat van activa

(bedrag x €1.000)					
Oorspronkelijk investerings per 1-1-2014	Wijze van afschrijving	Boekwaarde per 01-01-2014	Mutaties 2014	Afschrijving of aflossing in 2014	Boekwaarde per 31-12-2014
78.216		78.216	12.425		90.641
			1.112		1.112
78.216		78.216	13.537		91.753
677	30 jr	158		22	135
1.650	30 jr	825		55	770
3.334	30 jr	2.444		111	2.333
3.053	30 jr	2.445		102	2.343
5.977	30 jr	4.603		200	4.403
4.629	30 jr	4.045		155	3.889
1.235	30 jr	665		95	570
			10		10
4.401	30 jr	3.044		152	2.892
2.766	30 jr	1.930		92	1.838
26.575	30 jr	17.942		897	17.045
475	10 jr	237		48	190
716	5 jr				
1.571	5 jr	1.571		1.571	
57.059		39.910	10	3.501	36.419
131.421		125.257			125.257
568		568			568
101		101	-2		99
1.000		1.000			1.000
5		5			5
200		200			200
-200		-200			-200
		14		11	3
		5		5	
		-5		-5	
3.000		3.000	-192		2.808
			500		500
32.049		9.623		1.951	7.672
168.145		139.568	306	1.962	137.912
303.419		257.694	13.853	5.463	266.084
15.604		15.604	20.067		35.671
9.876		9.876	200		10.076
4.868		4.868	2.774	782	6.860
5.823		5.823	1.589		7.412
2.288		2.288	625		2.913
38.459		38.459	25.255	782	62.932
341.878	0	296.153	39.108	6.245	329.016

Staat van restant investeringskredieten

Bedragen x €1.000					
Activiteit code	Omschrijving	Totaalkrediet	Uitgaven tm 2013	Raming 2014	Uitgaven 2014 Overboeken naar 2015 /afboeken
investerings met een economisch nut					
gebouwen					
00062	wegsteunpunt s heer arendskerke	2.000	0	50	10 40
totaal investerings met een economisch nut		2.000		50	10 40
investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut					
grond-weg en waterbouwkundige werken mn					
00059	sluiskiltunnel	105.611	78.216	13.002	12.425 576
00067	marinierskazerne vlissingen	15.000	0	1.114	1.112 2
00069	sloeweg	5.306	0	0	0 0
00070	tractaatweg	6.912	0	0	0 0
totaal investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut		132.829	78.216	14.115	13.537 578

Vervolg restant investeringskredieten

					Bedragen x €1.000
Restantkrediet inclusief volgende jaren	Raming inkomsten	Inkomsten t/m 2013	Inkomsten 2014	Restantraming inkomsten	
1.990	0	0	0	0	0
1.990	0	0	0	0	0
14.970	0	0	0	0	0
13.888	0	0	0	0	0
5.306	0	0	0	0	0
6.912	0	0	0	0	0
41.076	0	0	0	0	0

Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva

Totaal generaal (bedragen x €1000)						
Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo	Saldo
A. Algemene reserve	50.317	32.409	36.694	46.032	0	46.032
B. Bestemmingsreserve (algemeen)	79.371	8.156	6.637	80.889	80.889	0
D. Voorzieningen	51.254	6.954	17.508	40.701	40.701	0
E. Overlopende passiva	175.151	95.672	104.630	166.193	166.193	0

A. Algemene reserve (bedragen x €1000)						
Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo	Saldo
algemene reserve	50.317	32.409	36.694	46.032	0	46.032
Totaal A. Algemene reserve	50.317	32.409	36.694	46.032	0	46.032

B. Bestemmingsreserve (algemeen) (bedragen x €1000)						
Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo	Saldo
bestemmingsreserve sluiskiltunnel	59.422	6.156	5.169	60.409	60.409	0
dekk res vervangende nieuwb gr woud	2.444	0	111	2.333	2.333	0
dekk res verbouwing zeeuws museum	4.604	0	200	4.404	4.404	0
dekk res gistpoortgebouw	2.445	0	102	2.343	2.343	0
dekk res verbouwing pand schuytvlot	3.965	0	155	3.810	3.810	0
dekk res wegsteunpunt mauritsfort	665	0	95	570	570	0
dekk res duurzaam archiveren	0	0	0	0	0	0
dekk res ff aanlandingavoorz.	3.044	0	152	2.892	2.892	0
dekk res ff gebouwen en terr.	1.930	0	92	1.838	1.838	0
wegsteunpunt s heer arendskerke	0	2.000	0	2.000	2.000	0
Bestemmingsreserve afwikkeling ILG	852	0	561	291	291	0
Totaal B. Bestemmingsreserve (algemeen)	79.371	8.156	6.637	80.889	80.889	0

D. Voorzieningen (bedragen x €1000)						
Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo	Saldo
voorziening waterbeheer	456	179	123	512	512	0
voorziening wachtgelden psd	9.054	276	2.813	6.517	6.517	0
voorziening nme: natuurcomp braakman	5	0	-200	205	205	0
voorziening non activiteitsregeling	40.089	1.143	11.817	29.415	29.415	0
Voorziening financiële derivaten	1.000	0	300	700	700	0
Voorziening waardeoverdr.GS Pensioen	650	202	0	852	852	0
voorziening Thermphos	0	3.000	500	2.500	2.500	0
voorziening frictiekosten scoop zb	0	2.154	2.154	0	0	0
Totaal D. Voorzieningen	51.254	6.954	17.508	40.701	40.701	0

E. Overlopende passiva (bedragen x €1000)						
Omschrijving	Saldo aan het begin van jaar	Bij	Af	Saldo aan het einde van jaar	Verplichtingen ten laste van het saldo	Saldo
OP jeugdzorg	1.963	32.421	33.052	1.332	1.332	0
OP nme: natuurcomp w scheld	843	13	-137	993	993	0
OP BDU brede doeluitkering	5.467	27.408	26.948	5.927	5.927	0

OP implem OV-chipkaart	1.340	-250	61	1.029	1.029	0
OP Natuur Pakket Westerschelde	102.043	1.642	17.077	86.608	86.608	0
OP Stimuleringsregeling voordeltaE&M	46	0	-149	195	195	0
OP Actief bodembeheer	45	8	18	34	34	0
OP Platform diffuse bronnen	11	0	0	11	11	0
OP Vitaal Sloe/Kanaalzone 2012-2014	76	50	0	126	126	0
OP KKS Rijk	14.576	9.341	12.386	11.531	11.531	0
OP N2000 beheerplan Voordelta (RMW)	228	0	10	218	218	0
OP Leren voor duurzame ontwikkeling	112	111	164	59	59	0
OP Waterpoort naar waterdunen	-1.136	1.211	1.790	-1.715	-1.715	0
OP trans coast	135	2.560	2.694	0	0	0
OP Waterdunen natura people	-42	164	112	9	9	0
OP Natuurlijk Vitaal	89	0	65	24	24	0
OP Grenzeloze Kanaalzone	58	186	168	76	76	0
OP Delta Water Award	55	20	17	58	58	0
Op kerend tij	363	-32	289	42	42	0
OP n62 sloeweq	19.745	8.238	7.716	20.267	20.267	0
OP World War II Heritage	73	670	555	188	188	0
OP Veerse Dam	33	0	0	33	33	0
OP Prio Tidal Test Centre Interreg	127	964	582	508	508	0
OP Green Deal Biodiversiteit	25	-20	0	5	5	0
OP grond voor grond	1.562	1.354	1.925	991	991	0
OP MIRG	-1	40	39	0	0	0
OP n62 tractaatweg	27.245	8.251	-1.003	36.499	36.499	0
OP lobbyiest Den Haag	44	108	92	60	60	0
OP Zuid	26	0	3	23	23	0
OP Zout-zoet	0	214	155	59	59	0
OP Sanering Thermphos	0	1.000	0	1.000	1.000	0
Totaal E. Overlopende passiva	175.151	95.672	104.630	166.193	166.193	0

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2014 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 2 januari 2015

SiSa bijlage verantwoordinginformatie 2014 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking siSa - d.d. 2 januari 2015											
I&M	E27	Brede doeluitkering verkeer en vervoer Wet BDU Verkeer en Vervoer (art. 10) Provincies en stadsregio's (Wgr+)	Eindsaldo-reservering (jaar T-1)	Rentebaten (jaar T)	Ontvangen BDU-bijdrage V&W (jaar T)	Terugbetaling door derden vanuit BDU-bijdrage verstrekte middelen in (jaar T)	Besteding (jaar T)	Correctie over besteding (T-1)			
			Aard controle R Indicatornummer: E27 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 06			
			€ 53.797.927	€ 134.495	€ 42.119.236	€ 0	€ 34.020.700	-€ 1.796.865			
			Eindsaldo-reservering (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E27 / 07	Individuele bestedingen (jaar T) die meer dan 20% van de totaal ontvangen BDU bedragen Omschrijving Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27 / 08							
			€ 63.829.824								
			1 Connexion								
			2								
			I&M	E28	Regionale mobiliteitsfondsen Besluit Infrastructuurfonds Provincies en Wgr+ regio's	Eindsaldo (jaar T-1)	Dotatie regio in (jaar T)	Dotatie rijk in (jaar T)	Rentebaten (jaar T)	Besteding (jaar T) uit het fonds (onderscheid herkomst middelen niet nodig)	Eindsaldo (jaar T)
						Aard controle R Indicatornummer: E28 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 06
€ 29.137.669	€ 9.334.340	€ 9.334.340				€ 13.808	€ 24.810.941	€ 23.009.216			
Eindeverantwoording Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E28 / 07	Nee										
Nee											
EZ	F3	Verzameluitkering EZ Regeling verzameluitkering	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: F3 / 01	€ 164.444							
			€ 164.444								
VWS	H8	Doeluitkering jeugdzorg (Bureau Jeugdzorg + Zorgkosten Jeugdzorg) Wet op de jeugdzorg (art. 37) en Regeling bekostiging jeugdzorg 2009 Provincies en stadsregio's (Wgr+)	Aantal Onder toezichtstelling (OTS), (jaar T-1)	Aantal OTS (jaar T-1), overig	Aantal voorlopige voogdij (jaar T-1)	Aantal voogdij (jaar T-1)	Aantal jeugdreclassering (jaar T-1)	Aantal samenloop (jaar T-1)			
			Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 01	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 02	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 03	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 04	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 05	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 06			
			147	243	4	170	142	15			
			Aantal Individuele Traject Begeleiding (jaar T-1) (ITB), harde kern	Aantal ITB (jaar T-1), Criem	Aantal scholing- en trainingsprogramma's (STP) (jaar T-1)	Besteding (jaar T) aan stichting die een bureau jeugdzorg in stand houdt -deel justitietaken	Besteding (jaar T) aan stichting, die een bureau jeugdzorg in stand houdt - deel taken bureau jeugdzorg en subsidie bureau jeugdzorg	Besteding (jaar T) aan zorgaanbod			
			Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 07	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 08	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 09	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 10	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 11	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 12			
			43	9	0	€ 5.163.153	€ 6.246.403	€ 21.641.758			
			Aantal aanmeldingen (jaar T-1) aan het LBIO door bureau jeugdzorg	Aantal afdekkingen (jaar T-1) aan het LBIO door bureau jeugdzorg	Omvang egaliseresene jeugdzorg per 31 december (jaar T)	Eindeverantwoording Ja/Nee	€ 6.246.403				
			Aard controle D2 Indicatornummer: H8 / 13	Aard controle D2 Indicatornummer: H8 / 14	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 15	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H8 / 16					
242	193	€ 1.332.252	Ja								

Deloitte Accountants B.V.
Park Veldzigt 25
4336 DR Middelburg
Postbus 7056
4330 GB Middelburg
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9895
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de Provinciale Staten van de Provincie Zeeland

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2014 van de Provincie Zeeland gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2014 met de toelichtingen, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het college van Gedeputeerde Staten

Het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen.

Het college van Gedeputeerde Staten is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Provincie.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader, ter kennisgeving aangeboden aan Provinciale Staten op 26 maart 2015.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door Provinciale Staten vastgesteld bij Statenbesluit van 11 november 2011, agendanummer FEZ - 021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Provincie Zeeland een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2014 als van de activa en passiva per 31 december 2014 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2014 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder Provinciale verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 217, lid 3 onder d Provinciewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening. Middelburg, 7 mei 2015

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. W. Veldhuis RA

LVA Lijst van Afkortingen

BBL	Bureau Beheer Landbouwgronden
	Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en
BBV	Gemeenten
BIJ12	Uitvoeringsorganisatie 12 provincies
DLG	Dienst Landelijk Gebied
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
FES	Fonds Economische Structuurversterking
GWO	Gemeenschappelijke Werkorganisatie
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied
IPO	Interprovinciaal Overleg
KKS	Kanaal Kruising Sluiskil
M&O	Misbruik en Oneigenlijk gebruik
NAR	Non Activiteitsregeling
NPW	Natuur Pakket Westerschelde
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
POP	Plattelandsontwikkelingsprogramma
PS	Provinciale Staten
PSD	Provinciale Stoomboot Diensten
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWS	Rijkswaterstaat
SiSa	Single Informatie Single Audit
WNT	Wet Normering Topinkomens
ZB	Zeeuws Bibliotheek
ZSP	Zeeland Seaports

Provincie Zeeland

Jaarverslag 2014

BESCHRIJVING EN VERANTWOORDING VAN WAT WE HEBBEN WE
GEDAAN

Inhoud

Voorblad	0
Samenvatting en Leeswijzer	4
Inhoudelijke verantwoording.....	4
Financiële verantwoording	4
PROGRAMMAVERANTWOORDING	8
Programma 1 Leefbaarheid	9
Inleiding	9
Wat willen we bereiken?.....	9
Wat hebben we bereikt?.....	9
Wat heeft het gekost?	10
Programma 2 Jeugdzorg	11
Inleiding	11
Wat willen we bereiken?	11
Wat hebben we bereikt?.....	11
Wat heeft het gekost?	13
Programma 3 Cultuur.....	14
Inleiding	14
Wat willen we bereiken?	14
Wat hebben we bereikt?.....	14
Wat heeft het gekost?	17
Programma 4 Bestuur	18
Inleiding	18
Wat willen we bereiken?	19
Wat hebben we bereikt?.....	19
Wat heeft het gekost?	26
Programma 5 Milieu	27
Inleiding	27
Wat willen we bereiken?	27
Wat hebben we bereikt	28
Wat heeft het gekost?	40
Programma 6 Ruimtelijke omgeving.....	41
Inleiding	41
Wat willen we bereiken?	41
Wat hebben we bereikt?	41
Wat heeft het gekost?	55
Programma 7 Watermanagement	56
Inleiding	56
Wat willen we bereiken?	56

Wat hebben we bereikt?.....	56
Wat heeft het gekost?	59
Programma 8 Natuur en landschap	60
Inleiding	60
Wat willen we bereiken?	60
Wat hebben we bereikt?.....	60
Wat heeft het gekost?	63
Programma 9 Economie.....	64
Inleiding	64
Wat willen we bereiken?	65
Wat hebben we bereikt?	66
Wat heeft het gekost?	72
Programma 10 Toerisme en recreatie	73
Inleiding	73
Wat willen we bereiken?	73
Wat hebben we bereikt?	73
Wat heeft het gekost?	75
Programma 11 Landbouw en visserij.....	76
Inleiding	76
Wat willen we bereiken?	76
Wat hebben we bereikt?	76
Wat heeft het gekost?	78
Programma 12 Onderwijs	79
Inleiding	79
Wat willen we bereiken?	79
Wat hebben we bereikt?	79
Wat heeft het gekost?	80
Programma 13 Mobiliteit.....	81
Inleiding	81
Wat willen we bereiken?	81
Wat hebben we bereikt?	82
Wat heeft het gekost?	91
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	92
Inleiding	92
Wat willen we bereiken?.....	92
Wat hebben we bereikt?.....	93
Wat heeft het gekost?	96
Paragrafen.....	97
Paragraaf Provinciale Heffingen	98

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	100
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	106
Paragraaf Financiering	114
Paragraaf Verbonden partijen	121
Overzicht belangrijkste verbonden partijen	131
Paragraaf Grondbeleid	143
Paragraaf Bedrijfsvoering	148
BIJLAGEN	154
Uitgangspunten financieel beleid	155
Verslag onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid 2014	159
Sociaal Jaarverslag 2014	161
Kwaliteitshandvest dienstverlening 2014	179
Verklaring topinkomens bij gesubsidieerde instellingen	188
LVA Lijst van Afkortingen	189

Samenvatting en Leeswijzer

Voor u ligt het Jaarverslag 2014. Samen met de Jaarrekening 2014 zijn dit de jaarstukken van de Provincie Zeeland.

Net als in de Programmabegroting 2014 vormen de drie zogenaamde W-vragen het vertrekpunt:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daar voor doen?
- Wat mag het kosten?

In het jaarverslag wordt met name gekeken naar het gedane en het bereikte. De eerste twee W-vragen dus. De jaarrekening geeft antwoord op de derde vraag, wat het gekost heeft.

Bij de teksten onder de vraag "Wat willen we bereiken", hebben we de teksten uit de begroting 2014 ter referentie overgenomen.

De tekst onder "Wat hebben we bereikt" is nieuw en is voor de herkenbaarheid in het [blauw](#) weergegeven. Met deze teksten leggen wij als college verantwoording af over de resultaten van onze bestuurlijke inspanningen naar aanleiding van de begroting 2014.

Programmaverantwoording

In dit onderdeel van het jaarverslag wordt per beleidsprogramma en voor de algemene dekkingsmiddelen ingegaan op de mate waarin en de wijze waarop de beleidsdoelstellingen voor 2014 inhoudelijk zijn gerealiseerd. Ook geeft dit onderdeel inzicht in de algemene dekkingsmiddelen en de aanwending van de post voor onvoorzien uitgaven.

Paragrafen

In de paragrafen wordt ingegaan op de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten.

Programmarekening en toelichting

De programmarekening die in een separaat boekwerk wordt aangeboden toont het gerealiseerde verloop van baten en lasten in 2014 en zet deze af tegen de geraamde baten en lasten (de door Provinciale Staten vastgestelde begroting inclusief wijzigingen). Daar waar zich tussen raming en realisatie (significante) afwijkingen voordoen, worden deze toegelicht en verklaard.

Balans en toelichting

De balans en de toelichting daarop verschaft inzicht in de opbouw en de ontwikkeling van de vermogenspositie van de Provincie Zeeland.

Accountant

Alvorens de jaarstukken door Provinciale Staten worden vastgesteld is het onderdeel jaarrekening door onze accountant (Deloitte) gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

In het rapport van bevindingen rapporteert de accountant aan de opdrachtgever, Provinciale Staten, over zijn voornaamste bevindingen.

Inhoudelijke verantwoording

De inhoudelijke verantwoording over de realisatie neemt de doelstellingen uit de beleidsbegroting 2014 als uitgangspunt. Deze doelstellingen zijn overgenomen uit de door uw staten vastgestelde beleidsnota's.

De doelstellingen die gedeeltelijk gerealiseerd zijn hebben vaak een meerjarig karakter en zijn niet in één boekjaar af te ronden. Gedetailleerde informatie over de realisatie per doelstelling is in de programmaverantwoording in [blauwe tekst](#) opgenomen bij de betreffende programma's.

Financiële verantwoording

Het positieve verschil tussen de geraamde (begroting na wijziging) baten en lasten en de realisatiecijfers bedraagt € 12,77 miljoen. In essentie wordt dit rekeningsaldo verklaard door:

Via de decembercirculaire van het Provinciefonds viel de algemene uitkering over 2014 gunstiger uit.	€ 2,0 miljoen
Hogere opbrengst motorrijtuigenbelasting	€ 0,55 miljoen
Als gevolg van de gunstige rente- en inflatieontwikkeling was er een vrijval op de voorzieningen PSD en Derivaten. Daarnaast viel de rentelast mee.	€ 1,0 miljoen
Als gevolg van bijgestelde planningen zijn de geraamde middelen van Waterdunen en Herstructurering Stadshavens in volgende jaren nodig	€ 7,0 miljoen
Overige plannen en projecten die later uitgevoerd gaan worden	€ 1,0 miljoen
Meevallende inkomsten en/of onderbesteding, waaronder: verzelfstandigingsbijdrage Zeeland Seaports € 0,25 mln; herstructureringsprojecten € 0,38 mln; lagere uitvoeringskosten BIJ12 € 0,64 mln; lagere lasten infrastructuur € 0,5 mln; positief resultaat Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen € 0,24 mln.	€ 2,0 miljoen
Als gevolg van bijgestelde planningen van projecten valt een deel van de provinciale co-financiering op gezamenlijke (EU/Rijk) projecten 2014 vrij.	€ 1,4 miljoen
Afrekening dienstenovereenkomst 2014 RUD	€ 0,6 miljoen
Meevallende afrekeningen van subsidies en opdrachten uit voorgaande dienstjaren	€ 2,5 miljoen
Het conform de voorschriften volledige voeden van de voorziening Thermphos in 2014 (in plaats van in 2015) en vorming verliesvoorziening Waterdunen	-/- € 2,8 miljoen
Onterecht geraamde baten (NPW)	-/- € 2,4 miljoen
Overhead- en apparaatskosten (personeelskosten + 0,5 mln, indirecte kosten -/- 0,7 mln, waarvan -/- 1,2 mln kosten zaaksysteem)	-/- € 0,2 miljoen

Twee dwarsdoorsneden

In de volgende overzichten wordt een tweetal dwarsdoorsneden van de Provinciale baten en lasten in 2014 getoond.

De eerste dwarsdoorsnede toont de baten en lasten verdeeld over de programma's uit de beleidsbegroting. In deze tabel worden niet alleen de realisatiecijfers getoond maar ook de cijfers uit de oorspronkelijke begroting en de begroting na wijziging.

De tweede dwarsdoorsnede toont de baten en lasten verdeeld over de diverse baten- en lastencategorieën. Deze tabellen geven een goede indruk van de geldstromen bij de Provincie Zeeland.

Afwijkingen in detail

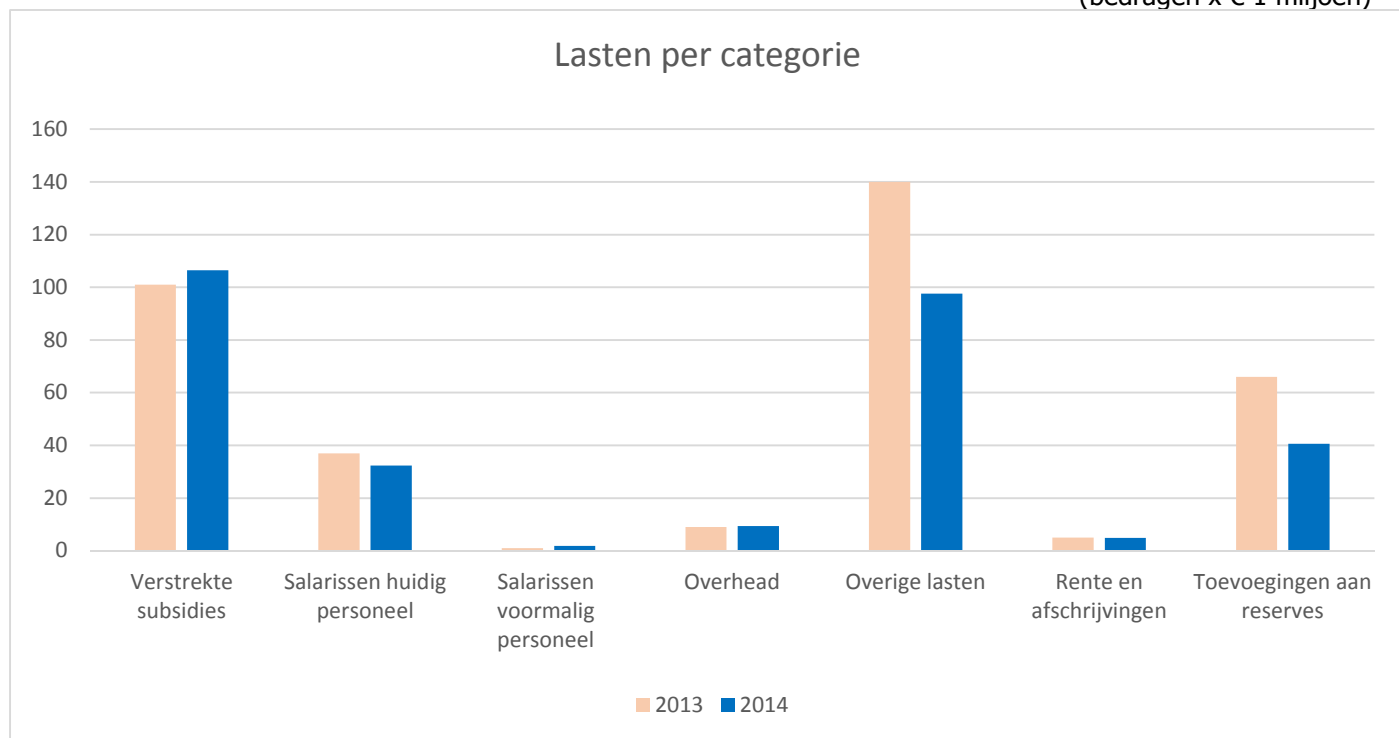
Bovenstaand wordt globaal ingegaan op het rekeningsaldo. Voor een gedetailleerde analyse van de financiële afwijkingen per beleidsdoelstelling verwijzen wij u naar het onderdeel Jaarrekening. Per programma en

doelstelling is daar een toelichting opgenomen bij de posten waar de afwijking tussen begroting en realisatie groter is dan € 50.000.

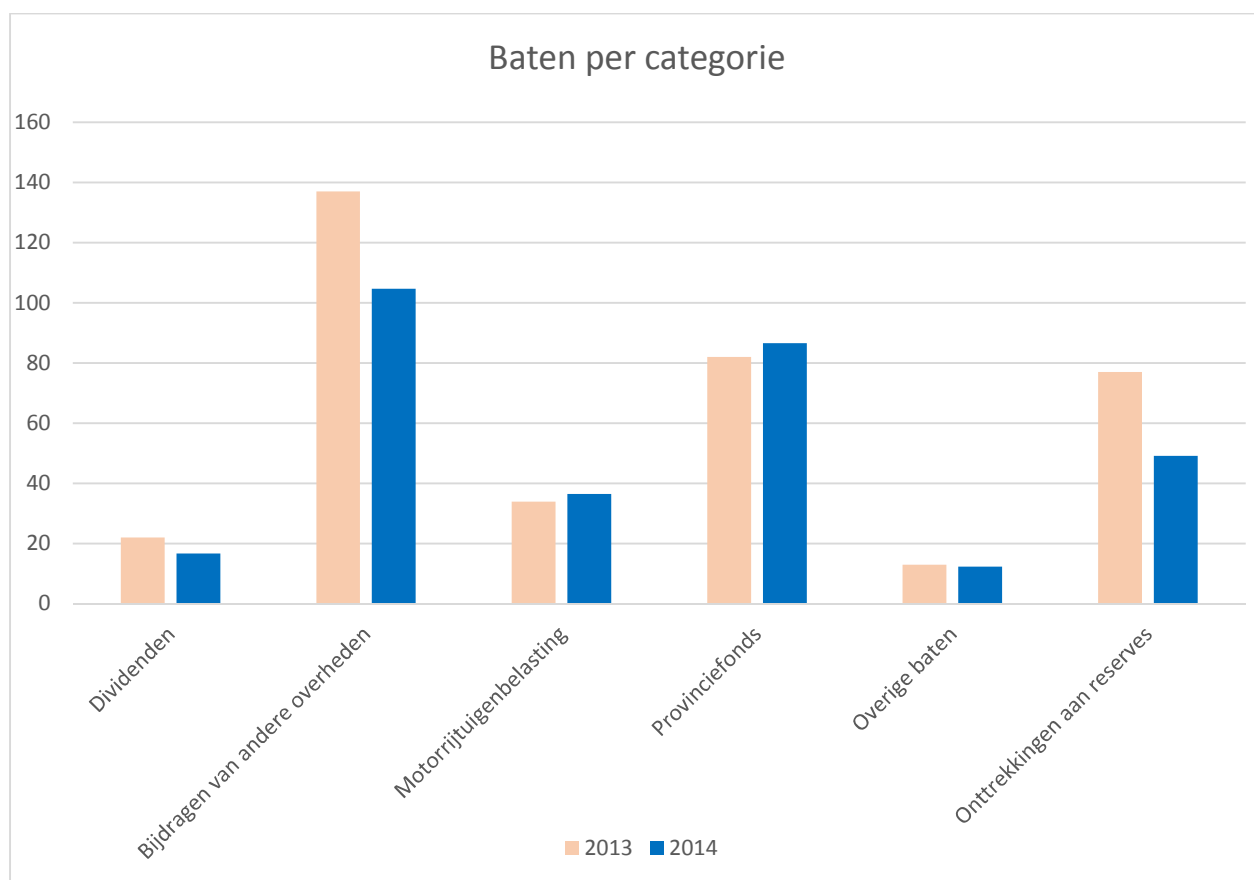
Overzicht baten en lasten per programma

(bedragen x €1.000)										
Programma	Begroting 2014			Begroting 2014 na wijziging			Rekening 2014			Resultaat
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Leefbaarheid	7.504	-25	7.479	7.654	0	7.654	7.731	-13	7.718	-64
Jeugdzorg	32.137	-31.324	812	33.980	-33.089	891	33.922	-33.048	874	17
Cultuur	27.404	-3.299	24.105	23.460	-3.344	20.116	21.985	-1.907	20.079	38
Bestuur	8.497	-239	8.258	8.424	-287	8.137	8.371	-574	7.797	340
Milieu	11.207	-162	11.045	11.566	-823	10.743	13.879	-2.377	11.502	-759
Ruimtelijke omgeving	21.263	-2.041	19.223	20.066	-4.365	15.701	18.128	-3.951	14.177	1.524
Watermanagement	3.499	-15	3.484	3.594	-126	3.467	3.965	-639	3.325	142
Natuur en landschap	65.258	-40.935	24.323	83.904	-51.153	32.750	49.114	-20.479	28.634	4.116
Economie	10.679	-81	10.598	10.525	-47	10.478	10.034	-262	9.772	706
Toerisme en recreatie	2.222	-67	2.155	2.293	-291	2.002	4.442	-2.657	1.785	216
Landbouw en visserij	1.554	0	1.554	1.232	-25	1.207	1.223	-27	1.196	11
Onderwijs	1.848	-590	1.258	1.749	-1.021	728	1.067	-403	664	64
Mobiliteit	99.654	-69.820	29.834	94.164	-65.688	28.475	78.288	-50.190	28.098	377
Totaal programma's	292.727	-148.599	144.128	302.611	-160.261	142.350	252.148	-116.526	135.622	6.728
Algemene dekkingmiddelen	7.648	-146.251	-138.603	4.040	-137.851	-133.811	424	-140.276	-139.853	6.042
Totaal saldo van baten en lasten	300.375	-294.850	5.525	306.650	-298.111	8.539	252.572	-256.802	-4.230	12.770
Reservemutaties	23.630	-29.155	-5.525	40.565	-49.105	-8.539	40.565	-49.105	-8.539	0
Gerealiseerde resultaat	324.005	-324.005	0	347.216	-347.216	0	293.137	-305.907	-12.770	12.770

(bedragen x € 1 miljoen)

(bedragen x € 1 miljoen)

PROGRAMMAVERANTWOORDING

Programma 1 Leefbaarheid

Inleiding

De primaire focus van ons college ligt op economische ontwikkeling, groei en innovatie. Wij richten ons op een concurrerende en duurzame economische ontwikkeling, met behoud en versterking van ruimtelijke kwaliteiten en leefbaarheid. Het verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving is belangrijk om burgers, bezoekers en bedrijven te binden aan een regio. Aandacht voor leefbaarheid ziet het college als een investering in een aantrekkelijk woon-, werk- en vestigingsklimaat en daarmee in de economische ontwikkeling van Zeeland.

De samenleving verandert door: de bevolkingsontwikkeling, schaalvergroting, digitalisering, de ontwikkeling naar redzame burgers en de veranderde behoefte van mensen om werk, zorg en vrije tijd op elkaar af stemmen. Alhoewel deze veranderingen vaak autonoom en structureel van aard zijn, is het de uitdaging om deze veranderingen te begeleiden en te benutten door in te zetten op een samenhangend en integraal leefbaarheidsbeleid. Deze inzet is verwoord in de door de Staten van april 2014 vastgestelde Nota Leefbaarheid & Bevolking 2014-2018 (het programma Nieuwe Wegen).

Vertrekpunt is de vraag of er een goede match is tussen de leefomgeving en de behoeften van de inwoners van Zeeland. Onze inzet is gericht op drie gewenste maatschappelijke effecten:

1. Kwaliteit van het wonen en de woonomgeving.
2. Kwaliteit van voorzieningen en goede bereikbaarheid van voorzieningen en werk.
3. De zelfstandige Zeeuw: redzaam en actief in sociale netwerken.

Bij dit alles vinden wij participatie van jongeren belangrijk om zo een betere aansluiting tussen provinciaal beleid en de leefwereld en werkelijke behoeften van jongeren te kunnen realiseren.

De 'vertaling' van de maatschappelijke effecten in concrete doelstellingen met indicatoren is voor het eerst opgenomen in de Begroting 2015 (Programma 2, Cultuur & Samenleving).

In het Jaarplan 2015 Nieuwe Wegen kijken wij terug en staat onze aanpak in 2015.

Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijk effect dat we met het beleid beogen is:

0101 Het vergroten van de ervaren leefbaarheid in Zeeland.

Wat hebben we bereikt?

Doelstelling(en)

010101 Bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang

Indicatoren:

1. Jouw Zeeland organiseert ten minste zes bijeenkomsten met minimaal tien deelnemers.
2. Jouw Zeeland bestaat uit 50 actieve deelnemers.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

1. In 2014 zijn de jongeren van Jouw Zeeland ingezet bij de ontwikkeling en uitvoering van diverse beleids-onderwerpen zoals: Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan (PVVP), verkeersveiligheid, Waterdunen, Euro-pees seminar Youth in Action, Nationaal Park Oosterschelde, 200 jaar Zeeland en Openbaar Vervoer.
2. Jouw Zeeland is een groep van ongeveer 150 jongeren in de leeftijd van 12- 23 jaar. Hiervan waren er in 2014 65 actief.

De hierna genoemde oude doelstellingen zijn in 2014 'achterhaald' door de in de Staten van april 2014 vastgestelde Nota Leefbaarheid & Bevolking 2014-2018 (het programma Nieuwe Wegen). Concrete nieuwe doelstellingen met indicatoren zijn voor het eerst opgenomen in de Begroting 2015 (Programma 2, Cultuur & Samenleving).

In de periode mei - december 2014 is gestart met de uitvoering van Nieuwe Wegen. Hiertoe zijn vier kansrijke thema's opgepakt die aan meerdere sectoren raken: leegstaand vastgoed, woonomgeving, structuur van voorzieningen en innovatieve voorzieningen inclusief bereikbaarheid. Samen met bestaande beleidsonderwerpen zoals de Provinciale Impuls Wonen, het onderwijsbeleid en de zorgverkenner zorgen deze focus-thema's voor een integrale aanpak van de inzet op een goed woon- en leefklimaat.

Verder hebben wij vijf inspiratieprojecten gesubsidieerd die het brede spectrum van leefbaarheid omvatten:

1. Makelpunt vastgoed voor Walcheren (waar informatie over vraag en aanbod van maatschappelijk vastgoed samenkomt);
2. het project De Zeeuwse Huiskamer (open innovatieruimte waar partijen uit zorg, welzijn, wonen, overheden, bedrijven en kennisinstellingen gezamenlijk antwoorden formuleren op de uitdagingen die te maken hebben met " langer zelfstandig leven");
3. het centrum voor onderwijsexcellentie (UCR);
4. investeren in woonomgeving door middel van een generatietuin (doel participatie te vergroten waarbij kwaliteit leefomgeving wordt vergroot en participatie burgers wordt verhoogd);
5. project Energieke Samenleving Zeeland (gezamenlijke aanpak van alle Zeeuwse gemeenten van een ondersteuningsstructuur voor initiatieven vanuit de samenleving gericht op het zelf met oplossingen komen voor publieke problemen).

010102 In Zeeland doen mensen mee

010103 Zeeland, de beste provincie om groot te worden

010104 Mensen in Zeeland zijn gezond, actief en sportief

010106 Innovatie/projectuitvoering/onderzoek

010107 Duurzame oplossing bevolkingsdaling

Wat heeft het gekost?

1 Leefbaarheid		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	7.504	7.654	7.731	-77
baten	-25	0	-13	13
resultaat voor bestemming	7.479	7.654	7.718	-64
toevoeging reserve	0	0	0	0
onttrekking reserve	0	0	0	0
resultaat na bestemming	7.479	7.654	7.718	-64

Programma 2 Jeugdzorg

Inleiding

Het beleidskader jeugdzorg 2013 en 2014 borduurde voort op het vorige beleidskader. Daarnaast staat het nieuwe beleidskader in het teken van de transitie van de jeugdzorg, waarbij het van belang is de verworvenheden van de afgelopen beleidsperiode te borgen en af te ronden. Belangrijke nieuwe beleidswijzigingen zijn er in de afgelopen periode niet doorgevoerd.

Tot op het moment van de overdracht van onze wettelijke taken op de jeugdzorg (per 1 januari 2015) hebben wij deze taken zo goed mogelijk uitgevoerd binnen de hiervoor door het Rijk beschikbaar gestelde doeluitkering.

Wij hebben zo veel als mogelijk bijgedragen aan een 'warme overdracht' van onze jeugdzorgtaken naar de gemeenten.

De overheveling van het takenpakket van de Provincies op het gebied van jeugdzorg naar de gemeenten gaat gepaard met een korting van € 90 miljoen op het provinciefonds met ingang van 2016.

Wat willen we bereiken?

Het jeugdzorgbeleid van de Provincie Zeeland is erop gericht hulp te bieden in een zo licht mogelijke vorm, in een zo vroeg mogelijk stadium en zo dicht mogelijk bij huis. Bovendien heeft het hulpaanbod als doel de eigen mogelijkheden van cliënten en mensen in hun naaste omgeving te benutten, te activeren en te versterken opdat zij zelf aan problemen het hoofd te bieden.

Het maatschappelijke effect waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen is:

0201 Het voorkomen en wegnemen van opgroei- en opvoedingsproblemen.

Wat hebben we bereikt?

Bij de jeugdzorg zijn we gebonden aan de kaders van de Wet op de jeugdzorg en het daarbij behorende financiële kader

Doelstelling(en)

020101 Cliënten in de jeugdzorg snel, effectief en efficiënt helpen

Indicatoren:

- Aantal kinderen / ouders op de wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg (Zeeland):

referentiewaarde per 1-1-2013	streefwaarde per 1-1-2014	streefwaarde per eind 2014
0	0	0

Vanaf eind 2010 zijn in Zeeland de wachttijden voor geïndiceerde jeugdzorg teruggebracht tot maximaal vier weken. Deze lijn zetten we onverkort voort. Op deze wachtlijst staan kinderen /ouders die langer dan negen weken moeten wachten op zorg. Volgens de landelijke norm moet de geïndiceerde jeugdzorg binnen negen weken worden verleend. Door het afschaffen van buitenprovinciale zorgverkeer wordt nu kritisch gekeken naar de houdbaarheid van de Zeeuwse streefnorm. Als gevolg van die afschaffing krijgen Zeeuwse kinderen krijgen geen zorg meer van een instelling buiten Zeeland en krijgen kinderen van buiten Zeeland geen zorg meer van een Zeeuwse instelling.

- Wachtlijst Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK) voor onderzoek:

referentiewaarde per 1-1-2013	streefwaarde per 1-1-2014	streefwaarde per eind 2014
0	0	0

Wachtlijsten AMK van Bureau Jeugdzorg: Volgens de (landelijke) norm moet een onderzoek

starten binnen vijf werkdagen na melding van het vermoeden van kindermishandeling. De wachtlijst bij het AMK bestaat uit het aantal meldingen waarbij het onderzoek na vijf dagen nog niet is gestart.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

1. De wachtlijst van Juvent langer dan 9 weken telt per december 2014 zes wachtenden. Hiervan zijn er vijf wachtenden voor residentiële hulp en één voor ambulante hulp. Hiermee hebben we de streef-norm niet gehaald. De veranderingen in de jeugdzorg door de transitie en de daarbij behorende onzekerheid spelen hierbij een rol.
2. Per eind december 2014 waren er geen meldingen bij het AMK dat het onderzoek na vijf werkdagen nog niet was gestart.

020102 Het reguleren van de instroom van jongeren in de jeugdzorg.

Indicatoren:

1. 24-uurs bereikbaarheid van Bureau Jeugdzorg Zeeland (BJZ).
BJZ is ook in 2014 zeven dagen per week, 24 uur per dag bereikbaar via een crisisdienst
2. Doorlooptijd tussen instroom en vestiging eerste aanspraak (vrijwillig kader).
De streefwaarde voor 2014 is dat 87% binnen twaalf weken vestiging eerste aanspraak heeft
3. Er zijn in 2014 geen wachtlijsten bij het Advies en Meldpunt Kindermishandeling

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Stand van zaken:

1. Bureau Jeugdzorg heeft al in 2013 gekozen voor een nieuwe partner voor de uitvoering van de 24 uur bereikbaarheidsdienst. Omdat er minder vrijwilligers beschikbaar waren, was de 24 uur bereikbaarheid niet gegarandeerd. Dat is met het onderbrengen van deze dienst bij Tel & Tel wel het geval.
2. De streefwaarde van de doorlooptijd tussen instroom en vestiging eerste aanspraak is bijna gehaald met 85% binnen 12 weken.
3. De wachtlijst bij het AMK is 0 (stand december 2014).

020103 Zorgen voor gestructureerd preventief jeugdbeleid

Indicatoren:

1. In 2014 werken de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) in alle gemeenten in Zeeland met (bewezen) effectieve methodieken bij het ondersteunen van en hulp aan opvoeders;
2. De door de Provincie Zeeland in 2012 aangestelde transitie-manager is samen met de transitie-manager voor de dertien gemeenten verantwoordelijk voor de daadwerkelijke afronding van de transitie van de jeugdzorg in Zeeland met ingang van 1 januari 2015. In 2014 begeleiden de transitie-managers het proces van de transitie verder zodat de transitie per 1 januari 2015 een feit is. De feitelijke datum is afhankelijk van besluitvorming in de Tweede Kamer.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

1. In 2014 werkten in alle gemeenten de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) met (bewezen) effectieve methodieken bij het ondersteunen van en hulp aan opvoeders.
2. De door de Provincie Zeeland in 2012 aangestelde transitie-manager heeft, samen met de transitie-manager voor de 13 gemeenten, ervoor zorggedragen dat de transitie van de jeugdzorg per 1-1-2015 in Zeeland daadwerkelijk is afgerond.

Wat heeft het gekost?

2 Jeugdzorg		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	32.137	33.980	33.922	58
baten	-31.324	-33.089	-33.048	-41
resultaat voor bestemming	812	891	874	17
onttrekking reserve	0	0	0	0
resultaat na bestemming	812	891	874	17

Programma 3 Cultuur

Inleiding

Cultuur is een kerntaak van de Provincie. Het is een van de beeldbepalende onderwerpen als het gaat om het vestigingsklimaat, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Om deze kerntaak goed uit te voeren worden zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht menskracht én middelen ingezet om in Zeeland te kunnen (blijven) beschikken over een duurzame en kwalitatief sterke culturele basisinfrastructuur in Zeeland die ook toegankelijk is voor een breed publiek. In de door de Staten in december 2012 vastgestelde Nota provinciaal cultuurbeleid 2013-2015 is het beleid opgenomen op de deelterreinen bibliotheekwerk, cultureel erfgoed, cultuureducatie, kunsten (inclusief grote festivals) en media. In november 2014 hebben de Staten de werkingsduur van de nota met het jaar 2016 verlengd.

Om ook op de langere termijn te zorgen voor een sterke culturele basisinfrastructuur vindt afstemming en samenwerking plaats met de Zeeuwse gemeenten. De Zeeuwse (culturele) organisaties en het bedrijfsleven in Zeeland hebben eveneens een taak in het onderhouden van de culturele basisinfrastructuur.

Kortom, het cultuurbeleid 2013-2016 is erop gericht om samen met interne en externe partners te werken aan een breed toegankelijke en toekomstbestendige culturele basisinfrastructuur die past bij de schaal van Zeeland en bij onze eigen verantwoordelijkheid, rol en inzet daarbij.

Wat willen we bereiken?

Cultuur is een kernwaarde bij de bepaling en ervaring van de Zeeuwse identiteit.

In samenwerking met interne en externe partners realiseert de Provincie Zeeland een toekomstbestendige culturele basisinfrastructuur die toegankelijk is voor een breed publiek en dienstbaar is aan het vestigingsklimaat, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Het maatschappelijke effect waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen is:

0301 Cultuur is een kernwaarde bij de bepaling en ervaring van de Zeeuwse identiteit.

Wat hebben we bereikt?

De hierna genoemde doelstellingen dragen bij aan het maatschappelijk effect.

Doelstelling(en)

030101 Cultuurnota:

030102 Cultuurhistorie en monumenten:

Tot het cultureel erfgoed rekenen wij de deelgebieden aardkunde, archeologie, gebouwd erfgoed, immaterieel erfgoed, archieven en musea. De Provincie heeft binnen deze deelgebieden verschillende taken uit te voeren voortkomend uit wetgeving en (inter)nationale verdragen. Tegelijk passen we een integrale benadering toe, passend bij zowel het rijksbeleid als het ruimtelijk en economisch beleid van de provincie en gericht op verduurzaming van behoud, beheer en ontsluiting. Wij sluiten waar mogelijk aan bij het gebiedsgerichte erfgoedbeleid van het Rijk zoals verwoord in Kiezen voor karakter, beleidsvisie erfgoed en ruimte en inhoudelijke samenhang aanbrengen via realisering van de culturele biografie van Zeeland.

Indicatoren:

1. In 2014 verlenen we aan ten minste drie rijksmonumenten subsidie voor restauratie
2. In 2014 dragen we samen met het Rijk bij aan het Restauratie Opleidingsproject (ROP), waaraan ten minste vijftien leerlingen deelnemen

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

1. In 2014 zijn subsidies verleend voor de restauratie van zes rijksmonumenten: Hervormde kerk St. Anna ter Muiden, Stadhuis Goes, Hervormde kerk Oud-Vossemeer, molen Gapinge, Johanneskerk Nieuwerkerk en landbouwschuur in 's Heer Arendskerke. De restauraties zijn in 2014 gestart.
2. In 2014 hebben 17 leerlingen deelgenomen aan het Restauratie Opleidingsproject (ROP).

030103 Bibliotheekwerk:

Om onze wettelijke taak goed te kunnen uitvoeren is samenwerking en afstemming met gemeenten noodzakelijk. Samen met gemeenten zetten we in op het verder vormgeven van bibliotheekwerk in Zeeland zodat burgers, bedrijven en onderwijs zo veel mogelijk kunnen profiteren van de kennis en informatie die bij bibliotheken aanwezig is. Als Provincie ondersteunen wij de openbare bibliotheekfunctie zodanig dat alle basisbibliotheken kunnen beschikken over alle informatie binnen het Zeeuwse bibliotheeknetwerk.

Indicator:

1. In 2014 via de prestatieafspraken met de Provinciale Service Organisatie (PSO) van de Zeeuwse Bibliotheek (ZB) uitvoering geven aan de ondersteuningstaken zoals deze zijn opgenomen in de nieuwe bibliotheekwetgeving per 1 januari 2014 voor alle basisbibliotheken in Zeeland.

Is de doelstelling gerealiseerd? Nee

Stand van zaken:

1. De invoering van de Bibliotheekwet is uitgesteld tot 1 januari 2015. Via de prestatieafspraken met de Provinciale Service Organisatie (PSO) van de Zeeuwse Bibliotheek (ZB) is wel uitvoering geven aan de ondersteuningstaken Informatie en digitale infrastructuur, collectiebeleid, transport en Interbibliothecair en leenverkeer alsmede educatie, leesbevordering en mediawijdsheid.

030104 Cultuureducatie

Wij zetten het cultuureducatiebeleid van de voorafgaande jaren voort. Wij blijven inzetten op het vergroten van de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen en verankering van die samenwerking in netwerken. Daarbij maken we gebruik van matching met rijksmiddelen en blijven we de doorgaande leerlijn stimuleren, zowel binnen als tussen de onderwijssoorten primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), middelbaar beroepsonderwijs (mbo), hoger beroepsonderwijs (hbo) en universitair onderwijs via de University College Roosevelt Academy (UCR).

Indicatoren:

1. In 2014 bevorderen dat culturele instellingen een op de kerndoelen afgestemd aanbod voor scholen in het primair onderwijs verzorgen. Dat doen we door gebruik te maken van de matchingsregeling van het Rijk Cultuureducatie en Kwaliteit en door een gericht subsidiebeleid te hanteren; daarvoor zijn prestatieafspraken gemaakt met SCOOP, de Zeeuwse Bibliotheek (ZB) en de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ). Verder is er een jaarprogramma 2014 regioarrangementen met gemeenten ontwikkeld.
2. In 2014 bijdragen aan een doorgaande culturele activiteitenlijn voor leerlingen in het voortgezet onderwijs, op het mbo, het hbo en de universiteit. Dat doen we door de Hogeschool Zeeland te ondersteunen bij HZ-Cult.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

1. Via de prestatieafspraken met Scoop, Zeeuwse Bibliotheek en Stichting Cultureel erfgoed Zeeland (SCEZ) en het jaarprogramma 2014 regioarrangementen met gemeenten is een op de kerndoelen afgestemd aanbod voor het primair onderwijs gerealiseerd. Daarnaast levert de Kinderkunstweek ook een bijdrage aan de doorgaande leerlijn bij het primair onderwijs. Kinderen werken in de klas met het Ideeënboek (ideeën en lessen voor leerkrachten) en brengen een bezoek aan een atelier, galerie of een museum.
2. Door HZ-Cult te ondersteunen was ook in 2014 sprake van doorgaande culturele activiteitenlijn voor leerlingen in het voortgezet onderwijs, het mbo, het hbo en universiteit (UCR).

030105 Mediabeleid:

Het provinciaal beleid voor de media is tot en met 2014 vastgelegd in de Medianota 2009-2014. Deze periode heeft te maken met de periode van zendmachtiging van Omroep Zeeland (oktober 2009 tot en met oktober 2014). We gaan in de nota met name in op onze relatie met Omroep Zeeland. De mediawet kent ons alleen een bekostigingsrelatie toe met de omroep; wij mogen geen inhoudelijke voorwaarden stellen. Het niveau van bekostiging is vastgelegd via de zogenoemde Zorgplicht (artikel 2.170). Die bepaalt dat de Provincie de regionale omroep in staat moet stellen het activiteitsniveau van 2004 zowel kwalitatief als kwantitatief te handhaven. Onze directe relatie met en verantwoordelijkheid voor Omroep Zeeland komt te vervallen zodra het Rijk zijn voornemen om de regionale omroepen te centraliseren inderdaad doorzet (inclusief uitname uit het Provinciefonds).

Vanaf 2014 wijzigen de lasten in verband met uitname Provinciefonds wegens centralisatie regionale omroepen.

De reeds bestaande samenwerking met het Prins Bernhard Cultuurfonds Zeeland voor het Publicatiefonds Zeeland is vanaf 1 januari 2013 uitgebreid met het Documentairefonds Zeeland.

Stand van zaken:

In 2014 zijn vanuit het Documentairefonds en het Publicatiefonds respectievelijk twee documentaires en acht publicaties gerealiseerd. Verder is als gevolg van de nieuwe Mediawet overlegd met Omroep Zeeland en de PZC over het in stand houden van de regionale nieuwsvernieuwing in Zeeland.

030106 Kunstenbeleid:

Tegenwoordig kijken wij naar positie van kunsten in het geheel van het culturele veld en de maatschappelijke context. Tot de kunsten rekenen wij zowel de amateurkunsten als de professionele kunsten, inclusief de grote culturele evenementen en festivals. Wij brengen onze inspanningen op het terrein van kunst terug tot een aantal zaken die binnen onze verantwoordelijkheid vallen en die een belangrijke rol in de basisinfrastructuur spelen. We ondersteunen de vier grote Zeeuwse festivals vanwege het hoge artistieke niveau, het bereik tot (ver) buiten de provincie gaat en daarmee van het aantoonbare (boven)provinciale belang. De festivals dragen ieder op eigen wijze uit dat juist de unieke locaties die Zeeland biedt, een meerwaarde aan hun festival geven. Verder stimuleren bijvoorbeeld de combinatiearrangementen van festival en verblijf rondom Concert at Sea het toerisme en is de interesse voor Zeeland als filmlocatie nog steeds groeiende, mede dankzij Film by the Sea. Het Bevrijdingsfestival Zeeland wordt ook ondersteund omdat het een cruciaal onderdeel is van het landelijk netwerk ter viering van de bevrijding.

Bij de amateurkunsten beperken we onze directe inzet tot trajecten voor (talent)ontwikkeling voor jongeren.

Indicatoren:

1. In 2014 subsidiëren van het Zeeland Nazomerfestival, Film by the Sea, het Festival van Zeeuwsch-Vlaanderen, Concert at Sea en het Bevrijdingsfestival Zeeland.
2. In 2014 wordt via de prestatieafspraken met Scoop (Kunstbende en Pop aan Zee) en Cavak (Filmstarz) uitvoering gegeven aan de trajecten voor (talent)ontwikkeling op het gebied van popmuziek en film.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

1. Alle festivals hebben subsidie ontvangen in 2014 en hebben ook daadwerkelijk plaatsgevonden.
2. Kunstbende en Pop aan Zee zijn uitgevoerd. Ook in 2014 is vanuit Pop aan Zee een groep geselecteerd die heeft opgetreden op Concert at Sea. Cavak heeft Filmstarz uitgevoerd en eerste activiteiten voor FilmworkZ (instap/doorgroei) gerealiseerd. Door toekenningen van het Fonds Cultuurparticipatie en VSB Fonds is het beschikbare budget tot en met 2015 meer dan verdubbeld.

030108 Archeologiebeleid:

Voor de toelichting bij deze doelstelling verwijzen wij naar doelstelling 030102 (cultuurhistorie en monumenten).

Indicator:

1. In 2014 worden ten minste drie projecten die voldoen aan de doelstellingen van de Provinciale Onderzoeksagenda Archeologie Zeeland (POAZ) uitgevoerd.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Stand van zaken:

1. In 2014 zijn onder meer bijdragen verleend aan: onderzoek Allerodlaag in Heikant, de restauratie van een sokkel en gradenschijven van een U-boot (Duitse onderzeeboot) en aan de interactieve visualisatie van het Castellum Aardenburg.

Wat heeft het gekost?

3 Cultuur		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	27.404	23.460	21.985	1.475
baten	-3.299	-3.344	-1.907	-1.437
resultaat voor bestemming	24.105	20.116	20.079	37
toevoeging reserve	39	39	39	0
onttrekking reserve	-354	-400	-400	0
resultaat na bestemming	23.790	19.755	19.718	37

Programma 4 Bestuur

Inleiding

Het programma Bestuur draagt bij aan een goed functionerend bestuurlijk bestel voor Zeeland (provincie, gemeenten, waterschappen) en is daarmee voorwaardenscheppend voor (de uitvoering van) andere programma's. Daarnaast faciliteert het programma de Haagse en de Brusselse lobby, grensoverschrijdende samenwerking en het benutten van Europese programma's en middelen.

Het programma Bestuur bevat de baten en lasten die horen bij:

- de ondersteuning van het intern en extern functioneren van de eigen bestuursorganen Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning (CdK)
- de toezichtfunctie op de Zeeuwse gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen
- het inzichtelijk maken van het Zeeuwse provinciaal beleid voor burgers, belangengroepen en andere belangstellenden in interprovinciaal, nationaal en Europees verband

Het programma omvat de onderwerpen Provinciale Staten en overige bestuursorganen, bestuurlijke samenwerking en financieel toezicht, promotie en openbare orde en veiligheid.

Provinciale Staten en overige bestuursorganen

De Provincie Zeeland streeft naar een grotere betrokkenheid van de samenleving bij het provinciebestuur en de provinciale politiek. Daar draagt een goed, betrouwbaar en duaal Zeeuws provinciaal bestuur aan bij. Dit vraagt om een heldere profilering van het provinciebestuur. Provinciale Staten hebben drie rollen: volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur. Gedeputeerde Staten richten zich op de beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Ook de concentratie van de besturende en uitvoerende taken bij Gedeputeerde Staten zijn gericht op een grotere inbreng van Provinciale Staten. De Commissaris van de Koning heeft een zelfstandige rol als Rijksorgaan en is daarnaast de schakel tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.

Bestuurlijke samenwerking en financieel toezicht

Sterke gemeenten en een sterk waterschap, zowel bestuurlijk als financieel, zijn van essentieel belang voor het functioneren van de Zeeuwse samenleving. Tussen de verschillende overheidslagen is sprake van een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling. De gemeenten moeten zelfstandig zaken oppakken vanuit hun eigen verantwoordelijkheid; zij moeten dat vooral oplossen via onderlinge samenwerking. De Provincie draagt taken over als zij daartoe goede redenen heeft vanuit de focus op kerntaken en doelmatigheid. Uitgangspunt is dat de Provincie Zeeland de belangen van de Zeeuwen behartigt en dat gezamenlijk met de andere Zeeuwse overheden doet, ook buiten de provinciegrenzen.

Ten aanzien van dit onderwerp zijn een aantal documenten relevant:

- Bestuursafspraken VNG, IPO, UvW en Rijk van 21 april 2011;
- Zeeuws Bestuurlijk Profiel, vastgesteld door Provinciale Staten van 22 juni 2012;
- Voor het financieel toezicht is het Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader Zichtbaar toezicht relevant. Dit is een in februari 2008 voor onbepaalde tijd vastgesteld beleidskader van alle provincies gezamenlijk en van het Ministerie van BZK;
- Uitvoeringsnota Verantwoordelijkheid kwaliteit lokaal bestuur (GS) van 7 februari 2012;
- Uitvoeringsnota Interbestuurlijk toezicht (GS). In deze nota zijn de uitgangspunten voor de coördinatie van het interbestuurlijk toezicht van de provincie op de gemeenten vastgelegd;
- Beleidsnota Europa Provincie Zeeland, vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 12 december 2006, looptijd: onbepaald;
- Afsprakenregeling Scheldemondfonds, vastgesteld door Provinciale Staten op 16 mei 2008, looptijd: onbepaald.
- Strategische nota structuurfondsen: het identificeren van strategische beleidsopties voor programma's en projecten na 2013, het positioneren van Zeeland voor de nieuwe periode structuurfondsen vanaf 2013.

Promotie

Hieronder valt de Zeelandbrede marketing gericht op het promoten van de provincie als aantrekkelijke:

- toeristische bestemming
- vestigingsplaats voor bedrijven, werknemers en inwoners
- regio voor andere overheden (met name Den Haag en Brussel) om geld en aandacht in te investeren dan wel mee samen te werken

Openbare Orde en Veiligheid

Binnen hun bevoegdheden en met het (beperkte) beschikbare instrumentarium, zoals toezicht, stimuleringsprogramma's en communicatie, beogen de Commissaris van de Koning en Gedeputeerde Staten de veiligheid in Zeeland en de beleving daarvan positief te beïnvloeden, in het besef dat vele actoren en factoren van invloed zijn op die veiligheid en de beleving ervan.

De CdK en Gedeputeerde Staten hebben verschillende (wettelijke) taken op het gebied van openbare orde en veiligheid. Om deze taken goed te kunnen vervullen zijn hun bevoegdheden vastgelegd in wet- en regelgeving, zoals de Wet op de Veiligheidsregio's en de Ambtsinstructie CdK en protocollen die daaraan uitvoering geven. De taken die zijn omschreven in de Ambtsinstructie zijn rijkstaken, waarover de CdK verantwoording aflegt aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Gedeputeerde Staten en de CdK zijn, in hun onderscheidende rollen, schakels in de veiligheidsketen; zij zijn erop gericht om de kwaliteit van (de organisatie van) die keten te verhogen.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0401 Een democratisch provinciaal bestuur dat effectief en transparant is.

0402 De Zeeuwse maatschappelijke opgaven worden behartigd door overheden met een eigen regionale/lokale identiteit, op de juiste schaal met de juiste middelen en een duidelijke onderlinge verantwoordelijkheidsverdeling.

0403 Een optimale algemene behartiging van de Zeeuwse belangen in interprovinciaal, nationaal en Europees verband.

0404 het promoten van Zeeland als aantrekkelijke:

- toeristische bestemming
- vestigingsplaats voor bedrijven, werknemers en inwoners
- regio voor andere overheden (met name Den Haag en Brussel) om geld en aandacht in te investeren dan wel mee samen te werken.

0405 Een veilige provincie waarin veiligheid als kernvoorwaarde voor het vestigingsklimaat en de woon- en werkkwaliteit (leefbaarheid) wordt beschouwd en het behoud en de ontwikkeling van kennis en innovatie in het veiligheidsbeleid.

Wat hebben we bereikt?

Effect

Een democratisch provinciaal bestuur dat effectief en transparant is.

Doelstelling(en)

040101 Een goed, betrouwbaar en duaal provinciaal bestuur

Dit vergt een heldere profilering van het provinciebestuur, haar producten en diensten en een deugdelijke toepassing van wetgeving.

Indicatoren:

1. Op basis van duidelijke meetbare doelen worden producten en diensten gedefinieerd.
2. Integraal uitzenden van de vergaderingen van (de commissies van) Provinciale Staten.
3. Het via startnotities en oplegnotities Provinciale Staten faciliteren bij de uitvoering van het dualisme. Zo worden Provinciale Staten van meet af aan meer betrokken bij de planning en controlcyclus.

Stand van zaken:

1. In 2014 is een verdere verbeterslag doorgevoerd bij het definiëren van duidelijk meetbare doelen van producten en diensten.
2. Alle vergaderingen van Provinciale Staten zijn uitgezonden via Omroep Zeeland televisie en via de webcast. Commissievergaderingen zijn uitgezonden via de webcast. Alle vergaderingen zijn via de website Zeeland.nl terug te zien. In verband met het voorkomen van storingen is de apparatuur eind 2014 vervangen.
3. Conform het statenbesluit Dualisme en beleidscyclus (november 2012) worden start-, kader- en beleidsnotities voorgelegd. De statengriffie heeft alle vergaderstukken van PS voorzien van oplegnotities volgens een vast format.

Effect:

De Zeeuwse maatschappelijke opgaven worden behartigd door overheden met een eigen regionale/lokale identiteit, op de juiste schaal met de juiste middelen en een duidelijke onderlinge verantwoordelijkheidsverdeling.

040201 Continuering duurzaam financieel beleid waterschap-gemeenten

Financieel toezicht heeft tot doel een gezonde financiële situatie bij gemeenten en waterschapn te bevorderen. Door het uitoefenen van wettelijk toezicht door de Provincie Zeeland draagt zij zorg voor de continuering van een duurzaam financieel evenwicht in de meerjarenbegrotingen van de Zeeuwse gemeenten (13) het waterschap en gemeenschappelijke regelingen (20).

Indicator:

1. In 2014 alle gemeenten, het waterschap en gemeenschappelijke regelingen onder repressief toezicht houden (in 2013 staan er geen gemeenten onder preventief toezicht).

Stand van zaken:

In 2014 stond geen enkele gemeente onder preventief toezicht. Hierbij moet worden aangetekend dat dit niet betekent dat de financiële positie van de gemeenten ons geen zorgen baart. Met name de grondexploitaties, de sociale diensten en de op stapel staande decentralisaties hebben onze bijzondere aandacht gekregen. In maart 2014 is door ons het nieuwe Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader 'Kwestie van evenwicht!' vastgesteld.

In samenwerking met de inspecteur van het ministerie van BZK is een begrotingsscan Vlissingen gemaakt. De gemeente Vlissingen heeft eind 2014 een artikel 12-aanvraag ingediend omdat de programmabegroting 2015-2018 ondanks ingrijpende maatregelen niet duurzaam sluitend is.

De gemeenten Kapelle, Middelburg en Vlissingen zijn voor het begrotingsjaar 2015 onder het zogenaamde preventieve begrotingstoezicht geplaatst omdat de begroting 2015 niet structureel en reëel in evenwicht is. Ook is in de meerjarenraming niet aannemelijk gemaakt dat dit evenwicht in 2018 uiterlijk tot stand zal worden gebracht.

In 2014 hebben de Zeeuwse gemeenten, na een door de VRZ en GS geïnitieerd bemiddelingstraject, overeenstemming bereikt over een nieuwe verdeelsleutel voor de kosten van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zeeland (VRZ).

040202 Inspectie archieven:

De Provincie Zeeland draagt in 2014 zorg voor toegankelijke en kwalitatief goed beheerde papieren en digitale archieven van de provincie, de dertien gemeenten, het waterschap en twintig gemeenschappelijke regelingen. Dat houdt in dat beheer van die archieven voldoet aan wettelijke eisen. Uit de tweejaarlijkse rapportage over

de inspecties blijkt dat nog niet alle instellingen volledig voldoen aan de wettelijke eisen. De archiefinspectie blijft deze verbeterpunten nauwlettend volgen.

Indicator:

1. In 2014 is het horizontaal toezicht door gemeenten en waterschap geïmplementeerd; de provinciale toezichtstaak richt zich op een beperkt aantal Kritische Prestatie Indicatoren (KPI). Deze informatie wordt gebruikt voor onze risicoanalyse en is bepalend voor de intensiteit van het archieftoezicht jegens specifieke gemeenten.

Stand van zaken:

Tijdens de archiefinspectie is gebleken dat de papieren en digitale archieven van de provincie Zeeland niet voldoen aan de normen voor een goede, geordende en toegankelijke staat, zoals die in de Archiefwet zijn geformuleerd. De archiefinspectie heeft geadviseerd een verbeterplan op te stellen en zal de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend volgen. Verbeteringen zijn hiervoor reeds in gang gezet. Het jaarverslag van de archiefinspectie en de bestuurlijke reactie hierop worden ter kennisneming aan u aangeboden.

In 2014 is de Verordening Systematische Toezichtinformatie vastgesteld. Verscheidene gemeenten hebben in 2014 een verslag over de horizontale verantwoording van archieven vastgesteld en aan de provincie toegestuurd. De verwachting is dat de resterende gemeenten en het waterschap in de loop van 2015 en dergelijk verslag zullen vaststellen. De provinciale toezichtstaak richt zich op een beperkt aantal Kritische Prestatie Indicatoren (KPI).

040203 Samenhang provincie, gemeenten en waterschap behouden

Kwaliteit lokaal bestuur

Naast gemeenten hebben ook provincies een eigen verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokale en bovenlokale bestuur. Als bijvoorbeeld sprake is van bestuurlijke en/of financiële problemen van gemeenten, kan de rol van het provinciebestuur gelegen zijn in het stimuleren en faciliteren van versterking van de kwaliteit van het lokale bestuur. Jaarlijks worden in een beleidsnota de volgende ontwikkelingen geïnventariseerd met gevolgen voor de benodigde bestuurskracht van gemeenten: decentralisaties, lopende en nieuwe samenwerkingsinitiatieven, gemeentefonds, grote projecten en het zogenoemde IBT-totaalbeeld per gemeente, het beeld vanuit de toezichtstaak in het kader van interbestuurlijk toezicht.

Uitgangspunt is de huidige combinatie van schaal en identiteit van de Provincie en dertien gemeenten in 2014 te behouden zolang de gemeenten in staat zijn het steeds groter wordende takenpakket uit te voeren, al dan niet via intergemeentelijke samenwerking.

Indicatoren:

1. Lokaal bestuur voldoet aan alle bestuurskrachtnormen.
2. Samenwerkingsverbanden rondom decentralisaties Jeugdzorg, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en participatie bieden voldoende uitvoeringskracht.

Stand van zaken:

1. Samenwerking blijft in Zeeland een kernopgave. Op bestuurlijk terrein hebben we de afgelopen periode sterk ingezet op het organiseren van Zeeland-breed overleg over samenwerking tussen alle overheden via de 'tafel van 15'. Hiermee willen we gezamenlijk een antwoord formuleren op de vraag welke maatregelen nodig zijn om ook in de toekomst een krachtige en dienstverlenende overheid te kunnen waarborgen.
Na verwerking van de ingediende zienswijzen op het plan van aanpak 'Zeeland ZO' in het najaar van 2014 streven we ernaar om in gezamenlijkheid in 2015 een vervolg aan het proces te geven. Dit zal een door de volksvertegenwoordiging geaccordeerde aanpak zijn.
2. De Transitiecommissie Sociaal Domein (TSD) heeft eind 2014 haar eerste voortgangsrapportage opgeleverd aan Minister Plasterk. De TSD constateert dat gemeenten, aan de vooravond van de overdracht van taken op basis van de Jeugdwet, de Wet WMO en de Participatiewet, tijdig de noodzakelijke maatregelen hebben genomen om continuïteit van zorg en ondersteuning te garanderen

040204: Coördinatie Interbestuurlijk toezicht (IBT)

Om een afweging te kunnen maken over de intensiteit van de interventie is een totaalbeeld nodig van de uitvoering van medebewindstaken door de gemeenten. Bij de Provincie Zeeland is ervoor gekozen het IBT-toezicht binnen de beleidsafdelingen te organiseren met een coördinatiefunctie buiten de beleidsafdelingen (bij de Concernstaf). De beleidsafdelingen adviseren de portefeuillehouder als bestuurlijk partner van de gemeenten en blijven primair verantwoordelijk voor het sectorale toezicht.

In 2012 zijn op basis van een risicoanalyse de volgende toezichtvelden vastgesteld en is een systeem ontwikkeld voor de bepaling van een totaalbeeld:

- Ruimtelijke Ordening
- Vergunningverlening
- Handhaving
- Financieel toezicht gemeenten
- Archieven

Het totaalbeeld is ook van belang voor het bepalen van de bestuurskracht van de gemeenten.

Indicator:

- Jaarlijks wordt een integraal totaalbeeld van de gemeenten vastgesteld.

Stand van zaken:

Samen met de VZG is afgelopen jaar ingezet op versterking van de horizontale verantwoording en een zo doelmatig mogelijke uitwisseling van toezichtinformatie. Afgesproken is hiervoor Waarstaatjegemeente.nl te gebruiken (WSJG). Het merendeel van de gemeenten heeft dit proces binnen de gemeente vorm gegeven en toezichtinformatie op WSJG geplaatst.

Wegens het ontbreken van een deel van de toezichtinformatie heeft het opstellen van een totaalbeeld in 2014 niet kunnen plaatsvinden.

Effect:

Een optimale algemene behartiging van de Zeeuwse belangen in interprovinciaal, nationaal en Europees verband.

Doelstelling(en)

040301 Handhaving bestaande netwerk:

Vanuit Zeeuws perspectief is vroegtijdige beïnvloeding en signalering van besluitvormingstrajecten over nieuwe Europese regelgeving en overig beleid cruciaal. De Provincie Zeeland draagt zorg voor een goede positionering van de Zeeuwse belangen ten opzichte van het Rijk en Europa. Hiervoor is handhaving en uitbreiding van het bestaande netwerk noodzakelijk. De Provincie Zeeland probeert daarbij gericht te participeren in overlegorganen.

Het versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel door het beïnvloeden van beleidsontwikkeling en besluitvorming; daarbij is het belangrijk om vroegtijdig op de hoogte te zijn van bepalende factoren in het proces, het krachtenveld en de planning.

Indicatoren:

1. Voor 2014 geldt handhaving van het bestaande netwerk door vertegenwoordigd te zijn in de volgende overlegvormen of organisaties:
 - Interprovinciaal Overleg (IPO)
 - Raad van Europa (CLRAE)
 - Comité van de Regio's
 - Scheldemondraad (SR)
 - Conferentie van Perifere en Maritieme Regio's (CPMR)/North Sea Commission
 - Huis Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel

- Werkgemeenschap van Europese grensgebieden (WVEG)
 - Zuid Nederland (Noord Brabant, Limburg Zeeland)
 - Strategic Board Delta region
2. uitvoering lobbyplan Brusselse lobbyist
 3. uitvoering lobbyplan Haagse lobbyist
 4. uitvoering lobbydoelstellingen van de stuurgroep IJzendijke

Stand van zaken:

Doelstelling 2014 gerealiseerd? Ja.

Ad 1

In het kader van de voorbereiding van de Europese structuurfondsperiode is de samenwerking in Zuid-verband geïntensiveerd. Dit geldt tevens voor de samenwerking met de Vlaamse gemeenschap. Een intensieve lobby naar het Ministerie van Economische Zaken en de Tweede Kamer heeft tot resultaat gehad dat de vermindering van EFRO-middelen is gecompenseerd door een groter volume aan INTERREG middelen.

In 2014 is een bijdrage geleverd aan het opstellen van de operationele programma's voor EFRO en INTERREG. Deze programma's zijn eind 2014 van start gegaan. Tevens is een informatiebijeenkomst georganiseerd voor externe partijen over de Europese fondsen. In samenwerking met de Wetenschappelijke Raad Zeeland is het Europese programma Horizon 2020 geïntroduceerd. Met maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en bedrijfsleven zijn afspraken gemaakt om te reageren op een aantal relevante calls in 2015 die aansluiten op Zeeuwse doelstellingen.

Het Zeeuwse Europese subsidieteam is voornamelijk gebruikt als platform om informatie te delen over de Europese fondsen en mogelijke kansen voor Europese projecten.

Ad 2 en 3

Eind 2014 is meerjaren-lobbyplan 2014-2019 Brusselse lobbyist vastgesteld. In 2014 is ingezet op directe belangenbehartiging in Den Haag en Brussel, vooral bij de Tweede Kamer en het Europese Parlement. Daarnaast heeft de inzet zich geconcentreerd op het IPO, de Scheldemondraad en het Huis Nederlandse Provincies in Brussel. De lobby concentreerde zich op drie elementen: 1) het beïnvloeden van regelgeving die gevolgen heeft voor de Provincie Zeeland en haar partners; 2) het aantrekken van middelen voor Zeeuwse projecten en initiatieven; 3) het opbouwen van een reputatie als serieuze gesprekspartner voor beleidsmakers op sleutelposities. Dit heeft er bijvoorbeeld toe geleid dat op aandringen van Zeeland en de overige kustprovincies in 2014 het wetsvoorstel Maritieme Ruimtelijke Ordening is aangepast. Tijdens het Europese verkiezingsjaar heeft de Provincie werkbezoeken voor alle lijsttrekkers georganiseerd waardoor in een vroeg stadium banden zijn gelegd met het nieuwe Europese Parlement.

Ad 4

De zes door de Stuurgroep IJzendijke geformuleerde lobbydoelstellingen zijn belegd bij zes werkgroepen. De Stuurgroep is in 2014 vijf keer bijeen geweest en er zijn twee Zeeland uren georganiseerd.

De Stuurgroep heeft in deze vergaderingen stilgestaan bij lopende 'Haagse dossiers' die door de lobbyist worden behandeld en bij de werkzaamheden van de zes werkgroepen die in de Stuurgroep vertegenwoordigd zijn:

- Economie
- Kanaalzone
- Water en Infra
- Rijksdiensten
- Leefbaarheid
- Zeeland en Europa

Hiernaast heeft de Stuurgroep een aanzet gemaakt tot een evaluatie van de eigen werkzaamheden in relatie tot andere gremia. De uitkomst van deze evaluatie wordt begin 2015 verwacht.

040302 Het versterken van grensoverschrijdende samenwerking

Versterking van de transnationale en grensoverschrijdende samenwerking met andere regio's in Europa, maar vooral in Euregionaal verband (Euregio Scheldemond).

Indicatoren:

- Benutten (rest)budgetten Europese programma's met deelname van Zeeuwse partijen in projecten en het actief participeren in de voorbereiding van de nieuwe operationele programma voor de programmaperiode 2014-2020
- Stimuleren van investeringen in Zeeland vanuit Europese middelen, breder dan alleen subsidies
- Verbinden van gestelde Zeeuwse doelstellingen (Collegeprogramma, Strategische Agenda) binnen de nieuwe Operationele Programma's
- Uitvoering jaarplan 2014 Scheldemondraad (SR)
- Consulteren en informeren van stakeholders voor de volgende programmaperiode
- Binnenhalen van EU-middelen naar Zeeland, breder dan de tot nu toe aangeboorde subsidiebronnen zoals de bekende structuurfondsen
- Het sluiten en onderhouden van strategische (grensoverschrijdende) partnerschappen

Stand van zaken:

De inzet heeft zich vooral geconcentreerd op de Scheldemondraad voor de bestuurlijke afstemming op het terrein van het oplossen van grensknelpunten en grensoverschrijdende samenwerking, zoals op het terrein van veiligheid, economie en arbeidsmarkt. In 2014 is de strategische visie van de SR vastgesteld. Deze visie wordt omgezet in een actieplan 2015. Tevens wordt de projectontwikkeling INTERREG Vlaanderen Nederland in de SR voorbereid.

De Provincie Zeeland is vertegenwoordigd in de nationale Taskforce grensoverschrijdende samenwerking (GROS) die is samengesteld uit ambtelijke vertegenwoordigers van de betrokken departementen en van de grensprovincies. Via de Taskforce zijn grensknelpunten geïnventariseerd, besproken en aangekaart. Dit heeft onder meer geleid tot een succesvolle lobby om de problemen van de grensregio's onder de aandacht te brengen (motie Schouten-Mulder; economische agenda grensregio's). Eind 2014 heeft de Taskforce GROS Zeeland bezocht waarbij concrete Zeeuwse-Vlaamse knelpunten op het terrein van onderwijs en arbeidsmarkt onder de aandacht zijn gebracht.

In 2014 is onder meer in Zuid-verband (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg) speciale aandacht gegeven aan de negatieve effecten van nationaal beleid voor de grensregio, met name de accijnsverhoging op brandstof. Concreet resultaat in 2014 is de ontwikkeling van het informatiepunt voor grenswerkers.

De samenwerking in de Scheldemondraad richt zich ook op de lokale grensoverschrijdende samenwerking in de gemeentelijke clusters. Een actieve cluster in het oosten van Zeeuws-Vlaanderen is de Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst. Provincie Zeeland toont haar betrokkenheid door zitting te nemen in de Linieland die lokale en gebiedsgerichte ambities realiseert op mobiliteits-, ruimtelijk- en economisch terrein alsook op het gebied van leefbaarheid. De EGTS heeft een waardevolle bijdrage geleverd aan de uitvoering van concrete projecten zoals de rotonde bij Kapellebrug en het voorzieningenconvenant.

In het kader van grensontkennende samenwerking vonden drie bestuurlijke ontmoetingen plaats met de deputaties van de provincies Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Antwerpen. Met de provincie West-Vlaanderen is een 'memorandum of understanding' ondertekend in het kader van de nieuwe Interreg V subsidieperiode.

Er is actief ingespeeld op een strategische voorbereiding van de Europese programma's.

De Zeeuwse inbreng is onder andere gestuurd vanuit het Collegeprogramma en de verschillende programma's die hieruit voortgekomen zijn.

Op 28 november is er een informatiebijeenkomst georganiseerd over de concrete richting van de Europese fondsen voor externe Zeeuwse partijen.

Effect:

het promoten van Zeeland als aantrekkelijke:

- toeristische bestemming
- vestigingsplaats voor bedrijven, werknemers en inwoners
- regio voor andere overheden (met name Den Haag en Brussel) om geld en aandacht in te investeren dan wel mee samen te werken.

Doelstelling(en)**040401 Vergroten van de promotiekracht van Zeeland.**

Bij het vergroten van de promotiekracht van Zeeland is de samenhang van drie speerpunten van belang:

- Voor de marketing & promotie van Zeeland als toeristische bestemming gaat het om de uitvoering van de strategie LAND IN ZEE! biedt zeeën van tijd & ruimte voor jezelf;
- Voor de marketing & promotie van Zeeland als vestigingsplaats voor bedrijven, werknemers en inwoners gaat het om de uitvoering van de strategie LAND IN ZEE! biedt ruimte voor pioniers;
- Voor de lobby en promotie van Zeeland als regio voor andere overheden (met name Den Haag en Brussel) om geld en aandacht in te investeren dan wel om daarmee samen te werken, moet nog een strategie ontwikkeld worden. De basis hiervoor is het Zeeuws Lobbydossier, waarin ook al LAND IN ZEE! als basis is gebruikt

Indicator:

De doelstellingen en uit te voeren acties worden opgenomen in een Uitvoeringsnota promotie dat eind 2013 aan PS is voorgelegd.

Stand van zaken

In 2014 is een integrale aanpak voor gebiedsmarketing geïntroduceerd waarbij uitgegaan wordt van de onderscheidende kwaliteiten van Zeeland en de eigen Zeeuwse identiteit. Samen met de VVV en Impuls is de merkstijl Zeeland Land in Zee (door)ontwikkeld. Binnen deze marketingaanpak zijn in 2014 onder andere de film Zeeland Something Different, de website investinzeeland.com, het boek Zee+Land, de kracht van kustregio's van Prof. Dr. Hospers en de toeristische promotiecampagne van de VVV tot stand gekomen.

Effect:

Een veilige provincie waarin veiligheid als kernvoorwaarde voor het vestigingsklimaat en de woon- en werkkwaliteit (leefbaarheid) wordt beschouwd en het behoud en de ontwikkeling van kennis en innovatie in het veiligheidsbeleid.

Doelstelling(en)**040501 Verbetering (integrale) veiligheid in Zeeland**

Verbetering van de (integrale) veiligheid in Zeeland (als kernvoorwaarde voor economische ontwikkeling en leefbaarheid) met de partners in de veiligheidsketen door middel van toezichtwerking, kennisuitwisseling en innovatie.

Als rijksorgaan houdt de commissaris van de Koning (CdK) toezicht op de Veiligheidsregio en de politie en bevordert de bestuurlijke samenwerking in Zeeland. De CdK overlegt daarom regelmatig formeel en informeel met de burgemeesters en andere partijen binnen het veiligheidsspectrum, zowel in Zeeland als grensoverschrijdend. Jaarlijks brengt de CdK ook rapport uit aan de Minister van Binnenlandse Zaken (BZK).

Gedeputeerde Staten werken binnen hun mogelijkheden en bevoegdheden mee aan de gezamenlijke en geïntegreerde criminaliteitsbestrijding. Gedeputeerde Staten ondersteunen medeoverheden bij de bewustwording van risico's en bij de uitvoering en regionale aanpak van en kennisuitwisseling over hun (integrale) veiligheidsbeleid.

Gedeputeerde Staten en de CdK (als rijksorgaan) stimuleren informatie-uitwisseling en samenwerking, ook in grensoverschrijdend en Europees verband, tussen overheden op het gebied van (innovaties in) het veiligheidsbeleid, zodat ook het kennisniveau op het gebied van veiligheid bij de Provincie op peil blijft.

Indicatoren:

- In 2014 continueert de Provincie haar participatie in het Regionaal Informatie Expertise Centrum door vertegenwoordiging in de stuurgroep, maar ook in financiële en personele ondersteuning. Dit centrum is erop gericht te voorkomen dat criminelen door de overheid worden gefaciliteerd en dat er vermenging van onder- en bovenwereld ontstaat. Daarnaast is het de bedoeling om economische machtsposities te doorbreken die zijn opgebouwd met kapitaal dat met criminele activiteiten is verdiend
- In 2014 toetst de Provincie alle aanvragen die daarvoor in aanmerking komen aan de Wet BIBOB (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur)
- In 2014 stellen wij over 2013 een compacte jaarrapportage op over het beheer en de kwaliteit van de Risicokaart. Op basis daarvan zetten wij eventuele verbeteracties in
- Eind februari 2013 zijn alle onderdelen van het Europese project Flood Aware (Interregprogramma 2 Zeeën) gerealiseerd, inclusief het opzetten van een informatiecentrum kustoverstromingen met de partners binnen de budgetten
- Vanuit het project Samenwerken & Slagkracht, dat erop gericht is de veiligheid op de Westerschelde te vergroten, zijn eind 2013 specialistische teams opgezet die bij incidenten op het water snel en adequaat kunnen optreden. Voor dit project neemt de provincie deel aan het Europees project MIRG (Maritime Incident Response Groups), ook in het interregprogramma 2 Zeeën. In het voorjaar 2014 wordt MIRG afgerond met een grootschalige oefening.

Is de doelstelling gerealiseerd ?

Ja

Stand van zaken:

Alle indicatoren zijn gerealiseerd. Slechts één indicator is deels gerealiseerd. Op verzoek van de Kring van commissarissen van de Koning heeft de Inspectie Veiligheid en Justitie eind 2013 een Scan gemaakt van de risicokaart. Aan de hand van deze scan zijn enkele noodzakelijke verbeteringen aanbevolen. In interprovinciaal verband is het initiatief genomen om deze aanbevelingen op te pakken. Wij participeren actief in dit interprovinciaal overleg. Een van de aanbevelingen is om de veiligheidsregio's en de omgevingsdiensten meer te betrekken bij het beheer van de risicokaart. Daartoe hebben wij de eerste contacten gelegd met de Veiligheidsregio Zeeland en met de RUD Zeeland.

Het Europees project MIRG is een groot succes gebleken. Zeeland heeft nu een eigen expert-team voor inzet bij maritieme incidenten. De contacten met de Europese Commissie hebben geleid tot een vervolgproject dat is opgezet voor de komende twee jaar. Ook voor dit vervolgproject hebben wij subsidie verleend.

De mogelijkheden van verdere ontwikkeling van kennis en innovatie in het veiligheidsbeleid hebben wij in 2014 verkend in samenwerking met de gemeente Terneuzen. De haalbaarheid van een businesscase voor een grootschalig veiligheidscentrum is mede met onze steun nader onderzocht. In december 2014 zijn afspraken gemaakt voor de vervolgfase.

Wat heeft het gekost?

4 Bestuur				
(bedragen x € 1.000)				
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	8.497	8.424	8.371	53
baten	-239	-287	-574	287
resultaat voor bestemming	8.258	8.137	7.797	340
toevoeging reserve	87	87	87	0
onttrekking reserve	0	-44	-44	0
resultaat na bestemming	8.345	8.180	7.840	340

Programma 5 Milieu

Inleiding

Voor een krachtig Zeeland zijn economische groei, ontwikkeling en innovatie nodig. De Provincie Zeeland draagt daar actief aan bij als regionaal bestuur met eigen taken en verantwoordelijkheden. De Provincie zet in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat en kwaliteit van water en landelijk gebied. In de Beleidsnota Energie & Klimaat hebben wij de provinciale inzet ten aanzien van energie- en klimaatdoelstellingen uitgewerkt. Deze beleidsnota fungeert als businesscase Energie onder de vlag van de Economische Agenda.

Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur en heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening (artikel 2.2), Wet Milieubeheer (artikel 4.9) en Waterwet (artikel 4.4). Daarnaast ondersteunt het plan economische, sociale en mobiliteitsdoelen. Het beleid en de financiering van die onderwerpen hebben wij uitgewerkt in de aparte beleidsplannen en beleidsagenda's. Integrale doelstellingen op het gebied van milieu, ruimtelijke omgeving, watermanagement en natuur en landschap komen terug bij andere programma's zoals 01 leefbaarheid, 03 cultuur, 09 economie en 13 mobiliteit.

Ontwikkeling in beleid

Het milieubeleid is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018. Europese en landelijke regelgeving en normen zijn de basis voor het provinciaal milieubeleid, dat primair door de Provincie en gemeenten wordt uitgevoerd. Het provinciaal beleid is gericht op het optimaal faciliteren van de economische ontwikkeling van Zeeland in combinatie met een gezonde en veilige leefomgeving. Behoud van de leefomgevingskwaliteiten vraagt met name aandacht rond de haven- en industriegebieden in de Kanaalzone en het Sloegebied.

Wij hebben een aantal doelstellingen uit het omgevingsplan nader uitgewerkt in specifieke uitvoerings- en actieplannen. Halverwege 2013 wordt een nieuwe beleidsnota energie en klimaat vastgesteld voor de periode 2013-2015. Hierin zijn acties voor de opwekking van duurzame energie en het terugdringen van uitstoot van broeikasgassen uitgewerkt. Onderdeel van de beleidsnota is een uitvoeringsprogramma voor 2013. In 2014 zal een nieuw uitvoeringsprogramma worden opgesteld. In 2013 geeft een actieplan richting aan maatregelen om te voldoen aan de EU richtlijn omgevingslawaa. Dit plan wordt eens in de vijf jaar vastgesteld. Het streven is maatregelen te treffen bij woningen met een hogere geluidbelasting dan 65 dB(A); een mogelijke maatregel is 'stil asfalt' aanbrengen. In 2013 / 2014 zal een begin worden gemaakt met uitvoering van het programma. Een concreet doel voor 2014 kan nog niet worden bepaald.

Op 15 januari 2013 is de "Nulmeting" voor het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 vastgesteld. In deze nulmeting zijn voor de subdoelen en indicatoren de beginwaarden aangegeven bij de start van de uitvoering van het Omgevingsplan. De uitvoering van het omgevingsbeleid wordt gemonitord en in 2015 en 2018 wordt een actuele omgevingsbalans opgesteld.

De RUD Zeeland wordt de uitvoeringsorganisatie van de provincie Zeeland en gaat op 1 januari 2014 van start. Vanuit de afdeling Ruimte binnen de provincie zal het opdrachtgeverschap en het accounthouderchap worden vormgegeven. Ook het provinciale beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) zal binnen de provincie worden vormgegeven. Uitvoeringsbeleid op gebied van VTH-taken en specialistisch beleid zal door de RUD worden opgesteld.

De oprichting van de RUD is verwerkt in de Programmabegroting vanaf 2014.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0501 Een gezonde en veilige leefomgeving waarin geen ernstige hinder vanwege bedrijvigheid en transportactiviteiten optreedt.

Wat hebben we bereikt

Een gezonde en veilige leefomgeving waarin geen ernstige hinder vanwege bedrijvigheid en transport-activiteiten optreedt.

Stand van zaken RUD

Op 1 januari 2014 is de RUD Zeeland opgericht. Dat betekent dat op deze datum de medewerkers van de 15 aangesloten organisaties als nieuwe organisatie in een nieuwe omgeving (zowel fysiek als technisch) aan het werk zijn gegaan. Hoewel de start op zich voorspoedig is verlopen, zijn er opstartproblemen geweest. Dit is niet ongebruikelijk bij een startende organisatie.

Ook waren en zijn er nog problemen met ICT-voorzieningen. Hierdoor konden de gegevens voor bepaalde hierna te noemen indicatoren niet worden bijgehouden. De bedoeling is dat deze problemen in 2015 worden opgelost.

Doelstelling(en)

050101 Beperken van de risico's en hinder

De Provincie Zeeland is samen met gemeenten verantwoordelijk voor een goede milieukwaliteit. Bij de milieukwaliteit gaat het vooral om bewaken van een optimale scheiding van woningen en bedrijven die geluid produceren, veiligheidsrisico's geven of verontreinigingen uitstoten.

Is de doelstelling bereikt?

Gedeeltelijk

Indicatoren

Minimale milieuoverlast voor burgers

- Het aantal klachtensituaties over de milieusituatie is in 2018 lager dan in 2012. De omgevingsbalans 2012 geeft als nulsituatie 628 klachten bij 460 klachtensituaties. Een concreet doel voor 2014 kan niet worden bepaald. Wel kan worden vermeld dat als gevolg van een wetswijziging per 1 januari 2014 de Provincie voor minder bedrijven 'bevoegd gezag' zal zijn. Daarnaast zal het beëindigen van (onderdelen van) de productie bij enkele grote bedrijven in het Sloegebied naar verwachting het aantal klachten beïnvloeden
- Het aantal geconstateerde overtredingen met overlast als gevolg is in 2018 afgenomen ten opzichte van 2012. In 2012 werden bij 21% van de gecontroleerde bedrijven overtredingen geconstateerd. Een concreet doel voor 2014 kan niet worden bepaald. Het is ook bij het aantal overtredingen relevant dat de Provincie per 1 januari 2014 voor minder bedrijven 'bevoegd gezag' zal zijn. De beëindiging van de productie bij enkele grote bedrijven zal naar verwachting ook van invloed zijn op het aantal geconstateerde overtredingen

Stand van zaken:

De milieuoverlast voor burgers wordt gemeten aan de hand van het aantal (terechte) klachten en klachtensituaties.

Het aantal klachten bij het aantal klachtensituaties is als volgt:

	2012	2013	2014
Het aantal klachten bij het aantal klachtensituaties	628/460	190/132	264/215

Dit betekent dus een flinke vermindering van het aantal klachten in 2014 ten opzichte van de nulsituatie 2012. Maar daarbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat het staken van (onderdelen van) de productie bij enkele grote bedrijven in het Sloegebied het resultaat mede heeft beïnvloed.

In 2014 waren we wel meer klachten dan in 2013. Een echte verklaring hiervoor is niet te geven.

Over het jaar 2013 kon worden aangegeven hoeveel klachten door hoeveel verschillende klagers zijn ingediend. De RUD kan dit onderscheid niet leveren voor 2014. Het ICT systeem van de RUD wordt aangepast zodat deze informatie wel over het jaar 2015 kan worden aangeleverd.

	2013	2014
Aantal ingediende klachten	190	264
Aantal klachten ingediend door hoeveel klagers	101/14	gegevens ontbreken (zie toelichting)
% klagers heeft % klachten ingediend	16%/53%	gegevens ontbreken (zie toelichting)

Het aantal klachten dat terecht is ingediend was over het jaar 2014 in vergelijking tot 2013 gedaald van 71% naar 62%.

	2013	2014
Hoeveel klachten zijn terecht ingediend	134/190	126/264

Vermindering milieubelasting in Kanaalzone en Sloegebied

- Milieubelasting van bestaande bedrijven is in 2018 verminderd ten opzichte van 2006 (waarden uit omgevingsbalans 2006).

<i>Stoffen</i>	<i>Doelwaarden omgevingsbalans 2006</i>	<i>Nulwaarden omgevingsbalans 2012</i>
fluoriden	0,18 µg/m ³	0,05 µg/m ³
etheen	2 µg/m ³	geen nieuwe gegevens
ethyleenoxide	niet bepaald	< 0,01 µg/m ³
fijn stof	22-28 µg/m ³	21-27 µg/m ³
koolmonoxide	< 900 µg/m ³	< 900 µg/m ³
benzo(a)pyreen	0,2 ng/m ³	0,05-0,23 ng/m ³
benzeen	0,2-0,5 µg/m ³	0,5-1,0 µg/m ³
cadmium	0,9 ng/m ³	0,3 ng/m ³
lood	5-12 ng/m ³	6,8 ng/m ³
chrom(3+)	0,06 ng/m ³	1,1 ng/m ³
chrom(6+)	niet bepaald	niet bepaald
koper	1,4 ng/m ³	5,6 ng/m ³
kwik	2-3 ng/m ³	2 ng/m ³
zink	30 ng/m ³	22,2 ng/m ³
ozon (AOT40)	7200 µg uur/m ³	4840 µg uur/m ³

Stand van zaken:

De doelstelling is om de milieubelasting voor lucht doot uitstoot van bestaande bedrijven in 2018 minder te laten zijn ten opzichte van 2006 (waarden uit Omgevingsbalans 2006). Dit op basis van de emissie-metingen door de bedrijven zelf.

De in de begroting 2014 opgenomen tabel had betrekking op de resultaten van immissiemetingen. Dit is niet de juiste indicator. Dit moeten namelijk emissiemetingen zijn.

Onderstaande tabel geeft de uitstoot (emissie) van de meest bepalende stoffen in ton of per kilo per jaar aan.

Dit is gebaseerd op de cijfers uit de emissieregistratie van het RIVM. Voor het jaar 2013 is dit gebaseerd op de Milieujaarverslagen van de Zeeuwse Bedrijven. Dit betreffen dus voorlopige cijfers omdat de Emissieregistratie deze cijfers nog moet controleren.

De (voorlopige) emissiecijfers uit de milieujaarverslagen van de bedrijven voor het jaar 2014 komen pas medio 2015 beschikbaar.

Stof	Eenheid	2006	2010	2011	2012	2013	oorzaak (onder andere):
Ammoniak (NH ₃)	ton	599	527	747	624	460	
Zwaveloxiden (als SO ₂)	ton	7650	3246	4398	3292	2600	
Stikstofoxiden (als NO ₂)	ton	7067	6389	6254	5465	4800	
Vluchtige organische stoffen (NMVOS)	ton	1649	1618	2172	2073	1800	
Fluoriden anorganisch (als HF)	ton	129	159	185	45	20	Sluiten Zalco en Thermphos
Etheen (C ₂ H ₄)	ton	416	179	247	230	180	Daling bij DOW
Fijnstof (PM ₁₀)	ton	841	1062	880	911	860	
Koolstofmonoxide (CO)	ton	35010	5439	6835	7850	5200	Sluiten Zalco
Benzeen (C ₆ H ₆)	ton	17	8	16	12	12	
Benzo(a)Pyreen (PAK)	kg	7	9	6	0	0	Sluiten Zalco
Cadmiumverbindingen (als Cd)	kg	957	1294	137	103	0	Sluiten Thermphos
Loodverbindingen (als Pb)	kg	2116	3034	484	376	0	Sluiten Thermphos

Uit deze tabel blijkt dat de emissiemetingen een aanzienlijk lagere uitstoot aan stoffen heeft opgeleverd in vergelijking tot 2006.

Het aantal keren dat de vergunningvoorschriften voor luchtverontreiniging zijn overtreden:

	2012	2013	2014
Aantal uitgevoerde emissiemetingen lucht	25*	35	33
Aantal overtredingen van luchtvoorschriften	2	5	4

- Exclusief emissiemetingen (49) project Thermphos

In 2014 zijn bij de industriële bedrijven in Vlissingen-Oost en de Kanaalzone in opdracht van de provincie Zeeland 33 emissiemetingen uitgevoerd. Bij vier metingen is een overschrijding van de vergunde waarde aangetoond en is een handavings- of vergunningverleningstraject gestart.

Betere milieu-communicatie

- De communicatie met omwonenden van het Sloegebied en de Kanaalzone is vanaf 2013 verbeterd en blijft tot 2018 goed. In de Kanaalzone zal in het kader van de uitvoering van het Kanaalzone-project een nieuw leefomgevingsonderzoek plaatsvinden. In het Sloegebied en de Kanaalzone wordt de luchtkwaliteit gemonitord en in samenwerking met de GGD gepresenteerd in 2013. Overeenkomstig de INSPIRE richtlijn publiceren wij milieuinformatie op internet; informatie over handhaving is op de provinciale website te vinden.

Stand van zaken:

Naar aanleiding van een eerste verkenning neemt de gemeente Terneuzen het initiatief om met haar inwoners te communiceren over het door de GGD uitgevoerde onderzoek over hinderbeleving en leefomgeving in de Kanaalzone.

Milieu- en handavingsinformatie was tot en met 2013 op de provinciale website te vinden. Op 1 januari 2014 is de RUD van start gegaan. Op de website van de RUD zouden de daarvoor in aanmerking komende besluiten en andere milieuinformatie te vinden moeten zijn. Maar wegens ICT-problemen is dit in 2014 niet of nauwelijks gelukt.

Goede akoestische kwaliteit

- In 2013 wordt een geluidbelastingkaart gemaakt voor 120 km provinciale weg en een actieplan opgesteld voor de woningen met een geluidsbelasting van meer dan 65 dBL. Het actieplan loopt tot 2018. Een concreet doel voor 2014 kan nog niet worden aangegeven.
- In 2013 zijn voor alle regionale industrieterreinen beleidsregels opgesteld, waardoor de geluidsruijnte optimaal wordt verdeeld. Deze beleidsregels worden ieder jaar geëvalueerd (in februari) en iedere vijf jaar herzien.
- Knelpunt geluidsoverlast (overschrijding geluidscontour) in de Kanaalzone is uiterlijk in 2018 opgelost. Er vindt overleg plaats met het gemeentebestuur. Voor 2014 wordt de oplossing van het knelpunt nog niet voorzien.

Stand van zaken:

In 2013 is een geluidbelastingkaart voor alle provinciale wegen gemaakt. Medio 2014 is het actieplan voor woningen met een geluidsbelasting van meer dan 65 dBL opgesteld. In het kader van de bezuinigingen is het budget geschrapt dat was bedoeld voor de uitvoering van de in het actieplan opgenomen maatregelen.

Eenmaal in de 5 jaar worden de beleidsregels van de regionale industrieterreinen geëvalueerd. In 2014 zijn geen nieuwe beleidsregels voor dergelijke terreinen opgesteld.

Momenteel bekijkt de gemeente Terneuzen of de verdeling van de akoestische ruimte voor het industrieterrein Terneuzen-West kan worden geregeld via het op te stellen bestemmingsplan in plaats van een beleidsregel.

Voor het knelpunt geluidsoverlast Oostelijke Kanaaloever is geen actie genomen om dit op te lossen. Hiervoor wordt gewacht op het inwerking treden van de Omgevingswet. Gelijktijdig met die wet zal een ander normenstelsel voor industrielawaai worden ingevoerd. Dit leidt tot een realistischer weergave van de geluidsbelasting en het vervangen van de geluidszone door een aandachtsgebied. Het in werking treden van de Omgevingswet is gepland in 2018.

Binnen geluidszones rond industrieterreinen in Zeeland bevonden zich in de verschillende jaren de in onderstaande tabel opgenomen aantallen woningen waarvoor ook na saneringsmaatregelen de geluidsbelasting van 60 dB(A) wordt overschreden.

	2012	2013	2014
Aantal woningen met meer geluidsbelasting dan 60 dB(A)	14	12	11

De reden dat er in 2014 één woning minder met meer dan 60 dB(A) wordt belast, is dat de woonbestemming voor de woning is komen te vervallen.

Goede luchtkwaliteit

- Bedrijven voldoen in 2018 aan de wettelijke normen en streefwaarden voor luchtkwaliteit (onder andere fluoriden, zware metalen, fijn stof, ozon en koolmonoxide). Voor 2014 kan geen concreet doel worden bepaald.

Stand van zaken:

Uitgangspunt is dat in 2018 wordt voldaan aan de wettelijke normen en streefwaarden voor luchtverontreiniging. De immissiegegevens worden daarbij gehanteerd.

De meetgegevens worden vergaard door het RIVM en opgenomen in de jaarrapportage luchtkwaliteit.

De jaarrapportage over het jaar 2014 is nog niet beschikbaar. De parameters zijn daarom berekend vanuit de dagelijkse metingen van het meetnet. Deze waarden zijn wel geverifieerd, maar nog niet officieel gerapporteerd.

De parameters zijn over de maanden januari t/m oktober 2014 gemiddeld over de gevalideerde resultaten en terug te vinden op <http://www.lml.rivm.nl/gevalideerd/index.php>.

De drie Zeeuwse meetpunten gaven de volgende resultaten.

Meetpunt Zierikzee

Jaar/parameter	O ₃	NO	NO ₂
2012	49	4	17
2013	21	3	17
2014	50	2	15

Meetpunt Nieuwdorp

Jaar/parameter	PM ₁₀
2012	22
2013	24
2014	24

Meetpunt Philippine

Jaar/parameter	SO ₂	PM ₁₀	O ₃	NO	NO ₂
2012	1	21	44	6	18
2013	2	23	45	5	19
2014	2	21	49	3	14

De volgende conclusies kunnen uit bovenstaande tabellen worden getrokken.

De hoeveelheid Ozon (O₃) is over 2014 hoger dan in 2013. Voor 2014 zijn 10 maanden in het gemiddelde meegenomen. De warme maanden zijn allemaal meegenomen, maar niet al de wintermaanden. Dit is van belang aangezien bij hoge temperaturen de ozonconcentratie in de lucht hoger is.

Voor de hoeveelheid stikstofmonoxide (NO) en stikstofdioxide (NO₂) is zowel in Philippine als in Zierikzee een afname te zien. Dit is overeenkomstig de landelijke tendens. Maatregelen bij verkeer, industrie en de energie-sector zorgden de afgelopen jaren voor een daling in de NO₂-concentraties. De laatste jaren is de afname lichter.

De hoeveelheid fijn stof (PM₁₀) is redelijk stabiel. Uit de meetgegevens van de afgelopen jaren blijkt dat de luchtkwaliteitsnormen voor fijn stof niet zijn overschreden.

Er is geen afname van de fijnstofbelasting door de industrie in het Sloegebied waarneembaar, ook niet na sluiting van het bedrijf Thermphos.

Dat laatste is te verklaren doordat een groot deel van het fijn stof in de Nederlandse lucht uit het buitenland komt.

Berekeningen met modellen wijzen uit dat gemiddeld twee-derde van de fijn stof concentratie kan worden toegeschreven aan buitenlandse bronnen.

Minder ernstige geurhinder

- Gemeten en gemelde ernstige geurhinder (hedonische waarde gelijk aan -2 of negatiever) is in 2018 afgenomen ten opzichte van 2012. In 2012 lag het aantal klachten al enkele jaren rond de 140 per jaar. Daarbij is niet inbegrepen het aantal klachten naar aanleiding van geurhinder bij Thermphos, waarover in 2011 237 klachten werden geregistreerd. Het doel is de klachten tot nihil terug te dringen.

Stand van zaken:

Geur is in 2014 niet gemeten. Omdat het een ingewikkelde en vooral zeer kostbare meting is, worden geurmetingen alleen in bijzondere gevallen uitgevoerd.

Medio 2014 heeft er wel een proef van een maand plaatsgevonden met een zogenaamde elektronische neus (E-noze). Die proef heeft onder andere aangetoond dat de geurbron die bij klachten wordt aangewezen in een aantal gevallen niet de geurbron kan zijn.

Aantal klachten in 2014 (peildatum 25 november 2014).

	2012	2013	2014
Het aantal klachten bij het aantal klachtensituaties	140	49/44	62 *

	2013	2014
Hoeveel geurklachten zijn ingediend door hoeveel klagers	49 door 39	62 door *

	2013	2014
Percentage geurklachten heeft betrekking op aantal bedrijven	86% op 6	100% op 11

* deze gegevens zijn vanwege ICT-problemen bij de RUD voor het jaar 2014 niet te achterhalen. Er wordt getracht om dat voor 2015 wel te realiseren.

Conclusies trekken uit het aantal klachten is niet zinvol. Geurbeleving is zeer persoonsgebonden. Ook de persoonlijke omstandigheden op het betreffende moment kunnen medebepalend zijn of iemand een klacht indient of niet. De ene persoon klaagt sneller of veelvuldiger dan de andere. Omdat het aantal klachten een subjectief gegeven is, kunnen er geen gefundeerde conclusies worden getrokken. De geurklachten zijn als volgt afgehandeld. Als de klachten gegrond zijn en aan een bepaald bedrijf kunnen worden gerelateerd, is met deze bedrijven contact opgenomen dan wel is ter plaatse onderzoek ingesteld. De klagers zijn teruggebeld indien zij op de hoogte gehouden willen worden.

Minder lichthinder

- Bij vergunningverlening worden de best beschikbare verlichtingstechnieken verplicht gesteld. In iedere vergunning wordt aangegeven welke maatregelen moeten worden getroffen om te voldoen aan de best beschikbare technieken (BBT) en indien wordt voldaan aan BBT en er geen maatregelen nodig zijn, wordt dit tevens in de vergunning vermeld. De Nederlandse informatiedocumenten over BBT staan in de bijlage van de Regeling omgevingsrecht. Dit zijn onder andere circulaire, handreikingen, richtlijnen, oplegnotities en de publicatiereeks gevaarlijke stoffen (PGS). Ook Europese richtlijnen zijn hierbij van belang.

Stand van zaken:

De RUD had onvoldoende menskracht beschikbaar om aan deze actie te voldoen. In het kader van de Omgevingsbalans 2015 zal worden nagegaan of deze indicator gehandhaafd blijft.

Minder risico's voor burgers

- In de periode 2012-2018 blijven de risico's door bedrijf- en transportactiviteiten waaraan de burgers zijn blootgesteld beperkt tot de maximaal vastgestelde wettelijke grenswaarde (PR 10⁻⁶).

Stand van zaken:

Ook in 2014 zijn de risico's voor bedrijf- en transportactiviteiten waaraan de burgers zijn blootgesteld beperkt tot de maximaal vastgestelde wettelijke grenswaarde (PR10⁻⁶). Binnen die contour zijn er geen kwetsbare objecten.

De verwachting is dat de veiligheidscontour in de Kanaalzone, het gebied Mosselbanken-DOW Valuepark, begin 2015 zal zijn vastgesteld.

Goede afvalverwerking en toename hergebruik

- Afvalverwerkers voldoen in de periode 2012-2018 aan de wettelijke eisen.
- Het percentage hergebruik van afval is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012. Voor 2014 en later kan geen concreet doel worden bepaald. Daadwerkelijk hergebruik van afval is afhankelijk van marktpartijen. De Provincie probeert, waar mogelijk, hergebruik te stimuleren.

Stand van zaken:

Het uitgangspunt is dat afvalverwerkers in 2014 voldoen aan de wettelijke eisen, ze zijn vergunningplichtig of vallen onder het Activiteitenbesluit. Voor zover zij in overtreding waren is daar tegen opgetreden.

Wijze van optreden tegen overtreden vergunningvoorschriften door afvalverwerkers	2013	2014
Formele waarschuwing gestuurd	5	3
Last onder dwangsom gestuurd	3	0
Last onder dwangsom verbeuren	1	1
Omgevingsvergunning aangevraagd	1	16*)
Maatwerkvoorschriften opgelegd	3	0

*) aantal bedrijven in kwestie: 8 (sommige hebben verscheidene omgevingsvergunningen aangevraagd)

De Provincie probeert, waar mogelijk, hergebruik van afval te stimuleren. Daadwerkelijk hergebruik is echter met name van marktpartijen afhankelijk. In het kader van de Omgevingsbalans 2015 zal worden nagegaan of deze doelstelling voor de provincie gehandhaafd moet blijven. Het percentage hergebruik van afval heeft zich als volgt ontwikkeld.

	2011	2012	2013	2014
Percentage hergebruik van afval	79	80	80	79
Percentage hergebruik van afval, als opgeslagen afval buiten beschouwing wordt gelaten	96	97	96	95

Veilige zwemlocaties

- Alle bad- en zwemgelegenheden voldoen in de periode 2012-2018 aan de veiligheidseisen. (zie nulmeting zoals vermeld onder kopje Ontwikkeling beleid; voldoen aan veiligheidseisen geldt voor ieder jaar; dus geen afzonderlijk doel voor 2014).

Stand van zaken:

Het uitgangspunt is dat alle zwembaden en zwemgelegenheden waar in oppervlaktewater wordt gezwommen, voldoen in de periode 2012-2018 aan de veiligheidseisen.

Voor 2014 zijn de volgende feiten te vermelden.

	2012	2013	2014
Aantal zwembaden	130	130	128
Aantal bezochte en getoetste zwembaden		130	98
Aantal keren dat er een overtreding werd geconstateerd	17	25	17
Opgetreden via formele waarschuwingen	14	24	8
Opgetreden via last onder dwangsom	3	1	0
Opgetreden via last tot sluiting	0	0	1

	2012	2013	2014
Aantal zwemgelegenheden in oppervlaktewater	55	55	55
Aantal bezochte en getoetste zwemgelegenheden in oppervlaktewater	55	10	52
Aantal keren dat er een overtreding werd geconstateerd	0	0	0
Opgetreden via formele waarschuwingen	0	0	0
Opgetreden via last onder dwangsom	0	0	0

Er is dus één last onder dwangsom aan een zwembad opgelegd. Dit betreffende zwembad is een lang weekend gesloten vanwege onvoldoende waterkwaliteit. Toen na hercontrole bleek dat de hieraan ten grondslag liggende technische storing was verholpen, is het zwembad weer open gesteld voor het publiek.

Reguleren luchtvaartterreinen

- In 2013 zijn er beleidsregels voor gebruik van luchtvaartterreinen vastgesteld en is de handhaving geregeld. De beleidsregels worden ook in 2014 en daaropvolgende jaren toegepast. Wet- en regelgeving op het gebied van luchtvaart worden in 2014 en daaropvolgende jaren gehandhaafd (onder de vlag van regionale uitvoeringsdienst, RUD).
- Gemeentelijke bestemmingsplannen geven in de periode 2012-2018 geen beperkingen voor vliegverkeer, zend- en ontvangststations en radiobakens.

Stand van zaken:

De locaties van luchtvaartterreinen liggen vast maar zijn nog niet in alle gevallen voorzien van een luchthavenbesluit of -regeling. Midden-Zeeland is wel gereed. Werkzaamheden bij de overige locaties zijn in het laatste kwartaal van 2014 gestart en worden in 2015 of 2016 afgerond.

Het inventariseren van risico's is aan de orde geweest bij het opstellen van het luchthavenbesluit Midden-Zeeland. De plaatsgebonden risico-contour was geprojecteerd over een gebied waarin recreatieve bebouwing is toegelaten. Door het wijzigen van de vliegroute ligt de contour niet meer over de toekomstige bebouwing. De Raad van State heeft de gewijzigde vliegroute op verzoek van omwonenden geschorst. Dat heeft op dit moment nog geen consequenties voor het plaatsgebonden risico omdat de in het bestemmingsplan opgenomen recreatieve bebouwing nog niet is gerealiseerd.

De toelichting op de 'Beleidsregels ontheffingen tijdelijk en uitzonderlijk gebruik luchtvaart provincie Zeeland' is naar aanleiding van een uitspraak van de Rechtbank verduidelijkt.

In 2014 zijn er geen gemeentelijke bestemmingsplannen vastgesteld die beperkingen opleveren voor het vliegverkeer, zend- en ontvangststations of radiobakens.

Professionele vergunningverlening en handhaving

- Alle handhavingspartners voldoen in de hele periode aan de wettelijke kwaliteitscriteria.

Stand van zaken:

De RUD voert de taken voor de provincie uit op het terrein van WABO vergunningverlening en handhaving. Voor de RUD is nagegaan of zij voldoet aan de landelijk opgestelde kwaliteitscriteria op dat vlak. Deze criteria hebben betrekking op processen, beschikbare menskracht en deskundigheid. Voor zover dat niet het geval is, is in 2014 gewerkt aan het opstellen van een verbeterplan om alsnog aan die criteria te voldoen. Dit verbeterplan zal in 2015 worden vastgesteld.

Voor de vergunning- en handhavingstaken die de gemeenten nog zelf uitvoeren moeten ook de gemeenten aan kwaliteitscriteria gaan voldoen.

Behalve de procescriteria zijn de kwaliteitscriteria niet wettelijk vastgelegd.

Goed naleefgedrag bedrijven

- Bedrijven houden zich beter aan de milieuregels, waardoor het aantal geconstateerde overtredingen in 2018 is afgenomen ten opzichte van 2012. In 2012 werden bij 21% van de gecontroleerde bedrijven overtredingen geconstateerd. Door middel van toezicht en handhaving wordt ingezet op het terugdringen van overtredingen. De concrete invulling van het provinciale toezicht en de handhaving is opgenomen in de nota 'Oog op Zeeland'. Een concreet doel voor 2014 kan niet worden bepaald.

Stand van zaken:

Binnen de handhaving wordt gewerkt met een risicomodel. Via een risicoanalyse wordt bepaald waar de grootste knelpunten zijn en op grond daarvan wordt de capaciteit binnen de handhaving ingezet.

Het aantal in 2014 uitgevoerde controlebezoeken verhoudt zich als volgt tot eerdere jaren:

	2012	2013	2014
Uitgevoerde controlebezoeken bij provinciale bedrijven	1110	883	345

Er zijn in 2014 aanzienlijk minder controlebezoeken uitgevoerd dan in de voorgaande jaren.

Dit heeft als oorzaak dat door het afschaffen van de verklaring van geen bezwaar (vvgb) de gemeenten per 1 januari 2014 volledig bevoegd gezag zijn geworden voor alle bedrijven met uitzondering van de (provinciale) IPPC- en de BRZO-bedrijven. De provincie is nu nog voor 59 bedrijven bevoegd gezag in plaats van voor 197 bedrijven.

Het percentage van gecontroleerde bedrijven waarbij overtredingen zijn geconstateerd verhoudt zich als volgt tot voorgaande jaren.

	2012	2013	2014
% van de gecontroleerde Bedrijven waarbij overtredingen zijn geconstateerd	29%	21%	13%

050102 Een gezonde bodem nastreven

De bodem en de diepere ondergrond moeten op duurzame (goede balans tussen beschermen, versterken en benutten) en integraal afgewogen wijze ingezet worden bij ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven zoals klimaatverandering, energiehuishouding, inrichting en functietoekenningen in landelijk en stedelijk gebied, de identiteit en herkenbaarheid van de leefomgeving en een schone en gezonde leefomgeving.

Is de doelstelling bereikt?

Gedeeltelijk

Indicatoren:

Saneren spoedlocaties en overige gevallen

- Uiterlijk in 2015 zijn alle spoedeisende locaties gesaneerd of beheersbaar gemaakt. Overige gevallen worden voor 2030 door eigenaren of initiatiefnemers aangepakt. In 2014 is de sanering van alle spoedeisende locaties gestart. Deze locaties zijn halverwege 2013 in beeld.

Stand van zaken:

In 2014 zijn de laatste opdrachten in het kader van de inventarisatie van spoedlocaties bodemsanering uitgezet bij onderzoeksbureaus. Die hebben de opdracht gekregen om locaties met onaanvaardbare risico's ten gevolge van bodemverontreiniging (met name ecologie en verspreiding) te inventariseren.

De locaties waarbij sprake is van onaanvaardbare risico's worden bijgehouden op de zogenaamde spoedlocatielijst. Op die lijst staan op dit moment nog twaalf locaties, waarbij op drie locaties sprake is van humane risico's. Van die twaalf locaties worden er momenteel al een groot aantal gesaneerd. Slechts op één humane spoedlocatie is de bodemsanering nog niet in uitvoering. Van de humane spoedlocaties wordt verwacht dat de risico's eind 2015 weggenomen dan wel beheerst zijn. Voor de overige spoedlocaties (met ecologische of verspreidingsrisico's) zal geprobeerd worden in 2015, doch uiterlijk vóór 2020 maatregelen te nemen om de risico's weg te nemen of beheersbaar te maken. De gevallen van bodemverontreiniging waarbij geen sprake is van onaanvaardbare risico's hebben geen prioriteit.

Oppakken kennis-, beleids- en uitvoeringsvragen naar aanleiding van de Bodemagenda

- Vanaf 2012 wordt actuele bodeminformatie beschikbaar gesteld via www.zeeuwsbodenvenster.nl en worden samen met derden pilotprojecten en studies uitgevoerd.

Stand van zaken:

De provincie heeft in het kader van de ambities en acties op gebied van duurzaam bodemgebruik in 2014 actief deelgenomen aan verschillende projecten en die meegefinancierd:

- Onderzoek naar bodemverdichting in het landelijk gebied van Zeeland.
- Pilot duurzame energielandschappen en (bodem)ecosysteemdiensten Schouwen-Duiveland (DEESD). Dit is een effectenstudie om te komen tot een visie hoe het eiland zich kan ontwikkelen tot een energielandschap.
- Duurzame bodemkwaliteit Zeeland in de agrarische sector.
- Onderzoek naar risicogebieden paalrot.
- Project Walcheren Natuurlijk, dat ziet op het bewuster omgaan met de bodem.
- Documentaire over aardkundige waarden in Zeeland.
- Voorbereiding Jaar van de Bodem zoals 2015 door de Verenigde Naties is uitgeroepen.
- Project High-Sensing: Een meerjarig innovatieproject dat gezamenlijk met de Economische Agenda wordt gefinancierd.

Goede naleving bodemsanering

- De Provincie ziet toe op juiste uitvoering van bodemsaneringen en nazorgverplichtingen.

Stand van zaken:

De toezichtstrategie is dat iedere bodemsanering minimaal eenmaal wordt bezocht. In 2014 kan hierover het volgende in verhouding tot 2013 worden gezegd.

	2013	2014
Aantal bezochte bodemsaneringen in relatie tot totaal aantal in uitvoering zijnde saneringen	10/31	42/54
Aantal bezoeken	Niet bijgehouden	48

Dat wil zeggen dat de toezichtstrategie niet gerealiseerd is. Dit heeft vooral als reden dat de RUD zich in 2014 in een opstartfase bevond. Er is wel sprake van een duidelijke verbetering ten opzichte van 2013.

Het aantal uitgevoerde verificatie/controleonderzoeken verhoudt zich tot 2013 als volgt:

	2013	2014	
Aantal in opdracht RUD uitgevoerde verificatie onderzoeken	1	9	In 2 gevallen is naar aanleiding van verificatieonderzoek verder ontgraven.

	2012	2013	2014
Aantal formele waarschuwingen	6	4	1
Aantal Lasten onder dwangsom	3	1	1

Aan de in 2014 opgelegde last onder dwangsom is niet voldaan en deze is inmiddels verbeurd. De RUD gaat nu het traject van inning van de dwangsom inzetten.

Geen ongewenst gebruik diepe ondergrond

- Er vindt in de periode 2012-2018 geen ongewenst gebruik van de diepere ondergrond in Zeeland plaats voor permanente opslag van radioactief afval, permanente opslag van CO₂ in combinatie met methaanwinning en winning van schaliegas. In 2012 vond geen ongewenst gebruik van de diepere ondergrond plaats.

Stand van zaken:

In 2014 vond geen ongewenst gebruik van de diepere ondergrond in Zeeland plaats.

- Schaliegas/schalieolie: In de discussie rondom de Structuurvisie schaliegas is vanuit Zeeland aangegeven dat zij geen voorstander is van schaliegaswinning. Vooralsnog staan Schouwen-Duiveland, Tholen en grote delen van de Oosterschelde als potentieel kansrijk voor schaliegaswinning op de kaarten van TNO. In 2014 heeft de provincie Zeeland in voornoemde zin gereageerd op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de milieueffectrapportage (planMER) structuurvisie schaliegas van het rijk.
- Opslag radioactief afval: In 2014 is de globale verkenning van het rijk over de toekomstvisie inzake opslag in de vorm van terugneembare eindberging in concept gereed gekomen. De eerstkomende decennia zal geen eindberging van radioactief afval in de diepe ondergrond plaatsvinden. De provincie Zeeland is in IPO-verband betrokken bij deze globale verkenning door het rijk.

050103 Realiseren klimaatdoelstellingen

Benutten van kansen voor een duurzame energieproductie en een betrouwbare energievoorziening met efficiënt gebruik en een toenemend aandeel van duurzame energie in de totale productie. In de periode 2012-2018 wordt gestreefd naar 2% energiebesparing per jaar en een evenredige reductie van CO₂-uitstoot.

Is de doelstelling bereikt?

Ja

Indicatoren

Meer duurzame energie

- In 2018 is zeker gesteld dat in 2020 in Zeeland ten minste 500 MW windenergie wordt geproduceerd (2012: 251 MW).
- Vanaf 2016 kan de kolencentrale van EPZ (Bio- Energie Centrale Zeeland) op 100% biomassa gestookt worden, met een eenheid van 350 MW (businesscase Energie).
- Via een stapsgewijze benadering zal de provincie bijdragen aan het opschalen van initiatieven inzake restwarmtekoppelingen. In 2014 zijn de businesscases Sloegebied (Zeeland Refinery, Martens Cleaning) en Kanaalzone opgeleverd, en wordt een pilotproject gestart voor mobiele warmte voor grote objecten (containers) (businesscase Energie).

Stand van zaken:

Eind 2014 staat in Zeeland 341 Megawatt (MW) aan windenergie opgesteld. In 2013 was dat nog 330 MW. Hiermee is Zeeland de 4^e provincie in opgesteld vermogen in Nederland.

Voor wat betreft zonne-energie is er tot en met 2014 een totaal vermogen geïnstalleerd van 15.0 miljoen kW. Dit is een conservatief getal omdat niet iedereen zijn installatie registreert. In 2013 was dat 6,3 miljoen kW. (bron Delta netwerkbedrijf).

Energiebedrijf Delta is in overleg met het ministerie van EZ over de ombouw van de EPZ kolencentrale naar 100 % biomassa.

Verschillende partijen in de haven van Vlissingen (het Sloegebied) gaan samenwerken om restwarmte opnieuw te gebruiken. Na onderzoek is gebleken dat de raffinaderij van Zeeland Refinery (Total / Lukoil) zeer bruikbare energie in de vorm van restwarmte beschikbaar heeft die nuttig kan worden toegepast bij de naastgelegen bedrijven Martens Havenontvangst installatie en Covra. Om deze koppeling te realiseren en

exploiteren is een apart bedrijf genaamd SLOEWARMTE BV opgericht waarin Zeeland Seaports, Evides Industriewater en Martens ieder voor 1/3 participeren.

De Rijksoverheid ondersteunt het initiatief met een bijdrage van € 1,5 miljoen. Ook de Provincie Zeeland heeft financieel bijgedragen om deze koppeling tot stand te brengen.

Tevens zijn voorbereidingen getroffen voor een subsidie voor een restwarmtekoppeling tussen een nieuw op te richten biomassacentrale van Bio2e en het chemische bedrijf ICL-IP in Terneuzen.

De voorbereidingen voor een derde restwarmtekoppeling, mogelijk met mobiele warmte volgen in 2015.

Reductie CO₂ uitstoot

- In 2018 is de CO₂ uitstoot gedaald ten opzichte van 2012. De nulmeting is de totale emissie van broeikasgassen in 2010, deze was 14,6 Mton CO₂-equivalent.

Stand van zaken:

In de Nulmeting Omgevingsbalans 2012 is bovenstaande emissiewaarde van 14,6 Mton CO₂-equivalent opgenomen. Maar dat is niet correct, hier is het getal dat geldt voor 2009 genomen als waarde voor 2010. In de Programmabegroting 2014 is deze fout overgenomen.

De echte waarde wordt gegeven door de Emissieregistratie en die was in 2010: 17,7 Mton CO₂-eq voor de totale emissie van broeikasgassen.

De meest recente beschikbare emissiegegevens op regionale schaal zijn van 2012 (bron: emissieregistratie). De CO₂-emissie is tussen 2010 en 2012 gedaald van 16,8 Mton CO₂-eq naar 15,1 Mton CO₂-eq.

Deze daling is toe te schrijven aan verminderde emissies bij de industrie en vooral de energiesector. De emissie van overige broeikasgassen (som CO₂ +/- som broeikasgassen is gestegen van 0,9 Mton CO₂-eq in 2010 naar 1,3 Mton CO₂-eq in 2012.

Deze toename komt doordat vanaf 2011 gegevens over distikstofoxide en methaan afkomstig van de landbouw in de emissieregistratie is opgenomen dat voordien niet werd geregistreerd.

Stof	Eenheid	2010	2011	2012
Som koolstofdioxide (CO ₂)	Mton CO ₂ -eq	16,8	16,5	15,1
Som broeikasgassen	Mton CO ₂ -eq	17,7	17,8	16,4

Getijdencentrale

- Via het gebiedsproject Zuidwestelijke Delta zijn uiterlijk in 2018 de technische en economische mogelijkheden bekend voor de aanleg van een getijdencentrale in de Brouwersdam. Halverwege 2014 moet er voldoende zicht zijn op de bouw en de exploitatie van een getijdencentrale door een consortium van private partijen.

Stand van zaken:

Zeeland is leadpartner van het interreg IVB-project Pro-Tide, dat is goedgekeurd door de stuurgroep van het Noord-West Europa programma (NWE). Binnen het project is een inventarisatie en ranking van laag-verval-technologieën uitgevoerd. Het eindrapport is gepubliceerd en is meegenomen in de afwegingen rond geschikte technieken voor een getijdencentrale in de Brouwersdam. De voorbereiding voor het uitvoeren van schaaltesten is gestart. De projectgroep getijdencentrale Brouwersdam heeft gedurende het jaar een uitvoerige marktconsultatie uitgevoerd. De resultaten zijn op 4 februari 2015 gepresenteerd – het realiseren van een getijdencentrale in de Brouwersdam is haalbaar en wordt daarom naar alle waarschijnlijkheid als topwens meegenomen in het vervolgtraject.

Energie neutraal bouwen

- De Provincie draagt actief bij aan het energieneutraal bouwen van de marinierskazerne Vlissingen (eind 2017 gereed) en beweegt de ziekenhuisdirectie ertoe het nieuwe ziekenhuis op Walcheren energieneutraal te bouwen (businesscase energie).

Stand van zaken:

De Provincie heeft voor de marinierskazerne een 'menukaart' gemaakt met daarin lokale mogelijkheden die bruikbaar zijn bij het bouwen van de energieneutrale marinierskazerne. De bouwplannen van het nieuwe ziekenhuis zijn uitgesteld; daarop is geen verdere actie ondernomen.

De Provincie steunt het consortium bestaande uit de Zeeuwse Milieufederatie (ZMf), Zeeuwind en het Zeeuws klimaatfonds (ZKF) in zijn initiatief om een energieservicepunt voor Zeeland op te zetten ter ondersteuning van lokale initiatieven voor energiebesparing in de bebouwde omgeving en de productie van hernieuwbare energie. Er zijn in het najaar al twee informatieavonden georganiseerd die bezocht zijn door ongeveer 150 belangstellenden. Tevens is een website gemaakt met onder meer ondersteuningsmogelijkheden van het energieservicepunt en factsheets van duurzame energieinitiatieven.

Wat heeft het gekost?

5 Milieu		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	11.207	11.566	13.879	-2.313
batens	-162	-823	-2.377	1.554
resultaat voor bestemming	11.045	10.743	11.502	-759
toevoeging reserve	21	21	21	0
onttrekking reserve	-124	-301	-301	0
resultaat na bestemming	10.942	10.462	11.221	-759

Programma 6 Ruimtelijke omgeving

Inleiding

Voor een krachtig Zeeland zijn economische groei, ontwikkeling en innovatie nodig. De Provincie Zeeland draagt daar als regionaal bestuur met eigen taken en verantwoordelijkheden actief aan bij. De Provincie zet in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat en kwaliteit van water en landelijk gebied.

Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur en heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening (artikel 2.2), Wet Milieubeheer (artikel 4.9) en Waterwet (artikel 4.4). Daarnaast ondersteunt het plan economische, sociale en mobiliteitsdoelen. Wij hebben het beleid en de financiering van die onderwerpen ook uitgewerkt in de aparte beleidsplannen en agenda's. Integrale doelstellingen op het gebied van milieu, de ruimtelijke omgeving, watermanagement en natuur en landschap komen daarom ook terug bij andere programma's zoals 01 leefbaarheid, 03 cultuur, 09 economie en 13 mobiliteit.

Ontwikkeling in beleid

Het ruimtelijk beleid is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018. Het provinciaal beleid is gericht op het optimaal faciliteren van de economische ontwikkeling van Zeeland in combinatie met een gezonde en veilige leefomgeving. Behoud van de leefomgevingskwaliteiten vraagt met name aandacht rond de haven- en industriegebieden in de Kanaalzone en het Sloegebied. In het beleid is dit onder meer uitgewerkt door toepassing van de duurzaamheidsladder. Voorts krijgt de kwaliteit van de leefomgeving uitdrukkelijk aandacht in programma 5 milieu.

In hoofdstuk 5 van het Omgevingsplan hebben Provinciale Staten alle doelen, indicatoren, acties en prestaties van het Omgevingsplan kort samengevat weergegeven (in een schema).

Op 15 januari 2013 is de nulmeting voor het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 vastgesteld. In deze nulmeting zijn de beginwaarden aangegeven voor de subdoelen en indicatoren bij de start van de uitvoering van het Omgevingsplan. De uitvoering van het omgevingsbeleid wordt gemonitord en in 2015 en 2018 wordt een actuele omgevingsbalans opgesteld.

Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijke effect waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen is:

0601 Een gezonde en veilige leefomgeving waarin geen ernstige hinder vanwege bedrijvigheid en transportactiviteiten optreedt.

0602 Nieuw toekomstperspectief voor gebieden

Wat hebben we bereikt?

Doelstelling(en)

060101 Duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling

Het bevorderen van een gezonde regionale economie is een van de kerntaken van de Provincie Zeeland. In de Economische Agenda zijn de door Zeeland gekozen topsectoren verder uitgewerkt. Het ruimtelijk beleid geeft voldoende ruimte aan economische ontwikkelingen en bevordert een duurzame groei.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Indicatoren:

Groei Biobased Economy

(op schema)

Zie ook de doelen in Programma 09 - Economie (businesscase Biobased Economy).

- In de jaren 2012-2018 is voldoende planologische ruimte aan haventerrein beschikbaar (meer dan honderd procent van de vraag). Doel voor 2014 is dat de voorraad aan zeehaventerrein voldoende is om in de vijfjarige behoefte te voorzien.

Stand van zaken:

Bij biobased economy gaat het niet om één sector; het is een sectordoorsnijdend thema waarvoor het CBS geen officiële realisatie-cijfers bijhoudt. Wel wordt op projectenniveau gerapporteerd over de biobased activiteiten en het aantal bedrijven in Zeeland dat daarbij betrokken is; deze cijfers zijn terug te vinden in de Economische agenda 2013-2015 en in het jaarplan 2015 van de Economische Agenda.

Het jaarplan 2015 Economische Agenda vermeldt dat in 2014 tientallen bedrijven samen met kennisinstellingen actief zijn met biobased productontwikkeling en -toepassing. Daarnaast is een proeftuin gerealiseerd waar in de komende jaren biobased initiatieven uit landbouw en industrie aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Verder zijn diverse projecten gestart op het gebied van vergroening van de procesindustrie en samenwerking met West-Brabant en Zuid-Holland voor de ontwikkeling van een biobased regio. Ook binnen het gebiedsgericht project Kanaalzone wordt gewerkt aan het verder versterken van de biobased economy.

Voor alle zeehaventerreinen van Zeeland Seaports (ZSP) geldt dat er eind 2013, exclusief glastuinbouw, 292 hectare direct vrij uitgeefbaar is (bron: ZSP mei 2014).

In de PlanMer Omgevingsplan 2012-2018 is vermeld dat de verwachte vraag naar zeehaven- en industrieterrein in Zeeuws-Vlaanderen tot 2020 wordt geschat op 10 tot 15 hectare (Stuurgroep Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone). Vooralsnog is er voor de zeehaventerreinen van ZSP tot en met 2018 voldoende ruimte beschikbaar. Binnen 2 tot 4 jaar kan echter een tekort ontstaan aan direct kadegebonden bedrijventerrein en aan terreinen bedoeld voor services aan de haven. Laatstgenoemde categorie wordt bij voorkeur niet gefaciliteerd op de uitgeefbare zeehaventerreinen omdat die, vanuit de strategie van ZSP, bedoeld zijn voor bedrijven met een hoge milieucategorie.

Recentere informatie over de voorraad zeehaventerrein is niet beschikbaar. In 2014 is nog wel een aantal percelen uitgegeven; ook het terrein van Thermphos komt na sanering weer beschikbaar.

Voldoende planologische ruimte voor havens en bedrijven

(gedeeltelijk op schema)

- Alle gemeenten zorgen voor zorgvuldig ruimtegebruik door de duurzaamheidsladder (aantonen van behoefte, inbreiding voor uitbreiding, nieuwe locaties zijn goed bereikbaar) vanaf 2013 in alle bestemmingsplannen toe te passen. Dit wordt in 2014 voortgezet. Bij bestemmingsplannen die in procedure worden gebracht besteden wij in het reguliere overleg onder meer aan dit onderdeel aandacht.
- Alle regio's (Schouwen-Duiveland, Tholen, Bevelanden, Walcheren, Zeeuws-Vlaanderen) baseren hun planning in 2014 op een actueel en realistisch regionaal bedrijventerreinprogramma.
- Er is voldoende kwantitatief aanbod aan bedrijventerrein in alle regio's, maar er is geen overaanbod als gevolg waarvan kwaliteit en vestigingsklimaat afnemen.

Stand van zaken:

Zorgvuldig ruimtegebruik: de bestemmingsplannen die in 2014 in procedure zijn gebracht, besteden aandacht aan de zogenaamde 'duurzaamheidsladder' ter onderbouwing van een zorgvuldig ruimtegebruik (kwantitatief). De duurzaamheidsladder is sinds 1 oktober 2013 wettelijk verplicht (art. 3.1.6, tweede lid Besluit ruimtelijke ordening).

Regionaal afgestemde bedrijventerreinenprogramma's en voldoende kwantitatief aanbod: een kernpunt in het Omgevingsplan is de doelstelling in Zeeland te komen tot in regionaal verband samenwerkende gemeenten die de planning / programmering van bedrijventerreinen onderling afstemmen, elkaar niet beconcurreren maar de markt goed bedienen. Voor een realistische planning is het aanbod niet groter dan de behoefte voor de komende tien jaar.

Er is vooralsnog sprake van ruim voldoende kwantitatief en kwalitatief aanbod aan bedrijventerreinen in de verschillende regio's. In kwantitatieve zin is nog sprake van overaanbod. Dit is meetbaar met de jaarlijkse

IBIS-enquête. Het bestaande (planologisch harde) aanbod bedraagt 195 hectare. De behoefte voor heel Zeeland is daarentegen maar 131 hectare voor de komende tien jaar, uitgaande van een positief scenario. Met het stimuleren van herstructurering draagt de provincie tevens bij aan kwaliteitsverbetering. De uitgifte van bedrijventerrein wordt, net zoals in het verleden, landelijk gemonitord via het systeem IBIS. In 2013 is slechts ongeveer 7½ hectare bedrijventerrein uitgegeven, dit is lager dan ooit (en ongeveer de helft van de berekende behoefte).

In 2013 is een nieuwe behoefteaming bedrijventerreinen opgesteld, die de basis vormt voor de regionale planningen en gemeentelijke afstemming (programmering genoemd). Aangezien de oude behoefteaming nog uit 2008 dateert, is de nieuwe behoefteaming aanleiding om ook de regionale programmeringen te actualiseren. Het betreft een nieuwe prognose voor de periode 2013-2023. De prognose geeft als maximum scenario een behoefte van 13 hectare/jaar, terwijl in 2008 nog werd uitgegaan van 19 hectare/jaar (voor heel Zeeland). Door deze lagere behoefte is ook de behoefte aan uitbreiding gering.

In de zomer van 2013 zijn de gemeenten ingelicht over de provinciale behoefteaming bedrijventerreinen. Sindsdien zijn gemeenten gestart met het actualiseren van hun regionale bedrijventerreinprogramma's. In Walcheren is het opstellen van een regionaal programma voorlopig vastgelopen op verschillen van inzicht tussen de gemeenten Middelburg en Vlissingen. Plannen voor nieuwe uitbreidingen zijn er in de regio echter niet. Verder is in 2014 een start gemaakt met het actualiseren van de programma's voor de Bevelanden en Zeeuws-Vlaanderen, maar vooralsnog vorderen deze processen moeizaam. (De gemeente Schouwen-Duiveland beschikt over een geacordeerd bedrijventerreinenprogramma terwijl voor Tholen inmiddels een concept-programma is opgesteld). Een regierol vanuit de provincie zou kunnen worden overwogen om de processen te versnellen. In ieder geval lijkt het gewenst de regio's waar de programmering niet van de grond komt hierin te faciliteren.

Verbetering van kwaliteit en concentratie van bedrijventerreinen (gedeeltelijk op schema)

- Er is (kwantitatief en kwalitatief) voldoende aanbod aan bedrijventerrein in alle regio's (te meten in de jaarlijkse IBIS-enquête). Het benodigde aanbod voor heel Zeeland is 131 hectare voor de komende tien jaar.
- In 2018 is ten minste 100 hectare bedrijventerrein in herstructurering genomen (ten opzichte van 2010 – de start van de uitvoering convenant bedrijventerreinen) op basis van jaarlijkse IBIS-enquête. In 2014 wordt hiervoor al het beschikbare provinciale budget beschikt. Uitvoering van deze projecten loopt vervolgens door tot uiterlijk 2018.
- Vanwege schaalvoordelen, een betere bereikbaarheid en een optimaal economisch nut, wordt ten minste 80% van nieuw oppervlak aan bedrijventerrein gerealiseerd op de (in het Omgevingsplan) aangewezen grootschalige bedrijventerreinen. Zie ook programma 9, doelstelling 090105 Fysieke ruimte.

Stand van zaken:

Kwalitatief aanbod: er is vooralsnog sprake van voldoende kwalitatief aanbod aan bedrijventerrein in de verschillende regio's (volgt uit IBIS-enquête). Wat kwantitatief aanbod betreft: zie de tekst hiervoor onder 'Voldoende planologische ruimte voor havens en bedrijven'. Met projecten als het revitaliseren van de Buitenhaven in Vlissingen en diverse acties in de Economische Agenda wordt gestreefd naar voortdurende verbetering van het aanbod.

Herstructurering bedrijventerrein: door middel van het stimuleren van herstructurering bedrijventerreinen draagt de provincie bij aan kwaliteitsverbetering op bestaande bedrijventerreinen. Hiervoor is in 2010 een subsidieregeling in het leven geroepen, die in 2014 is gesloten. Wanneer de afgeronde herstructureringsprojecten worden opgeteld bij de reeds lopende herstructureringsprojecten, is de vraag of de provinciale doelstelling van het in herstructurering nemen van 100 hectare in 2018 gehaald zal worden. In de loop van 2014 is immers gebleken dat een aantal herstructureringsprojecten is vertraagd; onduidelijk is of deze nog uitgevoerd kunnen worden en daarmee is ook het halen van de doelstelling helaas twijfelachtig geworden.

Ontwikkeling grootschalige bedrijventerreinen: over de actuele ontwikkelingen bij grootschalige bedrijventerreinen kan eind eerste kwartaal 2015 worden gerapporteerd, wanneer de jaarlijkse bedrijventerrein-enquête IBIS gereed is. In 2014 is slechts één bedrijventerrein uitgebreid, namelijk Welgelegen in Tholen-

Stad. Dit betreft een grootschalig terrein. Strikt genomen is het percentage nieuw areaal op grootschalige terreinen in 2014 dus 100. Dit valt binnen de doelstelling uit het Omgevingsplan (80% van de nieuwe oppervlakte realiseren op grootschalige terreinen).

Meer transport via buisleidingen

(niet op schema)

- Het aandeel transport van stoffen per buisleiding is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012. Nulmeting en monitoring vindt plaats door middel van de voortgangsrapportages van het Beleidsplan Goederenvervoer. Zie hiervoor 130401 in Programma 13 – Mobiliteit.

Stand van zaken:

Het goederenvervoer in Nederland liet vanaf 2000 tot en met 2008 een stijging zien. Als gevolg van de economische crisis is er vanaf 2009 sprake van een sterke afname voor alle modaliteiten (weg, zee- en binnenvaart, spoor, buisleiding en lucht). De ontwikkelingen in het goederenvervoer staan sterk onder invloed van de internationale economie en laten inmiddels wat lichtpuntjes zien. In 2013 is een lichte stijging van de vervoersprestatie op Nederlands grondgebied gerealiseerd. Het transport per buisleiding is licht toegenomen ten opzichte van de jaren 2009 tot en met 2012. In de eerste helft van 2014 is het internationale goederenvervoer sterk gegroeid. Ook in het binnenlands vervoer is in de eerste helft van 2014 weer enigszins een opgaande lijn zichtbaar. Voor het goederenvervoer, inclusief het transport per buisleiding, wordt over 2014-2015 een groei verwacht van 1 tot 2 procent (bron: CBS en Kennisinstituut Mobiliteit). De logistieke monitor van de Kamer van Koophandel laat in het eerste kwartaal van 2014 een bescheiden groei zien van het aantal bedrijven in de sector logistiek in Zeeland (+ 0,5%). Landelijk gezien is echter sprake van een terugval in omzet en personeel. Wel verbetert de winstgevendheid van de bedrijven door een sterke focus op kostenreductie.

Er zijn geen specifieke cijfers voor Zeeland bekend over het vervoer van stoffen per buisleiding (bij de hiervoor genoemde ontwikkelingen en cijfers gaat het om landelijke gegevens met uitzondering van sector logistiek Zeeland).

De Provincie heeft weinig instrumenten om het aandeel transport van stoffen per buisleiding substantieel te beïnvloeden. In het reguliere overleg over ruimtelijke plannen met gemeenten en het rijk krijgt het bevorderen van transport van stoffen per buisleiding als ook de bundeling en de veiligheid van buisleidingen aandacht. Dit geldt eveneens voor de bundeling van hoogspanningslijnen en het vermijden van nieuwe gevoelige bestemmingen in de zones langs buisleidingen en hoogspanningslijnen. Bundeling is in het belang van een zorgvuldig ruimtegebruik en veiligheid.

Benutten kansrijke locaties voor recreatie

(op schema)

Zie ook de doelen in Programma 10 – Toerisme en recreatie (businesscase Hotspots).

- De recreatiekansenkaart geeft kansrijke gebieden en ontwikkelingen aan. In 2018 is een zo groot mogelijk deel van deze kansen benut. In de Economische Agenda en het jaarprogramma Economische Agenda is dit nader uitgewerkt in de businesscases Breskens en recreatieve infrastructuur. Hierover rapporteren wij in Programma 10
- Het aantal kampeereenheden in Zeeland mag in 2018 niet zijn toegenomen ten opzichte van 2012. In 2012 waren er op basis van de CBS gegevens 283 kampeerterreinen in Zeeland met 17538 kampeereenheden (standplaatsen; vaste standplaatsen in de CBS gegevens niet meegerekend). In totaal betreft dit 87690 slaapplekken
- Het gebiedsproject Natuurlijk Vitaal wordt in 2016 afgerond, met als effect de realisatie van kavelruil, kwaliteitsverbetering van de verblijfsrecreatie, aanleg van recreatienatuur en landschapsverbetering. Het project wordt in 2013 geëvalueerd. Uit deze evaluatie moet blijken of het project in 2014 wordt voortgezet en zo ja, in welke vorm

Stand van zaken:

Recreatiekansenkaart: om de provinciale inzet te focussen is besloten in te zetten op de 'hotspot' Breskens (in het kader van de Economische Agenda). Voor een overzicht van de acties in 2014 wordt verwezen naar de

Voortgangsrapportage 2014 van de Economische Agenda. Verder is de provincie betrokken bij de voorbereiding voor de realisering van Brouwerseiland en de ontwikkelingen in Cadzand-Bad (jachthaven, uitbreidingen hotels en recreatieve woningbouw).

De gemeenten Veere en Noord-Beveland zetten gezamenlijk in op de ontwikkeling van de hotspot Veerse Dam. Dit krijgt vorm in de ontwikkeling van een Ecoferium en het hotel Veerse Meer, die beide gezamenlijk (integraal) worden opgepakt. De provincie maakt samen met Rijkswaterstaat, Waterschap, Zeeuwse Milieufederatie en Staatsbosbeheer onderdeel uit van de Stuurgroep Veerse Meer. De Provincie is kwaliteitsbewaker.

Op Schouwen speelt een initiatief voor een zorg- en recreatiecomplex in Schelphoek dat als regionale hotspot is benoemd. De gemeente is vanuit de overheid de leidende partij waarbij de provincie ook deelneemt en inbreng heeft.

Ontwikkeling aantal kampeereenheden in Zeeland: in augustus 2014 waren er 433 kampeerterreinen in Zeeland met 99111 slaappleaatsen (bron: CBS). Dat betekent een daling ten opzichte van cijfers oktober 2013 (toen 452 kampeerterreinen in met 106485 slaappleaatsen); beleidsmatig doel is: geen toename van het aantal kampeereenheden; meer kwaliteit en per saldo ongeveer gelijkblijvend aanbod kampeerpleaatsen. Gebiedsproject Natuurlijk Vitaal (West-Zeeuws-Vlaanderen): hiervoor wordt verwezen naar het overzicht gebiedsprojecten (zie doelstelling 060202 'lopende projecten gebiedsontwikkeling afronden').

Voldoende voorzieningen per regio (gedeeltelijk op schema)

Zie ook de doelen in programma 01 – Leefbaarheid.

- In 2013 hebben alle regio's een regionaal Masterplan Voorzieningen. Daarin is een adequaat voorzieningenniveau vastgesteld en wordt beschreven hoe dat kan worden behouden. Voor Zeeuws-Vlaanderen is een masterplan vastgesteld. Voor 2014 kan geen concreet doel worden bepaald.
- Voorzieningen voor de detailhandel worden vooral gerealiseerd in de kernwinkelgebieden. Detailhandel in volumineuze en gevaarlijke goederen wordt in de periode 2012-2018 geconcentreerd op de aangewezen Perifere Detailhandelsvestigingslocaties (PDV)
- In overleg met de gemeenten wordt gestreefd naar het verbeteren van de kwaliteit van het voorzieningenniveau in Zeeland

Stand van zaken:

Masterplan voorzieningen: de regio Zeeuws-Vlaanderen beschikt over een regionaal masterplan voorzieningen. In Schouwen Duiveland wordt aan een vergelijkbaar plan gewerkt. De provincie heeft in 2014 de nota Nieuwe Wegen vastgesteld. Nieuwe Wegen heeft als hoofddoel een optimaal woon- en werkklimaat in Zeeland te realiseren. Onderdeel hiervan is aandacht voor voorzieningen, waarbij de provincie zich richt op de Zeeuwse infrastructuur op het gebied van zorg en onderwijs en op de problematiek van leegstand van maatschappelijk vastgoed.

Detailhandelsvoorzieningen: in de periode 2013-2014 zijn de detailhandelsvoorzieningen in de daarvoor aangewezen gebieden gerealiseerd. Detailhandel vindt plaats in de kernwinkelgebieden, PDV (perifere detailhandelsvoorzieningen) en GDV (grootschalige detailhandelsvoorzieningen) op de daarvoor aangewezen concentratielocaties.

Groei van watersport binnen de kaders (op schema)

Zie ook Programma 10 – Toerisme en recreatie (onderhoud sector recreatie- en toerisme).

- Het aantal ligpleaatsen en watersportvoorzieningen is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012. In 2012 waren er in Zeeland een totaal van 11553 ligpleaatsen, op basis van de Deltagids 2012. De daadwerkelijke groei van het aantal ligpleaatsen en watersportvoorzieningen is afhankelijk van marktontwikkelingen.
- Watersportontwikkelingen hebben geen significant negatief effect op de natuur of de beroepsscheepvaart. Het effect op de natuur wordt aangetoond door toetsing aan de doelen van de Natura 2000 beheerplannen. Het effect op de beroepsscheepvaart wordt beperkt door rekening te houden met de bestaande scheepvaartroutes. Voor de Westerschelde worden watersportontwikkelingen getoetst aan het nautisch toetsingskader dat door de vaarwegbeheerder is opgesteld.

Stand van zaken:

Aantal ligplaatsen en watersportvoorzieningen: in 2012 waren er 11.553 ligplaatsen en in 2014 waren er 12.110 ligplaatsen (bron: Deltagids 2012 en 2014). Hiermee verloopt de ontwikkeling in de beleidsmatig gewenste richting (groei aantal ligplaatsen). Bij jachthavens waar sprake is van uitbreiding vindt in de meeste gevallen ook herinrichting en kwaliteitsverbetering van de bestaande ligplaatsen plaats. Dit draagt bij aan de kwaliteitsverbetering van het toeristisch product Zeeland.

Bij de stimulering van de watersportsector en innovatieve projecten zijn voorbereidende werkzaamheden verricht voor uitbreiding van de jachthaven Breskens en de realisering van een jachthaven aan de Brouwersdam (Brouwerseiland). Verder is op andere plaatsen in de provincie nog sprake van initiatieven voor de realisering dan wel uitbreiding van jachthavens en voorzieningen (onder andere bij Cadzand-Bad).

De provincie heeft in 2013 en 2014 verder meegewerkt aan een onderzoek naar de mogelijkheden voor uitbreiding van de jachthaven Breskens. Hierbij is gebleken dat wanneer de ondernemer een 'natuur inclusief' ontwerp ontwikkelt, er mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van een jachthaven binnen het Natura 2000 gebied. Met deze uitkomst heeft de ondernemer echter besloten de ontwikkelingsmogelijkheden binnen de huidige haven van Breskens te zoeken.

Over behoud en ontwikkeling van een recreatietourvaarnetwerk kan worden opgemerkt dat het recreatief routevaarnetwerk onderdeel vormt van de Economische Agenda. Hierover wordt jaarlijks gerapporteerd.

Effect op natuur en beroepsscheepvaart: de effecten van de groei van de watersport (waterrecreatie en jachthavens) worden beoordeeld binnen de geldende wettelijke- en beleidskaders. Het betreft de Natuurbeschermingswet 1998 en in het bijzonder regulering via vergunningverlening, Natura 2000-beheerplannen, inclusief zogenoemde artikel-20-besluiten = toegankelijkheidsregeling (TBB) en handhaving(splannen). Vergunningverlening, handhaving en beheerplannen zijn erop gericht negatieve effecten te beperken zodat gestelde doelen worden behaald. Dit wordt, aan de hand van monitoringsrapportages, beoordeeld in de zesjaarlijkse beheerplancycclus. Een ontwerp Beheerplan Deltawateren is in 2013 in procedure gebracht. In 2015 zal het ontwerp Natura 2000-beheer plan Deltawateren ter visie worden gelegd en het inspraaktraject worden gestart. Het effect van watersport op de beroepsscheepvaart wordt beperkt door rekening te houden met bestaande scheepvaartroutes. Voor de Westerschelde worden watersportontwikkelingen getoetst aan het nautisch toetsingskader dat door de vaarwegbeheerder is opgesteld. Monitoring vindt plaats op basis van het voorkomen van ongewenste situaties. Er zijn geen ongewenste situaties bekend.

Ondersteuning van verbreding en schaalvergroting in de landbouw (op schema)

Zie ook Programma 11 – Landbouw en visserij (onderhoud sector landbouw).

- De Provincie stelt in 2013 en 2014 samen met de sector en andere betrokkenen een stimuleringskader op, dat inspeelt op het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Daardoor wordt optimaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden van EU-middelen. Het nieuwe GLB treedt op 1 januari in 2015 in werking
- De landinrichtingsprojecten Maelstede-Dekker en Oost-Zeeuws-Vlaanderen worden in 2013 geëvalueerd. Uit deze evaluatie moet blijken of de projecten in 2014 worden voortgezet en zo ja, in welke vorm

Stand van zaken:

Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB): sinds de zomer van 2014 is meer bekend over hoe het GLB in Nederland verder wordt uitgewerkt. Het nieuwe GLB wordt operationeel met ingang van 2015.

Dit beleid bestaat uit twee pijlers.

De eerste pijler is het markt- en prijsbeleid, met name de directe betalingen aan ondernemers. Belangrijke aandachtspunt hierbij voor de Zeeuwse landbouw is de geleidelijke afbouw van de directe inkomensondersteuning naar ondersteuning van landbouwbedrijven die invulling geven aan doelstellingen ten aanzien van innovatie, verduurzaming en vergroening van de landbouw. Nieuw is de vergroeningseis vanuit Brussel. Wil een ondernemer aanspraak kunnen maken op de volledige inkomenssteun dan dient hij vergroeningsmaatregelen te nemen.

De tweede pijler is het plattelandsontwikkelingsbeleid, met name het plattelandsontwikkelingsprogramma POP3. Dit programma wordt thans nader uitgewerkt en is in die zin een stimuleringskader voor alle actoren die actief zijn in het agrarische plattelandsontwikkelingsbeleid. Met het provinciale Programma Platteland 2.0 leggen we effectieve verbindingen tussen de verschillende beleidsdomeinen zoals die op het platteland actief zijn. Inmiddels is bekend op welke thema's binnen POP-3 cofinanciering kan worden aangevraagd en hoeveel Europese cofinanciering voor Zeeland beschikbaar is. Hieraan wordt binnen de kaders van het Programma Platteland 2.0 in het komende jaar (2015) nader uitwerking gegeven. Landinrichtingsprojecten Maelstede-Dekker en Oost-Zeeuws-Vlaanderen: hiervoor wordt verwezen naar het overzicht gebiedsprojecten (zie doelstelling 060201 nieuwe projecten gebiedsontwikkeling).

Stimuleren aquacultuur (gedeeltelijk op schema)

Zie ook de doelen in Programma 11 – Landbouw en visserij (businesscase ontwikkeling binnendijkse aquacultuur).

- Alle gemeenten bieden in 2014 ruimte voor aquacultuur in de bestemmingsplannen, conform het provinciaal beleidskader
- Het aantal en de oppervlakte aan bedrijven in de aquacultuur in clusteringsgebieden is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012. De nulwaarde 2012 is vastgelegd in het document 'Omgevingsbalans 2012 – nulmeting'. In 2014 wordt planologische ruimte geboden voor een ruimtelijk verantwoorde uitbreiding binnen de categorie clusteringsgebieden in de gemeente Noord-Beveland

Stand van zaken:

Het provinciale beleid maakt, kort samengevat, onderscheid tussen grootschalige ontwikkelingen (de zogenoemde clustergebieden en het Kustlaboratorium bij Burghsluis op Schouwen-Duiveland) en lokale initiatieven (op lokale bedrijfsterreinen, neventakken bij agrarische bedrijven en vervolgvacatures op (voormalige) bouwblokken). Op grond van het Omgevingsplan is er ruimte om een clustergebied te realiseren nabij de kernen Bruinisse, Colijnsplaat en Yerseke.

Bestemmingsplannen: de gemeente Noord-Beveland heeft een clustergebied van ruim 200 hectare in het bestemmingsplan Buitengebied opgenomen. De gemeente Reimerswaal heeft een structuurvisie opgesteld gericht op een aquacultuurontwikkeling in de vorm van een clustergebied. De vertaling in een bestemmingsplan moet nog plaatsvinden. De gemeente Schouwen-Duiveland heeft prioriteit gegeven aan het realiseren van het project Kustlaboratorium. De ontwikkeling van een locatie in de omgeving van Bruinisse lijkt daarmee verder in de toekomst te liggen.

Voor de ontwikkeling van aquacultuurbedrijven op bestaande bedrijventerreinen was aanpassing van de bestemmingsplannen niet noodzakelijk. De geldende plannen laten deze vorm van bedrijvigheid reeds toe. De meeste gemeenten die na de vaststelling van het Omgevingsplan hun bestemmingsplan voor het landelijk gebied hebben geactualiseerd, hebben een passende regeling opgenomen die aansluit bij het stimulerend beleid voor aquacultuur. Een drietal gemeenten heeft dit nog niet gedaan. Twee van die gemeenten hebben een landelijk gebied van beperkte omvang.

Resumerend kan worden gesteld dat de regelingen in gemeentelijk beleid inmiddels in ruime mate mogelijkheden bieden voor de gewenste ontwikkeling van aquacultuur. De daadwerkelijke invulling met passende bedrijven laat in bepaalde gevallen nog op zich wachten.

Ontwikkeling bedrijven: er is sprake van een toename in aantal en oppervlakte aan aquacultuurbedrijven. Deze ontwikkeling doet zich met name voor in het clustergebied nabij Colijnsplaat. In 2013 zijn vier pilotprojecten gerealiseerd (zeewierteelt, zagerkweek, kreeftenkweek en algen voor visvoer). Ook in 2014 zijn, mede met behulp van financiering via het Europese Visserij Fonds, kansrijke ondernemersinitiatieven in uitvoering genomen waaronder de kweek van Oosterschelde kreeft. Aan de realisatie van een kustlaboratorium bij Burghsluis is geruime tijd gewerkt. Deze locatie is niet langer actueel. In 2014 is gestart met een verkenning van opties teneinde het kustlaboratorium op een andere plaats in de provincie te realiseren.

Verduurzaming van de intensieve veehouderij (IV) (op schema)

- In de periode 2012-2018 is er geen nieuw vestiging van IV-bedrijven.
- Bestaande IV bedrijven voldoen aan de wettelijke eisen op het gebied van milieu en dierenwelzijn.

Stand van zaken:

Geen nieuwe bedrijven: vestiging van nieuwe intensieve veehouderijbedrijven vindt niet meer plaats. Sinds de invoering van het huidige beleid is ook het vestigen van nieuwe neventakken intensieve veehouderij niet langer toegestaan. In de gemeentelijke bestemmingsplannen voor het landelijk gebied wordt hieraan invulling gegeven. Dit beleid is een vast onderwerp in het overleg over (voorontwerp) gemeentelijke plannen voor het landelijk gebied.

Bestaande neventakken intensieve veehouderij krijgen ontwikkelingsruimte tot maximaal 2100 m². Deze ontwikkelingsruimte is maximaal en afhankelijk van de diersoort en de vraag of er in het specifieke geval nog sprake is van een neventak.

Eisen milieu en dierenwelzijn: bedrijven moeten voldoen aan wettelijke eisen. Dit wordt beoordeeld in het kader van vergunningverlening en handhaving. De provincie is voor een klein deel van de bedrijven het bevoegd gezag (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). Voor de andere bedrijven zijn gemeenten het bevoegd gezag. Door het voorkomen van nieuwvestiging, het limiteren van de ontwikkelingsruimte van neventakken en de verduurzaming van bestaande bedrijven wordt de milieubelasting van intensieve veehouderijbedrijven verminderd.

Concentreren glastuinbouw

(op schema)

- Het areaal glastuinbouw in het ontwikkelingsgebied Kanaalzone is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012. In 2012 was 20 hectare ingevuld. In 2013 is in het ontwikkelingsgebied Kanaalzone 33 hectare bebouwd met kassen. Daarnaast hebben de nu al gevestigde bedrijven voor 23 hectare optie genomen in verband met mogelijke uitbreiding (uitgangspunt is dat in het ontwikkelingsgebied 200 hectare netto aan kassen zal worden gebouwd, bruto omvang gebied: 300 hectare). Een concreet en realistisch doel voor 2014 kan niet worden bepaald (is afhankelijk van economische ontwikkelingen/marktpartijen).
- Het areaal solitaire glastuinbouw in Zeeland is in 2018 niet toegenomen ten opzichte van 2012.

Stand van zaken:

Glastuinbouw Kanaalzone: de glastuinbouwsector in Nederland bevindt zich al een aantal jaren in economisch zwaar weer. Dat heeft ook zijn weerslag gehad op de ontwikkeling van het glastuinbouwgebied Kanaalzone, met name in de beginperiode van uitvoering van het Omgevingsplan. In die periode is de uitgifte van gronden nagenoeg stil komen te liggen. Uit informatie van de zijde van Zeeland Seaports blijkt dat de uitgifte van gronden, onder andere na verlaging van de grondprijs, in de laatste twee jaar fors is aangetrokken (in 2013 is 72 hectare grond verkocht). Dit heeft geleid tot de feitelijke uitbreiding van het areaal glas in het afgelopen jaar. Daarnaast zijn op dit moment (2014 / 2015) vrijwel alle gronden verkocht dan wel in optie uitgegeven.

In het Omgevingsplan is aangegeven dat de gronden in de Kanaalzone naar verwachting nog voldoende ontwikkelingsruimte bieden voor de planperiode. Daarbij is aangegeven dat wanneer de ontwikkelingen sneller gaan dan verwacht onderzoek zal worden gedaan naar de wenselijkheid van een verdere ontwikkeling. De werkgroep glastuinbouw Zeeland (gemeente Terneuzen, Zeeland Seaports, ZLTO en individuele glastuinbouwbedrijven) heeft de provincie verzocht stappen te zetten naar een nieuwe locatie voor grootschalige glastuinbouw. Dit, met het oog op behoud en groei van een vitale glastuinbouwsector in Zeeland en een verdere innovatie en verduurzaming. Inmiddels is een verkennend onderzoek gestart naar de actuele behoefte voor Zeeland en de mogelijkheden voor een verdere verduurzaming van deze sector. Nadere studie en afweging van de wenselijkheid van een verdere duurzame ontwikkeling en een economisch verantwoord ontwikkelingsconcept is noodzakelijk. Deze afweging zal plaatsvinden bij het opstellen van een nieuw Omgevingsplan.

Solitaire glastuinbouw (verspreid in het buitengebied gevestigde bedrijven): de economisch zware periode heeft ook zijn weerslag op solitaire glastuinbouwbedrijven. Dit heeft tot gevolg dat de ontwikkelingen bij de, in het algemeen, kleinere bedrijven zeer beperkt is. Een enkel bedrijf heeft binnen de kaders van het provinciaal beleid ruimte gebruikt voor een verdere uitbreiding. Verder heeft de gemeente Tholen het initiatief genomen een bestaand solitair bedrijf te saneren met toepassing van de ruimte voor ruimte-regeling. De sanering is nog niet feitelijk tot stand gekomen.

Vernieuwing visserijsectoren (op schema)

Zie ook de doelen in programma 11 – Landbouw en visserij (onderhoud sector visserij).

- Uiterlijk in 2018 is het gebiedsproject Oosterschelde afgerond en wordt de uitvoering via een alliantie voortgezet, met als resultaat een effectiever gebruik van de Oosterschelde. Er is een Oosterscheldevisie 2012-2018, gericht op duurzaam ruimtegebruik en de ontwikkeling (ecologie en economie) van de Oosterschelde. In 2014 is de uitvoeringsagenda gereed en vindt een evaluatie plaats.

Stand van zaken:

In 2013 is de Oosterscheldevisie 2012-2018 met de ondertekening van een intentieovereenkomst bekrachtigd. Identificatie van kansrijke initiatieven voor een duurzame ontwikkeling van de Oosterschelde heeft plaatsgevonden. Binnen de Gebiedsalliantie Oosterschelde is onder meer een initiatiefgroep duurzame Oosterscheldevisserij ingesteld. Deze initiatiefgroep heeft een Visie op de toekomst van de Oosterscheldevisserij opgesteld. Hierin hebben de deelnemende partijen een aantal concrete uitvoeringsprojecten gedefinieerd. In dit kader is in 2013 een onderzoek naar visstandgegevens in de Oosterschelde uitgevoerd. De verdere uitvoering van de onderzoeks- en ontwikkelingsagenda vindt plaats binnen de bestaande structuur van het Visserij Initiatief Zeeland. In 2014 heeft onder regie van het ministerie EZ een aanpassing van de locaties voor de invang van mosselzaad in de Oosterschelde plaatsgevonden. Binnen de uitvoering van de Economische Agenda 2013-2015 van de provincie Zeeland zijn kansrijke initiatieven op het gebied van visserij en aquacultuur ondersteund. Dit betreft zowel initiatieven op het grensvlak van visserij en toerisme als nieuwe producten en productiemethoden. In de voortgangsrapportage Economische Agenda 2014 wordt gerapporteerd over gerealiseerde acties en behaalde resultaten in 2014.

Evenwichtige ontwikkeling kwaliteit en aantal woningen (op schema)

- In 2013 hebben alle regio's regionale woningbouwafspraken gemaakt over het aantal en de typen te bouwen woningen in de komende tien jaar. De omvang van deze woningbouwprogramma's vormt de nulmeting en de basis voor verdere monitoring van de woningbouw. De regio's ronden deze regionale woningbouwafspraken op 1 juli 2013 af. Vanaf 2014 investeert de Provincie via de Provinciale Impuls Woningbouw in projecten op de Zeeuwse woningmarkt op basis van de gemaakte regionale woningafspraken. Dit onderwerp wordt ook betrokken bij het beleid inzake bevolkingsontwikkeling (programma 1 Leefbaarheid)
- Alle gemeenten zorgen voor zorgvuldig ruimtegebruik door de duurzaamheidsladder vanaf 2013 in alle bestemmingsplannen toe te passen. Dit wordt in 2014 voortgezet.

Stand van zaken:

Regionale woningmarktafspraken: alle Zeeuwse regio's hebben in 2013 of begin 2014 regionale woningmarktafspraken vastgelegd.

De provinciale impuls wonen (PIW) is sinds 2013 operationeel. Bij de toepassing van de regeling worden de gemaakte regionale woningmarktafspraken betrokken. In totaal verdwijnen door de PIW tot nu toe 316 incurante woningen. Hier komen 169 woningen voor terug die energiezuinig en toekomstbestendig zijn. Door de subsidies wordt een investering van meer dan 70 miljoen euro in de bouwsector gegenereerd. Zorgvuldig ruimtegebruik: bij de plannen voor woningbouw die in 2014 in procedure zijn gebracht is aandacht besteed aan de zogenaamde 'duurzaamheidsladder', ter onderbouwing van een zorgvuldig ruimtegebruik. Dit is inmiddels ook wettelijk verplicht (artikel 3.1.6, tweede lid Besluit ruimtelijke ordening).

Doelstelling(en)

060201 Nieuwe projecten gebiedsontwikkeling

Start en uitvoering van recente programma's en projecten.

Gebiedsontwikkeling is een integrale benadering, waarbij binnen een gebied diverse opgaven van verschillende partijen met elkaar worden verbonden en gezamenlijk worden aangepakt. Gebiedsontwikkeling voorkomt het blijven hangen in plannen en geeft een impuls aan de uitvoering ervan. Binnen de gebiedsontwikkeling is sprake van verschillende typen programma's en projecten. Bij een programma is er een samenhangend geheel

van activiteiten en projecten zoals het gebiedsprogramma Kanaalzone en het gebiedsprogramma Natuurlijk Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen. Bij projecten is er sprake van een op uitvoering gerichte oplossing zoals bij de projecten Waterdunen en Perkpolder. De meeste programma's en projecten beginnen met weinig structuur in verkenning en incubatietijd om vervolgens in een ordelijk proces te komen van planvorming naar uitvoering. Bij uitvoering is de Provincie Zeeland meestal niet zelf de trekker, maar zorgt zij voor toezicht op de uitvoering. Het programma Integrale Gebiedsontwikkelingen wordt elk jaar bij de begrotingsbehandeling geactualiseerd op het gebied van bestuurlijke en ambtelijke inzet.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Indicatoren:

Kanaalzone (op schema)

- In dit gebiedsprogramma werken Zeeland Seaports, de gemeente Terneuzen en de Provincie Zeeland samen. Het programma is gericht op de economische ontwikkeling en de leefbaarheid (waaronder ook de landschappelijke ontwikkeling) van de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone. In 2014 wordt het interreg-project Grenzeloze Kanaalzone afgesloten met een slotconferentie, wordt gestart met de aanleg van het thematische bedrijventerrein Maintenance Value Park en worden er in het kader van het Landschaps-uitvoeringsplan (minimaal) drie projecten uitgevoerd.

Stand van zaken:

In de Kanaalzone heeft de provincie fors geïnvesteerd in het economisch vestigingsklimaat. De bereikbaarheid voor wegverkeer wordt sterk verbeterd met de realisatie van de Sluiskiltunnel (de opening daarvan is voor medio 2015 voorzien) en ook de voorbereiding van de verdubbeling van de Tractaatweg is in volle gang. Hetzelfde geldt voor een nieuwe grote zeesluis die het Kanaal van Gent naar Terneuzen toegankelijk maakt voor een nieuwe generatie zeeschepen en de doorstroming van de binnenvaart verbetert. Dit project bevindt zich nog in de voorbereidingsfase (2014: voorbereiding Rijks-Tracébesluit). Daarnaast is op diverse plekken de kwaliteit en de toegankelijkheid van het landschap verbeterd, wat van groot belang is voor de recreatieve mogelijkheden in de directe woonomgeving. De provincie werkt mee aan de ontwikkeling van het Maintenance Valuepark bij Terneuzen waar de komende jaren, naar verwachting, veel nieuwe bedrijvigheid zal ontstaan. Verder heeft de provincie financieel bijgedragen aan diverse innovaties op het gebied van de Bio-based Economy en is een actieve bijdrage geleverd aan het versterken van de acquisitiekracht van gemeente, Zeeland Seaports en Economische Impuls Zeeland N.V.

Gebiedsontwikkeling Sloegebied/Vlissingen (niet op schema)

- De belangrijkste onderdelen van dit programma zijn de realisatie van een Westerschelde Container-terminal, de realisatie van een estuarien natuurgebied Welzinge- en Schorerpolder in combinatie met de functie van stedelijk uitbreidings- en uitloopgebied. Het initiatief ligt bij Zeeland Seaports. Voor 2014 worden geen concrete ontwikkelingen voorzien. Wel wordt via de businesscase containerisatie (programma 6) ingezet op groei van de containeroverslag in Zeeland.

Stand van zaken:

Een grote containerterminal (en in samenhang daarmee de aanleg van een estuarien natuurgebied in combinatie met een stedelijk uitbreidings- en uitloopgebied) is tot nu toe niet haalbaar gebleken. Begin 2013 is in het kader van de Economische Agenda de businesscase 'Containerisatie op het knooppunt van zee- en binnenvaart' opgesteld. De businesscase is gericht op het stimuleren van containeroverslag in de bestaande haven. Dit gebeurt door initiatieven van bestaande partijen in de haven te ondersteunen. In de voortgangsrapportage Economische Agenda 2014 wordt verslag gedaan van acties en resultaten in 2014 (hierover wordt ook in programma 9 Economie gerapporteerd). In het Omgevingsplan zijn belemmerende regels voor een WCT achterwege gelaten. Indien er grootschalige initiatieven worden ingediend voor containerisatie, aansluitend aan het bestaande zeehaven- en industrie-terrein, kan een planologische procedure worden gestart. Het is aan Zeeland Seaports en de Zeeuwse havenbedrijven de positie in de containermarkt te versterken.

Stedelijke gebiedsontwikkeling Middelburg / Vlissingen (gedeeltelijk op schema)

- In de stedelijke ontwikkelingszones van de gemeenten Middelburg en Vlissingen zijn twee ruimtelijke ontwikkelingen voorzien die van provinciaal belang worden geacht. De eerste is de inpassing van een marinierskazerneterrein omdat de Provincie de regionale initiatiefnemer en de uitvoerder is en grondaankopen doet. Daarnaast heeft het Admiraal de Ruyterziekenhuis (ADRZ) het plan zich op een centrale plek op Walcheren te vestigen. In 2014 wordt een voorstel gedaan voor vaststelling van een inpassingsplan voor de marinierskazerne.

Bij het ADRZ is de voortgang van het project afhankelijk van besluitvorming door de directie van het ADRZ en de betrokken gemeente (besluitvorming over vestigingslocatie). In 2014 wordt definitieve duidelijkheid verwacht over de voortgang van het project.

Stand van zaken:

In 2014 is een provinciaal inpassingsplan voor de marinierskazerne vastgesteld om vestiging van de kazerne mogelijk te maken. Daarnaast is een bestuursovereenkomst gesloten met de Rijk waarin de komst van de kazerne is vastgelegd.

Over de vestiging van een nieuw ziekenhuis voor planbare zorg op Walcheren (het Admiraal de Ruyterziekenhuis, ADRZ) heeft nog geen definitieve besluitvorming plaatsgevonden. De beoogde locatie Mortiere is losgelaten. De behoeftestelling wordt aangepast en de haalbaarheid van een alternatieve locatie wordt onderzocht.

Zuidwestelijke Delta en de daarbij behorende gebiedsallianties (op schema)

- Binnen dit samenwerkingsverband van het Rijk en de Provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland staat de driehoek vitaal, veerkrachtig, veilig centraal. Het doel hiervan is de integrale ontwikkeling van de economie, natuur- en waterkwaliteit, visserij en recreatie. Uitvoering vindt plaats conform het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta 2010-2015+. Het programma wordt jaarlijks (ook in 2014) geactualiseerd (voortschrijdend uitvoeringsprogramma).

Stand van zaken:

De werkzaamheden van het programmabureau Zuidwestelijke Delta liggen op schema. Drie van de vier opdrachtsporen zijn in 2014 afgerond.

- De integrale regionale voorkeursstrategie is aangeleverd aan de nationale stuurgroep Deltaprogramma
- Het eindadvies over de Rijksstructuurvisie Grevelingen-Volkerak-Zoommeer is aangeleverd aan de minister van Infrastructuur & Milieu (IenM)
- Aan de drie provincies is, in samenhang met het advies aan IenM, geadviseerd over het Programma Gebiedsontwikkeling Grevelingen-Volkerak-Zoommeer, waarin een financieringsstrategie is ontwikkeld voor de ambities om getij terug te brengen op de Grevelingen en zout in het Volkerak-Zoommeer
- Het Voortschrijdend Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta loopt nog door. Er worden stappen gezet op weg naar een nieuwe 'governance' van de delta-activiteiten. Het is aannemelijk dat Zeeland in het voorjaar van 2015 het roulerende voorzitterschap inclusief het secretariaat van de Stuurgroep Zuidwestelijk Delta op zich neemt.

Alliantie Oosterschelde (gedeeltelijk op schema)

- Gebruikers van het gebied, zoals organisaties op het gebied van recreatie, visserij, natuur het Nationaal Park Oosterschelde en overheden hebben samen de Alliantie Oosterschelde opgericht. Dit is een samenwerkingsverband met als kader de Oosterscheldevisie 2012-2018, gericht op duurzaam ruimtegebruik en de ontwikkeling (ecologie en economie) van de Oosterschelde. In 2014 is de uitvoeringsagenda gereed en vindt een evaluatie plaats.

Stand van zaken:

De evaluatie Alliantie Oosterschelde is afgerond. Dit vormt input voor het uitvoeringsprogramma voor de Oosterschelde, gereed eind 2014.

Er wordt toegewerkt naar één organisatie voor het gehele gebied van het Oosterscheldebekken waarin zowel het Nationaal Park Oosterschelde als de Alliantie Oosterschelde opgaan. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de 'governance-principes' die momenteel binnen de structuur van de Zuidwestelijke Delta worden ontwikkeld. Ook is het streven gericht op het opstellen van een structuurvisie waarin gezamenlijke doelen worden vastgelegd.

Vanuit de provincie is een financiële bijdrage verleend aan één gebiedsproject (ontwikkelingslocatie Schelphoek). Dit betreft een project waaraan verschillende partijen een bijdrage leveren – de bouw van een zorgresort gecombineerd met versterking van natuur- en landschapswaarden van het gebied.

Landinrichting

- De belangrijkste opgaven in de Landinrichtingsprojecten Maelstede-Dekker en Oost Zeeuws-Vlaanderen zijn het verbeteren van de landbouwstructuur in combinatie met het realiseren van wateropgaven. Deze projecten worden in 2013 geëvalueerd. Uit deze evaluatie moet blijken of de projecten in 2014 worden voortgezet en zo ja, in welke vorm.

Stand van zaken:

-Maelstede-Dekker

(beëindigd)

In 2008 is opdracht gegeven een quick scan uit te voeren in dit plangebied ten zuiden en oosten van Goes om de doelen in het gebied scherp in beeld te krijgen. Dit zijn maatregelen om te kunnen voldoen aan de WB 21 (waterbeheer) en Kaderrichtlijn Water doelen, het realiseren van de ecologische hoofdstructuur (EHS) inclusief verdrogingsbestrijding en structuurversterking van de landbouw. In 2008 is direct gestart met kavelruilen voor de landbouw. In de tussentijdse periode is een herinventarisatie uitgevoerd om te bezien of de opgave groot genoeg is om de gebiedsgerichte aanpak te hanteren. Geconstateerd is dat mede door de herijking van de EHS de opgave te smal is voor deze aanpak. Het project is daarom eind 2013 beëindigd.

-Oost Zeeuws-Vlaanderen

(op schema)

Uit verschillende rapportages blijkt dat de verkaveling in delen van het gebied slecht is. Er liggen opgaven voor de verbetering van de landbouwstructuur. Daarbij komt dat er in de komende jaren veel ontwikkelingen plaatsvinden, oostelijk van het kanaal Gent-Terneuzen. In 2013 is besloten een landbouw effect rapportage te starten, een inventarisatie uit te voeren en het gesprek aan te gaan met gemeenten, waterschap en maatschappelijke organisaties over een gebiedsgerichte aanpak. Aansluitend wordt bezien welke rol de Provincie wil vervullen bij de uitvoering hiervan.

Revitalisering en ontwikkeling van verblijfsrecreatie

(gedeeltelijk op schema)

- De gemeenten, de Provincie Zeeland, Economische Impuls Zeeland en Dienst Landelijk Gebied (DLG) werken samen aan de revitalisering en ontwikkeling van de verblijfsrecreatie op Schouwen-Duiveland en van de Jachthaven van de Toekomst (Brouwersdam). In 2013 wordt een 'midterm-review' opgesteld. De inzet is in 2014 en 2015 de revitalisering van de verblijfsrecreatie op Schouwen-Duiveland tot uitvoering te brengen. Het project Jachthaven van de Toekomst is in voorbereiding. Het gemeentebestuur zal eind 2013 de benodigde procedures starten. Deze procedures worden in 2014 voortgezet en mogelijk afgerond.

Stand van zaken:

Medio 2013 is de 'midterm review' voor het project Revitalisering Verblijfsrecreatie opgesteld (het ging bij de start project om de gemeenten Schouwen-Duiveland, Sluis en Veere). Binnen het project was ruimte voor zeven businesscases. Door verschillende omstandigheden zijn er vijf businesscases ingediend waarbij zes campings betrokken zijn. Om verschillende redenen konden projecten niet binnen de pilot worden ontwikkeld, zoals marktontwikkelingen (economische crisis), geen wens tot verkoop, looptijd ontwikkeling niet binnen projecttermijn en plannen waarbij geen sprake is van afname eenheden.

De businesscases zijn inmiddels volop in uitvoering met uitzondering van een businesscase op Schouwen. Er is hier geen overeenstemming tot stand gekomen over de prijs voor aankoop van een camping. Eind 2015 moeten de publieke onderdelen van de businesscases zijn afgerond.

Brouwerseiland (duurzame jachthaven van de toekomst): dit project bevindt zich nog in een voorbereidende fase – onder meer onderzoeken naar de ruimtelijke inpassing, economische haalbaarheid en technische aspecten. Overleg vindt onder meer plaats via het Grevelingenschap. In 2013 en 2014 zijn geen formele procedures gestart. Naar verwachting wordt begin 2015 een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd. Daarna zal een voorontwerp bestemmingsplan en een milieueffectrapportage (MER) worden opgesteld.

Doelstelling(en)

060202 Lopende projecten gebiedsontwikkeling afronden

Door de lopende gebiedsontwikkelingen uit te voeren worden deze gerealiseerd en afgerond.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Indicatoren:

Natuurlijk Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen

(beëindigd)

- Bij Natuurlijk Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen wordt de natuuropgave beëindigd vanwege de herijking van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het accent verschuift enerzijds naar kavelruil, herstructurering van de verblijfsrecreatie, de aanleg van recreatienatuur en landschappelijke ontwikkelingen. Anderzijds moet uitdrukkelijk afstemming gezocht worden met het programma leefbaarheid/krimp in deze regio. Dit betekent dat de opgave voor het gebied moet worden aangepast. Het project wordt in 2013 geëvalueerd. Uit deze evaluatie moet blijken of het project in 2014 wordt voortgezet en zo ja, in welke vorm.

Stand van zaken:

In 2004 is het gebiedsplan Natuurlijk Vitaal vastgesteld waarbij beoogd werd met ruimtelijke ontwikkelingen een kader te scheppen voor een economisch vitaal West Zeeuws-Vlaanderen met een hoge ruimtelijke kwaliteit. Voorbeelden van projecten zijn de invoering van een duurzaam en veilige ontwikkeling van bedrijventerreinen, kustversterking, verbetering van de landbouwstructuur, natuurontwikkeling, herstel Staats Spaanse Linie, kwaliteitsverbetering van waterbeheer en stimulering van de vestiging van nieuwe bedrijven en kwaliteitsverbetering van bestaande recreatiebedrijven. Verder vindt meer afstemming plaats met het programma leefbaarheid en krimp in deze regio.

De afgelopen jaren ontbrak de vertegenwoordiging van de agrarische sector in de gebiedscommissie; eind 2013 is ook de vertegenwoordiging van de Kamer van Koophandel in de commissie beëindigd. Er heeft een versmalling van doelen plaatsgevonden binnen de thema's landbouw, landschap en cultuurhistorie, water en natuur, kustverdediging, recreatie en toerisme en bijzonder wonen. In het Omgevingsplan is afronding voorzien in 2016, maar de gebiedscommissie heeft halverwege 2014 geadviseerd de werkzaamheden te beëindigen en een projectgroep en ad-hoc stuurgroep in te stellen. Vanaf 2015 zullen deze gaan functioneren vanaf 2015 waarbij de gemeente Sluis initiatief zal nemen. Hiermee is het project zoals dat is bedoeld in het Omgevingsplan afgesloten.

Waterdunen

(op schema)

- Binnen het gebiedsproject Natuurlijk Vitaal valt ook het project Waterdunen. Realisatie hiervan is voorzien in 2016. In 2014 zal een belangrijk deel van de door publieke partijen (Provincie en waterschap) uit te voeren werken worden gerealiseerd. Dit betreft met name de aanleg van de getijden-duiker, de aanleg van de kustversterking in de vorm van een breed binnendijks duingebied en de aanleg van het zogenaamde randbestek (de benodigde infrastructurele aanpassingen in de randzone van Waterdunen).

Stand van zaken:

De afgelopen jaren is hard gewerkt om aan de realisatie van Waterdunen te kunnen beginnen. Nadat in 2013 op grote schaal munitieonderzoek was verricht en het vergunningentraject is doorlopen, is inmiddels de aanleg van Waterdunen in volle gang. Er wordt tegelijkertijd gewerkt aan de kustversterking, de getijdenduiker en de infrastructurele werken.

Inmiddels zijn de verplaatste en vergrote vogeltelpost, de kwelsloot, de parkeerterreinen en de nieuwe weg langs Schoneveld aangelegd en zijn de contouren van een groot deel van het krekengebied zichtbaar in het veld.

Regelmatig zijn (en worden) informatiebijeenkomsten georganiseerd, om de in- en omwonenden in te lichten over de planning en aanpak van de werken. Een participatietraject is doorlopen voor het ontwerp van speelnaam op en bij de recreatiebolwerken.

Perkpolder

(gedeeltelijk op schema)

- Het project Perkpolder bestaat uit een buitendijks estuarien deel waarvoor Rijkswaterstaat verantwoordelijk is en een binnendijks recreatief deel waarvoor het projectbureau Perkpolder BV verantwoordelijk is; in het projectbureau participeren de Provincie en de gemeente Hulst. Realisatie loopt tot 2024. Doel in 2014 is de eerste tranche in de gronduitgifte van Veerplein en Westelijke Perkpolder te realiseren.

Stand van zaken:

De opdracht voor de aanleg van het buitendijkse natuurgebied, het ophogen van het veerplein en aanpassingen aan de N689 in het plangebied is gegund aan een aannemer. Het werk is inmiddels in uitvoering, overeenkomstig de planning.

Voor de westelijke Perkpolder is een koop- en realisatieovereenkomst getekend met Hulst aan Zee BV. Het is de bedoeling dat deze BV een golfresort met 200 wooneenheden realiseert. Daarnaast is er met Hulst aan Zee BV een overeenkomst over de ontwikkeling van een hotellocatie op het veerplein en het gebruik van ligplaatsen in de toekomstige jachthaven.

Het bestemmingsplan is geactualiseerd en in december 2014 onherroepelijk geworden.

Landinrichting

- De projecten Schouwen-West, Schouwen-Oost, en Philippine worden in 2013 geëvalueerd. Uit deze evaluatie moet blijken of het project in 2014 wordt voortgezet en zo ja, in welke vorm.

Stand van zaken:

-Schouwen-west:

(beëindigd)

In 1994 hebben de natuurorganisaties, recreatie- en de landbouwsector de handen ineengeslagen om samen met het rijk, de provincie, het waterschap en de gemeenten Westerschouwen en Midden-Schouwen een gebiedsvisie op te stellen. Met een visie en een uitvoeringsprogramma in de hand is een gezamenlijke kwaliteitsimpuls gegeven onder de leus: Schouwen-west: Nu nog mooier !

Nadat een gebiedsplan was vastgesteld, is gestart met de uitvoering van een groot aantal projecten, te weten, structuurverbetering van de landbouw en ontsluiting van het buitengebied, verwerving en inrichting nieuwe natuurgebieden, recreatietransferium, toeristische fietspaden, uitplaatsing bedrijven uit de Duinzoom, aanleg nieuwe recreatieverdeelweg en nieuw bedrijventerrein, amovering Vroonweg en sanering van campings, watersysteemanalyse, verhogen grondwaterstand, oplossen knelpunten wateroverlast bebouwing Kop van Schouwen.

Sinds 1994 is er veel in gang gezet en gerealiseerd. Begin 2013 resteerde de uitvoering van het laatste project, de inrichting van 116 hectare natuurgebied aan de Duinzoom. Eind 2013 is het project afgerond.

-Schouwen-oost

(beëindigd)

In 1995 is gestart met de voorbereiding van de landinrichting aan de Zuidkust van Schouwen. Nadat het gebiedsplan was vastgesteld, is aan de hand van uitvoeringsmodules in 2000 gestart met de uitvoering van

projecten, te weten verbeteren agrarische productie omstandigheden, verkleinen rijafstand, opheffen vochttekort in de zomer en wateroverlast in de winter, boerderijverplaatsingen, kavelruilen, landschapsversterking, fiets-, wandel- en ruiterroutes, verbeteren van de verkeersveiligheid, aanleg van natuurgebied Zuidkust van Schouwen, optimalisering waterhuishouding.

Sinds 2000 is er veel in gang gezet en gerealiseerd. Begin 2013 resteerde de uitvoering van het laatste project, de inrichting van de laatste deelgebieden 10, 11 en 12. In 2012 heeft DLG de voorbereiding van deze werkzaamheden ter hand genomen. Eind 2013 is het project afgerond.

-Philippine

(beëindigd)

In 2008 is voor de periode tot en met 2013 een adviescommissie ingesteld voor de gebiedsgerichte aanpak van Philippine. Er is gestart met landbouwkundige structuurverbetering en de inrichting van bos en landschap. Andere onderdelen van dit project waren:

- realisatie EHS
- afronding van de inrichting van Braakman Zuid met bos
- recreatieve ontwikkeling Braakmanbos
- cultuurhistorie (Staats Spaanse Linies)
- infrastructuur
- het optimaliseren van de waterhuishouding

De commissie is ingesteld voor de periode tot en met 2013 en de resterende opgave is te beperkt om nog verder te gaan op de huidige wijze. Verdere kavelruilen zullen via het kavelruilbureau Zeeland worden afgewikkeld. Het project is eind 2013 afgesloten.

Grensoverschrijdende gebiedsontwikkeling

(op schema)

- Linieland van Waas en Hulst is een grensoverschrijdend gebiedsontwikkelingsproject. De Provincie Zeeland participeert hierin. In 2014 wordt dit heroverwogen.
-

Stand van zaken:

Sinds 15 juni 2011 is het Linieland van Waas en Hulst een EGTS (Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking) waarbij ook de provincie Zeeland betrokken is. Binnen deze structuur werkt men aan grensoverschrijdende samenwerking op vier domeinen: haven en economie; mobiliteit; natuur, recreatie en cultuurhistorie, en wonen en leefbaarheid.

Via een actieplan zijn elf verschillende projecten aangewezen. Men probeert deze via verschillende middelen en met de aangewezen lokale partijen te realiseren.

Er is aan twee concrete projecten gewerkt, namelijk 'Kappellebrug' (realisatie rotonde) en 'Voorzieningsconvenant' (grensoverschrijdende samenwerking kinderopvang, bibliotheek en cultuur). Verder werkt men aan een economisch profiel en zet de EGTS in op deelname aan de nieuwe subsidieperiode van Interreg. In dat kader kan de EGTS de ontwikkelingen rond de Hertogin Hedwige- en de Prosperpolder aangrijpen voor het ontwikkelen van een grenspark van Saeftinghe tot Doelpolder.

Wat heeft het gekost?

6 Ruimtelijke omgeving			(bedragen x € 1.000)	
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	21.263	20.066	18.128	1.938
baten	-2.041	-4.365	-3.951	-414
resultaat voor bestemming	19.223	15.701	14.177	1.524
toevoeging reserve	791	791	791	0
onttrekking reserve	-4.225	-4.283	-4.283	0
resultaat na bestemming	15.789	12.209	10.685	1.524

Programma 7 Watermanagement

Inleiding

Voor een krachtig Zeeland zijn economische groei, ontwikkeling en innovatie nodig. De Provincie Zeeland draagt daar als regionaal bestuur met eigen taken en verantwoordelijkheden actief aan bij. De Provincie zet in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat, een bijbehorend waterbeleid en het landelijk gebied.

Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur en heeft een wettelijke basis. Daarnaast ondersteunt het plan economische, sociale en mobiliteitsdoelen; wij hebben het beleid en de financiering van die onderwerpen ook uitgewerkt in de aparte beleidsplannen en agenda's. Integrale doelstellingen op het gebied van milieu, de ruimtelijke omgeving, watermanagement en natuur en landschap komen daarom ook terug bij andere programma's zoals 01 leefbaarheid, 03 cultuur, 09 economie en 13 mobiliteit.

Ontwikkeling in beleid

Het waterbeleid is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018, incl. de partiële herziening voor de kaderrichtlijn water 2010-2015.

Op 15 januari 2013 is de nulmeting voor het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 vastgesteld. In deze nulmeting zijn voor de subdoelen en indicatoren de beginwaarden aangegeven bij de start van de uitvoering van het Omgevingsplan. De uitvoering van het omgevingsbeleid wordt gemonitord en in 2015 en 2018 wordt een actuele omgevingsbalans opgesteld.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0701 Land duurzaam beveiligd tegen overstroming

0702 Ecologisch en economisch gezonde wateren,

Hieronder valt:

- Uitvoering Europese Kaderrichtlijn Water: Alle regionale binnenwateren voldoen uiterlijk 2027 aan de gestelde waterkwaliteitseisen, het bereiken van het goede ecologische potentieel.
- Vermindering wateroverlast, uitvoering Waterbeheer 21ste eeuw: Uiterlijk 2020 voldoen de binnendijkse gebieden aan de gestelde WB21 normering zoals deze in de waterverordening zijn vastgelegd.

Wat hebben we bereikt?

Doelstelling(en)

070101 Land duurzaam beveiligd tegen overstromingen

Bescherming tegen overstromingen om veilig te kunnen wonen, werken en recreëren. Kans op schade en slachtoffers bij doorbraak van een waterkering zoveel mogelijk beperken.

Indicatoren:

Bescherming tegen overstromingen

- Alle gemeenten beschermen de regionale waterkeringen via het bestemmingsplan
- Het stelsel van regionale waterkeringen en de nieuwe normen worden uiterlijk in 2015 vastgelegd in de waterverordening

- Resultaten van de vierde ronde toetsing (2016) op veiligheid van de primaire waterkeringen
- Afronding van het Project zeeweringen en Zwakke Schakels. Het Project Zeeweringen realiseert voor 2014 en 2015 nog acht, respectievelijk vijf trajecten met een totaal van 59 km, voornamelijk rond de Oosterschelde. De versterking van 4 km Zwakke Schakel aan de Zeeuws Vlaamse kust wordt voor 2015 gerealiseerd
- Uiterlijk in 2015 wordt in het kader van meerlaagsveiligheid bepaald welke maatregelen op het gebied van de ruimtelijke inrichting (de tweede laag) een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan het beperken van de gevolgen van een overstroming. Waar nodig worden deze maatregelen in 2015 of 2016 verwerkt in de Waterverordening.

Stand van zaken:

Alle bestaande regionale waterkeringen zijn inmiddels door de gemeenten opgenomen in de bestemmingsplannen.

Momenteel wordt in het project 'Normering Regionale Waterkeringen' gewerkt aan een actualisering van het stelsel inclusief bijbehorende Normering. Dit project heeft inmiddels de nodige vertraging opgelopen; het streven is om de juridische doorvertaling (Waterverordening en Ruimtelijke Verordening) in 2017 te hebben afgerond.

De in september 2014 afgekondigde deltabeslissing Waterveiligheid betekent over het algemeen dat de normen voor primaire keringen in Zeeland vanaf 2017 scherper zullen zijn dan voorheen; de waterveiligheid gaat er dus op vooruit. Rijk en Waterschap zullen vanaf 2017 de primaire keringen gaan toetsen aan de hand van het nieuwe Wettelijk Toetsingsinstrumentarium (WTI), dat momenteel wordt ontwikkeld. Uitkomsten hiervan zijn uiteraard nog niet bekend.

Het planning van het Projectbureau Zeeweringen voor 2015 ligt op schema; alle voor 2014 voorgenomen projecten zijn met succes afgerond. Hetzelfde geldt voor het Projectbureau Zwakke Schakels.

In het kader van de partiële herziening van het Omgevingsplan 2012-2018 zal worden bekeken of en zo ja wanneer de provincie de deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie zal doorvertalen met indicatieve zoneringskaarten (overstromingsrisicokaart/waterkanskaart), al dan niet in combinatie met behulp van de Ruimtelijke Verordening.

Meer medegebruik waterkeringen

- Bij kustversterkingen in de periode 2012-2018, waaronder Zwakke Schakels maar ook maatregelen uit het HWBP-2 en nHWBP, worden tegelijkertijd uiteenlopende doelen gediend. Deze doelen, op het gebied van recreatie, natuur, wonen, landschap en cultuurhistorie, zijn opgenomen in het Omgevingsplan
- Het Rijk heeft in september 2014 een aantal Deltabeslissingen genomen, waaronder ook voor waterveiligheid. Deze deltabeslissingen zijn verwerkt in een ontwerp-Nationaal waterplan 2016-2021. Inzet is om, naast het waarborgen van veiligheid tegen overstromingen, verruimde mogelijkheden te bieden voor multifunctioneel gebruik van waterkeringen. Hierdoor kunnen dijk- en kustzones beter benut worden voor onder meer (recreatief) wonen
- Zeeuwse bedrijven profiteren van de kennisontwikkeling in het Deltaprogramma

Stand van zaken:

De provincie werkt via de projecten 'Parels' en 'Meer Met Dijken Doen' aan meekoppelkansen bij waterveiligheidsprojecten. De actualisatie van de Beleidslijn Kust biedt meer mogelijkheden voor (recreatieve) bebouwing in het kustfundament. In het kader van de partiële herziening van het Omgevingsplan 2012-2018 zal worden bekeken of aanpassing van het ruimtelijk beleid noodzakelijk wordt geacht.

Doelstelling(en)

070201 Ecologisch en economisch gezonde wateren

Voor zowel de oppervlaktewaterlichamen vermeld in de Kaderrichtlijn Water (KRW) als de overige binnendijkse oppervlaktewateren gelden specifieke inspanningsdoelen; die zijn vastgelegd in de planherziening Europese Kaderrichtlijn Water. Onze inzet is gericht op een goede kwaliteit van grondwater, oppervlaktewater en waterbodem en een aanvaardbaar risico op wateroverlast dat is afgestemd op bestaande en toekomstige functies.

Indicatoren:

Goede ecologische en chemische kwaliteit oppervlaktewater en grondwater Kaderrichtlijn water

Stand van zaken:

Op 25 oktober 2013 is door het bestuurlijk overleg Samenwerking Afvalketen Zeeland (SAZ) de nota 'Koers van de Samenwerking Afvalketen Zeeland (SAZ)' vastgesteld. In deze nota zijn de missie, visie, doelen en strategie van de samenwerking uitgewerkt. De provincie fungeert als toezichthouder van de SAZ, wat overeenkomstig landelijke afspraken is. Om deze rol te kunnen uitoefenen wordt de provincie betrokken bij het proces maar maakt zij er slechts als waarnemer of adviseur deel van uit.

Sinds 2014 maakt ook het drinkwaterbedrijf Evides deel uit van de samenwerking. Uiteindelijk zal de Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland een bijdrage moeten leveren aan de doelstellingen van het Bestuursakkoord Water. Binnen de samenwerking zijn vier werkgroepen actief die vanuit verschillende thema's maatregelen of samenwerkingsverbanden aan het uitwerken zijn die een bijdrage leveren aan de opgave.

Vanuit KRW-synergiegelden zijn uiterlijk in 2015 door het waterschap uitgevoerd: project Veerse Kreek en vesten en project KRW vispassages. Veerse kreek en Veerse veste is uitgevoerd.						
KRW maatregel	Eenheid	Totale opgave	2011	2012	2013	2014
Vispassages (stuwen en gemalen)	stuks	31	1	5	6	15
Natuurvriendelijke oevers	aantal km	100	2	8	21	43
Uitvoeren actief visstandbeheer	hectare	111	25	25	32	88
Uitvoeren onderzoek	aantal	5	5	5	5	5

De vijf onderzoeken betreffen:

1. Provincie: Proeftuin KRW (KRW-pilot Dreischor): Afgerond in 2014
2. Provincie: Bronnenonderzoek nutriënten grondwater: Afronding 2015
3. Provincie: Peilgestuurde drainage: Afgerond in 2014
4. Waterschap: Aangepast peilbeheer: Loopt door, ook in de nieuwe planperiode Kaderrichtlijn water 2016-2021
5. Waterschap: Waterkwaliteitsspoor: Loopt door, ook in de nieuwe planperiode Kaderrichtlijn water 2016-2021

Conclusie: De uitvoering van fysieke maatregelen voor de Europese kaderrichtlijn ligt op schema.

Behoud zoete grondwatervoorraad

- De zoete grondwatervoorkomens zijn beschermd en nemen in omvang niet af.
- Gekoppeld aan het Deltaprogramma zoet water onder provinciale regie is in 2014 de proeftuin zoet water van start gegaan met cofinanciering vanuit het Deltafonds. De proeftuin zoet water is voornamelijk gericht op het optimaliseren van beschikbaar zoet water voor landbouw doeleinden uit oogpunt van klimaatrobuustheid. De proeftuin zoet water omvat o.a. de volgende projecten:
 - 3D kartering grensvlak zoet/zout groundwater
 - Vergroten zoetwatervoorraden kreekruggen (bijv. Project Gofresh)

070202 Uitvoering kaderrichtlijn water

Minder wateroverlast

- In 2020 voldoen alle binnendijkse gebieden aan de waterbeheernormen voor de 21ste eeuw en zijn de gebieden voorzien van geactualiseerde peilbesluiten. Op 1 januari 2014 voldeed 42% van het oppervlak van de binnendijkse gebieden aan de waterbeheer 21ste eeuw normen en had 15% een geactualiseerd peilbesluit.
- Uitvoering ligt daarbij op schema – de voortgang van uitvoering van WB21 maatregelen loopt,

prioritaire gebieden, gebieden met hardnekkige wateroverlast zijn op orde.

Minder verdroging natuurgebieden

- De in het verleden gemaakte prestatieafspraken tussen het Rijk en de provincie Zeeland, vastgelegd in het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG-overeenkomst), omvatte een verdrogingsopgave van 1.549 hectare in Natura 2000 gebied en 1.643 hectare in het Natuurnetwerk Zeeland/EHS, in totaal 3.192 hectare. Sinds de beëindiging van het ILG in 2012 is sindsdien voor verdrogingsbestrijding geen aparte rijksfinanciering meer beschikbaar. Binnen de voormalige TOP-lijst Verdroging lag al een belangrijke focus op N2000-gebieden. Landelijk gaat nu daarom de aandacht uit naar het realiseren van watermaatregelen in het traject van de N2000-beheerplannen. De term TOP-lijst is daarmee definitief van het landelijke toneel verdwenen. In Zeeland worden de TOP-gebieden waar nog een belangrijke hydrologische opgave ligt via de volgende sporen opgepakt:
 - N2000 (met name Kop van Schouwen – Watergat),
 - afleiden Gewenste Grond
 - Opgave Regiem (GGOR)
 - realisatie robuust natuurnetwerk.
- Vanuit het waterbeleid ligt er een regierol voor de volgende gebieden:
 - Braakman,
 - Zwaakse Weel,
 - Passageule,
 - Oosterschenge
- Financiering van maatregelen in N2000 wordt via dat spoor ook geregeld. Voor overige hydrologische maatregelen komen er in 2015, dan wel 2016 waarschijnlijk mogelijkheden voor financiering via POP-3, of via het natuurspoor in relatie tot de toegezegde extra natuurmiddelen vanuit het Rijk vanaf 2016. Zie ook programma 8, Natuur en Landschap, doelstelling 080101 Natuurontwikkeling herijekte EHS.

Wat heeft het gekost?

7 Watermanagement		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	3.499	3.594	3.965	-371
baten	-15	-126	-639	513
resultaat voor bestemming	3.484	3.467	3.325	142
toevoeging reserve	0	0	0	0
onttrekking reserve	0	-129	-129	0
resultaat na bestemming	3.484	3.338	3.196	142

Programma 8 Natuur en landschap

Inleiding

Voor een krachtig Zeeland zijn economische groei, ontwikkeling en innovatie nodig. De Provincie Zeeland draagt daar als regionaal bestuur met eigen taken en verantwoordelijkheden actief aan bij. De Provincie zet in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat en kwaliteit van water en landelijk gebied.

Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur. Daarnaast ondersteunt het plan economische, sociale en mobiliteitsdoelen, maar het beleid en de financiering van die onderwerpen wordt ook uitgewerkt in de aparte beleidsplannen en agenda's. Integrale doelstellingen op het gebied van milieu, de ruimtelijke omgeving, watermanagement en natuur en landschap komen daarom ook terug bij andere programma's zoals 01 leefbaarheid, 03 cultuur, 09 economie en 13 mobiliteit.

Natuur is één van de kerntaken van de Provincie. Om de internationale natuurdoelen te halen dient voor 2027 het Natuurnetwerk Zeeland – voorheen Ecologische Hoofdstructuur/EHS - te worden gerealiseerd. De Provincie is verantwoordelijk voor een goed beheer van de bestaande natuurgebieden en agrarisch natuurbeheer; hier is uitdrukkelijk de toegankelijkheid van natuurgebieden in beeld. Verder is de Provincie verantwoordelijk voor een goede wettelijke bescherming van natuurgebieden (inclusief Natura2000). Faunabeheer, inclusief soortenbeleid en ganzenproblematiek, behoort ook tot de kerntaken van de Provincie. Tot slot wordt ingezet op een goede bescherming, beheer en ontwikkeling van de landschappelijke kwaliteiten van Zeeland.

Ontwikkeling in beleid

Het beleid voor natuur en landschap is mede vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018.

Op 15 januari 2013 is de nulmeting voor het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 vastgesteld. In deze nulmeting zijn voor de subdoelen en indicatoren de beginwaarden aangegeven bij de start van de uitvoering van het Omgevingsplan. De uitvoering van het omgevingsbeleid wordt gemonitord en in 2015 en 2018 wordt een actuele omgevingsbalans opgesteld.

In het najaar van 2013 zal duidelijk worden of er extra financiële middelen via het provinciefonds voor natuur beschikbaar komen (Jansen 2). Indien dat het geval is zal er voor 2014 een nieuw bestedingsplan komen. In 2014 wordt ingezet op een verdere versterking tussen recreatie en natuur. Daarnaast zullen de beheerplannen voor de N2000 gebieden afgerond of geactualiseerd worden. De provincie is verantwoordelijk voor de beheerplannen op het land, rijkswaterstaat voor het Beheerplan Deltawateren. De PAS (programmatische aanpak stikstof) speelt in de beheerplannen een belangrijke rol. In 2014 zet de provincie daarom in op verdere implementatie van de PAS, waarbij de middelen uit Jansen 2 bepalend zijn voor realisatie.

Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijke effect waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen is:

0801 Meer en betere natuur- en landschapswaarden

Wat hebben we bereikt?

Doelstelling(en)

080101 Natuurontwikkeling herijkte EHS

De herijking van beleid over de EHS is medio 2013 afgerond en wordt vastgelegd in een wijziging van het Natuurbeheerplan Zeeland. De herijking is bepalend voor de doelstelling ontwikkeling EHS tot 2027. Hieruit volgt ook de oppervlakte te verwerven en in te richten EHS. Waarschijnlijk wordt de nieuwe robuuste EHS ongeveer 1000 hectare kleiner dan de oorspronkelijk beoogde oppervlakte. Inmiddels is 4564 hectare verworven. Voor de nieuwe EHS resteert er dan nog een opgave om ongeveer 1150 hectare te verwerven. Van de al verworven gronden moet vervolgens nog ongeveer 800 hectare worden ingericht (pijlijnprojecten). In 2014 ligt het accent vooral op het afronden van de pijlijnprojecten (ongeveer 400 hectare inrichting).

Verdere ontwikkelingen rondom het beschikbaar komen van extra middelen (Jansen 2) bepaalt in grote mate de toekomstige ontwikkeling van de EHS.

Indicatoren:

Aanleg EHS-gebieden

- In 2027 is de EHS afgerond. In het natuurbeheerplan dat in 2013 wordt vastgesteld wordt de EHS herijkt. Van de opgave zal 80% gerealiseerd (4654 hectare) zijn op 1 januari 2014. In 2014 zal terughoudendheid betracht worden bij nieuwe aankopen. Wel zullen kansen die zich voordoen worden opgepakt.

Optimalisatie EHS: Minder verdroging natuurgebieden

- Verdroging van natuurgebieden is gekoppeld aan de oude ILG-afspraken. De prestatieafpraak tussen het Rijk en de Provincie Zeeland, vastgelegd in de Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)-overeenkomst, omvatte een verdrogingsopgave van 1.549 hectare. Natura 2000 gebied en 1.643 hectare in het Natuurnetwerk Zeeland/EHS, in totaal 3.192 hectare. De uitvoering van het ILG is op 23 november 2012 afgerond. Het afronden van het ILG is onderdeel van de afspraken tussen rijk en provincies over de decentralisatie van het natuurbeleid.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Omdat voor de jaren 2014 en 2015 nauwelijks middelen door het rijk beschikbaar zijn gesteld voor de ontwikkelopgave is een pas op de plaats gemaakt. Projecten die al in de pijplijn zaten, dat wil zeggen de inrichting van reeds verworven gronden, zijn wel doorgegaan. Opvallend is in 2014 de oplevering van het grote pijplijnproject Duinzoom in de binnenduinrand van Schouwen (gestart 2011) en de laatste fase van Zuidkust Schouwen, deelgebied 10 en 12 (oplevering 2015-2016).

Voor aankopen gold een terughoudend beleid, dat wil zeggen dat alleen niet te missen aankoopkansen worden benut voor zover deze kunnen worden gefinancierd door de verkoopopbrengst grond, die specifiek voor natuur van het rijk zijn ontvangen. In 2014 is 18,4 hectare grond gefinancierd geheel gelegen binnen de begrenzing en aansluitend aan bestaande natuurgebieden (St. Laurens Weihoek, Zwinpolder, Yerseke Moer noord, 't Slagje Sluis, Moermond III).

Verdrogingsopgave: Zie programma 7 watermanagement

080102 Goed beheer natuurgebieden

Alle bestaande EHS-natuurgebieden worden in de periode 2012-2018 goed en efficiënt beheerd op basis van de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL). In 2012 betrof het hier een totaal van 22794 hectare in beheer bij de Zeeuwse natuurbeheerders Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, het Zeeuwse Landschap en particulieren.

Alle EHS-gebieden worden in de periode 2012-2018 bekeken op mogelijkheden om de toegankelijkheid te verbeteren. Op basis daarvan wordt in 2013 een streefbeeld voor medegebruik opgesteld en via de SNL en inrichtingsmaatregelen uitgevoerd.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

Het totaal aantal hectares natuurgebied onder SNL bedraagt in 2014 ongeveer 17.600 hectare. Dat is 77% van het totaal aan landnatuur. Voor ongeveer 84 % van dit areaal ontvangen de beheerders een recreatie-toeslag omdat deze toegankelijk zijn. Deze gebieden zijn opengesteld en toegankelijk op wegen en paden. Als het gaat om toegankelijkheid en/of beleefbaarheid dan gaat het om 95% van de Zeeuwse natuurgebieden. Bij nieuwe natuurontwikkeling wordt altijd een streefbeeld opgesteld waarbij medegebruik een belangrijke rol speelt.

Door een goede samenwerking tussen VVV en terreinbeheerders wordt informatie over toegankelijkheid, gebruik, voorzieningen en excursies gezamenlijk aangeboden op de VVV-site. Via het Zeeuws Informatie Distributie Systeem (ZIDS) kan deze informatie worden geraadpleegd door ondernemers.

Indicatoren:**ILG-afronding (investeringsbudget landelijk gebied)**

- ILG wordt in 2013 afgerond. Dit betreft de afrondingsovereenkomst 2011 (vastgesteld door Provinciale Staten eind 2012) en het financieel afronden van het interimjaar. Voor 2014 dient een bestedingsvoorstel gemaakt te worden voor de eigen provinciale middelen en de resterende bestemmingsreserve ILG.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

De ILG periode is per 2011 afgerond met een Afrondingsovereenkomst ILG die vooraf is voorgelegd aan Provinciale Staten. Aansluitend heeft het Comité van Toezicht ILG haar bevindingen gerapporteerd aan de Staatsecretaris van EZ die eind december 2014 de ILG-periode ook formeel heeft afgerond. Voor Zeeland sluit dat aan op de gemaakte afspraken waarover reeds is gerapporteerd. Voor het vervolg is in december 2013 in PS het bestedingenplan Natuur en Vitaal Platteland behandeld waarmee de middelen voor 2014 beschikbaar zijn gesteld. In december 2014 is het bestedingenplan Natuur en Vitaal Platteland 2015 door PS vastgesteld.

080103 Bescherming natuurgebieden

Alle bestaande EHS-natuurgebieden zijn planologisch via de provinciale verordening ruimte Zeeland, gemeentelijke bestemmingsplannen en handhaving beschermd.

Indicatoren:**Zeeuwse Natura 2000-gebieden**

- Voor de Zeeuwse Natura 2000-gebieden geldt een wettelijke bescherming. De Provincie werkt in 2013 verder aan de afronding van de vijf provinciale beheerplannen Natura 2000 en bijbehorende handavingsplannen, die vertraging hebben opgelopen als gevolg van de PAS-problematiek. In 2014 is dit afgerond. Na de vaststelling van de beheerplannen zal de uitvoering van de daarin opgenomen maatregelen worden opgepakt. De beheerplannen hebben een looptijd van zes jaar.

Minder overtreding wet- en regelgeving natuur

- Voor alle activiteiten binnen het N2000-gebied wordt een beoordeling gemaakt of er een vergunning moet worden afgegeven. Dit zal 100% worden gerealiseerd. Alle verleende vergunningen op basis van een risicobeoordeling worden gehandhaafd.

Is de doelstelling gerealiseerd? Gedeeltelijk

In de Verordening Ruimte Provincie Zeeland en via bestemmingsplannen zijn alle natuurgebieden planologisch beschermd. Voor de Zeeuwse Natura2000 gebieden zijn nog geen beheerplannen in procedure als gevolg van verdere vertraging van de PAS. Nu de PAS in januari 2015 ter visie wordt gelegd, kunnen de beheerplannen spoedig in procedure. In 2015 worden de beheerplannen voor de 'Yerseke en Kapelse Moer' en 'Zwin en Kievittepolder' ter visie gelegd en vaststelling 2015/2016. Het beheerplan 'Drie Kreken' gaat in maart 2015 ter inzage en na de zomer van 2015 volgen 'Kop van Schouwen' en 'Manteling van Walcheren'. Dit resulteert in vijf actuele beheerplannen in 2016. Na zes jaar (volgende beheerplanperiode) is duidelijk of de kwaliteit van de Natura2000 gebieden is verbeterd.

080104 Bescherming en ontwikkeling landschap

Alle provinciale gebiedsprojecten besteden in de periode 2012-2018 aandacht aan verbetering van landschapskwaliteiten.

Indicatoren:**Bescherming landschappelijke waarden**

- Alle gemeenten beschermen uiterlijk in 2016 de landschappelijke waarden van provinciaal belang conform de verordening ruimte. In 2014 zal dit voor 100% gerealiseerd worden.

Beheer en ontwikkeling landschappelijke waarden

- In het najaar van 2013 is bekend welke alternatieve dekkingsmogelijkheden er zijn voor behoud en ontwikkeling van landschapskwaliteiten in Zeeland (Jansen 2). Afhankelijk van deze middelen zullen doelstellingen voor beheer en ontwikkeling bijgesteld moeten worden; datzelfde geldt voor het bestedingsplan 2014 voor plattelandontwikkeling.

Is de doelstelling gerealiseerd? Ja

Landschapselementen zijn beschermd overeenkomstig de Verordening Ruimte Provincie Zeeland. De middelen voor natuur en landschap zijn opgenomen in het bestedingenplan Natuur en Vitaal Platteland 2014 (vastgesteld door PS in december 2013).

Wat heeft het gekost?

8 Natuur en landschap		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	65.258	83.904	49.114	34.790
baten	-40.935	-51.153	-20.479	-30.674
resultaat voor bestemming	24.323	32.750	28.634	4.116
toevoeging reserve	-574	8.523	8.523	0
onttrekking reserve	-4.755	-14.449	-14.449	0
resultaat na bestemming	18.994	26.824	22.708	4.116

Programma 9 Economie

Inleiding

In deze collegeperiode ligt de centrale focus op economische ontwikkeling, groei en innovatie. Om de gewenste economische groei te realiseren wil het college dat het Zeeuwse bedrijfsleven de ruimte krijgt om te ondernemen en te groeien. De provinciale rol is dan vooral te omschrijven als stuwende kracht. We stimuleren en faciliteren economische ontwikkelingen en ondernemerschap, maken deze planologisch mogelijk met het Omgevingsplan, doen aan promotie en nemen onnodige en ongewenste belemmeringen in de regelgeving waar mogelijk weg. Daarnaast zetten we in op een toekomstgerichte samenwerking tussen bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en de Zeeuwse overheden.

Primaire focus

De primaire focus van dit college op economische ontwikkeling, groei en innovatie past bij de provinciale kerntaak, ook al heeft de Provincie geen wettelijke taken op het gebied van economie. Het provinciebestuur heeft namelijk de taak van regisseur van het regionaal ruimtelijk-economisch beleid inclusief cultuur, terwijl de gemeenten verantwoordelijk zijn voor het sociaal beleid, inclusief voorzieningen.

Economie, waar gaan we naar toe?

De genoemde uitgangspunten tezamen met de focus LAND IN ZEE! geven richting aan de economische visie van de Provincie. De strategische ligging van Zeeland in het Deltagebied, omringd door de Randstad, de Brabantse stedenrij en de Vlaamse Ruit, biedt de regio interessante kansen voor de toekomst. We zijn een provincie waar het goed wonen, werken en recreëren is. Dit vereist een gezonde economie die werk biedt aan ieder die kan en wil werken. De Zeeuwse economie heeft van oudsher een aantal sterke sectoren, zoals havens, industrie, recreatie, landbouw en visserij. Die bouwen we verder uit en versterken we. Hoe we dat gaan doen beschrijven we in de Economische Agenda 2013-2015 (EA).

Het beoogde maatschappelijke effect van het economisch beleid is: Economische ontwikkeling, groei en innovatie.

Dit maatschappelijk effect realiseren we door:

Het gezamenlijk met medeoverheden, het bedrijfsleven en kennisinstellingen uitvoeren van een ambitieuze Economische Agenda.

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De Economische Agenda is een dynamisch document. Het geeft de gewenste richting aan en heeft oog en oor voor ontwikkelingen in de samenleving op alle niveaus. Op die manier werken we van buiten naar binnen en van grof naar fijn.
- De Economische Agenda is extern én intern in samenspraak (integraal) opgesteld; het wordt uitgevoerd door ondernemers, overheden, onderwijs- en kennisinstellingen en inhoudelijk deskundigen en specialisten op de verschillende disciplines.
- Het economisch beleid is vraaggestuurd: de vraag of behoefte van het bedrijfsleven/de sector is leidend bij het maken van de keuze welke concrete ambities met businesscases worden opgepakt. Het economisch beleid voorziet dus in een behoefte van het bedrijfsleven of biedt een oplossing voor een maatschappelijk probleem.
- De Economische Agenda verhoudt zich in belangrijke mate tot de doelstellingen van de Rijksoverheid en Europa. Het Rijk kiest ervoor zich te concentreren op de sectoren waarin Nederland kan excelleren (topsectoren) en zet investeringen met name in op gebieden waar verschillende topsectoren samenkomen. In Zeeland zijn de topsectoren Chemie, Logistiek, Water, AgroFood en Energie uitdrukkelijk aanwezig.

De Europese doelstellingen uit de EU 2020 agenda zijn minstens zo bepalend. Europa zet in op een optimale mix van slim, groen en sociaal om de concurrentiekracht in de lidstaten naar een hoger plan te tillen. Europa is meer dan financieringsbron: de Europese Unie streeft inhoudelijke en thematische prioriteiten na op het gebied van innovatie en ondernemerschap die effect hebben op het regionale beleid. Tegelijkertijd worden de regio's van wezenlijk belang geacht voor het bereiken van de Europese doelen. De aanpak die op dit moment in de Economische Agenda gekozen is, beoogt deze wederzijds

versterkende effecten te benutten (synergie). Zo leggen we de focus op onderscheidende sterktes (smart specialisation strategie) en hanteren we een businesscase-gerichte aanpak met daarin gekwantificeerde investeringsprioriteiten.

- De Economische Agenda kent beleidsmatige en uitvoerende componenten. De uitvoerende delen staan centraal, met businesscases als zwaartepunt. Een businesscase is een samenhangend publiek-privaat arrangement met een duidelijke focus; de partijen werken deze gezamenlijk uit aan de hand van een aantal (deels van tevoren) benoemde concrete projecten. Private partijen investeren minimaal 50% (met middelen of inzet van personeel) over de gehele periode. Deze periode kan opgedeeld worden in fasen, waarbij het mogelijk is dat in de eerste fase de overheid 80% in de kosten bijdraagt en in de laatste fase 20% (glijdende schaal). De businesscases worden vanuit de verschillende sectoren vastgesteld. In het beleidsmatig deel van de EA wordt een korte beschrijving gegeven van economische thema's en sectoren die voor Zeeland belangrijk zijn. Daarnaast geven wij in dit deel aan wat het onderhoud omvat (wat is nodig om het thema actueel te houden) en wat de specifieke ambitie van een sector of thema is.
- Naast de businesscases voor de speerpuntsectoren, worden er ook acties op de agenda gezet die betrekking hebben op het vestigingsklimaat (waaronder bedrijventerreinen en human capital) en de generieke ondersteuning van de Zeeuwse sectoren.
- De Economische Agenda draagt bij aan een duurzame ontwikkeling van Zeeland door aan te sluiten op de behoeften van het heden, zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen. De Provincie Zeeland vertaalt dit in een lange termijn perspectief door te kiezen voor een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van economie, vestigingsklimaat en ruimtelijke kwaliteit.
- De Economische Agenda is een integraal plan dat richting en uitvoering geeft aan de ambities van het College op economisch terrein. De EA omvat zowel het huidige economisch beleid als het arbeidsmarkt- en onderwijsbeleid. Het opstellen van de EA is gedeeltelijk synchroon gelopen met de voorbereiding van het Integraal Omgevingsplan 2012-2018, de nota Leefbaarheid, de voortgangsrapportage van het Provinciale Verkeers- en Vervoers Plan 2009-2015 en de beleidsnota Energie en Klimaat. Hierdoor zijn de verschillende beleidsambities van de Provincie Zeeland van het begin af aan zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijke effect waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen is:

0901 Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Het maatschappelijk effect van het economische beleid is lastig meetbaar, zoals ook geldt voor andere maatschappelijke effecten. De provinciale invloed op de regionale economie is dermate klein dat het effect op indicatoren (zoals werkgelegenheid) klein is. De Zeeuwse economie is voor een groot deel afhankelijk van factoren die buiten de invloedssfeer van de Provincie Zeeland liggen, zoals de nationale en de wereld-economie en de bereidheid van het bedrijfsleven om te investeren. De hoofdindicatoren zoals we die hieronder noemen zijn dan ook meer indicatief en geven een beeld van de regionale ontwikkeling. We toetsen de onderliggende projecten en programma's op hun verwachte bijdrage aan deze doelstelling.

Werkgelegenheid:

De werkgelegenheid blijft gelijk in de beleidsperiode 2013-2016. In mei 2013 waren er 173.568 banen. In mei 2014 waren er 171.390 banen in Zeeland (bron: RIBIZ). De werkgelegenheid is in deze periode afgenomen.

Werkloosheid:

Het aantal werklozen neem niet toe in de periode 2013-2016. De werkloosheid in Zeeland in 2013 was 5,8%. De werkloosheid in Nederland in 2013 was 8,3%. Cijfers voor 2014 zijn op het moment van schrijven nog niet bekend. Het gemiddelde werkloosheidspercentage over de eerste drie kwartalen van 2014 was 5,4% in Zeeland en 8,5% in Nederland (bron: CBS Statline). In vergelijking met andere provincies is de werkloosheid in Zeeland erg laag.

De toegevoegde waarde:

De toegevoegde waarde blijft gelijk in de beleidsperiode 2013-2016. In 2013 was de bruto toegevoegde waarde 10,382 miljard euro (voorlopig cijfer) (bron: CBS). Cijfers voor 2014 zijn op moment van schrijven nog niet bekend.

Wat hebben we bereikt?

De Economische Agenda beschrijft hoe we de hoofddoelstelling en haar indicatoren zo goed mogelijk trachten te realiseren. Hierbij houden we rekening met onze beperkte invloed op de regionale economie. De Economische Agenda is opgebouwd rondom een beleidspiramide; die wordt hieronder weergegeven.

Economisch vestigingsklimaat Laag A

Voor een stevige economische infrastructuur is het belangrijk dat de economische thema's 'staan'. Het gaat hier om de taken en onderwerpen waar de overheid een belangrijke verantwoordelijkheid heeft maar die niet specifiek voor één bepaalde sector of ondernemer benoemd zijn. Denk aan bedrijven-terreinen of human capital.

Topsectoren Laag B

Het in de praktijk toepassen van de onder A genoemde economische thema's is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de ondernemers en sectoren zelf. In deze laag spelen ook partijen als NV Economische Impuls Zeeland (Impuls) en de Kamer van Koophandel (KvK) een rol. De (provinciale) overheid speelt hierbij een beperkte rol: zij legt verbindingen en stelt expertise, netwerken, relaties en – in beperkte mate – financiële middelen beschikbaar.

Businesscases Laag C

Mede aan de hand van de lijst van landelijke topsectoren hebben we, samen met externe partijen (ondernemers, andere overheden, onderwijsinstellingen en jongeren) vastgesteld welke economische sectoren het meest bij Zeeland passen en daarom het meest kansrijk zijn. Daarnaast hebben we beschreven welke sectoren het meest bijdragen aan de economische groei, ontwikkeling en innovatie in Zeeland. Voor iedere sector geven we aan wat de gezamenlijk te realiseren ambitie is; dat maken we concreet in de vorm van een businesscase. De businesscase is de top van de piramide.

Kortom: wij werken aan onze hoofddoelstelling met verschillende economische thema's en passen die toe in de Zeeuwse topsectoren. We werken met businesscases, ambitieuze programma's waarin verschillende partijen gezamenlijk optrekken.

Hieronder beschrijven we bij de doelstellingen:

1. Vijf van de zes thema's uit de EA. Het thema onderwijs wordt beschreven in programma 12 en
2. Vijf van de negen sectoren met businesscases waarbij we opmerken dat drie sectoren nog in aparte programma's als doelstelling worden vermeld (5 - energie, 10 - recreatie en toerisme en 11 - landbouw en visserij).

Voor een gedetailleerde beschrijving van de acties en resultaten in 2014 verwijzen we naar de Voortgangsrapportage 2014 van de Economische Agenda dat samen met het Jaarplan 2015 van de Economische Agenda in december 2014 aan PS is voorgelegd.

Doelstelling(en)

090101 Innovatie en ICT

Het doel is vergroting van het innovatievermogen van het Zeeuwse bedrijfsleven.

Indicator:

- Innovatievermogen is lastig te meten. De meest duidelijke indicator is het aantal bedrijven dat actief betrokken is bij innovatieprojecten. Deze bedrijven zijn bovengemiddeld veel bezig met groei en vernieuwing en dragen daardoor bij aan de hoofddoelstelling.
- Doel voor 2014: minimaal 550 bedrijven zijn actief betrokken bij innovatieprojecten. Nulwaarde 2011: 544 bedrijven zijn actief betrokken bij innovatieprojecten.

Stand van zaken:

De doelstelling voor 2014 is gehaald. In 2014 heeft de Kamer van Koophandel naar eigen schatting 100 ondernemers begeleid in intensieve advies- en innovatietrajecten en heeft 250 ondernemers voorgelicht over innovatie. Bij innovatieprojecten van Impuls (waaronder innovatieprojecten binnen DOK41, een broedplaats voor innovatieve en creatieve startups) zijn in 2014 naar eigen schatting 390 bedrijven betrokken geweest. Daarnaast is door de Provincie Zeeland de Smart Service Boulevard (SSB) ondersteund. In de periode van 1 september 2013 tot 1 september 2014 zijn 53 innovatieve trajecten georganiseerd met behulp van provinciale subsidie en zijn 134 bedrijven/organisaties betrokken bij de activiteiten van de SSB.

090102 Ondernemerschap/MKB

Doel is het bevorderen van ondernemerschap. Daardoor ontstaat meer economische bedrijvigheid, met name in de Zeeuwse speerpuntsectoren. Starters zijn vaak bovengemiddeld vernieuwend bezig en dragen daardoor meer dan gemiddeld bij aan groei en werkgelegenheid. Het aantal starters is een benadering voor het ondernemerschapsgehalte in de provincie.

Indicator:

- Doel voor 2014: minimaal 2.000 starters in Zeeland. Nulwaarde 2011: 2.267 starters in Zeeland (bron Kamer van Koophandel).

Stand van zaken:

De doelstelling voor 2014 is gehaald. In 2014 zijn 2.542 bedrijven in Zeeland gestart (bron: Kamer van Koophandel). De Provincie Zeeland stimuleert ondernemerschap o.a. door een financiële bijdrage aan de Kenniswerf/DOK41. De afgelopen jaren zijn er tientallen nieuwe bedrijven gestart binnen DOK41 en op de Kenniswerf.

090103 Arbeidsmarkt

Doel is een goed functionerende arbeidsmarkt in Zeeland, waarbij vraag en aanbod goed op elkaar aansluiten. Er zijn voldoende gekwalificeerde krachten om de groei van de Zeeuwse economische sectoren te ondersteunen. Dit is een voorwaarde voor economische groei.

Indicatoren:

- In iedere businesscase is een human capital paragraaf opgenomen; daarin is een programma opgenomen waarin is aangegeven hoeveel arbeidskrachten met welke kwalificaties nodig zijn om de doelstelling van de businesscase te realiseren. Op basis daarvan wordt een plan van aanpak opgesteld om daadwerkelijk tot het beoogde aantal kwalificeerde krachten te komen.
- Voor 2014: programma 12 van de begroting is in uitvoering genomen en voor de helft gerealiseerd.

Stand van zaken:

- In 2013 is het Strategisch Arbeidsmarktoverleg gestart. Dit gremium gebruikt een Arbeidsmarktmonitor om in beeld te krijgen hoeveel arbeidskrachten met welke kwalificaties nodig zijn voor de verschillende economische sectoren en businesscases. De Arbeidsmarktmonitor is medio 2014 opgeleverd. Op basis van de Arbeidsmarktmonitor is 'De Zeeuwse Arbeidsmarkt: een regiovisie van onderwijs, ondernemers en overheden' opgesteld. In de regiovisie presenteren de bij de Zeeuwse arbeidsmarkt betrokken partijen hun gezamenlijke ambitie en strategie om duurzaam te kunnen inspelen op arbeidsmarktontwikkelingen en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt nog verder te verbeteren.
- Zie programma 12 voor een beschrijven van de stand van zaken van de human capital paragraaf per businesscase.

Op 21 november 2012 is het faillissement van Thermphos uitgesproken. Als gevolg daarvan zijn alle 418 werknemers van Thermphos ontslagen. Zeeuwse, bij de arbeidsmarkt betrokken partijen hebben de krachten gebundeld om gezamenlijk de ontslagen werknemers via één loket (front-office) als werknemer of zelfstandige aan werk te helpen. Dat gebeurt met gerichte begeleiding, scholing en of training. Het Mobiliteitscentrum Thermphos (MC Thermphos) loopt tot 1 mei 2014.

Indicator:

- Het realiseren van het MC Thermphos. Dit houdt in het realiseren van de doelstellingen en van de ambities zoals vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst van het MC Thermphos.

Stand van zaken:

Het MC Thermphos is gerealiseerd. Het MC Thermphos is inmiddels ook beëindigd; op 1 juni 2014 waren nog 83 ex-Thermphos medewerkers in de WW waarvan 10 gedeeltelijk aan het werk.

090104 Promotie en acquisitie

Doel is het promoten van Zeeland als:

- Aantrekkelijke toeristische bestemming (op basis van de strategie LAND IN ZEE! biedt zeeën van tijd & ruimte voor jezelf)
- Aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven, werknemers en inwoners (op basis van de strategie LAND IN ZEE! biedt ruimte voor pioniers)
- Aantrekkelijke regio voor andere overheden (met namen Den Haag en Brussel) om geld en aandacht in te investeren of om mee samen te werken

Indicatoren:

- Het aantal nieuw in Zeeland gevestigde bedrijven. Voor de acquisitie van nieuwe bedrijven is Impuls verantwoordelijk. Voor 2014 is het doel minimaal vijftien nieuwe bedrijven met samen tenminste 150 arbeidsplaatsen. NB: Deze doelstelling is later via de prestatieafspraken met Impuls bijgesteld naar dertien nieuwe bedrijven in 2014.
- In 2014 wordt het 'Plan van aanpak promotie en acquisitie' uitgevoerd.

Stand van zaken:

- Economische Impuls Zeeland heeft dertien bedrijven begeleid bij hun vestiging. Dit betreft niet alleen nieuwe bedrijven in Zeeland, maar ook Zeeuwse bedrijven die begeleid zijn bij een nieuwe activiteit en/of

nieuwe vestiging in Zeeland (uitbreidingsinvestering). Het aantal arbeidsplaatsen (verwachting over drie jaar) bedraagt ruim 400, dit betreft zowel nieuwe arbeidsplaatsen als behoud van arbeidsplaatsen (bron: Economische Impuls Zeeland).

- Het gemiddeld cijfer voor een vakantie in Zeeland door Nederlandse toeristen is gestegen van een 8,02 in 2011 naar een 8,15 in 2013 (bron: ContinuVakantieOnderzoek).

090105 Fysieke ruimte

Het doel is het ruimtelijk optimaal faciliteren van economische ontwikkeling zonder dat dit ten koste gaat van het leefklimaat. Hierdoor wordt het voor bedrijven en hun werknemers aantrekkelijk zich in Zeeland te vestigen. Bedrijven kunnen makkelijk passende ruimte vinden, zowel fysieke ruimte als milieuruimte. In het provinciale Omgevingsplan worden de kaders voor ruimtelijke ontwikkeling beschreven; daarin zijn ook de kaders op het gebied van milieu opgenomen. In de Economische Agenda verwijzen we voor deze onderwerpen daarom naar dit document en proberen we de aanpak van werklocaties (bedrijventerreinen) te koppelen aan andere economische projecten en uitgaven. Zie hiervoor ook programma 6, doelstelling 060101 Duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling.

Indicatoren:

- Er is kwantitatief en kwalitatief voldoende aanbod aan bedrijventerrein in alle regio's. Dit is met de jaarlijkse IBIS-enquête meetbaar. Het benodigde aanbod voor heel Zeeland is 131 hectare voor de komende tien jaar.
- In 2018 is ten minste 100 hectare bedrijventerrein in herstructurering genomen op basis van de jaarlijkse IBIS-enquête (de uitvoering convenant bedrijventerreinen is in 2010 gestart). In 2014 wordt hiervoor al het beschikbare provinciale budget ingezet. Uitvoering van deze projecten loopt vervolgens door tot uiterlijk 2018.
- Ten minste 80% van nieuw oppervlak aan bedrijventerrein wordt gerealiseerd op de (in het Omgevingsplan) aangewezen grootschalige bedrijventerreinen. Dat gebeurt vanwege schaalvoordelen, een betere bereikbaarheid en een optimaal economisch nut. Zie ook programma 6, Doelstelling 060101.

Stand van zaken:

- Op 1 januari 2014 was 195 hectare bedrijventerrein beschikbaar in Zeeland. Op de Zeeuwse bedrijventerreinen is in de komende tien jaar voldoende aanbod om te voldoen aan de vraag van 131 hectare.
- In 2014 is van het nog resterende Noordanusbudget ongeveer € 2 miljoen toegekend aan herstructureringsprojecten. Het budget voor herstructurering bedrijventerreinen is nu volledig uitgeput. In de loop van 2014 is helaas gebleken dat een aantal herstructureringsprojecten is vertraagd (waaronder Baskenburg in Vlissingen); onduidelijk is of deze nog uitgevoerd kunnen worden en daarmee is ook het halen van de doelstelling van 100 hectare twijfelachtig geworden.
- Over de actuele ontwikkelingen met betrekking tot grootschalige bedrijventerreinen kan eind 1e kwartaal 2015 worden gerapporteerd, wanneer de jaarlijkse bedrijventerreinenenquête IBIS gereed is. Op basis van de vastgestelde bestemmingsplannen kan vooralsnog worden geconstateerd dat er in 2014 slechts één bedrijventerrein is uitgebreid, namelijk Welgelegen in Tholen-Stad. Dit betreft een grootschalig terrein. Strikt genomen is het percentage nieuw areaal op grootschalige terreinen in 2014 dus 100%. De doelstelling (80% van de nieuwe oppervlakte realiseren op grootschalige terreinen) is gehaald.

090106 Zeeuwse economische sectoren

De eerder beschreven economische thema's vinden hun uitwerking in de economische sectoren. We zetten in op de sterke Zeeuwse sectoren, omdat zij het meest kunnen bijdragen aan het beoogde maatschappelijk effect. We onderscheiden de onderstaande sectoren. Zoals eerder gesteld werken we met ambitieuze plannen, businesscases. Dit is dan ook de voornaamste doelstelling binnen elke sector.

Businesscases

Businesscases zijn begin 2013 van start gegaan; daarbij wordt gewerkt met SMART indicatoren. De voortgang en aanpak van de businesscases wordt via het jaarplan Economische Agenda jaarlijks door PS vastgesteld. Hierin wordt in detail op de uitgevoerde acties ingegaan, en wordt een planning gemaakt van de uitgaven voor het daaropvolgende jaar. In deze rekening wordt dit daarom niet herhaald.

De businesscases zijn:

1. Biobased Economy
2. Containerisatie op het knooppunt van zee- en binnenvaart
3. Zeeland Care
4. Recreatieve infrastructuur (zie programma 10, Toerisme en recreatie)
5. Leisure Hotspots (zie programma 10, Toerisme en recreatie)
6. Foodport Zeeland (zie programma 11, Landbouw en visserij)
7. Nieuwe teelten en technieken in de landbouw (zie programma 11, Landbouw en visserij)
8. Ontwikkeling binnendijkse aquacultuur (zie programma 11, Landbouw en visserij)
9. Energie (zie programma 5, Milieu)

Ad 1. Businesscase Biobased Economy

Binnen het programma Biobased Delta werken Zeeland, West-Brabant en in toenemende mate ook Zuid-Holland samen aan het versterken van het biobased cluster. Daarnaast wordt er samengewerkt met partijen in Vlaanderen. Kernthema's van Biobased Delta zijn:

- de ontwikkeling en teelt van groene grondstoffen
- de vergroening van de procesindustrie
- de ontwikkeling en fabricage van zogenoemde 'biobased building blocks' voor de chemische sector

Zeeland concentreert zich op de eerste twee thema's en zal hierin onder andere samenwerken met Wageningen Universiteit en Research Center (WUR). Op specifieke terreinen wordt ook met andere kennisleveranciers samengewerkt. Het uitvoeringsbureau Biobased Zeeland is verantwoordelijk voor de uitvoering van de activiteiten. Het richt zich op bestaande bedrijven die de overstap naar groene grondstoffen en gebruik van reststoffen willen maken, maar ook op nieuwe bedrijven die hun producten in Zeeland willen ontwikkelen.

Bedrijven worden gefaciliteerd bij hun transitie, worden gestimuleerd om samen te werken en worden ondersteund bij de uitwerking van strategieën. Financiële middelen en menskracht worden ter beschikking gesteld bij het aanboren van externe bronnen bij het Rijk en in Europa. Op deze manier maakt de wereld kennis met wat Zeeland doet; de Biobased Delta regio wordt bekend als dé biobased hotspot!

Met deze businesscase zorgen we voor het behoud van werkgelegenheid in het midden- en kleinbedrijf en in de procesindustrie en creëren we nieuwe werkgelegenheid in deze sectoren. Door innovaties en productontwikkeling stijgt de toegevoegde waarde. Bijkomend voordeel is dat het bedrijfsleven bespaart door slim gebruik van reststromen.

Indicatoren:

- We verwachten op korte termijn (voor 2016) 125 extra banen in Zeeland.
- Biobased versterkt de economie in de breedte en zal de werkgelegenheid en toegevoegde waarde op langere termijn (tot 2035 en verder) aanzienlijk versterken; 1000 extra banen in 2035, met name in het midden- en kleinbedrijf (MKB).

Stand van zaken:

- Bij biobased economy gaat het niet om één sector; het is een sectordoorsnijdend thema waarvoor het CBS geen officiële realisatie-cijfers bijhoudt. Wel wordt op projectenniveau gerapporteerd over de biobased-activiteiten en aantallen bedrijven in Zeeland die daarbij betrokken zijn; deze cijfers zijn terug te vinden in het Jaarplan 2015 van de Economische Agenda. Hieruit volgt dat in 2014 in Zeeland reeds sprake was van tientallen projecten en initiatieven die gericht zijn op de ontwikkeling, teelt en verwaarding van groene grondstoffen of de vergroening van de procesindustrie. Voorbeelden van lopende projecten zijn Biobased Bouwen, Algenkweek middels proceswaterzuivering bij Yara en de realisatie van een restwarmtekoppeling tussen Zeeland Refinery, Martens Cleaning en COVRA.

Ad 2. Businesscase Containerisatie op het knooppunt van zee- en binnenvaart

Het inspelen op de mondiale trend van containerisatie staat centraal in de ambities van deze businesscase over de zee- en binnenvaart. Een complete haven moet nu eenmaal containerfaciliteiten kunnen aanbieden. Een haven die dat niet kan, zal op lange termijn een steeds minder belangrijke rol gaan spelen. Daarom is het van essentieel belang dat maximaal wordt ingezet op de mogelijkheden voor containerafhandeling. Met deze businesscase wordt ingezet op containeroverslag in het Sloegebied en wordt ingespeeld op kansen in de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone voor containerstromen in de doorgang Rotterdam-Parijs.

Het doel is dat zowel in het Sloegebied als in de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone het aantal overgeslagen containers de komende jaren groeit. Binnen het Sloegebied ligt de nadruk op de zeevaart en in de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone op de binnenvaart.

Indicatoren:

- Een stijging van minimal 400.000 TEU in 2020 van het totale volume overgeslagen containers zeevaart en binnenvaart (TEU - Twenty-feet Equivalent Unit, een eenheidsmaat)
- Het realiseren van de zeven shuttleverbindingen per week tussen Rotterdam en Antwerpen
- Containerisatie brengt een groei in werkgelegenheid met zich mee; er zijn 400 extra arbeidsplaatsen gecreëerd in 2020. Bedrijven die ondersteunend zijn aan containeractiviteiten zullen zich vestigen en zowel toegevoegde waarde als extra arbeidsplaatsen opleveren. Distributiecentra zijn hiervan een voorbeeld.

Stand van zaken:

- In 2014 werd verder invulling gegeven aan het verhogen van ons aandeel van containervervoer in Zeeland. Inmiddels heeft de businesscase ertoe geleid dat de Provincie, ZSP en EIZ (Economische Impuls Zeeland) hun samenwerking hebben geïntensiveerd. Gezien de huidige marktontwikkelingen (ambitieuze prognoses tweede maasvlakte, de crises) is het realiseren van een 'grote' containerterminal op korte termijn niet haalbaar. We zetten al enkele jaren in op de strategie om door stapsgewijs 'kleinere' terminals in te richten uiteindelijk een grote containerterminal te realiseren. Daarover zijn besprekingen gevoerd met bedrijven, zowel binnen als buiten de haven. Met rederijen en potentiële exploitanten van containerterminals zijn gesprekken gevoerd. Daar waar mogelijk heeft de Provincie ZSP ondersteund en zal zij ook in de toekomst ook een faciliterende en ondersteunende rol blijven vervullen.
- Containers zeevaart is in 2014 met 12,6% gestegen naar 21.000 TEU (+/- op basis tonnage).
- Cijfers over containers binnenvaart zijn nog niet beschikbaar (in 2013 was dit ongeveer 215.000 TEU).
- Er zijn acht shuttleverbindingen met Rotterdam en Antwerpen vanuit de Zeeuwse havens (zeven binnenvaart, één spoor).
- Nieuwe ontwikkelingen in 2014: De Kloosterboer Groep, logistieke dienstverlener voor koel- en vries-transport, begint een containerdepot aan de Westhofhaven bij Nieuwdorp. Logistiek dienstverlener Contargo is gestart met een binnenvaart containerverbinding tussen Terneuzen en Rotterdam.

Ad 3. Businesscase Zeeland Care

Aanleiding voor deze businesscase zijn de kansen die er liggen voor het genereren van (nieuwe) zorgactiviteiten en daarmee ook voor de versterking van de Zeeuwse zorginfrastructuur en werkgelegenheid. De businesscase behelst het bieden van:

- Kort verblijf zorg
- Planbare niet-complexe medische ingrepen, al dan niet in combinatie met een recreatief verblijf aan Zeeuwen en niet-Zeeuwen
- Het vergroten van instroom van niet-Zeeuwen in de Zeeuwse zorg en het verkleinen van uitstroom van Zeeuwen

Indicatoren:

- Extra werkgelegenheid in de zorg en recreatiesector
- Aantrekkelijkheid voor professionals om in Zeeland te (komen) werken
- Kansen voor de gevestigde Zeeuwse zorgvoorzieningen op het gebied van effectiviteit en efficiency. Dat heeft tot gevolg dat het rendement van bestaande investeringen in de zorginfrastructuur toeneemt

Stand van zaken:

- De businesscase ZeelandCare is in 2013 afgerond. Resultaat is een stijging van het percentage niet-Zeeuwen dat er voor kiest een recreatief verblijf in Zeeland te combineren met een medische behandeling.
- Acties in de context van zorg en toerisme zijn in 2014 niet uitgevoerd. Er is voor gekozen in de toekomst in te zetten op de ontwikkeling van een breder kader van bestemming Zeeland als gezonde regio, gezien de natuurlijke kwaliteiten van Zeeland en de kansen die dit intersectoraal biedt op vlak van productontwikkeling. Het gaat dan om het brede continuüm van 'wellbeing' tot 'cure' in relatie tot recreatie en toerisme. De ontwikkeling hiervan komt niet alleen ten goede aan toeristen, maar ook aan de eigen inwoners en bestaande en nieuw te vestigen bedrijven. Wat aantrekkelijk genoeg is voor bezoekers is ook vaak de moeite waard voor de eigen inwoners en draagt ook bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat in brede zin. Hiertoe zijn in 2014 de eerste stappen genomen, zowel op gebied van kennisontwikkeling als op gebied van oriëntatie op Europese mogelijkheden.

Wat heeft het gekost?

9 Economie (bedragen x € 1.000)				
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	10.679	10.525	10.034	491
batens	-81	-47	-262	215
resultaat voor bestemming	10.598	10.478	9.772	706
toevoeging reserve	500	500	500	0
onttrekking reserve	-1.000	-1.000	-1.000	0
resultaat na bestemming	10.098	9.978	9.272	706

Programma 10 Toerisme en recreatie

Inleiding

De algemene inleiding op het programma vanuit de Economische Agenda (EA) staat in programma 9. De toeristische promotie is beschreven in programma 4 (Bestuur) en onderdeel van programma 9 (Economie).

Voor de realisatie van de zes thema's (doelstellingen) van de EA behandelen we in dit programma de sector Recreatie en toerisme, met veel aandacht voor de twee businesscases, Recreatieve infrastructuur en Leisure Hotspot Breskens.

Tevens wordt er gewerkt aan de vorming van de 'Toeristische Uitvoeringsalliantie Zeeland' die werkt aan het versterken van de toeristische sector en het toeristisch product van Zeeland.

Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen is:

1001 Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Wat hebben we bereikt?

Doelstelling(en)

100101 Zeeuwse economische sectoren: Recreatie en Toerisme

De algemene toelichting op de businesscases Zeeuwse economische sectoren staat in programma 9 Economie bij doelstelling 090106 beschreven.

Wij hanteren de volgende doelstellingen voor de EA Vrijtijdseconomie:

1. Werkgelegenheid in de vrijetijdsector blijft behouden.
2. Gelijkblijvende bestedingen in de vrijetijdsector door Nederlandse en buitenlandse verblijfstoeristen (inclusief vaste gasten) in Zeeland. Het doel is dat deze bestedingen in 2015 minimaal gelijk zijn aan de bestedingen in 2012.
3. Profileren van Zeeland als toeristische en recreatieve bestemming. Het gaat hier om de bijdrage aan de waardering en de beleving van het product 'Zeeland' volgens de strategie 'Land in Zee! biedt zeeën van tijd en ruimte voor jezelf' - waardering, beleving (onder andere natuur, herkenbaarheid).

Stand van zaken:

1. In 2014 waren er 17.308 banen in de Zeeuwse vrijetijdseconomie (10,1% van totaal aantal banen in Zeeland). Ter vergelijking: in 2011 waren er 17.541 banen (9,9% van totaal aantal banen in Zeeland) (bron: Zeeuwse Arbeidsmarktmonitor 2014 op basis van RIBIZ).
2. De directe toegevoegde waarde is gestegen van € 400 miljoen in 2009 naar € 445 miljoen in 2013 (bron: berekening Kenniscentrum Kusttoerisme).
3. Het gemiddeld cijfer voor een vakantie in Zeeland door Nederlandse toeristen is gestegen van een 8,02 in 2011 naar een 8,15 in 2013 (bron: ContinuVakantieOnderzoek).

Businesscase Recreatieve infrastructuur

Het doel van deze businesscase is om te komen tot een kwalitatief hoogwaardige, innovatieve en duurzame toeristisch recreatieve infrastructuur; dat draagt bij aan behoud van werkgelegenheid en bestedingen in de recreatiesector. De recreatieve infrastructuur vormt een basisvoorwaarde voor ondernemers en overheden voor investeringen in de Zeeuwse vrijetijdseconomie. Met deze businesscase creëren we ruimte om toeristisch ondernemerschap in de regio mogelijk te maken. Verder zetten we in op recreatieve routenetwerken zoals wandelen, fietsen en varen, en op duurzame mobiliteit, informatievoorziening en recreatieve voorzieningen die

een aanvulling zijn op de toeristische omgeving. De activiteiten die binnen deze businesscase ontwikkeld worden dragen bij aan de ontsluiting van het platteland en de natuur van Zeeland.

Doelstellingen:

- Versterking van routenetwerken voor wandelen, fietsen en varen
- Stimuleren van duurzame mobiliteit
- Ontwikkelen van de (toeristische) informatievoorziening
- Mogelijkheden creëren voor recreatieve voorzieningen die de omgeving versterken

Indicatoren:

- De routenetwerken worden versterkt door de realisatie van ten minste één project per type routenetwerk. Bijvoorbeeld:
 - herziening van het Lange Afstands Wandelpad (LAW) Deltapad
 - ontwikkelen wielerroutes
 - realisatie van ten minste één nieuwe aanlegsteiger voor het pontjes netwerk
- Duurzame mobiliteit wordt gestimuleerd door de opzet van de Zeelandpas die in 2015 in minimaal vier regio's in Zeeland beschikbaar is
- Het Zeeuws Informatie Distributie Systeem is in 2015 over de gele provincie uitgerold
- De invulling van de doelstelling waarbij er mogelijkheden worden gecreëerd voor recreatieve voorzieningen die de omgeving versterken is in 2015 tot minimaal één tastbaar resultaat gekomen

Stand van zaken:

- De Businesscase recreatieve infrastructuur is beëindigd. Vanwege de aard van de projecten (geen businesscases) zijn deze onder de reguliere toeristische projecten geplaatst en krijgen daar hun vervolg.
- In 2014 hebben we invulling kunnen geven aan 'witte vlekken' in de recreatieve infrastructuur door de nieuwe projecten:
 - Uitbreiding mountainbike netwerk en ruiternetwerk Schouwen-Duiveland;
 - Afronding ruiternetwerk Noord-Beveland en Veere;
 - Project raceroutenetwerk Zeeland;
 - Aanvang herziening fietsnetwerk Zeeland (FIKS);
 - Afronding herziening LAW's Grenslandpad en Deltapad;
 - Wandelnetwerk Zeeland dekkend (afgezien van Tholen) gerealiseerd of in uitvoering;
 - Verkenning haalbaarheid kusttram Zeeuws-Vlaanderen;
 - Realisatie Bruine Vloothaven Kamperland;
 - Restauratie historisch steiger Kamperland ten behoeve van Rondje Pontje.
- De Zeelandpas is in 4 regio's ingevoerd (Schouwe-Duiveland, Zeeuws-Vlaanderen, Veere en Noord-Beveland).
- Het Zeeuws digitaal informatie- en distributiesysteem (ZIDS) is gerealiseerd. Hierdoor kunnen recreatieondernemers direct met hun gasten communiceren over waar zij zich bevinden en wat er te doen is.
- De duiklocaties Kattendijke en Polredijk zijn gerealiseerd.
- Cadzand en Domburg hebben de internationale Badstatus behaald door een bidbook en promotie-strategie.
- Green Key voor hotels en restaurants is behaald, negen bedrijven hebben de Green Key in ontvangst mogen nemen.
- Meerjarige integrale promotie is opgezet met samenhang tussen economie, culinair, cultuur, sport, natuur en toerisme. Zo is de campagne Nazomer in Zeeland verbonden met de verschillende festivals (Zeeland Nazomerfestival, Film by the Sea etc). Het resultaat is meer economische en maatschappelijke effecten voor Zeeland.

Businesscase Leisure Hotspot Breskens

Om te komen tot een verdere toeristische ontwikkeling van Breskens zetten we in op de realisatie van een aantal projecten in en rond het havengebied van Breskens. Centrale thema's zijn de zeezeilvaart en de visserij.

Doelstellingen:

- uitbreiding van de jachthaven Breskens
- implementatie van een Visserijexperience
- opzet van een kenniscentrum/opleidingslocatie voor de zeezeilvaart
- ontwikkeling van nieuwe (watersportgerelateerde) bedrijvigheid.
- bijdragen aan de profilering van de bestemming Zeeland

Indicatoren:

- In 2015 heeft de jachthaven van Breskens meer ligplaatsen dan in 2012
- In 2015 is in Breskens een Visserijexperience opgestart.
- In 2015 is in Breskens een kenniscentrum/opleidingslocatie voor de zeezeilvaart opgestart.
- In 2015 is in Breskens nieuwe (watersportgerelateerde) bedrijvigheid ontstaan.

Stand van zaken:

- In het kader van de businesscases leisure hotspot Breskens zijn door de stimulerende, aanjagende rol van de Provincie marktpartijen en gemeente bij elkaar gebracht en is een intentieovereenkomst ondertekend voor de ontwikkeling van het binnenhavengebied Breskens tot recreatieve hotspot met versterking van het jachthaven- en visserijprofiel. Hiermee is het startsein gegeven voor de daadwerkelijke ontwikkeling van het havengebied van Breskens gedurende de komende jaren, waaronder een uitbreiding van de bestaande jachthaven.
- Voorbereidingen zijn gestart om het visserijmuseum om te vormen tot een visserijexperience.
- Er zijn gesprekken gaande met een ondernemer om te starten met activiteiten die de potentie hebben om uit te groeien tot een zeezeilcentrum.

Zie hiervoor ook programma 6, doelstelling 060101 Duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling.

Wat heeft het gekost?

10 Toerisme en recreatie			(bedragen x € 1.000)	
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	2.222	2.293	4.442	-2.149
batens	-67	-291	-2.657	2.366
resultaat voor bestemming	2.155	2.002	1.785	217
onttrekking reserve	0	0	0	0
resultaat na bestemming	2.155	2.002	1.785	217

Programma 11 Landbouw en visserij

Inleiding

De algemene inleiding op de doelstellingen vanuit de Economische Agenda staat in programma 9. De sector Agro & Food en Landbouw is een belangrijke sector die door het stimuleren van innovatie kan blijven vernieuwen en kan groeien. Voor de realisatie van de doelstellingen uit programma 9 die betrekking hebben op landbouw en visserij worden in dit programma drie businesscases besproken: Foodport Zeeland, Nieuwe teelten en technieken in de landbouw en Ontwikkeling binnendijkse aquacultuur.

Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijke effect waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen is:

1101 Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Wat hebben we bereikt?

Doelstelling(en)

110101 Zeeuwse economische sectoren: Landbouw

De algemene toelichting op de businesscases Zeeuwse economische sectoren staat in programma 9 Economie bij doelstelling 090106 beschreven.

Doel: De landbouw en food sector doorloopt de transitie van traditioneel naar innovatief en ontwikkelt zich als een gezonde economische sector met een hogere toegevoegde waarde.

Businesscase Foodport Zeeland

Stichting Foodport Zeeland is een regionaal economisch samenwerkingsverband met als doel het bevorderen van de groei in productie, handel, innovatief vermogen, toegevoegde waarde en duurzaamheid in de foodsector in Zuid-West Nederland.

Van elke euro die een consument besteedt, komt ongeveer 10 à 20% bij de primaire producent terecht; de overige 80 á 90% komt in de rest van de keten terecht: van collecterende groothandel, be- en verwerking, tot uiteindelijk de detailhandel. In de keten liggen dus grote mogelijkheden voor extra waardecreatie. Samenwerking in deze stichting kan bedrijven ondersteunen in de ontwikkeling van hun technologie, in ketenintegratie, in opbrengstenmaximalisatie en in kostenreductie door kennis en faciliteiten te delen. Foodport Zeeland is voor ons vooral een organisatie door en voor ondernemers.

Doelstelling en indicatoren:

Wij streven ernaar aan het einde van de beleidsperiode (2015) tenminste acht initiatieven te presenteren. Het doel voor 2014 is om halverwege te komen.

Stand van zaken:

Binnen de businesscase Foodport Zeeland is in 2014 onder andere ingezet op het verbeteren van de aansluiting tussen school en bedrijf (de Foodport Academy) en op het stimuleren van innovatie en samenwerking tussen leden van Foodport Zeeland door middel van de Innovatiescout, een project wat mede ondersteund wordt vanuit de Topsector Agro en Food.

Er zijn inmiddels acht initiatieven gepresenteerd, te weten: Foodport Academie, Innovatiemakelaar, Oesterambacht, Boerenambacht, Hergebruik en valorisatie afvalwater, HRM cooperatie, Logstiek, en Valorisatie plantaardige reststromen. De doelstelling is gehaald.

Businesscase Nieuwe teelten en technieken in de landbouw

Binnen het economisch beleidscluster Agro en Food schenken we extra aandacht aan een aantal ontwikkelingskansen en aan een aantal knelpunten voor de ontwikkeling. Onder de primaire landbouw

worden verstaan: alle agrarische bedrijven, hun producten voor de consumptie ten behoeve van mens en dier, alsook de producten voor de non-food markten (bio-energie, materialen etc.) en de verwerking daarvan op die primaire bedrijven. Vooralsnog lijken er kansen te liggen op het vlak van onder andere doorontwikkeling precisielandbouw, verbetering waterhuishouding en de nieuwe- en vernieuwde teelten, verbindingen agro met biobased en nieuwe technieken.

Doelstelling: Aan het einde van de beleidsperiode wordt een hogere en meer duurzame productie gerealiseerd.

Indicatoren:

- Eind 2015 is in ieder geval een slag gemaakt met de geïntegreerde toepassing van GPS-navigatie in de landbouw (GPS = global positioning system). Het precisiewerken kan leiden tot een saldoverbetering van € 200 per hectare. Een groei in het areaal dat bewerkt wordt met GPS systemen tot 50% kan leiden tot een opbrengstverhoging van € 12 miljoen aan het einde van de beleidsperiode, uitgaande van een totale oppervlakte cultuurgrond van ongeveer 120.000 hectare.
- Voor de teelt van nieuwe gewassen, bijvoorbeeld voor het gebruik in de biobased economy of zilte gewassen gaan we uit van een extra opbrengst van € 300 per hectare. Uitgaande van een oppervlakte met 'nieuwe gewassen' van 1500 hectare aan het einde van de beleidsperiode (2015) komen we op een extra opbrengst van € 450.000 per jaar

Stand van zaken:

In het kader van de businesscase Nieuwe teelten en technieken is ingezet op:

- De toepassing van sensing technieken in de landbouw: het project Hightech Sensing in de Zeeuwse akkerbouw, een verzamelproject waarin een aantal nieuwe technieken beproefd worden. Het project loopt voorspoedig. Op dit moment doen er 48 boeren aan mee.
- De teelt van nieuwe hoogrenderende gewassen: het project Biobased Innovations Garden, waarin rondom proefboerderij Rusthoeve een proeftuin wordt aangelegd waarin op termijn een honderdtal gewassen op zijn economische merites zal worden beoordeeld. In 2014 zijn er van 50 gewassen analyses gemaakt en wordt er op deelprojecten gewerkt aan intensivering van het onderzoek. De eerste onderzoeken worden nu uitgevoerd maar nog niet op commerciële wijze toegepast.

Zie ook programma 6, doelstelling 060101 Duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling.

110102 Zeeuwse economische sectoren: Visserij

De algemene toelichting op de businesscases Zeeuwse economische sectoren staat in programma 9 Economie bij doelstelling 090106 beschreven.

Doel: de sector aquafood doorloopt de transitie van traditioneel naar innovatief en ontwikkelt zich als een gezonde economische sector met een sterk toegevoegde waarde.

Businesscase Ontwikkeling binnendijkse aquacultuur

Onder binnendijkse aquacultuur wordt verstaan: de teelt van aquatische producten op binnendijkse locaties alsmede de verwerking en de afzet ervan. Het gaat hierbij specifiek om de intensieve en extensieve kweek van vis, de kweek van schaal- en schelpdieren, algen, zilte gewassen en zagers, al dan niet in de vorm van een gecombineerde teelt. Op dit gebied vinden momenteel op een tiental locaties verspreid over de provincie activiteiten plaats in de vorm van pilotprojecten (Zeeuwse Tong, Zeeland Aquacultuur, Wilhelminapolder) dan wel op bedrijfsmatig niveau (viskweek in bedrijfsgebouwen, teelt van zeekraal en zagers).

Indicatoren:

- Eind 2015 zijn vijftien nieuwe bedrijven opgestart die een gezamenlijke omzet genereren van € 15 miljoen en die werk bieden aan 50 personen.

Stand van zaken:

De businesscase Ontwikkeling binnendijkse aquacultuur is in 2013 gestart. Hoewel de uitvoering van het project Kustlaboratorium vertraging opgelopen heeft zijn sinds die tijd verschillende kansrijke initiatieven van start gegaan. Zo wordt momenteel op twee locaties op commerciële schaal zeewier gekweekt en is een nieuw bedrijf opgericht voor de kweek van zagers. Eén bedrijf is gestart met de *land-based* kweek van oesters op

commerciële basis en naar verwachting zal een tweede bedrijf starten in de eerste helft van 2015. Dan wordt ook het eerste commerciële broedhuis voor vis in Nederland opgestart. In totaal zijn vijf nieuwe bedrijven gestart in het kader van de businesscase Ontwikkeling binnendijkse aquacultuur. Met enkele geïnteresseerde bedrijven die actief zijn in de viskweek wordt momenteel gesproken over vestigingsmogelijkheden in onze provincie.

Zie ook programma 6, doelstelling 060101 Duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling

Wat heeft het gekost?

11 Landbouw en visserij		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
lasten	1.554	1.232	1.223	9
baten	0	-25	-27	2
resultaat voor bestemming	1.554	1.207	1.196	11
toevoeging reserve	0	0	0	0
resultaat na bestemming	1.554	1.207	1.196	11

Programma 12 Onderwijs

Inleiding

De algemene inleiding op het programma vanuit de Economische Agenda (EA) staat in programma 9 Economie. Voor de realisatie van de zes thema's (doelstellingen) van de EA wordt in dit programma het thema als doelstelling 'Onderwijs' behandeld.

Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen is:

1201 Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Wat hebben we bereikt?

Doelstelling(en)

120101 Onderwijs

Doel: In Zeeland is kwalitatief goed en betaalbaar onderwijs; het Zeeuwse onderwijsaanbod ondersteunt de groei van de Zeeuwse economische sectoren. Onderwijs is een voorwaarde voor een goed opgeleide beroepsbevolking en daarmee voor groei en innovatie.

Onderdeel van iedere businesscase is een human capital paragraaf waarin wordt aangegeven welke kwalificaties nodig zijn om de doelstelling van de businesscase te realiseren. Op basis hiervan wordt, in samenwerking met het (Zeeuwse) onderwijs, een scholings- trainingsplan opgesteld om daadwerkelijk tot het beoogde aantal gekwalificeerde krachten te komen.

Indicatoren:

- In iedere businesscase is een human capital paragraaf opgenomen met daarin een onderwijs-/scholings-trainingsplan voor nieuwe en binnen de sector reeds werkzame arbeidskrachten.
- Voor 2014: dit programma is in uitvoering genomen en voor de helft gerealiseerd.

Stand van zaken:

- Een overzicht van de stand van zaken per businesscase:
 - Biobased Economy: Vanuit het Center of Expertise Biobased Economy worden momenteel bedrijven bezocht met het doel de vraag van het bedrijfsleven voor het onderwijs/onderzoek goed in beeld te krijgen.
 - Foodport Zeeland, Nieuwe Teelten, Ontwikkeling Binnendijkse Aquacultuur: Vanuit Zeeland sluiten wij aan bij het landelijk programmacentrum voor Innovatief Vakmanschap Agro&Food. Edudelta, als belangrijk onderwijsinstituut voor deze businesscases, werkt reeds samen met bedrijven; opdrachten en onderzoeksvragen worden opgepakt door studenten en binnen het onderwijs; zo nodig wordt samenwerking gezocht met het hoger onderwijs.
 - Containerisatie: Containerisatie: human capital paragraaf wordt op termijn ontwikkeld in samenwerking met Zeeuws Kenniscentrum Logistiek.
 - Zeeland Care, Recreatieve infrastructuur, Leisure Hotspots, Energie: voor deze businesscases is geen concrete behoefte aan een human capital paragraaf.
- Aanvullend is in 2014 een Arbeidsmarktmonitor ontwikkeld (zie ook programma 9, onderdeel Arbeidsmarkt) om in beeld te krijgen hoeveel arbeidskrachten met welke kwalificaties nodig zijn voor de verschillende economische sectoren en businesscases. Op basis van de Arbeidsmarktmonitor is 'De Zeeuwse Arbeidsmarkt: een regiovisie van onderwijs, ondernemers en overheden' opgesteld. In de regiovisie presenteren de bij de Zeeuwse arbeidsmarkt betrokken partijen hun gezamenlijke ambitie en strategie om duurzaam in te kunnen spelen op arbeidsmarktontwikkelingen en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt nog verder te verbeteren. De regiovisie is opgesteld ten behoeve van toekomstige landelijke en Europese subsidieaanvragen (Rimbo, OP-Zuid etc.).

- Diverse projecten zijn financieel ondersteund die zich richten op de vraag vanuit het bedrijfsleven naar goed geschoold personeel, zoals Skills Talents (beroepsonderwijs), Meisjes in de Techniek en Jongeren met een Toekomst van de Zeeuwse Stichting Maatwerk (leerlingen uit PraktijkOnderwijs).

Wat heeft het gekost?

12 Onderwijs		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	1.848	1.749	1.067	682
baten	-590	-1.021	-403	-618
resultaat voor bestemming	1.258	728	664	64
onttrekking reserve	0	0	0	0
resultaat na bestemming	1.258	728	664	64

Programma 13 Mobiliteit

Inleiding

Voor het goed functioneren van de samenleving is mobiliteit een voorwaarde. Het gebied waarbinnen de activiteiten van mensen zich afspelen alsmede de afstanden waarover goederen worden vervoerd, wordt steeds groter. De kwaliteit van de vervoersmogelijkheden en van de beschikbare verbindingen is dan ook van groot belang voor de Zeeuwse economie en voor de maatschappelijke participatie.

Mobiliteit heeft echter ook een keerzijde. De groei van het gemotoriseerd verkeer veroorzaakt knelpunten op het gebied van bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid.

Het is aan de Provincie om als wegbeheerder en mobiliteitsregisseur om te gaan met dit spanningsveld.

Als Provincie hebben we wettelijke taken op het gebied van mobiliteit. Een belangrijk onderscheid daarbij is de rol van gebiedsregisseur voor mobiliteit en de taak van wegbeheerder voor regionale (vaar)wegen. Vanuit beide rollen is samenwerking met de regionale partners (gemeenten, instellingen, bedrijfsleven) en met het Rijk belangrijk. Meer specifiek gaat het om

- het opstellen van een provinciaal verkeers- en vervoerplan (PVVP), dat niet alleen richting geeft aan het handelen van de Provincie, maar ook aan het regionale mobiliteitsbeleid;
- het verzorgen van het regionale openbaar vervoer (bus en Fast Ferry);
- het optimaliseren van de infrastructurele netwerken van alle modaliteiten (fiets, OV, goederen, auto);
- het creëren van een zo verkeersveilig mogelijk Zeeland;
- beheerder van regionale wegen en vaarwegen.

Het programma Mobiliteit richt zich op uitvoering van het provinciale mobiliteitsbeleid, en het kwaliteitsbeleid voor de provinciale (vaar)wegen; dit gebeurt op basis van het Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan Zeeland (PVVP) en aan de hand van landelijk geformuleerd beleid.

De planstructuur op het gebied van verkeer en vervoer bestaat uit twee hoofdonderdelen, een beleidskader en een uitvoeringskader. Het beleidskader bestaat uit het Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan Zeeland (PVVP) en de uitwerking daarvan in beleidsplannen: Wegencategoriseringsplan, Actieplan Fiets, Beleidsplan Openbaar Vervoer, Beleidsplan Goederenvervoer en Beleidsplan Verkeersveiligheid.

Het huidige PVVP is in het najaar van 2008 door Provinciale Staten vastgesteld en heeft een looptijd tot 2015. Sinds 2008 hebben de nodige ontwikkelingen plaats gevonden. In het voorjaar van 2011 is het nieuwe collegeprogramma Stuwende krachten vastgesteld. Een goede infrastructuur en een goede bereikbaarheid voor Zeeland acht het college van groot belang. Daarnaast wil het college investeren in het onderhoud van wegen. Naast bereikbaarheid staat verkeersveiligheid centraal in het provinciale mobiliteitsbeleid.

Nieuw beleid op deelterreinen van het PVVP is geformuleerd voor verkeersveiligheid (beleidsplan Verkeersveiligheid 2010-2020), goederenvervoer (beleidsplan Goederenvervoer 2012-2018) en Openbaar Vervoer (2015-2025). Laatstgenoemd plan vormt de beleidsmatige basis voor de volgende concessieperiode met ingang van 2015.

Voor het wegenbeheer wordt vergaande samenwerking met het Waterschap Scheldestromen en andere wegbeheerders nagestreefd, mits deze samenwerking (financiële) voordelen oplevert.

In het kader van de beleidscyclus is in 2012 een voortgangsrapportage PVVP opgesteld. Nieuwe ontwikkelingen en nieuw beleid nopen tot het kritisch bekijken van de uitvoering van het PVVP en de in het PVVP opgenomen doelstellingen. Geconstateerd is dat de doelstellingen voor een deel zijn behaald, voor een deel zijn aangescherpt en voor een deel meer aandacht behoeven. Het PVVP biedt tot en met 2015 voldoende basis om met het daarin geformuleerde mobiliteitsbeleid invulling te geven aan nieuwe ontwikkelingen.

In 2014 is samen met de regionale partners gewerkt aan een kadernota PVVP, waarin de opgaven staan benoemd voor het nieuwe mobiliteitsbeleid. Eind 2015 zal het nieuwe PVVP aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

1301 Er is in Zeeland een basis bereikbaarheidskwaliteit over de weg: het hoofdwegennet voorziet in een vlotte en veilige doorstroming, waardoor de belangrijkste functies en voorzieningen goed bereikbaar zijn met de (vracht)auto.

1302

Er is in Zeeland een kwalitatief optimaal openbaar vervoer netwerk, dat georganiseerd is volgens een Zeeuws Model vanuit de wensen van de reiziger en bijdraagt aan meer sociaal-culturele en economische mobiliteit. De openbaar vervoer verbinding tussen Vlissingen en Breskens is betrouwbaar en kwalitatief hoogwaardig.

1303

Er is in Zeeland een integraal fietsklimaat, dat de concurrentiepositie van de fiets, vooral ten opzichte van de auto, utilitair en recreatief versterkt.

1304

Met het (infrastructurele) goederenvervoernetwerk het mogelijk maken van een efficiënte afhandeling van goederenstromen ter ondersteuning van het economische verstigingsklimaat met zo min mogelijk negatieve effecten voor mens en milieu.

1306

Zeeland is 'verkeersleefbaar': de negatieve effecten van het autoverkeer en de infrastructuur worden zoveel mogelijk beperkt.

1307

Door een consequente inrichting van het wegennet en voldoende kennis, vaardigheden en een juiste houding bij de weggebruikers, zijn de kansen om in Zeeland betrokken te raken bij een verkeersongeval zo klein mogelijk. Als er sprake is van een verkeersongeval dan zijn de gevolgen beperkt. Hiervoor moeten wij komen tot een intrinsiek veilige infrastructuur en een duurzaam veilig systeem van educatie en gedragsprikkelers. Daarbij wordt ook gekeken of er specifiek Zeeuwse componenten zijn die van invloed zijn op het voorgaande.

1308

Het aanbieden van een functioneel (vaar)wegennet wat goed is ingepast in zijn omgeving en voor die omgeving zo weinig mogelijk overlast veroorzaakt.

1309

Er is sprake van een kostenneutrale ordening van het beheer van het landelijk en regionaal hoofdwegennet volgens het beginsel:

- Nationale stroomwegen in beheer bij het Rijk;
- Regionale stroomwegen en gebiedsontsluitingswegen in beheer bij de Provincie;
- Erftoegangswegen in beheer bij de waterschappen.

[Wat hebben we bereikt?](#)

Effect:

Er is in Zeeland een basis bereikbaarheidskwaliteit over de weg: het hoofdwegennet voorziet in een vlotte en veilige doorstroming, waardoor de belangrijkste functies en voorzieningen goed bereikbaar zijn met de (vracht)auto.

Doelstelling(en)

130101 Een optimaal bereikbaar wegennetwerk

De hoofddoelstelling is een optimaal bereikbaar netwerk waarbij:

- Vanuit héél Zeeland het hoofdwegennet binnen maximaal tien kilometer te bereiken blijft
- Op het hoofdwegennet geen structurele vertraging optreedt. Indicator: de verhouding tussen intensiteit en capaciteit in de spits is niet hoger dan 0,8
- Uitvoering van diverse projecten om de belangrijkste knelpunten in de bereikbaarheid op te lossen

In 2014 staan de volgende bereikbaarheidsprojecten voor het provinciale wegennet gepland om te worden uitgevoerd:

- N62 Sloeweg: start uitvoering begin 2014, voltooiing 2015
- N62 Sluiskiltunnel: in uitvoering, voltooiing 1e helft 2015
- N62 Tractaatweg: aanbesteding 1e helft 2014, voltooiing 2016
- N256 Deltaweg Goes – Bruinisse: in uitvoering, voltooiing 2014
- N254, kruispunt A58 – Schroeweg, in uitvoering, voltooiing 1e helft 2014

Verder zal in 2014 een nieuw wegencategoriseringsplan worden vastgesteld, waarbij met een gedifferentieerd stelsel van normen wordt gewerkt, waarbinnen een naasthogere categorie weg moet kunnen worden bereikt. Enerzijds is de grootte van de kern uitgangspunt en anderzijds het aantal minuten reistijd dat nodig is een gebiedsontsluitingsweg of stroomweg te bereiken.

Is de doelstelling gerealiseerd?

Gedeeltelijk

Stand van zaken:

De bereikbaarheid van het hoofdwegennet zoals hier aangegeven is een statisch gegeven. Met het nieuwe PVVP dat eind 2015 aan PS zal worden voorgelegd wijzigt dat. Een nieuwe wegencategoriseringsplan voor heel Zeeland zal onderdeel uitmaken van het nieuwe PVVP, waarin bereikbaarheid en verkeersveiligheid op een integrale manier worden benaderd. Het nieuwe wegencategoriseringsplan deelt het wegennet in in drie categorieën namelijk stroomwegen, gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen zowel binnen als buiten de bebouwde kom. En deze wegen dienen (op termijn) volgens de door het kennisinstituut CROW opgestelde normen te worden ingericht. Met het nieuwe PVVP zullen de prioriteiten daarvoor worden bepaald.

De hoofdlijn van het nieuwe categoriseringsplan is opgenomen in de Kadernota PVVP die eind 2014 aan Provinciale Staten is aangeboden.

Het bevorderen van de bereikbaarheid (en veiligheid!) gebeurt niet alleen door aanleg van nieuwe wegen of verbreding van bestaande wegen (meer rijstroken). Bevordering van de doorstroming en daarmee de bereikbaarheid vindt plaats via een veelheid van andere maatregelen, zoals het saneren van perceel- en woning-aansluiting op gebiedsontsluitingswegen of de aanleg van parallelwegen voor het landbouwverkeer.

De hier genoemde projecten zijn vooral de grote en belangrijke wegenwerken in onze provincie waarbij de opwaardering van Rijksweg 61 door Rijkswaterstaat nog vermelding verdient.

De aanleg van de Sluiskiltunnel loopt voorspoedig en zal in het voorjaar van 2015 worden geopend. De andere onderdelen van de N62 zoals de Sloe- en Tractaatweg worden eveneens voortvarend aangepakt, maar vragen meer tijd dan voorzien. In het verslagjaar is gestart met de daadwerkelijke aanleg van de Sloeweg en de contouren daarvan worden al zichtbaar in het landschap; voltooiing ervan wordt voorzien in 2016. De Tractaatweg zal ook meer tijd vergen dan voorzien; de voltooiing daarvan is naar verwachting in 2018.

Op de N256 Deltaweg Goes zijn diverse maatregelen getroffen zoals de verplaatsing van een tweetal tankstations, het verlengen van de rechtsafer bij Goes en het installeren van Routepanelen. Verdere maatregelen zijn in beeld gebracht en zullen de in de toekomst worden afgewogen tegen andere prioriteiten.

Op de Schroeweg bij Middelburg is één van de twee nieuw aan te leggen turbotondes aangelegd. De tweede rotonde volgt in 2015.

Effect:

Er is in Zeeland een kwalitatief optimaal openbaar vervoer netwerk, dat georganiseerd is volgens een Zeeuws Model vanuit de wensen van de reiziger en bijdraagt aan meer sociaal-culturele en economische mobiliteit. De openbaar vervoer verbinding tussen Vlissingen en Breskens is betrouwbaar en kwalitatief hoogwaardig.

Doelstelling(en)

130201 Een voor iedereen toegankelijk openbaar vervoer

Er is in Zeeland 100 procent dekkingsgraad van Openbaar Vervoer in de kernen met minimaal oproepafhankelijk vervoer.

Het streekvervoer is in 2016 integraal toegankelijk. De dienstverlening wordt voor de grote bussen uitgevoerd door lagevloerbussen. De acht-persoonsbussen zijn rolstoeltoegankelijk. De knooppunten en vitale halten van het streekvervoer worden zo snel mogelijk aangepast. Daarna worden de overige halten uit het halteplan aangepast.

Indicator:

- Aandeel toegankelijke bussen volgens het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water-, en Wegenbouw en de Verkeerstechiek (CROW)-normen en klantwaardering toegankelijkheid OV. Doelstelling 2014: handhaven minimaal 8,0.
- Afvaarten van de Fast Ferry Vlissingen-Breskens vinden plaats volgens de vastgestelde dienstregeling. De betrouwbaarheid van de dienstverlening over een geheel jaar gemeten, bedraagt tenminste 97 procent.

Is de doelstelling gerealiseerd?

Ja

Stand van zaken:

Bus: Op 1 augustus 2014 is de busconcessie gegund aan Connexxion. Uit de inschrijving van Connexxion blijkt dat ondanks de forse inkrimping van het beschikbare budget, de busmaatschappij meer dan 95% van de huidige reizigers kan blijven bedienen.

Juridische procedures hebben de implementatie van het gunningsbesluit vertraagd. In november 2014 is met Connexxion afgesproken dat ze gedurende de periode 14 december 2014-1 maart 2015 nog de bestaande dienstregeling mag aanhouden. Dit betekent dat de nieuwe (meer op de vraag afgestemde) dienstregeling pas op 1 maart 2015 in werking treedt. Op dat moment zal ook de haltetaxi operationeel zijn. Daarmee geeft de Provincie invulling aan de in het beleidsplan 'Nieuwe lijnen' opgenomen mobiliteitsgarantie.

Voor de gestelde indicator: Het jaar 2014 is het laatste jaar van de aanbodgerichte 'basismobiliteit': in alle kernen van Zeeland een busdienst. Klantwaardering toegankelijkheid OV bedraagt gemiddeld 8,0 (2013).

Fast Ferry: Ook rond de Fast Ferry was er in 2014 de nodige dynamiek. Nadat in het voorjaar bleek dat er geen inschrijvingen binnen waren gekomen op de aanbesteding voor de periode 2015 tot en met 2018, is besloten om voor de exploitatie van de veerdienst een eigen BV op te richten, de Westerschelde Ferry BV. Hiertoe is toestemming verkregen van het ministerie van BZK. De overgang van het voltallige personeel is gerealiseerd met gelijkblijvende rechtspositie en arbeidsvoorwaarden. Binnen het beschikbare budget kon de dienstregeling niet geheel worden gehandhaafd (een vermindering van 7% per 2015).

Voor wat betreft de gestelde indicator: Betrouwbaarheid dienstregeling Fast Ferry lag in 2014 wederom boven 97%

Effect:

Er is in Zeeland een integraal fietsklimaat, dat de concurrentiepositie van de fiets, vooral ten opzichte van de auto, utilitair en recreatief versterkt.

Doelstelling(en)

130301 Het realiseren van een integraal Zeeuws fietsklimaat

Het realiseren van een integraal Zeeuws fietsklimaat, dat de concurrentiepositie van de fiets - vooral ten opzichte van de auto - op korte afstanden (< 7,5 kilometer) en in de recreatieve gebieden versterkt, waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland méér gaan fietsen.

Het Zeeuwse fietshelmproject is in 2010 gestart en kent geen gekwantificeerd einddoel. Opgave is zoveel mogelijk basisschoolleerlingen een helm te verstrekken met de bijbehorende voorlichting. Voor het helmproject

is er een monitoringstraject dat tot 2015 loopt; een eerste tussenmeting in 2011 laat een helmgebruik van ongeveer 15% zien. Er zijn nog geen recentere metingen.

Indicatoren:

- Handhaving van het aandeel dat de fiets heeft in ritten korter dan 7,5 kilometer op minimaal 35%
- Realisering ontbrekende fietspaden bij provinciale 80 km/uur wegen terugbrengen in 2015 naar 0 kilometer: N665, restant Nisse tot N666 (2014), N 656, Oud Vossemeer - Broeksedijk (2014) en N286 restant St. Maartensdijk – Stavenisse (2015)
- Reconstructie in beton van kwalitatief onvoldoende provinciale fietspaden : N665, Sloedam – Arnemuiden (2014), N258, 2everkorting – 3everkorting (2014), N290, Zaamslagveer – Terneuzen (2015), N665, Heinkenszand – Lewedorp (2015)
- Gerealiseerde fietsinfrastructuur bij andere wegbeheerders met behulp van BDU-subsidie
- Gebruik fietshelmen door doelgroep (groep 1 t/m 4 basisschoolleerlingen)
- Het aantal fietsers (via een index getal) op het permanente fietsmeetnet dient, bij vergelijkbare weersomstandigheden, minimaal te worden gehandhaafd op het niveau van voorgaand jaar (2010 Jaar van de Fiets is de nulmeting)

Is de doelstelling gerealiseerd?

Gedeeltelijk

Stand van zaken:

Het fietshelmproject is overgegaan naar het ROVZ. Dit is volgens planning uitgevoerd. In de gemeenten Middelburg, Vlissingen, Veere, Borsele, Reimerswaal, Tholen en Noord-Beveland hebben de leerlingen een kindertheatervoorstelling gezien met als thema fietshelmgebruik, er zijn diverse voorlichtingsmaterialen voor de kinderen en de ouders aangeboden en de kinderen in groep 1 hebben een fietshelm gekregen. De meting door het SWOV zijn uitgevoerd. De resultaten hiervan worden vermoedelijk medio 2015 bekendgemaakt.

Er is in 2014 het volgende fietspad aangelegd:

- N665, restant Nisse tot N666 (beton)

Er zijn in 2014 de volgende fietspaden vernieuwd/gereconstrueerd en voorzien van beton:

- N665, ter plaatse van de Sloedam
- N258, 2^e verkorting – 3^e verkorting

De volgende fietspaden worden in 2015 aangelegd/gereconstrueerd:

- N656, Oud-Vossemeer – Broeksedijk (als grondaankoop voorspoedig verloopt)
- N665, Sloedam – Arnemuiden (als grondaankoop voorspoedig verloopt)

Het volgende fietspad wordt in 2016 aangelegd:

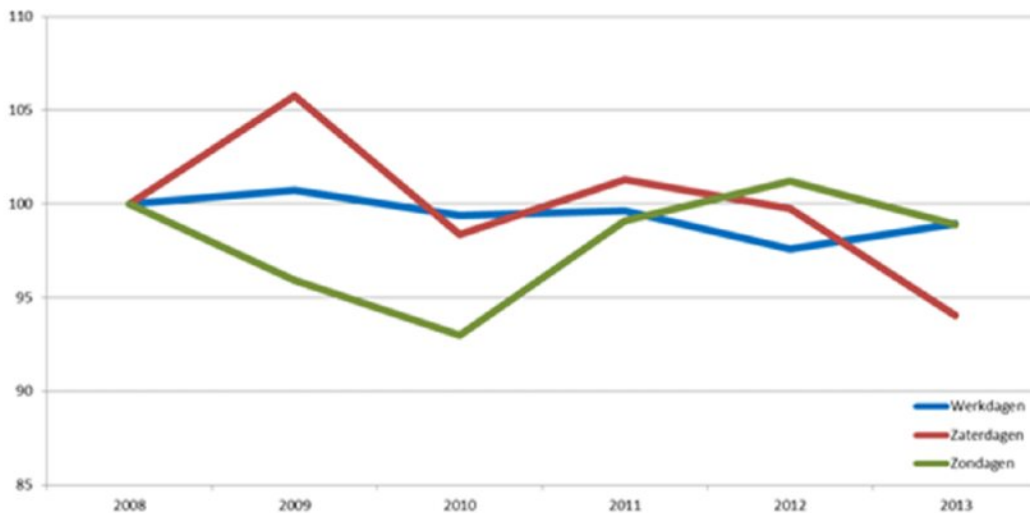
- N286, restant Sint Maartensdijk – Tholen.

De aanleg/reconstructie van de volgende fietspaden vindt niet op korte termijn plaats:

- N290, Zaamslagveer – Terneuzen (Gaet mee in het project voor de reconstructie van de hoofdrijbaan).
- N665, Heinkenszand – Lewedorp.

Hierna volgen de indexcijfers van de permanente fiets-telpunten 2008 t/m 2013. Er wordt voor 2013 niet voldaan aan de doelstelling om het niveau van het voorgaande jaar te handhaven. Een duidelijke reden is hiervoor niet aan te geven.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
werkdagen	100,0	100,7	99,4	99,6	97,6	98,9
zaterdagen	100,0	105,8	98,4	101,3	99,7	94,0
zondagen	100,0	95,9	93,0	99,1	101,2	98,9

Effect:

Met het (infrastructurele) goederenvervoernetwerk het mogelijk maken van een efficiënte afhandeling van goederenstromen ter ondersteuning van het economische verstigingsklimaat met zo min mogelijk negatieve effecten voor mens en milieu.

Doelstelling(en)

130401 Vergroten aandeel goederenvervoer per spoor, water en buis

Het realiseren van een duurzaam goederenvervoernetwerk in Zeeland en daarbij de randvoorwaarden scheppen voor de verdere versterking van de Zeeuwse economie met inachtneming van de kwaliteit van milieu en landschap.

Indicatoren:

1. Uitbreiding van de infrastructuurcapaciteit op ten minste twee van de vier modaliteiten (weg, water, spoor en buisleiding) voor 2018. De nulmeting is de in 2012 aanwezige infrastructuurcapaciteit.
2. Behoud van aandeel vervoer over water van zeehavenoverslag op minimaal 65% (gebaseerd op tonnage).
3. Een dagelijkse binnenvaartshuttle vanaf één multimodaal knooppunt van en naar Rotterdam en Antwerpen in 2018.
4. In 2018 is de overslag in de Zeeuwse binnenhavens (buiten de zeehavengebieden Sloegebied en Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone) met 20% gegroeid ten opzichte van de huidige situatie (2012, gebaseerd op tonnage).*
5. Versterking van de bekendheid van de Zeeuwse havens en de Zeeuwse agro/foodlogistiek in Nederland en in Noordwest Europa.*
6. Vermindering van het percentage leeg rijden en varen (binnenvaart) met 3% ten opzichte van de uit te voeren nulmeting 2012.*
7. Groei van het aandeel schone schepen (green award binnenvaartschepen en zeeschepen met 20 of meer punten op de Environmental Ship Index) met 2% per jaar in de Zeeuwse havens.

* Toelichting: Voor indicatoren 4 en 6 wordt in 2013 een nulmeting uitgevoerd. Indicator 5 wordt in 2013 nader uitgewerkt. Voor de indicatoren 1 en 3 is geen tussendoel aan te geven (dat is niet gedefinieerd in de projectopzet).

Is de doelstelling gerealiseerd?

Gedeeltelijk

Stand van zaken:

Zoals ook al is geconstateerd bij de jaarrekening 2013 blijkt het niet (goed) mogelijk om inzicht te krijgen in de meetgegevens voor de diverse indicatoren. Dat is voor ons redenen om met ingang van de begroting 2015 het aantal indicatoren op deze doelstelling drastisch te beperken tot drie. Vanuit de hier genoemde indicatoren komen 1 en 2 terug. Daarover is het volgende te melden. Voor de modaliteit weg is uitbreiding van de infrastructuur capaciteit in ontwikkeling op de N62 (Sluiskiltunnel, Sloe- en Tractaatweg). Dit heeft vanaf 2015 (opening Sluiskiltunnel) daadwerkelijk effect. Sloeweg volgt in 2016 en de Tractaatweg in 2018. Op de vaarwegen wordt de capaciteit uitgebreid dankzij de nieuwe Zeesluis Terneuzen (gereed 2021; in 2014 is de plan-uitwerkingfase doorlopen). In 2013 was het aandeel Vervoer over water van zeehavenoverslag 68%.

Effect:

Zeeland is 'verkeersleefbaar': de negatieve effecten van het autoverkeer en de infrastructuur worden zoveel mogelijk beperkt.

Doelstelling(en)

130601 Minimaliseren negatieve effecten autoverkeer&infrastructuur

De verkeersleefbaarheid is te vertalen in beleid gericht op luchtkwaliteit, geluid, duisternis, ontsnippering en landschappelijke inpassing.

Indicatoren:

- Concentraties fijn stof en NO₂ (stikstof) langs het hoofdwegennet in Zeeland. Op dit moment worden nergens de grenswaarden voor fijn stof en NO₂ overschreden. Het beleid is erop gericht te zorgen dat dit zo blijft, maar ook om ervoor te zorgen dat de concentraties de komende jaren niet toenemen. Het doel voor 2014 is om bij projecten die hun invloed hebben op de leefomgeving in een vroegtijdig stadium de luchtkwaliteit mee te nemen. Voor de provinciale wegen vindt de monitoring plaats op basis van de verkeerstellingen.
- Geluid: zie doelstelling 050101 in programma milieu.
- Licht: Voor de toepassing van verlichting op provinciale wegen voert de Provincie een terughoudend beleid, zeker bij de verlichting van wegen die door grootschalige natuurgebieden heen lopen. Wel worden de landelijke richtlijnen voor verlichting gevolgd. Bij de renovatie van bestaande verlichting zal gebruik gemaakt worden van de nieuwste verlichtingstechnieken waarbij de verlichtingssterkte in de nachtperiode met 50% wordt gedimd, wat ook positief is voor het energieverbruik.

Is de doelstelling gerealiseerd?

Ja (luchtkwaliteit) /

Gedeeltelijk (openbare verlichting)

Stand van zaken:

Luchtkwaliteit: Er zijn in Zeeland geen overschrijdingen van de normen voor luchtkwaliteit langs de wegen. Geleidelijk aan wordt het voertuigpark (auto's, vrachtwagens, bussen) nog schoner.

Openbare verlichting: De doelstelling voor het vernieuwen van openbare verlichtingsinstallaties (50% energie-reductie) is deels gehaald. Een behoorlijk deel van de oude armaturen is vervangen voor armaturen met led-verlichting. Tevens wordt een dimregime toegepast van 50% tussen 20.00 uur en 6.30 uur. In de spits brandt de verlichting volledig wegens het verkeersaanbod op de wegen. Het totale areaal aan lichtpunten is echter uitgebreid wat de behaalde positieve resultaten deels teniet doet. Exacte cijfers ontbreken echter nog. Een evaluatie staat voor 2015 gepland.

Effect:

Door een consequente inrichting van het wegennet en voldoende kennis, vaardigheden en een juiste houding bij de weggebruikers, zijn de kansen om in Zeeland betrokken te raken bij een verkeersongeval zo klein mogelijk. Als er sprake is van een verkeersongeval dan zijn de gevolgen beperkt. Hiervoor moeten wij komen tot een intrinsiek veilige infrastructuur en een duurzaam veilig systeem van educatie en gedragsprikkels. Daarbij wordt ook gekeken of er specifiek Zeeuwse componenten zijn die van invloed zijn op het voorgaande.

Doelstelling(en)

Streefwaarden voor 2020

Voor de vier inhoudelijke programma's van het verkeersveiligheidsbeleid worden de volgende streefwaarden voorgesteld.

1. Duurzaam Veilige Infrastructuur

Zeeland beschikt over een duurzaam veilige verkeersinfrastructuur: een uniforme en herkenbare categorisering en bijbehorende inrichting van wegen.

Indicatoren

- Uitvoering Kwaliteitstoets Wegencategorisering van het totale netwerk binnen en buiten de bebouwde kom
- Medio 2014 afronden van opstellen uniforme regionale en lokale verkeersplannen
- Voor eind 2014 een kwaliteitstoets per weg uitvoeren (duurzaam veilig scan)

2. Permanente verkeerseducatie en voorlichting

Iedere Zeeuw heeft mogelijkheden om basiskennis, basisvaardigheden en basisattitudes aan te leren die nodig zijn voor een veilige verkeersdeelname.

Indicatoren:

- Alle Zeeuwse basisscholen beschikken uiterlijk in 2020 over het Zeeuws Verkeersveiligheidslabel
- (ZVL) (2011 = 71 van de 230 scholen)
- Alle Zeeuwse middelbare scholen nemen deel aan het programma Verkeerseducatie Voortgezet
- Onderwijs (VEVO) (2011 = 24 van 25 scholen nemen deel)
- 30% (=5000) van de beginnende automobilisten volgt in een periode van tien jaar de terugkomcursus Trials

3. en 4. Sensibilisering en verkeershandhaving

Bewust en onbewust risicovol verkeersgedrag wordt gecorrigeerd door de inzet van verkeershandhaving en campagnes.

Indicatoren:

Rijden onder invloed van alcohol:

- Het aantal overtreders is met 50% gedaald tot maximaal 1,15% van alle automobilisten
- (2011 = 2,4%)

Snelheid:

- 90% van de automobilisten houdt zich aan de snelheidslimiet op onveilige wegvakken en kruispunten op alle typen wegen (percentage van de automobilisten die zich houden aan de maximumsnelheid in 2011: 50 km wegen = 70%, 60 km wegen = 30%, 80 km wegen = 60% en 100 km wegen = 80%)
- Bij overschrijding van de maximumsnelheid rijdt men gemiddeld niet meer dan tien km te hard.

Is de doelstelling gerealiseerd?

Ja

Stand van zaken:

1. Duurzaam veilige infrastructuur: De uitvoering van de Kwaliteitstoets wegcategorisering is zowel voor binnen- als buiten de bebouwde kom in de periode 2012 tot en met 2014 uitgevoerd. Het is de opzet om de wegcategorisering gelijktijdig met het nieuwe PVVP vast te stellen.

In 2014 zijn de kwaliteitstoetsen per weg eveneens uitgevoerd. Het is echter nog niet presentabel. Daar wordt aan gewerkt.

Besloten is om het opstellen van lokale en regionale verkeersplannen pas uit te voeren op het moment dat daar behoefte aan is.

2. Permanente verkeerseducatie en voorlichting: Dit loopt goed. In 2014 beschikken 84 van de 230 scholen over een Zeeuws Verkeersveiligheidslabel (ZVL) en 24 van de 26 scholen voor voortgezet onderwijs hebben deelgenomen aan het programma Verkeerseducatie Voortgezet Onderwijs (VEVO). De deelname aan Trials

(een terugkomcursus voor jongere automobilisten) voldoet grotendeels aan de gestelde doelstelling. Van 2009 tot en met 2014 hebben in totaal 2.665 Zeeuwse jongeren meegedaan aan Trials (gemiddeld 444 per jaar) .

3 en 4: Sensibilisering en verkeershandhaving (snelheid):

De activiteiten en campagnes rond deze thema's zijn conform planning uitgevoerd. Denk aan de BOB-campagne en snelheidscontroles in 30 km-zones. De indicatoren richten zich op alcoholgebruik en snelheid. Het aantal overtreeders onder invloed van alcohol is verder gedaald. In 2013 was het aandeel overtreeders 1,9%. Voor de snelheid is de conclusie dat de gemiddelde snelheid op het provinciale wegennet niet significant is veranderd. Het beeld blijft verder dat automobilisten rond de snelheidslimiet rijden in plaats van er net onder, geholpen door de meer exacte snelheidsaanduiding van navigatiesystemen.

Effect:

Het aanbieden van een functioneel (vaar)wegennet wat goed is ingepast in zijn omgeving en voor die omgeving zo weinig mogelijk overlast veroorzaakt.

Doelstelling(en)

130801 Beheer en onderhoud conform beleids- en kwaliteitsprofiel

Beheer en onderhoud uitvoeren conform het door Provinciale Staten gekozen beleids- of kwaliteitsprofiel.

Indicator:

- Eind 2013 is bekend of overgestapt kan worden naar een nieuw beheersysteem, hoeveel dit gaat kosten en wat het oplevert. Het nieuwe systeem omvat de in 2012 opgestelde systematiek voor de monitoring van het beheerplan, tezamen met het provinciale areaal. Einddoel is een systeem waarmee op kwaliteitsdoelstellingen gemonitord kan worden.

Is de doelstelling gerealiseerd?

Ja

Stand van zaken:

De eerste stappen om tot een nieuw beheersysteem te komen, zijn gezet. In 2014 is de informatiebehoefte geïnventariseerd en samengebracht in het informatieplan Uitvoering. Gezien de omvang van de overgang wordt het ingezet als verandertraject. Gestart wordt met een marktconsultatie, om te bezien wat er momenteel mogelijk is. In dit traject wordt niet alleen een nieuw beheersysteem gezocht, ook wordt de denkwijze achter asset-management in de werkwijze geïntegreerd. Hierbij wordt nadrukkelijk samenwerking met de andere provincies gezocht. De planning is dat in 2015 bekend is welk beheersysteem het best past bij onze wensen en dit geïmplementeerd is. Ook zijn de eerste stappen in de richting van een asset-management georiënteerde wijze van beheer en onderhoud van de infrastructuur gezet.

130802 Samenwerking diverse overheden optimaliseren mbt onderhoud

Het optimaliseren van het Zeeuwse wegbeheer met de verschillende wegbeheerders.

Naast het lopende samenwerkingsverband op gebied van gladheidbestrijding en inkoop dooimiddelen, wordt de samenwerking op gebied van verkeersmanagement en calamiteiten verder uitgebouwd.

Indicator:

- Opstellen verkeersmanagementplannen binnen het Regionaal Verkeersmanagement Team, samen met RWS en Waterschap Scheldestromen
- Uitspraak van GS en dagelijks bestuur Waterschap over mogelijkheden voor samenwerking inzake bindingsdiensten met Waterschap Scheldestromen

Is de doelstelling gerealiseerd?

Ja

Stand van zaken:

Voor een aantal belangrijke gebieden (Sloegebied, Haven Terneuzen) zijn gezamenlijk met Rijkswaterstaat en Waterschap, binnen het Regionaal Verkeersmanagement Team verkeersmanagementplannen opgesteld en geïmplementeerd. Ook vindt bij grote wegwerkzaamheden onderlinge afstemming gestructureerd plaats. De mogelijkheden voor samenwerking bij bindingsdiensten met Waterschap Scheldestromen worden onderzocht. De gladheidbestrijding wordt gezamenlijk aangepakt. Onderzocht wordt of we ook bij het dagelijks onderhoud gebruik kunnen maken van elkaars steunpunten.

Met betrekking tot de verdeling van wegen over de verschillende wegbeheerders wordt het beginsel zoals beschreven als startpunt gehanteerd. Momenteel lopen er geen onderzoeken naar eventuele overdracht van wegen.

Effect:

Er is sprake van een kostenneutrale ordening van het beheer van het landelijk en regionaal hoofdwegennet volgens het beginsel:

- Nationale stroomwegen in beheer bij het Rijk;
- Regionale stroomwegen en gebiedsontsluitingswegen in beheer bij de Provincie;
- Erftoegangswegen in beheer bij de waterschappen.

Doelstelling(en)

130901 Ordening van beheer van wegennet met andere overheden

Alle regionale stroomwegen, uitgezonderd die het Rijk in beheer wil hebben, en gebiedsontsluitingswegen in beheer bij de Provincie. In principe geen erftoegangswegen in beheer bij de Provincie, met uitzondering van doorgaande parallelwegen behorend tot provinciale wegen. Hierdoor wordt het Zeeuwse wegennet op een dusdanige manier vormgegeven dat recht wordt gedaan aan zowel de bereikbaarheid als aan de verkeersveiligheid. In 2013 is er de landelijke evaluatie Wet herverdeling wegenbeheer; als gevolg daarvan kunnen er wijzigingen in de huidige ordening van het wegennet ontstaan.

Indicator:

- 100% voldoen aan het Categoriseringsplan Wegen (2011; 95%).

Opmerking: Momenteel (2013) wordt er via het programma Infrastructuur van het ROVZ gewerkt aan een kwaliteitstoets op het totale wegennet. Het doel is dat er één wegencategoriseringsplan komt voor alle wegbeheerders buiten de bebouwde kom. Het is de opzet om dat plan in 2014 door de wegbeheerders buiten de bebouwde kom bestuurlijk te laten vaststellen.

Is de doelstelling gerealiseerd?

Ja

Stand van zaken:

In 2014 is besloten om het wegencategoriseringsplan voor buiten de kom in het nieuwe PVVP op te nemen. Zodoende komt het plan in 2015 samen met het nieuwe PVVP in de inspraak en met het vaststellen van het nieuwe PVVP zal ook de wegencategorisering worden vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

13 Mobiliteit		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	99.654	94.164	78.288	15.876
batens	-69.820	-65.688	-50.190	-15.498
resultaat voor bestemming	29.834	28.475	28.098	377
toevoeging reserve	2.155	2.155	2.155	0
onttrekking reserve	-2.322	-2.775	-2.775	0
resultaat na bestemming	29.667	27.855	27.479	376

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

In het programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien worden de provinciale baten verantwoord. Dit zijn voornamelijk de autonome baten, die in de provinciale openhuishouding ingezet worden.

Bij 'Wat willen we bereiken' lichten we de actuele ontwikkelingen van het provinciefonds toe.

Ten slotte ramen we in dit programma specifieke algemene lasten als onvoorzien en als stelposten, die nog niet toegewezen zijn aan een beleidsprogramma.

Wat willen we bereiken?

Ontwikkelingen provinciefonds

Het provinciefonds is de belangrijkste inkomstenbron binnen de algemene dekkingsmiddelen. Op 29 maart 2011 is een nieuw verdeelmodel voor het provinciefonds gepresenteerd door het Rijk. Deze herijking was ingegeven door bezuinigingen en de herziening van verdeling van de takenpakketten tussen de Rijksoverheid en de drie decentrale overheidslagen; Provincies, Gemeenten en Waterschappen (aard en omvang). Om de actuele situatie van taken- en budgetverdeling in lijn te brengen met deze kerntakenverdeling, zijn er vanaf 2012 maatregelen genomen of in voorbereiding om taken en budgetten die niet in lijn zijn met de kerntakenverdeling over te dragen aan een andere overheidslaag. Hierbij kunnen herverdeel-effecten optreden tussen overheidslagen en tussen de provincies onderling op basis van de nieuwe verdeelsleutels. De uitwerking van een aantal zaken zijn doorgevoerd in de provinciefondsuitkering van 2014 na bespreking in interprovinciaal verband en met Rijk en/of de VNG. Zie de toelichting bij de doelstelling. Een algeheel meerjarig beeld van de ontwikkelingen rondom het provinciefonds zijn opgenomen in de programmabegroting 2015 bij de Algemene dekkingsmiddelen.

De decentralisatie uitkering Natuur (sinds 2014) en de doeluitkering BDU (vanaf 2016) dienen in de structurele algemene provinciefondsuitkering opgenomen te worden. In IPO verband wordt een interprovinciaal voorstel uitgewerkt in 2015. Daarbij wordt ook het huidige provinciefondsmodel verder geoptimaliseerd. Dit zal dan aangeboden worden aan het bestuurlijk overleg met de ministeries van BZK en Financiën.

Verdeelsleutels in het Provinciefondsverdeelmodel vanaf 2012

De provinciale kerntaken zijn vanuit het Rijk ingedeeld in 7 beheer- en 6 ontwikkeltaken. In het nieuwe verdeelmodel is daarom onderscheid gemaakt tussen beheer- en ontwikkeltaken.

Bij het honoreren van taken wordt uitgegaan van de kerntaken van de provincies, zoals die beschreven zijn in het rapport van de commissie Lodders. Beheer- en ontwikkeltaken vragen andere verdeelcriteria. De berekening van benodigde kostenvergoeding bij beheertaken zijn gebaseerd op 24 maatstaven met een tarief per maatstaf. Hiermee wordt aangesloten bij het uitgangspunt dat het verdeelmodel kostengeoriënteerd moet zijn. De nieuwe verdeelsleutels vanaf 2012 zijn zoveel mogelijk gebaseerd op jaarlijks geactualiseerde gegevens. De ontwikkeltaken zijn in 2011 verdeeld over de taken (en provincies) op basis van de door het Rijk geprognostiseerde ontwikkelopgaves.

Drie gewogen inkomstenonderdelen per provincie in het Provinciefondsverdeelmodel

Hier wordt toegelicht van welke (autonome) inkomsten wordt uitgegaan voor de verdeling van de provinciefondsuitkering tussen de 12 provincies. Het Rijk gaat ervan uit dat de provincies de eigen inkomsten inzetten voor de ontwikkelopgaven in hun eigen gebied, inkomsten uit de opcenten motorrijtuigenbelasting en de dividendopbrengsten van deelnemingen en de rentebaten van de vermogens (onder andere uit de verkoop van de aandelen van energiebedrijven). Het model voor de berekening van het provinciefonds heeft landelijk dus drie onderdelen:

1. Landelijke omvang van de uitkering aan de provincies in het Provinciefonds,
2. Landelijke inkomsten (maatstaf) motorrijtuigen belasting (MRB) door de provincies en
3. Landelijke (maatstaf)berekening van de autonome rendementsinkomsten uit overige eigen middelen (OEM).

In het verdeelmodel van BZK (in IPO verband vastgesteld) worden de landelijke totaal (norm)inkomsten verdeeld over de provincies op basis van de sleutels per provinciaal taakveld. Voor de berekening van de uitkering uit het provinciefonds per provincie wordt het provinciale totaal van de taken verminderd met de berekende norm-inkomsten uit MRB van die provincie en de berekende norminkomsten uit OEM van die provincie. Dit komt neer op een verdeling van de provinciefondsuitkering naar draagkracht van andere norm-inkomsten. De uitkering aan de betreffende provincie is steeds gebaseerd op de recentste provinciefonds-circulaire, de Mei-, September- respectievelijk Decembercirculaire.

Van de twaalf provincies heeft de provincie Zeeland de minste MRB (Zeeland 25% ten opzichte van 47% landelijk) en OEM is gelijk aan landelijk gemiddelde (9%). Daarmee is het relatieve aandeel uitkering provinciefonds het hoogst (Zeeland 66% ten opzichte van landelijk 44%). Daardoor zijn wij afhankelijker van deze uitkering dan de andere provincies. Verandering van sleutels heeft voor de provincie Zeeland relatief de meeste invloed. Hierin worden we gedeeltelijk gecompenseerd via de uitkering demografische ontwikkelingen.

De actualisering van het verdeelmodel is een doorlopend proces van een periodiek onderhoud op elementen. Enkele onderdelen zijn bijgestuurd in 2014, waarvan de belangrijkste het besluit is om de MRB normopbrengst te bepalen aan de hand van de realisatiecijfers van het betreffende uitkeringsjaar vanaf 2016, in plaats van uitkomst van twee jaar daarvoor. Verder wordt het onderhoud in het bovengenoemde proces in 2015 meegenomen.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

9001 Algemene Dekkingsmiddelen

Wat hebben we bereikt?

De algemene baten zo optimaal mogelijk managen voor de uitvoering van provinciaal beleid ten behoeve van de Zeeuwse burgers.

Doelstelling(en)

900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Doelstelling: in de voorjaarsnota 2011 hebben Provinciale Staten het voornemen vastgesteld om in de periode tot en met 2015 het tarief van de opcenten niet verder te verhogen en op 78,3 te houden.

De provincies hebben sinds 1981 de mogelijkheid over de opcenten motorrijtuigenbelasting te heffen op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. Het Rijk stelt jaarlijks het maximale tarief per opcent vast. De actuele ontwikkelingen en een verdere toelichting is opgenomen in de paragraaf Provinciale heffingen.

Het verschil tussen de werkelijke provinciale opbrengst en de berekende wettelijk toegestane maximum opbrengst is de vrije belastingcapaciteit. In de paragraaf Weerstandsvermogen) wordt de berekende vrije belastingcapaciteit genoemd als onderdeel van beschikbare provinciale weerstandscapaciteit.

Is de doelstelling gerealiseerd?

Ja

Stand van zaken:

Het tarief voor de motorrijtuigenbelasting (MRB) is in deze collegeperiode na de voorjaarsnota 2011 gelijk gebleven. In de originele begroting was rekening gehouden met de extra opbrengsten door de opheffing van de periode van MRB-vrijstelling voor de energiezuinige auto's per 2014. De uiteindelijke opbrengst is € 0,5 miljoen hoger dan de bijgestelde begroting.

900102 Provinciefonds

De uitkering is in lijn met de toebedeelde provinciale taken en in een juiste verhouding met de andere provincies.

Algemeen

In 1948 is het provinciefonds opgericht. De Provincie mag de uitkeringen uit het provinciefonds vrij besteden; het zijn niet-geormerkte autonome middelen.

De verdeling van de middelen uit dit fonds over de provincies vindt plaats via het provinciefondsmodel van BZK wat op basis van het Bestuursakkoord 2011 in gebruik is genomen vanaf begroting 2012. Zie de toelichting hierboven beschreven bij 'wat willen we bereiken'.

Is de doelstelling gerealiseerd?

nvt

Stand van zaken:

De voorlopige provinciefondsuitkering 2014 op basis van het provinciefondsmodel is volgens de circulaire verwerkt. De definitieve provinciefondsuitkering 2014 wordt na afloop van het kalenderjaar vastgesteld en in de Meicirculaire 2015 verwerkt. Via de interprovinciale overlegstructuren van het IPO en het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen (BOFv) zijn de provinciale (Zeeuwse) belangen behartigd.

Bij het opstellen van de begroting in 2013 waren we in afwachting van de structurele miljardenbezuiniging van het Rijk en de effecten daarvan voor de provinciefondsuitkering. Het uiteindelijke effect van het Herfstakkoord 2013 voor de provinciefondsuitkering in 2014 was beperkt, mede omdat in de voorjaarsnota 2013 besloten was om voorzichtig om te gaan met het geadviseerde accres 2014, door dit op een stelpost te ramen. Op basis van de Meicirculaire 2014 is het voorlopige accres 2014 geraamd in de begroting 2015, met dat van 2013 en het voorlopige accres 2015. Overeenkomstig enkele met het Rijk gesloten akkoorden zijn in 2014 de onderstaande aanpassingen doorgevoerd:

- de uitname Regionale Omroepen naar het ministerie van OCW
- de korting in verband met verhoging BTW van 19% naar 21% als overheveling naar het BTW-compensatiefonds
- de uitname deel van de VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) naar de Gemeenten.
- de toevoeging decentralisatieuitkering Natuur – vervolg ILG (commissie Jansen1) en Natuurakkoord (commissie Jansen2) met kasschuifkorting uit 2014 en 2015 naar 2016 en 2017
- Mutaties diverse decentralisatieuitkeringen voor incidentele projecten.
- In de Decembercirculaire zijn de volgende twee incidentele decentralisatieuitkeringen ontvangen voor uitgave in latere jaren;
 - € 1 miljoen van de Rijkssubsidie bodemsaneringszaken Thermphos
 - € 2 miljoen aanvullende uitkering in verband met PAS-maatregelen 2014 tot en met 2019.

900103 Dividend

Als vergoeding voor rente en risico wegens deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven ontvangt de Provincie dividend. Momenteel wordt rekening gehouden met dividendbaten van drie bedrijven; DELTA N.V., de N.V. Westerscheldetunnel (WST) en de N.V. Nederlandse Waterschapsbank. Voor toelichting op de deelnemingen zie de paragraaf verbonden partijen.

DELTA NV.

Doelstelling: het DELTA-dividend wordt (zoals elk dividend) beschouwd als incidentele bate en wordt gebruikt voor dekking van de incidentele lasten voortvloeiend uit het collegeprogramma. Vanaf 2016 is er een stelpost voor het nieuwe collegeprogramma opgenomen die gelijk is aan de omvang van het geraamde Delta dividend.

Voor de periode na 2012, ingaande het jaar 2013, is er geen formeel dividendbeleid vastgesteld. Wel heeft de directie in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 17 mei 2013 uitgesproken zich ook de komende jaren in te spannen om minimaal € 40 miljoen dividend uit te keren, waarvan de helft bestemd voor de Provincie Zeeland.

In afwachting van nieuwe formele afspraken is in de provinciale begroting voor de jaren 2014 tot en met 2017 € 20 miljoen per jaar opgenomen.

NV Westerscheldetunnel

Doelstelling: Het dividend van de Westerscheldetunnel wordt ingezet om de aanleg en het onderhoud van de Sluiskiltunnel financieel te dekken. Daarnaast wordt het dividend ingezet om de investering in de aandelen Westerscheldetunnel terug te verdienen. Tot slot worden uit het dividend eventuele financiële tegenvallers in de bouw van de Sluiskiltunnel opgevangen.

Voor de N.V. Westerscheldetunnel (WST) zijn de dividendbaten geraamd volgens de meerjarenbegroting 'Koers 2013'. In het vierde kwartaal van 2013 wordt de nieuwe meerjarenbegroting 2014 van de WST vastgesteld en dan met een begrotingswijziging geraamd.

De dividendbaten worden vanaf 2009 volgens Statenbesluit van 29 mei 2009 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel. Daarmee worden de financieringslasten van de aankoop van 100% van de aandelen WST en het provinciaal aandeel voor de aanleg en exploitatielasten van de Sluiskiltunnel gedekt. Daarna dient de investering in het aandelenkapitaal WST hiermee volledig terugverdiend te worden voor de overdracht van de WST aan het Rijk in 2034.

De deelnemingen worden toegelicht in de paragraaf 'verbonden partijen'.

Is de doelstelling gerealiseerd?

gedeeltelijk

Stand van zaken:

DELTA NV. Het dividend over kalenderjaar 2013 is in 2014 ingezet als incidentele bate voor het collegeprogramma. De dividenduitkering staat sterk onder druk. Het uitkeren van dividend zal volgens de DELTA NV de komende jaren moeilijk zijn. In 2014 is € 10 miljoen ontvangen. Als gevolg hiervan zijn de nodige bijsturingsmaatregelen genomen in meerjarenperspectief.

N.V. Westerscheldetunnel. Van het dividend uit 2013 van € 6,8 miljoen is in 2014 € 6,2 miljoen toegevoegd aan de reserve. In de Voorjaarsnota 2014 is besloten om € 0,6 miljoen in te zetten in de exploitatie.

900104 Saldo van de financieringsfunctie

Doelstelling: de financiering functie van de provincie zo goed mogelijk sturen, beheersen en controleren.

Vanaf 2012 moet de Provincie geld lenen. De omvang van de lening in verband met de financiering van de bouwkosten van de Sluiskiltunnel zal de komende jaren eerst oplopen en rentelasten geven. De rentelasten in verband met de Westerscheldetunnel en de Sluiskiltunnel worden in dit programma onttrokken aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel, zodat dit jaarlijks neutraal is voor de provinciale exploitatie. In de paragraaf financiering vindt u meer detailinformatie.

Is de doelstelling gerealiseerd?

Ja

Stand van zaken:

De renterisico's zijn in 2012 onder de toen geldende marktomstandigheden afgedekt met een renteswap. Binnen de mogelijkheden wordt tegen zo gunstig mogelijke condities voor de Provincie geleend. De lasten zijn hierdoor iets lager dan begroot.

900106 Onvoorzien inclusief stelposten

Doelstelling: zo min mogelijk hier ramen, tenzij het tijdelijk even niet anders kan. Onder deze post zijn standaard opgenomen:

- Een algemene begrotingspost voor onvoorzien van jaarlijks € 0,25 miljoen. Er wordt zo weinig mogelijk een beroep gedaan op de post onvoorzien. Onvoorziene tegenvallers worden bij de budgetbewaking in eerste instantie gedekt binnen bestaande budgetten. In de loop van het begrotingsjaar worden deze toegewezen aan een beleidsprogramma of worden aan de budgettaire ruimte (rekeningsaldo) onttrokken. Onvoorziene baten worden volgens de uitgangspunten financieel beleid toegerekend aan de algemene middelen, de zogenaamde 'budgettaire ruimte'.

- Het saldo van de stelpost voor initiatiefvoorstellen uit de Provinciale Staten tot en met 2015. Voor de laatste begrotingswijziging in het lopende kalenderjaar besluiten de staten op basis van initiatiefvoorstellen naar welke beleidsprogramma's deze middelen geraamd moeten worden of dat ze aan de budgettaire ruimte toegevoegd worden.
- De afschrijvingslasten op kostenplaatsen die gedekt worden uit een dekkingsreserve worden hier verantwoord.
- De rentetoevoeging aan de voorzieningen Provinciale Stoombootdiensten (PSD) en Non-activiteiten Regeling (NAR), omdat die gebaseerd zijn op een contante-waarde methode.
- De onttrekking aan de algemene reserve en de toevoeging aan de algemene reserve vanuit de salarisbesparing in verband met de NAR worden beide ook in dit programma verantwoord.

De stelposten gerelateerd aan salarissen en ondersteuning worden conform Besluit begroting en Verantwoording (BBV) bij de kostenplaatsen meegenomen en zijn doorbelast aan de beleidsprogramma's.

Is de doelstelling gerealiseerd?

Ja

Stand van zaken:

Bij het opstellen van de programmabegroting 2014 was voor onvoorziene uitgaven een post opgenomen van € 250.000. In 2014 is geen beroep gedaan op de post onvoorzien. Het budget is in 2014 ingezet voor het invullen van de taakstellende ombuigingen.

Op het Statenbudget resteert € 25.000. € 75.000 werd bestemd voor 'samenwerking Zeeuwse zorg'.

Wat heeft het gekost?

90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting oorspronkelijk	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
lasten	7.648	4.040	424	3.616
batens	-146.251	-137.851	-140.276	2.425
resultaat voor bestemming	-138.603	-133.811	-139.853	6.042
toevoeging reserve	20.612	28.450	28.450	0
onttrekking reserve	-16.373	-25.723	-25.723	0
resultaat na bestemming	-134.365	-131.083	-137.125	6.042

Paragrafen

Paragraaf Provinciale Heffingen

Gerealiseerde inkomsten

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Gerealiseerde inkomsten Provinciale heffingen		(bedragen x € 1.000)	
	2013 realisatie	2014 begroting	2014 realisatie
Opcenten motorrijtuigenbelasting	34.413	35.500	36.464
Leges	97	75	41
Grondwaterheffing	152	170	179
Totaal	34.662	35.745	36.684

In de programmabegroting 2014 is uitgegaan van een autonome stijging van de opcenten motorrijtuigenbelasting. De oorspronkelijke raming voor 2014 was € 35,5 miljoen en is in de loop van 2014 bijgesteld naar € 35,9 miljoen. In werkelijkheid zijn de inkomsten gestegen van € 34,4 miljoen in 2013 naar € 36,4 miljoen in 2014.

Autonome groei

Op grond van de meest recente informatie over de hoeveelheid voertuigen en de onderverdeling naar gewichtsklassen van het Ministerie van Financiën (situatie per 31 december 2014), blijkt dat de hoeveelheid personenauto's in Zeeland is toegenomen tot 195.622. Het aantal auto's waarover opcenten ontvangen wordt is gestegen van 163.344 naar 181.055. Ten opzichte van de situatie één jaar eerder is sprake van een stijging van het aantal auto's waarover opcenten ontvangen wordt van 11%. Deze stijging komt vrijwel geheel (15.950 stuks) voor rekening van auto's die in 2013 nog als energiezuinig werden gekenmerkt en vrijgesteld waren van heffing. In tegenstelling tot het aantal auto's is het gemiddelde gewicht gedurende het afgelopen jaar wel gedaald met 2% tot 1.154 kg.

Vanaf 1 januari 2014 betalen bezitters van personenauto's met een lage CO₂-uitstoot, na een vrijstelling van een aantal jaar weer motorrijtuigenbelasting. Alleen auto's met een CO₂-uitstoot van minder 51 g/km – dat zijn alleen plug-in hybrides en elektrische auto's – waren in 2014 nog vrijgesteld van motorrijtuigenbelasting. Per 31 december 2014 zijn er in de Provincie Zeeland 490 auto's als CO₂-zuinig geregistreerd. Dit is een daling van 97% ten opzichte van vorig jaar.

Nominale groei

In 2014 heeft geen nominale groei plaats gevonden. In 2014 zijn de opcenten niet verhoogd.

Leges

De werkelijke opbrengsten voor leges in 2014 zijn lager dan geraamd. Met name de opbrengst van omgevingsvergunningen is lager dan geraamd.

Grondwaterheffing

De opbrengst van de grondwaterheffing bestaat jaarlijks voor een groot deel (ongeveer € 120.000) uit inkomsten van belastingplichtigen waarbij de onttrekking van het grondwater een 'permanent' karakter heeft. Deze opbrengst blijft dus jaarlijks nagenoeg gelijk. Daarnaast is er jaarlijks een extra opbrengst van de grondwaterheffing uit inkomsten van belastingplichtigen waarbij de onttrekking van het grondwater een 'incidenteel' karakter heeft en bedraagt ongeveer € 50.000. In het jaar 2014 bedraagt de totale opbrengst uit grondwaterheffing € 179.000. Dit is € 9.000 hoger dan geraamd.

Beleid ten aanzien van lokale heffingen

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het Rijk stelt jaarlijks het maximale niveau van de opcenten vast. Het belastingtarief is voor 2014 wettelijk gemaximeerd op 109,1. De Provincie dient zelf te bepalen in hoeverre zij de vrije capaciteit (verschil wettelijk maximum en provinciaal niveau opcenten) wil benutten. Het tarief voor de opcenten is gedurende 2014 niet verhoogd. Dit betekent dat het tarief voor de opcenten van 78,3 is gehandhaafd. Op de ranglijst van provincies, neemt de Provincie Zeeland momenteel een zevende plaats in (eerste positie heeft hoogste tarief voor de opcenten).

Ontwikkeling opcenten Motorrijtuigenbelasting				
	2011	2012	2013	2014
Provincie Zeeland	69,3	78,3	78,3	78,3
landelijk gemiddelde	79,1	79,9	80,6	80,6
Provincie Zeeland als % van landelijk gemiddelde	87,6	99,0	97,1	96,3
wettelijk maximum	119,4	105,0	107,3	109,1
Provincie Zeeland als % van het wettelijk maximum	58,0	75,3	73,0	71,8

Leges

Met leges worden in beginsel vergoedingen bedoeld voor kosten die de overheid maakt ten behoeve van de dienstverlening aan individuele burgers en bedrijven. De Provincie heft voor diverse diensten leges. In de Legesverordening Zeeland zijn de belastbare feiten opgenomen, alsmede een tarieventabel. Elke vier jaar wordt de legesverordening geactualiseerd. In 2014 zijn de verordening en de tarieventabel geactualiseerd. Daarbij zijn de tarieven aangepast aan de loon- en prijsstijgingen. De grootste wijziging betreft de verhoging van het tarief voor leges met betrekking tot ontgrondingen in verband met kostendekking. De nieuwe tarieven gaan in per 1 januari 2015.

Grondwaterheffing

Onder de naam 'grondwaterheffing' wordt een directe provinciale belasting geheven wegens het onttrekken van grondwater ter bestrijding van de ten laste van de Provincie komende kosten. In de Grondwaterheffingsverordening Provincie Zeeland 2010 zijn de belastbare feiten opgenomen, alsmede een tarieventabel.

De grondwaterheffingsverordening wordt iedere 4 jaar geactualiseerd. In 2014 is de grondwaterheffingsverordening aangepast aan de loon- en prijsstijging. Het nieuwe tarief gaat in per 1 januari 2015. Het tarief over 2014 bedroeg € 0,0292 per kubieke meter onttrokken grondwater.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De Provincie loopt bij het uitvoeren van haar taken risico's. Een risico zien we als een onzekere gebeurtenis met een negatieve invloed op het bereiken van de provinciale doelstellingen. De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing laat zien of de Provincie in voldoende mate weerbaar is. Hiervoor gebruiken we het begrip weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is het vermogen van de Provincie om financiële tegenvallers op te vangen. Om het weerstandsvermogen te bepalen zijn twee elementen van belang. Ten eerste de financiële risico's die de Provincie loopt (het risicoprofiel) en ten tweede de financiële middelen om die risico's op te vangen (de weerstands-capaciteit).

Risicoprofiel: benodigde weerstandscapaciteit

Ten behoeve van het risicoprofiel van de Provincie is afgelopen jaar tweemaal een risico-inventarisatie gehouden onder budgethouders. De eerste keer in juni in het kader van de begroting 2015; de tweede keer in december in het kader van deze jaarrekening.

Daartoe zijn de bestaande 11 risicokaarten door de betreffende deskundigen geactualiseerd, te weten:

- Schade bij uitvoering werken
- Terugbetalen EU-gelden
- Controle op Leader +
- Controle op POP-2
- Uitvoering jeugdzorg
- Grondexploitatie Perkpolder
- Aanbestedingswet
- Ganzenakkoord
- Onderhoudskosten natte infrastructuur
- Sanering Thermphos
- Delta dividend

Deze 11 risico's leidden in de jaarrekening 2013 tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 24 mln. en een weerstandsratio van 2,7.

Van deze lijst konden in de loop van 2014 4 risico's worden afgevoerd, omdat die zich in de praktijk niet meer voordoen, te weten: Controle Leader + en Uitvoering jeugdzorg (beiden beëindigd) en Schade bij uitvoering werken en Aanbestedingswet (beiden niet meer als significant ingeschat).

De risico-inventarisatie heeft ook nieuwe risico's opgeleverd, zonder dat daar nu al de kans en omvang van te berekenen zijn en er ook (nog) geen risicokaarten van gemaakt kunnen worden. Risico's die genoemd zijn: Publiciteit, Participatiewet, Toezicht gemeenten, Onteigening, Bijdrage uit IPO, Rente-ontwikkeling, Informatieveiligheid, Bedrijfscontinuïteit, WOB-verzoeken en Decentralisatie RUD. Deze risico's worden nauwlettend gevolgd en als die meer concreet worden in risicokaarten omgezet. Overname DLG heeft niet geleid tot een concrete risicokaart.

De risico-inventarisaties hebben in het afgelopen jaar 11 nieuwe risicokaarten opgeleverd:

- Grondprijs Waterdunen
- Onvoldoende compensatie vervoerders
- Aanbesteding bus concessie
- Exploitatie Fast Ferry
- Frictiekosten Klaverblad
- Implementatie Zaak-systeem
- Wijziging licentiestructuur
- BTW Sanering Thermphos
- Erfpachtcanon Marinierskazerne
- Getijdenduiker Waterdunen
- N62

Risico's worden gekwantificeerd op basis van de impact en de kans van het risico. Per risico wordt allereerst de kans van optreden bepaald. Het gaat om de kans dat het risico zich manifesteert. Vervolgens wordt de impact bepaald indien het risico zich voor zou doen. Hierbij worden de volgende scenario's vastgesteld:

- Best case: Dit is de verwachte impact in euro's van het risico in het meest gunstige geval.
- Worst case: Dit is de verwachte impact in euro's van het risico in het meest slechte geval.
- Most likely: Dit is de meest waarschijnlijke impact in euro's van het risico als het zich voordoet

Het maken van een inschatting per risico van kans en impact geschiedt door deskundigen. In eerste instantie worden deze inhoudelijk specialisten binnen de organisatie gezocht. Het kan echter voorkomen dat een externe deskundige input moet leveren om inzicht te krijgen in specifieke risico's.

Bij de beoordeling van de risicokaarten zijn in de loop van het jaar 6 risico's 'afgefallen', omdat die feitelijk in verband met de budgettaire verwerking geen risico's (meer) zijn, namelijk:

- Exploitatie Fast Ferry: is in begroting 2015 verwerkt;
- Aanbesteding bus concessie: is in begroting 2015 verwerkt;
- Implementatie Zaaksysteem: is in 2014 in één keer afgeschreven;
- Onderhoud natte infrastructuur: eenmalig extra onderhoud is in investeringsbegroting opgenomen;
- Sanering Thermphos: is onder andere een voorziening voor getroffen;
- Delta dividend: is als taakstelling opgenomen.

Toelichting: Sanering Thermphos

In de jaarrekening 2013 was reeds gemeld dat er afspraken zijn gemaakt met onder andere curatoren over de afwikkeling van het faillissement van Thermphos en de sanering van de vervuilde grond.

Uitspraak Rechtbank

Curatoren hadden een positieve uitspraak van de Rechtbank nodig over de legitimiteit van de goedkeuring van deze afspraken door de Rechter-Commissaris. Inmiddels is deze uitspraak er en de rechtbank heeft op inhoudelijke gronden geoordeeld dat de overeenkomst niet onredelijk is.

Onvoorwaardelijke overeenkomst

Deze ontwikkeling maakte het mogelijk een *onvoorwaardelijke* overeenkomst aan te gaan. De overeenkomst:

- regelt dat er €35 mln. voor de sanering beschikbaar komt, dat curatoren opdracht gaan geven aan de aannemer en dat er door ZSP een SPV opgericht gaat worden die de aannemingsovereenkomst, de erfpacht en verplichtingen van curatoren overneemt.
- regelt dat curatoren alle beheerskosten voor hun rekening tot 15 oktober, de overdrachtsdatum. Dat betekent dat alle kosten van de vertraging van de afgelopen maanden voor rekening van de boedel komen.
- regelt dat curatoren een aantal cruciale vergunningen per onmiddellijk gaan aanvragen. Dat zorgt ervoor dat er een versnelling in de uitvoering gerealiseerd wordt.
- regelt dat de Provincie onverkort doorgaat met handhaven tot het moment van daadwerkelijke overdracht. Dat is onder meer van belang voor de situatie waarin er onverhoopt toch geen overeenstemming wordt bereikt. Overigens is dit alweer minder relevant nu de voorwaardelijkheid van tafel is.

Provinciale Staten

Op 16 juni hebben Provinciale Staten besloten geen bedenkingen te hebben tegen de overeenkomsten zoals die toen voorlagen. Tevens hebben ze geen bedenkingen geuit tegen de oprichting van een afzonderlijke sanerings-BV door ZSP en hebben ze middelen beschikbaar gesteld om de overeenkomsten uit te kunnen voeren.

Oprichten SPV

Zoals vastgelegd in de overeenkomst tussen Provincie en ZSP heeft ZSP de sanerings-BV opgericht. ZSP is enige aandeelhouder. De Provincie draagt voor de looptijd van de eerste aanbesteding van €35 mln. het grootste deel van de operationele kosten van de SPV.

Aanbesteding

Al half juni was er met de aannemer overeenstemming bereikt over een aannemingsovereenkomst voor maximaal € 35 mln. De aannemer heeft deze aanbieding gestand gedaan tot die uiteindelijk getekend is.

Overdracht erfpacht

In de overeenkomst met curatoren is geregeld dat ook het erfpacht overgaat van curatoren naar de SPV. Daarom heeft de Provincie de akte van levering mede ondertekend.

Toelichting: Onderhoudskosten natte infrastructuur (= Zeelandbrug)

Het risico is ondervangen door binnen de investeringsbegroting rekening te houden met eenmalig extra onderhoud van € 800.000,-. Hiermee kan de vervanging worden uitgesteld tot na de geplande 2022. Wel zal de monitoring geïntensiveerd moeten worden (€ 200.000,-) en zal er worden voorgesorteerd op vervanging in 2022, ook al lijkt dat (nog) niet noodzakelijk.

Daarnaast zijn er 2 risico's, Onvoldoende compensatie vervoerders en BTW sanering Thermphos van de baan, omdat die zich al niet meer voordoen als gevolg van respectievelijk een gerechtelijke uitspraak en een zogenaamde ruling met de Belastingdienst.

De uitkomst van de resterende risico's (10) qua kans (%) en omvang (€) is dan als volgt:

Risicomatrix

naam	kans	best case	most likely	worst case
Terugbetalen van Europese gelden	9%	0	2.209.000	12.282.000
Grondprijs Waterdunen	15%	0	2.700.000	2.700.000
Ganzenakkoord	33%	0	200.000	500.000
Frictiekosten Klaverblad	50%		112.500	225.000
Grondexploitatie Perkpolder	15%	0	0	1.950.000
Controle op POP-2	9%	0	2.380.000	13.955.000
Wijziging licentiestructuur	30%	0	0	500.000
Erfpachtcanon Marinierskazerne	5%	0	0	2.000.000
Getijdeduiker Waterdunen	50%	0	1.800.000	3.000.000
N62	n.t.b.	pm	pm	pm
Totaal				37.112.000

Tabel 1

Hoewel de kans hierop klein is, zijn er scenario's mogelijk dat meerdere risico's zich binnen korte tijd of zelfs gelijktijdig manifesteren. Om de financiële gevolgen hiervan op te kunnen vangen, heeft de provincie een toereikende financiële buffer nodig (de weerstandscapaciteit). Door middel van een Monte-Carlosimulatie wordt de benodigde weerstandscapaciteit bepaald.

Uit de risico-simulatie blijkt dat van het totaal aan risico's de risico's verbonden aan het project Waterdunen de grootste vormen:

Toelichting: Waterdunen

Grondprijs (11,3%)

De rechtbank in Middelburg heeft op 28 januari 2015 vonnis gewezen inzake de onteigening van een klein perceel (1,7 ha) t.b.v. Waterdunen. Voor dit perceel moet € 1,94/m² meer worden betaald dan het minnelijke aanbod van € 8,06/m², dat de provincie aan de overige grondeigenaren heeft gedaan. In verband met een nabetalingsclausule bij de minnelijke verwerving (betreft ca. 140 ha) is nu sprake van een risico op nabetaling.

Getijdenduiker (33,9%)

Vanuit het waterschap is aangegeven, dat er aanvullend op de in het bestek voor de getijdenduiker opgenomen bodem beschermende maatregelen in een veel groter gebied maatregelen nodig zijn, om erosie in het 'Killetje' als gevolg van de uitstroom van de getijdenduiker te voorkomen. De exacte omvang van de benodigde maatregelen en de kosten daarvan zijn nog niet bekend. Vooralsnog wordt uitgegaan van een bedrag van ruim 3 M€, waarvan een klein gedeelte naar verwachting onder de kustversterking ter plekke (gefinancierd vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma van het rijk) gebracht zou kunnen worden. De overige kosten legt het waterschap bij de provincie, als initiatiefnemer van de getijdenduiker. Provincie is van mening, dat het waterschap als bouwer van de getijdenduiker en vanuit hun wettelijke zorgplicht voor de waterkering (mede)verantwoordelijk is voor de extra benodigde maatregelen. Overleg tussen provincie en waterschap hierover is gaande.

Van één significant risico zijn de risico's wel in beeld, maar kunnen er, mede gelet op recente ontwikkelingen, nog geen exacte berekeningen worden gemaakt:

Toelichting: N62

Momenteel wordt het risicodossier op orde gebracht en zijn beheersmaatregelen in de maak om e.e.a. weer onder controle te krijgen. Belangrijke financiële risico's zijn:

- het niet halen van de planning
- onvolkomenheden in het aanbestede bestek
- meerwerk tgv afwijkingen op de in het bestek aangegeven hoeveelheden

Op basis van de ingevoerde risico's wordt een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag € 37.112.000,- ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening gaat de risico-simulatie uit van een bepaald zekerheidspercentage. De hoogte van dit percentage bepaalt hoeveel risico je als organisatie wilt lopen en je als reserve wilt aanhouden.

Toelichting: Garantstellingen

De Provincie heeft een aantal garantstellingen afgegeven voor verbonden partijen. Hierin schuilt een risico, aangezien de financiële realiteit van een organisatie ertoe kan leiden dat schuldeisers een aanspraak gaan doen op de betreffende garantstelling. Het grootste deel van de garantstelling is beschikbaar gesteld aan Zeeland Seaports. Aangezien de Provincie beschikt over aanzienlijke stille reserves die zij in geval van zware financiële tegenslag kan aanspreken, zijn wij van mening dat dit risico beheerst is. Daarnaast is het beleid van de Provincie gericht op het afbouwen van de garantstellingen in omvang en aantal.

Benodigde weerstandscapaciteit

(bedragen x € 1 miljoen)

benodigde weerstandscapaciteit	
zekerheidspercentage	benodigde weerstandscapaciteit
95%	8,5
99%	12,6

tabel 2

Uit tabel 2 volgt dat met 99% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 12,6 miljoen (= benodigde weerstandscapaciteit).

De Provincie Zeeland houdt vooralsnog 99% aan als zekerheidspercentage. Er zijn overheden, die 95% aanhouden.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de Provincie Zeeland bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit

(bedragen x 1 miljoen)

beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	startcapaciteit
algemene reserve	46,0
Bestemmingsreserve	0,3
vrije belastingcapaciteit	14,9
Motorrijtuigenbelasting	
ruimte meerjarenbegroting	0
stille reserves	p.m.
totale weerstandscapaciteit	61,2

tabel 3

Toelichting: Stille reserves (p.m.)

Van stille reserves is sprake bij activa die voor een lager bedrag op de balans zijn verantwoord dan zij naar verwachting bij verkoop zullen opbrengen. De stille reserves van de Provincie bestaan uit aandelen Delta en wat onroerend goed. Het verzilveren van stille reserves is ook een mogelijkheid om financiële schade te dekken.

Ratio weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit welke uit de risicosimulatie voortvloeit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 61,2 \text{ mln.}}{€ 12,6 \text{ mln.}} = 4,85$$

Weerstandsnorm

Deze normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een algemeen aanvaarde waardering van het berekende ratio.

Weerstandsnorm		
waarderingscijfer	ratio	Betekenis
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

tabel 4

De ratio weerstandsvermogen van de Provincie Zeeland valt daarmee nog steeds in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. De stijging ten opzichte van vorig jaar is het gevolg van twee grote beheersmaatregelen, namelijk het treffen van een voorziening voor de sanering Thermphos en een taakstelling voor het Delta dividend. Hierdoor is de benodigde weerstandscapaciteit met bijna de helft afgenomen. Er is ook

nog één significant risico niet meegenomen in deze berekening. De feitelijke weerstandsratio ligt dus lager! Mede gelet op de verwachte daling van de algemene reserve in de komende jaren zal die verder onder druk komen te staan. Met name in 2015 zal de Algemene reserve fors dalen.

Ontwikkeling weerstandsvermogen

Ter toelichting volgt onderstaand de ontwikkeling van het weerstandsvermogen over de jaren 2010 – 2014 uit de jaarrekening 2014 en de tabel over de ontwikkeling van de algemene reserve 2015 – 2018 uit de hoofdlijnen van de begroting 2015.

(bedragen x € 1 miljoen)					
Weerstandsvermogen	2010	2011	2012	2013	2014
beschikbare weerstandscapaciteit	107	115	68	64	61
benodigde weerstandscapaciteit	14	7	11	24	13
Dekkingsgraad	7,6	16,4	6,2	2,7	4,7

tabel 5

(bron: Jaarrekening 2014)

bedragen in € miljoen					
Algemene reserve	2014	2015	2016	2017	2018
Beginstand	50,3	40,1	30,9	26,9	26,1
Onttrekkingen	-33,9	-22,5	-7,8	-7,8	-3,4
Toevoegingen	23,7	13,3	3,9	6,9	0,5
Eindstand algemene reserve	40,1	30,9	26,9	26,1	23,1

tabel 6

(bron: Begroting 2015)

Bij een gelijkblijvend risicoprofiel zal de ratio weerstandsvermogen in 2015 op ongeveer 3,0 uitkomen en daarna geleidelijk dalen naar ongeveer 2,5 in 2018. Feitelijk ligt die ratio daar nog onder!

De commissie voor het Besluit begroting en verantwoording (commissie BBV) geeft aan dat overheden dienen te streven naar een dekkingsgraad van minimaal 1 – 1,5.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

In de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' gaan we in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende consequenties voor het beheer en onderhoud van onze grote kapitaalgoederen.

Het beleidskader moet inzicht geven in de huidige onderhoudssituatie van het object, het gewenste onderhoudsniveau en de daarmee gemoeide jaarlijkse kosten in meerjarenperspectief.

Dat leggen we vast in onderhoudsplannen, nota's, managementsystemen en andere documenten en deze stukken actualiseren we frequent.

In artikel 12 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de volgende kapitaalgoederen voorgeschreven die ten minste opgenomen dienen te worden in de paragraaf kapitaalgoederen:

- Wegen
- Riolering
- Water
- Groen
- Gebouwen

Omdat bij de Provincie riolering niet van toepassing is, wordt hierover niet gerapporteerd. Het onderdeel water is uitgebreid met bruggen, sluizen en schepen, omdat die onder ons beheer vallen. Tot slot zijn de onderdelen ICT en wandtapijten en overig kunstbezit toegevoegd, die voor de Provincie grote kapitaalgoederen vormen.

Wegen & Water (infrastructuur)

Het beleidskader

Op grond van de begroting 2015 heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken een aantal onderdelen benoemd waarop verbetering mogelijk is. Aangegeven is dat in het voorjaar van 2015 een voorstel voor de opzet van deze paragraaf gedeeld wordt. Deze opzet zal in de jaarrekening van 2016 toegepast worden, waar deze voor onze onderdelen van toepassing is.

Landelijke wet- en regelgeving en het provinciale verkeer- en vervoerbeleid met bijbehorende deelplannen vormen het beleidskader voor de bij ons in beheer zijnde infrastructuur. Ook kaders afkomstig van andere beleidsvelden hebben invloed op het gebruik en onderhoud van de infrastructuur. Het Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan is een kaderstellende beleidsnota, maar ook bijvoorbeeld ecologisch bermbeheer en gebruik milieuvriendelijke bouwstoffen hebben invloed op het onderhoud van wegen en vaarwegen. Daarnaast zijn er ook specifieke beleidsnota's voor de instandhouding van de infrastructuur opgesteld. De stand van zaken lichten we hieronder toe.

Beleidsplan wegen en vaarwegen

Het kwaliteitsbeleid voor de (vaar)wegen onderscheidt de thema's bereikbaarheid, veiligheid, comfort, leefbaarheid, aanzien en milieu. Voor elk beleidsthema is een kwaliteitsniveau vastgesteld door Provinciale Staten. In 2004 hebben Provinciale Staten de hoofdlijn van het gekozen kwaliteitsniveau 'goed is goed genoeg' vastgesteld. Voor de droge infrastructuur is het landelijk gemiddeld gangbare niveau (R) de norm, met positieve afwijkingen voor de gladheidbestrijding en groenvoorzieningen en bij de natte infrastructuur positieve afwijkingen voor veiligheid en bereikbaarheid. Dit kwaliteitsniveau staat onder grote druk als gevolg van de bezuinigingstaakstelling. In 2014 is gestart met een onderzoek naar de vervanging van het huidige beheersysteem. Eén van de eisen aan het nieuwe systeem is dat het een integrale planning van onderhoudsmaatregelen mogelijk moet maken.

Op basis van het besluit van Provinciale Staten van 12 maart 2010 zijn de bezuinigingen uitgewerkt in het *Integrale Beheerplan Provinciale Infrastructuur*. Met de bezuinigingen op het onderhoud zijn ook de normen

bijgesteld voor het *Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur*. In de periode 2010-2012 zijn bezuinigingen doorgevoerd op het onderhoud van de provinciale infrastructuur (structureel € 1.248.000). Ten opzichte van de Cebeon taakstelling is een bedrag van € 388.00 nog niet structureel ingevuld. Uit onderzoek door een externe partij (Royal Haskoning DHV) is gebleken dat de budgetten geen ruimte bieden voor verdere bezuinigingen, zonder onder het vastgestelde kwaliteitsniveau te zakken. Op basis hiervan is besloten om de bezuiniging van € 388.000 vanaf 2014 terug te draaien.

In 2014 is gestart met het schrijven van een ambitiedocument voor het werkveld Uitvoering. Dit document moet de basis vormen voor nieuw uit te werken beleidsplannen en uitvoeringsstrategieën op het gebied van planvorming, realisatie, beheer en onderhoud van zowel natte als droge infrastructuur. De grondbeginselen van Asset Management worden hierbij nadrukkelijk meegenomen.

Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Investerings in infrastructuur zijn veelal investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. De infrastructurele projecten komen direct ten laste van de exploitatie, waardoor ze geen beslag leggen op middelen in de meerjarenraming. De bedragen aan investeringen zijn in detail opgenomen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland. Dit programma stelt het college jaarlijks vast; daarna wordt het ter informatie aan Provinciale Staten aangeboden.

Totaal onderhoud wegen		(bedragen x € 1.000)				
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Structureel onderhoud	4.239	4.177	4.183	4.210	4.076	4.078
Incidenteel onderhoud	700	700	700	600	0	0
Totaal	4.939	4.877	4.883	4.810	4.076	4.078

Voor onderhoud zijn in de begroting voor de sector infrastructuur de volgende bedragen opgenomen: onderhoud wegen structureel € 4,1 tot € 4,2 miljoen.

Totaal onderhoud vaarwegen		(bedragen x € 1.000)				
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Structureel onderhoud	1.047	1.044	989	1.021	966	1.017
Incidenteel onderhoud	1.065	3.171	214	1.468	502	1.219
Totaal	2.112	4.215	1.203	2.489	1.468	2.236

Betreft structureel onderhoud aan het Kanaal door Walcheren en de Zeelandbrug. Incidenteel onderhoud wordt volgens de meerjarenplanning uitgevoerd.

Bedrijfsgebouwen infrastructuur

De bedrijfsgebouwen infrastructuur zijn de wegsteunpunten en de bedieningsgebouwen van het Kanaal door Walcheren en Zeelandbrug. Het onderhoud aan de gebouwen wordt verricht op basis van inspectie door eigen technisch personeel. Het reguliere beheer en onderhoud aan deze gebouwen maakt onderdeel uit van het Beheerplan (onderdeel bedrijfsvoeringskosten).

In mei 2012 is het uitvoeringsprogramma *Beleidsvisie steunpunten tot 2016* door het college van Gedeputeerde Staten vastgesteld. In deze collegeperiode wordt het aantal steunpunten teruggebracht van 18 naar 13 om tot een optimale regionale verdeling te komen. Door ook incidentele aanpassingen op de bestaande steunpunten door te voeren wordt als totaaleffect een uniform en efficiënt steunpuntenbestand verkregen, van waaruit het beheer van de provinciale infrastructuur toekomstbestendig uitgevoerd kan worden. Dit

vergemakkelijkt een eenduidig beheer en is een voorwaarde om bijvoorbeeld diensten en onderhoudswerkzaamheden aan de steunpunten gebundeld aan te besteden. De effecten van dit plan worden weer geïntegreerd in het *Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur*.

Het laatste actiepoint uit de beleidsvisie is het verbeteren van de situatie in Midden-Zeeland. Door het afstoten van een aantal steunpunten is er ruimte ontstaan om de logistieke problemen rond het steunpunt in Goes op te lossen. Ons college is voornemens het provinciaal steunpunt in 's-Heer Arendskerke uit te breiden, waardoor we het steunpunt in Goes kunnen afstoten. Inmiddels is de gemeente Goes akkoord met onze plannen en de voorgestelde landschappelijke inpassing. De start van de werkzaamheden hangt af van de planning van het project 'Verdubbeling Sloeweg'. De planologische voorbereiding is in 2014 afgerond. In de eerste helft van 2015 wordt gestart met de voorbereidingen voor de aanbesteding. De start van de bouw is voorzien in 2016. Vanuit het samenwerkingsverband gladheidsbestrijding zijn de locaties ook afgestemd op die van de partners binnen Zeeland. Ook mogelijkheden om in de toekomst nauwer samen te werken met Rijkswaterstaat en waterschap Scheldestromen worden onderzocht en passen binnen deze toekomstbestendigheid.

Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal onderhoud bedrijfsgebouwen infrastructuur (bedragen x € 1.000)						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Structureel onderhoud	156	270	212	200	201	201
Incidenteel onderhoud	320	132	2.033	31	31	31
Totaal	476	402	2.245	231	232	232

Naast de incidentele aanpassingen van de steunpunten en de investering in steunpunt 's Heer Arendskerke (2 miljoen) is vanaf 2014 voor incidenteel onderhoud € 31.000 jaarlijks beschikbaar volgens het meerjarig *Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur*.

SWATH-schepen, aanlandingsvoorzieningen en terminals fietsvoetveer

In 2004 zijn de twee SWATH-schepen, de aanlandingsvoorzieningen en de terminals voor het fietsvoetveer in gebruik genomen.

De Provincie Zeeland is eigenaar van deze SWATH-schepen en verhuurt ze aan de exploitant van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens. De uitvoering en de kosten van het door de Provincie vastgestelde onderhoudsplan van de schepen komen voor rekening van de exploitant. Provinciale Staten hebben in juni 2008 besloten maatregelen te nemen om de bedrijfszekerheid van de schepen te verhogen. Dit betrof onder andere maatregelen op gebied van preventief onderhoud (refitprogramma, onderdelen-voorraad en onderhoudskader) en doorvoeren van verbeteringen en modificaties. Uit de evaluatie in 2010 is gebleken dat de bedrijfszekerheid is verhoogd.

De aanlandingsvoorziening, gebouwen en terreinen zijn ook eigendom van de Provincie. De exploitant huurt deze. Het onderhoud van deze voorzieningen gebeurt door en voor rekening van de Provincie volgens een instandhoudingsplanning.

In 2014 nam de exploitatie van het fietsvoetveer een verrassende wending. Uit de aanbesteding begin 2014 volgde géén nieuwe exploitant. Uit een onderzoek naar de mogelijkheden die hierna resten, bleek dat het oprichten van een dochteronderneming die de exploitatie voor haar rekening zou nemen, het meest kansrijk was. Resultaat hiervan is dat in 2014 de Westerschelde Ferry B.V. opgericht is, die op 01-01-2015 de exploitatie van het fietsvoetveer overgenomen heeft. De bedoeling is dat de Westerschelde Ferry B.V. de exploitatie voor een periode van 4 jaar voor haar rekening neemt. De Westerschelde Ferry B.V. voert de exploitatie uit binnen de gestelde budgetten.

Door deze ontwikkelingen is het opstellen van de toekomstvisie voor de veerverbinding verschoven naar 2015. In deze visie zal ook worden ingegaan op de beide schepen, de aanlandingsvoorzieningen en de gebouwen, inclusief de inrichting daarvan.

Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal onderhoud Fast Ferry (bedragen x € 1.000)						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
S; gebouwen en terreinen	78	73	73	67	68	68
S; schepen/configuratie/prov.refit	178	195	196	186	183	183
S; aanlandingsinrichting	93	70	70	70	70	70
I; update motoren	0	0	0	0	0	0
I; terminal gates	0	0	0	0	0	0
I; schepen casco	0	0	0	0	0	0
Totaal	349	338	339	323	321	321
S = structureel; I = incidenteel						

Overige Vaartuigen

Voor het onderhoud van de Zeelandbrug en het Kanaal door Walcheren heeft de Provincie drie vaartuigen (Roggenplaat, Koolmees en Buizer) in eigendom.

Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal overig vaartuigen (bedragen x € 1.000)						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Structureel onderhoud	86	58	59	59	59	59
Incidenteel onderhoud	85	0	0	0	0	0
Totaal	171	58	59	59	59	59

Voor het planmatig onderhoud is structureel € 59.000 in de begroting opgenomen.

Groen

Het beleidskader

Het 'beheerplan groen' maakt onderdeel uit van het *Integrale Beheerplan Provinciale Infrastructuur*. Het plan beschrijft hoe we vanuit een maatschappelijk verantwoorde benadering het beste met de provinciale beplantingen kunnen omgaan en waarom. De bomen die deel uitmaken van de huidige provinciale wegbeplanting zijn opgenomen in een Boombeheersysteem (BBS). In het BBS staat alle informatie (mutaties en resultaten jaarinspecties) die van belang is voor een effectieve zorgplicht en voor een systematische aanpak van het boomonderhoud. Het BBS verschaft dus inzicht in de behoefte aan periodiek boomonderhoud en de noodzaak om andere beheersmaatregelen aan de boombeplanting uit te voeren. Vanuit de invalshoek natuur en landschap is een groenstructuurvisie voor de provinciale beplantingen opgesteld. Duurzame veilige inrichting van de wegen stelt eveneens voorwaarden en eisen voor wat betreft de aanvaardbaarheid en plaats van bomen en struiken in wegbermen.

Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal onderhoud groen							(bedragen x € 1.000)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Structureel onderhoud	414	353	354	339	336	337	
Incidenteel onderhoud	0	0	0	0	0	0	
Totaal	414	353	354	339	336	337	

Gebouwen

Als gevolg van de reorganisatie is besloten om de nieuwe organisatie per 1 januari 2013 te concentreren binnen het Abdijcomplex. Hierdoor is de locatie Het Groene Woud niet meer nodig voor de huisvesting van medewerkers. Deze locatie zal worden afgestoten.

Het pand Achter de Houttuinen te Middelburg, waarin voorheen SCOOP was gehuisvest, zal eveneens zo spoedig mogelijk worden afgestoten. Dit geldt ook voor het pand De Burg te Middelburg, waar tot voor kort de kantoorfuncties van de SCEZ waren gehuisvest.

Met betrekking tot de voorgenoemde panden voeren wij een actief beleid met als doel om deze zo spoedig mogelijk af te stoten. Momenteel lopen voor alle genoemde panden onderhandelingen.

Als gevolg van de overdracht van de RUD-taken, waarvan de werkorganisatie met ingang van 1 januari 2014 is gehuisvest in Terneuzen, is huisvesting vrij gekomen binnen het Abdijcomplex. Deze is voorlopig nodig als tijdelijke huisvesting in verband met toekomstige gebouwrenovaties.

Het beleidskader

Zodra er (deel)besluitvorming is met betrekking tot huisvesting worden de effecten hiervan meerjarig geraamd in de begroting.

Het doel is om de huisvesting ondersteunend te laten zijn aan 'Flexibel Werken' (voorheen Het Nieuwe Werken). Het gaat praktisch om de inrichting van de kantoorruimtes en de IT-voorzieningen. De keuze is gemaakt om iedereen per 1 januari 2013 te huisvesten in het Abdijcomplex zonder dat werd voldaan aan de inrichtingsprincipes van 'Flexibel Werken'. De komende tijd zullen plannen worden gemaakt om de ruimtes gefaseerd aan te passen. Het Abdijcomplex heeft momenteel genoeg 'wisselruimtes' om deze fasering mogelijk te maken.

De uitgangspunten voor het onderhoud aan de provinciale gebouwen liggen vast in het onderhoudsbeleidsplan 2014-2023 (planning Beheers- en onderhoudssysteem (BOS)). Voor deze begroting is dit beheersplan de basis. Op basis van bovenstaande besluitvormingsproces wordt het beheersplan meerjarig geactualiseerd en geraamd.

In het beheersplan zijn alle gebouwen en installaties geïnventariseerd, geïnspecteerd en meerjarig opgenomen. In 2011 is er een second opinion uitgevoerd naar de uitgangspunten van het bouwkundig deel. Het installatietechnisch deel is al eerder door een derde geïnspecteerd. Renovaties van gebouwen zijn opgenomen in dit beheers- en onderhoudsplan. Uitgangspunt hierbij is om alle periodieke werkzaamheden in/aan de gebouwen zoveel mogelijk te combineren.

Hieronder wordt per type onderhoud en gebouwencomplex van het jaarlijks te actualiseren meerjarig onderhoudsplan beschreven.

Binnenonderhoud

Hiervoor is een meerjarige planning (BOS) opgesteld door de eigen technische dienst gebaseerd op de te verwachten levensduur van voorzieningen en apparatuur. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd en in de meerjarenbegroting meegenomen. Uit de uitgevoerde actualisatie van de meerjarenplanning is gebleken dat er voldoende middelen aanwezig zijn om de buitenzijde en installaties in stand te houden. De financiële middelen om de binnenzijde van de gebouwen 'up-to-date' te houden en aan te laten sluiten op de principes van

'Flexibel Werken' ontbreken. Bij de verkoop van panden de komende jaren zal worden voorgesteld om de opbrengsten hiervan geheel of gedeeltelijk hiervoor te bestemmen.

Buitenonderhoud

Basis voor het beleidskader voor het regulier onderhoud aan de buitenkant (leien daken, schilderwerk, goten, metselwerk) zijn de tweejaarlijkse inspectierapporten van de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ). In deze inspectierapporten vindt een kwalificatie plaats van de onderhoudstoestand van voornoemde gebouwen verdeeld in: 'goed, redelijk, matig en slecht'.

Het provinciaal beleid is erop gericht de onderdelen die de kwalificatie 'slecht' en 'matig' hebben op te nemen in de BOS-planning voor de daaropvolgende jaren.

Abdijcomplex inclusief Sint Jorisdoelen, gebouw De Burg en Gistpoortgebouw

Het Abdijcomplex valt binnen het beschermd stadsgezicht van de gemeente Middelburg en is aangewezen als beschermd monument. Voor onderhoud aan beschermde monumenten bestaat afzonderlijke wet- en regelgeving. Voor verbouwplannen vindt toetsing plaats bij de monumenten-/welstandcommissie van de gemeente Middelburg evenals door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), de vroegere Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

Renovatie, nieuwbouw en aankopen/afstoten

De Provincie onderhoudt de gebouwen overeenkomstig het meerjarig onderhoudsplan. Grootschalige interne renovaties zijn voorzien als gevolg van de implementatie van 'Flexibel Werken'.

Zoals hierboven al is aangegeven, hebben we besloten de gebouwen die niet meer nodig zijn af te stoten (Het Groene Woud, Achter de Houttuinen, De Burg (allen te Middelburg)).

Veiligheidsaspecten

Sinds 1 januari 2008 is de wet- en regelgeving op het gebied van gebruiksvergunningen aangepast, waardoor er geen gebruikersvergunning meer nodig is. Wel is men melding plichtig. Voor alle provinciale gebouwen is een gebruiksvergunning aanwezig, deze is automatisch overgegaan in een gebruikersmelding. Volgens de huidige regelgeving blijft de veiligheid in de gebouwen een taak van de werkgever. Jaarlijks worden controles uitgevoerd om te zien of nog wordt voldaan aan de gebruiksvergunningen en worden de benodigde maatregelen uitgevoerd volgens het onderhoudsplan.

Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal kapitaalgoederen gebouwen							(bedragen x € 1.000)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Structureel onderhoud	907	556	507	515	520	520	
Incidenteel onderhoud	425	425	425	425	425	425	
Totaal	1.332	981	932	940	945	945	

In de begroting is structureel € 425.000 gereserveerd voor incidenteel onderhoud.

Informatie en Communicatietechnologie (ICT)

Het beleidskader

Provincies zijn steeds meer informatie verwerkende en informatie producerende organisaties. De meeste medewerkers houden zich bezig met het verzamelen, verwerken, beheren en analyseren van informatie.

Producten van de provinciale organisatie hebben over het algemeen ook steeds meer een informatiekarakter: beleidsdocumenten, beschikkingen, kaarten, bestekken en contracten.

Door bovenstaande ontwikkelingen neemt het belang van ondersteunende technologieën zoals ICT toe. ICT is een middel om de bedrijfsvoering efficiënter en effectiever te maken en de dienstverlening aan de klanten van de provincie te verbeteren. Een steeds groter deel van de digitalisering in relatie tot het provinciale takenpakket is bovendien wettelijk verplicht. De continuïteit van de ICT-voorzieningen is daarmee een essentiële voorwaarde voor het goed functioneren van de provinciale organisatie.

Met de reorganisatie van het Provinciale apparaat in 2013 is het bovenstaande als belangrijk uitgangspunt gehanteerd bij het inrichten van de nieuwe organisatie. Naast beheer en continuïteit heeft de regie op het informatiebeleid een centrale rol gekregen. Een van de uitwerkingen hiervan is dat vrijwel alle ICT-budgetten in beheer van de afdeling I&A zijn gebracht waardoor meer regie, integratie en efficiency mogelijk is.

Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

In de begroting zijn structurele middelen opgenomen om de vervanging van de ICT-kapitaalgoederen te dekken. Tot deze kapitaalgoederen worden ook gerekend de investeringen voor de bekabeling van het netwerk, inclusief telefonie.

Totaal ICT hardware, software en onderhoudscontracten	(bedragen x € 1.000)					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
structureel onderhoud	1.91	2.47	2.28	2.33	2.28	2.30
	2	3	5	4	1	0
incidenteel onderhoud	65	940	0	145	0	0
totaal	1.97	3.41	2.28	2.47	2.28	2.30
	7	3	6	9	1	0

Bovenstaande bedragen hebben betrekking op het onderhoud en de vervanging van hardware en software.

Toelichting:

In 2015 is incidenteel € 145.000 beschikbaar voor de aanschaf van ICT-voorzieningen voor Statenleden.

Voor 2012 is een incidentele prioriteit toegekend van € 350.000 vanwege structurele tekorten op het gebied van ICT. Voor de periode vanaf 2013 is een structurele prioriteit toegekend van € 530.000.

Voor E-dienstverlening zijn incidentele budgetten beschikbaar voor het Zaak-systeem van totaal € 1.226.000 (verdeeld over 2012 tot en met 2014 respectievelijk € 800.000, € 206.000 en € 171.000).

Door het wegvallen van de ondersteuning van de medewerkers die naar de RUD vertrekken, vindt vanaf 2014 een bezuiniging op het ICT-budget plaats. Vanaf 2015 bedraagt dit € 210.000.

Wandtapijten

Het beleidskader

De collectie wandtapijten van de Provincie Zeeland is in langdurig bruikleen gegeven aan het Zeeuws Museum. Het museum heeft een meerjarig plan voor beheer en onderhoud van de wandtapijten opgesteld. Voor de uitvoering daarvan is een meerjarig contract gesloten met Paswerk (de voormalige werkplaats tot herstel van antiek textiel) in Haarlem. In de structurele subsidie aan het Zeeuws Museum is een bedrag voor de uitvoering van dit plan opgenomen.

Overig kunstbezit

De Provincie Zeeland heeft diverse kunstvoorwerpen in haar eigen bezit. Daarnaast heeft de Provincie Zeeland van diverse instellingen kunstvoorwerpen in bruikleen (onder andere van het Instituut Collectie

Nederland, het Zeeuws Genootschap, Rijksmuseum Amsterdam, Roosevelt Study Center en Ruyteriana Stichting). In 2012 heeft er een (her)waardering van de provinciale kunstcollectie plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een herselectie met mogelijk een kleinere collectie. Het beheer is hierop afgestemd. Ook is er een lijst aangemaakt van af te stoten werken. Een gedeelte van het beheer (onder andere beeldende kunst) van de provinciale kunstcollectie vindt in opdracht plaats door het Zeeuws Museum. Voor de overige kunstvoorwerpen wordt het beheer door de afdeling Facilitaire Dienstverlening geregeld. Deze heeft de afgelopen jaren de waarde en conditie van de kunst- en antiekcollecties laten bepalen. Op basis hiervan is de verzekering aangepast en is een meerjarig onderhoudsprogramma uitgevoerd. In 2014 is er een nieuwe bruikleenovereenkomst gesloten met de Ruyteriana Stichting. Dit betreft de bruikleen van historische voorwerpen uit de nalatenschap van Michiel de Ruyter, waaronder de Atlassen van Blaeu.

Paragraaf Financiering

Inleiding

Deze paragraaf is samen met het Besluit financieringsstatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken van de financiering. Het is de leidraad voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Hieronder is een verslag opgenomen van het in 2014 gevoerde financieringsbeleid.

Algemeen

In artikel 11 van de financiële verordening 2009 staat dat Provinciale Staten nadere regels stellen voor de uitvoering van taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening van de financierings- en treasuryfunctie.

Volgens de toelichting van artikel 11 is de financierings- en treasuryfunctie een belangrijk onderdeel van het middelenbeheer. Gezien de operationele kwetsbaarheid van deze functie bevat artikel 216 lid 2c van de Provinciewet het expliciete voorschrift dat de financiële verordening een bepaling bevat dat de financieringsfunctie de regels in acht neemt die zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de regelgeving die op deze Wet fido is gebaseerd (gedelegeerde regelgeving).

Schatkistbankieren

Het verplicht schatkistbankieren is per 16 december 2013 ingevoerd. Het wetsvoorstel verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen en beleggingen aan te houden in de schatkist. De schatkist biedt geen leenfaciliteit. De middelen die een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt, blijven beschikbaar voor de uitoefening van hun publieke taak. In maart 2014 is het statenvoorstel Besluit Financieringsstatuut 2013 Provincie Zeeland (FIN-123) vastgesteld. Dit statuut sluit aan op de wet verplicht schatkistbankieren.

Omdat de Provincie Zeeland geen geld uitzet, er sprake is van een langdurige leensituatie, heeft het verplicht schatkistbankieren naar verwachting de komende jaren een gering financieel effect.

Beheer

Risicobeheer vlottende schuld

In de Wet fido staat de zogenaamde kasgeldlimiet beschreven. Deze is van belang bij het aantrekken van vreemd vermogen. De kasgeldlimiet bepaalt het bedrag dat de Provincie maximaal als gemiddelde netto-vlottende schuld (< 1 jaar) per kwartaal mag hebben. Het percentage van de kasgeldlimiet bedraagt voor de Provincie 7% van het begrotingstotaal.

De kasgeldlimiet is van belang, omdat juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn. Fluctuaties in de korte rente hebben direct een relatief grote impact op de rentelasten.

Over heel 2014 was sprake van een liquiditeitstekort. Dit tekort ontstond, medio 2012, met name door de uitgaven voor de investering in de Sluiskiltunnel. Het tekort was in 2012 al zo groot dat dit niet alleen met kort geld gefinancierd mocht worden. De maximaal toegestane financiering met kort geld in 2013 was ongeveer € 21 miljoen (op basis van 7% van € 293 miljoen in 2014). Om aan onder andere de kasgeldlimiet te voldoen, is een swap afgesloten op 90% van de in april 2012 geschatte meerjarige (tot en met 2029) financieringsbehoefte.

Gedurende 2014 vielen alle kort aangetrokken middelen onder de afgesloten swap. Door de swap zijn deze kort aangetrokken middelen omgezet (geswapt) naar langlopende (> 1 jaar) schuld. Door deze omzetting van korte schuld naar langlopende schuld voldoet de Provincie over geheel 2014 aan de kasgeldlimiet.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat we gedurende alle vier kwartalen voldoen aan de kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet 2014		bedragen x € 1 miljoen			
		stand per			
		jan-mrt	apr-juni	juli-sept	okt-dec
Omvang begroting (1 januari 2014 = grondslag)		300,3	300,3	300,3	300,3
1. Toegestane kasgeldlimiet					
* in procenten van de grondslag		7%	7%	7%	7%
* in bedrag		21,0	21,0	21,0	21,0
2. Vlottende schuld					
Opgenomen gelden < 1 jaar		0,0	0,0	0,0	0,0
Schuld in rekening-courant Nazorg		9,4	9,4	9,4	9,4
Gestorte gelden door derden < 1 jaar		0,0	0,0	0,0	0,0
* Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld		0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal (2)		9,4	9,4	9,4	9,4
3. Vlottende middelen					
Contante gelden in kas		0,0	0,0	0,0	0,0
Tegoeden in rekening-courant		3,7	6,8	-3,6	1,5
Overige uitstaande gelden < 1 jaar		0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal (3)		3,7	6,8	-3,6	1,5
Toets kasgeldlimiet:					
4. Saldo vlottende middelen (3) - (2)		-5,7	-2,7	-13,0	-8,0
Toegestane kasgeldlimiet (1)		20,5	20,5	20,5	20,5
Ruimte (+) / Overschrijding (-); (1) + (4)		14,8	17,8	7,5	12,5

* Alle kort aangetrokken geldleningen in 2014 zijn via de swap omgezet van korte geldlening naar lang en zodoende hier niet opgenomen.

Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Voor de vaste schuld is in de Wet fido ook een norm beschreven, de zogenaamde 'renterisiconorm'. De renterisiconorm is het maximaal toegestane renterisico over langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). Een langlopende schuld wordt ook wel vaste schuld genoemd. Het renterisico op deze leningen is afhankelijk van:

- het gedeelte van de vaste schuld waarvoor de geldnemer een wijziging van de rente op basis van de leningsvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening)
- het gedeelte van de portefeuille aan vaste schuld dat in enig jaar geherfinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen (herfinanciering).

In de Wet fido, artikel 1 h, wordt per 1 januari 2009 de renterisiconorm gedefinieerd als 'een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar'. Voor provincies is dit percentage 20% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor 2014 op het moment van vaststellen in november 2013 bedraagt € 300,3 miljoen (totale lasten voor toevoegingen aan reserves). De renterisiconorm voor de Provincie Zeeland bedraagt hiermee € 60 miljoen.

Vanaf 2012 is een leenfaciliteit afgesloten in combinatie met een renteproduct (swap). Van de aan te trekken gelden is 90% afgedekt door de swap. Deze swap zorgt ervoor dat de rente is gefixeerd gedurende de gehele looptijd van de geschatte financieringsbehoefte. Bovendien worden alle aflossingen op de leenfaciliteit gefinancierd met eigen middelen en dient hiervoor geen externe financiering te worden afgesloten. Er is dus geen sprake van herfinanciering. Met andere woorden: de lening wordt binnen de looptijd volledig afgelost. Hierdoor zal gedurende de gehele looptijd van de financieringsbehoefte worden voldaan aan de renterisiconorm.

Zekerheden bij verstrekte geldleningen aan derden

Leningen werkgelegenheid

In 2014 is € 4.538 afgelost op de verstrekte geldleningen in het kader van de werkgelegenheid en er is € 209 rente ontvangen over deze leningen. Alle leningen in het kader van leningen werkgelegenheid zijn met deze laatste aflossing volledig afgelost.

Overige leningen

Hieronder staat het overzicht van de verstrekte geldleningen. De stand van de voorziening dubieuze debiteuren en voorziening dubieuze debiteuren studiefonds over 2013 is niet gewijzigd.

Verstrekte gelden per 31 december 2014				(bedrag x € 1.000)
Leningen uitgezet	Stand per 1-1-2014		rente	Stand per 31-12-2014
Uitzettingen > 1 jaar	9.623	1.951	352	7.672
totaal	9.623	1.951	352	7.672

Voorziening dubieuze debiteuren per 31 december 2014				(bedrag x € 1.000)
Leningen uitgezet	Stand per 1-1-2014	afboek ing geduren de het jaar	correctie ivm actualiseren	Stand per 31-12-2014
Voorziening dubieuze debiteuren	110	145	270	235
Voorziening dubieuze debiteuren studiefonds	1	-	-	1
totaal	111	145	270	236

In het debiteurensaldo is een vermoedelijk oninbare dwangsom opgenomen van € 100.000. Deze € 100.000 is reeds in 2012 toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren.

Financiering

Financieringspositie

In 2014 zijn gepleegde investeringen gefinancierd met vreemde financieringsmiddelen. De liquiditeitsbehoefte is met name veroorzaakt door de bouw van de Sluiskiltunnel. Vanwege de meerjarige leensituatie heeft de Provincie in 2014 geen eigen financieringsmiddelen kunnen inzetten.

Opgenomen leningen

Zoals in de begroting 2014 is aangegeven, is de Provincie Zeeland vanaf 2012 in een leensituatie terechtgekomen. De Provincie Zeeland heeft in 2009 de aandelen van de Westerscheldetunnel overgenomen met als doel het rendement te gebruiken voor de realisatie van de Sluiskiltunnel.

In termen van geldstromen zit er verschil tussen de dividendontvangsten van de Westerscheldetunnel elk jaar (op basis van het gerealiseerd resultaat) en de uitgaven die gedaan worden aan de B.V. KKS voor de bouw van de Sluiskiltunnel. Deze laatste uitgaven zijn fors van omvang en concentreren zich vooral in de periode 2012 tot en met 2015. Hiervoor is dus langdurige financiering benodigd.

Voor het aangaan van deze financiering is deskundig advies ingewonnen. Bij de keuze voor een specifieke financieringsstructuur spelen verscheidene aspecten een rol. De voornaamste hiervan zijn enerzijds de zekerheid gepaard gaande met de financiering – zekerheid zowel met betrekking tot beschikbaarheid van de financiering als zekerheid over het te betalen rentetarief – en anderzijds de flexibiliteit die wordt behouden. Deze constructie voldoet aan relevante wet- en regelgeving, waaronder het financieringsstatuut van de Provincie, de Wet fido en de Ruddo.

De benodigde financiering is aangetrokken in de vorm van een kasgeldfaciliteit bij de BNG en het renterisico is grotendeels afgedekt met een rente-instrument, een zogenaamde renteswap, afgesloten bij de Rabobank. De swap heeft een looptijd tot en met 2029. Door middel van de swap wordt een variabel rentetarief (drie-maands Euribor) geruild tegen een vaste rente, waarbij de Provincie de vaste rente betaalt en de variabele rente ontvangt. Wanneer deze rentestromen met elkaar worden verrekend, resteert een structuur waarin de Provincie per saldo het vaste tarief op de swap betaalt, verhoogd met de opslag op de leenfaciliteit. In feite ontstaat hierdoor een structuur die gelijk is aan een vastrentende lening. Deze swap zorgt er dus voor dat de rente is gefixeerd gedurende de gehele duur van de geschatte financieringsbehoefte.

De BNG heeft de Provincie verplicht vanaf april 2014 minimaal 20% van de faciliteit van € 150 miljoen (€ 30 miljoen) af te nemen tot en met april 2017. Het tarief voor de opgenomen financiering bedraagt het drie-maandelijkse Euribortarief plus een opslag van 0,7% (70 basispunten). De Provincie kan momenteel veel voordeliger geld aantrekken op de geldmarkt. De Provincie wordt als zeer veilig aangemerkt en partijen zijn momenteel bereid tegen een zeer lage vergoeding, soms zelfs tegen negatieve rente, geld uit te lenen aan de Provincie. De Provincie heeft gedurende 2014, naast de verplichte afname, geen gebruik gemaakt van de leenfaciliteit van de BNG.

Het totaal aan opgenomen leningen per 31 december 2014 is € 52 miljoen. De opgenomen leenbedragen per ultimo kwartaal staan in onderstaand overzicht.

Opgenomen geldlening	bedragen x € 1.000			
	stand per			
	1-4-2014	1-7-2014	1-10-2014	31-12-2014
Geldmarkt	30.000	30.000	30.000	30.000
Kredietfaciliteit BNG	48.000	28.000	14.000	22.000
Totaal	78.000	58.000	44.000	52.000

Naast de genoemde leningen heeft de Provincie Zeeland een rekening-courantverhouding met het fonds nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland, waarvoor een vast rendement verstrekt wordt van 5% op jaarbasis. Over 2014 heeft de Provincie het nazorgfonds een rente vergoed van € 449.174.

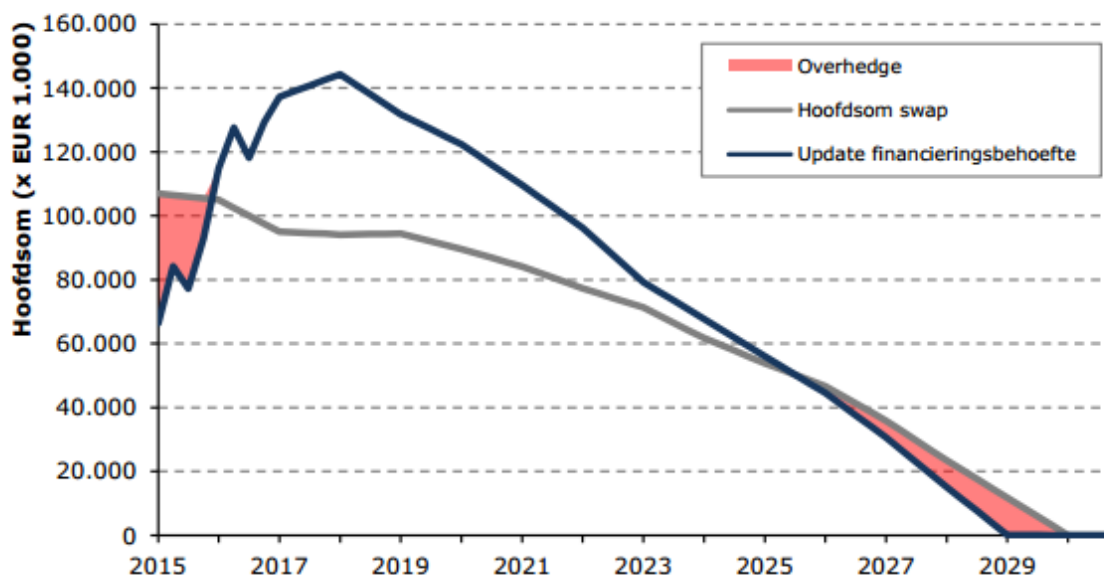
Huidige situatie swap

De swap is afgesloten op 90% van de in april 2012 voorziene financieringsbehoefte. Deze financieringsbehoefte werd gebaseerd op de op dat moment (voorjaar 2012) actuele meerjarige begroting en het financiële perspectief dat daaruit voortvloeide. Door een niveau van 90% te hanteren zorgden we voor ruimte tussen het niveau van de renteafdekking en het niveau van de in april 2012 voorziene financieringsbehoefte. De swap moet immers, in tegenstelling tot de onderliggende lening, bij aanvang voor de gehele periode afgesloten worden. Het is dan verstandig een zekere mate van flexibiliteit en armslag over te houden.

Over 2014 is de financieringsbehoefte net als in 2012 en 2013 achterbleef bij de prognose. Hoofdoorzaak van deze lagere financieringsbehoefte zijn vertragingen in de uitvoering van projecten.

Onderstaande grafiek toont aan in welke jaren er sprake is van deze zogenaamde 'overhedge'.

Grafiek: Financiering vs Swap

Wanneer tegelijkertijd sprake is van een 'negatieve' marktwaarde van een financieel product als een swap terwijl een deel van een dergelijk product niet wordt gebruikt (overhedge), schrijven de verslaggevingseisen voor dat er voor de negatieve marktwaarde van het ineffectieve deel een voorziening wordt gevormd. Een dergelijke voorziening moet getroffen worden ondanks dat de volledige rentelasten (inclusief die van de swap) zijn afgedekt in de meerjarige begroting. De verslaggevingseisen schrijven ons dus een voorziening voor terwijl het onderliggende risico zich nooit zal manifesteren.

De negatieve marktwaarde van de totale swap is gedurende 2014 toegenomen door een dalende rentemarkt. De negatieve marktwaarde van de overhedge is echter gedaald van € 1.000.000 naar € 700.000. De voornaamste reden voor de afname is dat volgens de meest recente liquiditeitsprognose de overhedge situatie nog 1 jaar duurt. Ultimo 2013 was dit nog 2 jaar. De verlaging van de voorziening van € 300.000 komt ten gunste van het rekeningresultaat 2014.

[Uitzettingen/deposito's](#)

Door de langdurige leensituatie van de Provincie zijn alleen middelen uitgezet voor de wachtgeldvoorziening van de voormalige Provinciale Stoombootdiensten (PSD). De middelen voor die voorziening zijn via een 'cash-flow swap' op lange termijn belegd. Deze middelen kunnen daarom niet worden gebruikt voor financiering.

In enkele gevallen wordt een doeluitkering via een aparte bankrekening verstrekt. Dit betreft Natuurcompensatie Westerschelde, Investering Landelijk Gebied en de Kanaal Kruising Sluiskil onderdeel Rijk (mobiliteitsfonds). Eventuele renteontvangsten blijven op die rekening staan om ingezet te worden voor het betreffende doel.

[Relatiebeheer](#)

De BNG is tot en met 1 oktober 2017 onze huisbankier. Binnen het contract is de mogelijkheid opgenomen na deze periode het contract onder dezelfde voorwaarden twee jaar te verlengen.

[Rente](#)

[Rentevisie](#)

Voor de rentevisie laten we ons extern adviseren door financiële deskundigen.

Vanaf 2012 heeft de Provincie een meerjarige leenfaciliteit getroffen met daaraan gekoppeld een rente product (swap). Het totaal te betalen rentetarief van deze leenconstructie bedraagt maximaal 3,05% op jaarbasis. Deze 3,05% is inclusief een liquiditeitsopslag van 0,7% die vijf jaar vaststaat tot 1 april 2017. Na deze vijf jaar wordt opnieuw onderhandeld over het te betalen opslagpercentage. Voor de komende jaren wordt uitgegaan van een rentepercentage van maximaal 3,05% op leningen.

Rente op kortlopende leningen

Bij kortlopende leningen (< 1 jaar) buitenom de huidige leenfaciliteit, gaan wij uit van het op dat moment geldende percentage op de geldmarkt.

Rente op kortlopende uitzettingen/deposito's

Omdat de Provincie vanaf 2012 in een meerjarige leensituatie zit, zijn kortlopende uitzettingen de komende jaren niet aan de orde.

Rente bij investeringsberekeningen

We wegen de rentelasten bij investeringsbeslissingen altijd mee en verwerken deze structureel in de begroting.

In investeringsberekeningen gaan we voor de financieringslasten altijd uit van de actuele renteprognose op (meerjarige) leningen op de kapitaalmarkt (zie rentevisie).

Rente bij grondexploitatieberekeningen

Een specifieke vorm van investeringsberekening zijn grondexploitatieberekeningen. Het proces van kopen, bewerken en verkopen van grond noemen we het exploiteren van grond. Grondexploitatie is het proces van productie van bouw- en woonrijpe grond en wordt via de exploitatie naar de balans geactiveerd, totdat de verkoop van het actief plaats vindt. Details zijn verder in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) na te lezen, maar één element is dat financieringskosten ook opgebracht moeten worden bij de verkoop. Voor de realisatie van sommige beleidsprojecten is het nodig om gronden te exploiteren. Grondexploitatie is output-gericht en vraag en aanbod spelen een belangrijke rol. We beschouwen het als een vorm van ondernemerschap of het ontplooiën van een commerciële activiteit (zie paragraaf Grondbeleid 2.1)

Per grondexploitatie-project is er een grondexploitatieberekening. Dat is het instrument om bij de productie van bouwrijpe grond een goed inzicht te houden in het meerjarige verloop van kosten en opbrengsten en dat deze per saldo sluitend zijn. Op basis van de vergelijking tussen kosten en opbrengsten wordt bepaald of een project financieel haalbaar is. In een grondexploitatieberekening is de rente een belangrijke variabele. Meestal is er sprake van meerjarige projecten en komen bij grondexploitaties de lasten in de tijd gezien vóór de baten. Daardoor is de rentelast een belangrijke kostenpost van de grondexploitatie.

De hoogte van het rentepercentage in een grondexploitatieberekening is afhankelijk van meerdere factoren. Belangrijk is de manier waarop een project wordt gefinancierd: met vreemd vermogen, eigen vermogen of beide. Iedere vorm van financiering eist namelijk een bepaald rendement op het ingebrachte vermogen, die door het project opgebracht moet worden. De basis van deze rendementseis is de risicovrije rentevoet. Vervolgens wordt deze risicovrije rentevoet verhoogd met diverse opslagen, bijvoorbeeld een opslag door vergelijking met alternatieve beleggingen en een opslag ter afdekking van risico's in het project. Rentevoeten verschillen in de tijd en het bepalen van opslagen is gebaseerd op schattingen en inherent subjectief. Met name de hoogte van renteopslagen verschilt hierdoor per financierer.

Door het arbitraire karakter van rentebepaling beoordelen we per project met welk rentepercentage wordt gerekend in een grondexploitatieberekening. We hanteren dus niet één vast rentepercentage voor alle projecten.

Het uitgangspunt is dat bij verkoop van de grond de rente over rente wordt doorberekend aan de koper. Deze wordt conform het verkoopcontract geraamd.

Interne rente

Conform de Financiële verordening 2009 berekenen wij geen interne rente over de activa.

EMU Saldo

(bedragen x € 1.000)		2013	2014	2014	2014
Berekening EMU saldo		realisatie	volgens begroting	Begroting na wijziging	realisatie
1	Het exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-439	-5.525	-8.539	3.116
2	+ De afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.072	2.175	2.270	3.501
3	+ De bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	3.386	1.803	6.962	7.110
4	- Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	6.115	2.000	28.050	13.853
5	+ Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	53.690	-817	55.190	9.791
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:				
6a	+ De verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)				
6b	- de daarin te verwachten boekwinst				
7	- Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	11.499	2.300	26.992	31.804
8	Grondverkoop:				
8a	+ De verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)				6.549
8b	- de daarin te verwachten boekwinst				
9	- De betalingen ten laste van de voorzieningen	16.609	15.390	13.967	17.508
10	- Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten				
11	- Verkoop van effecten:				
	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee
11a	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?				
EMU-saldo voor de provincie		24.486	-22.054	-13.126	-33.098

Uit deze berekening blijkt dat de Provincie Zeeland in 2014 de zogenaamde EMU-norm heeft overschreden. De maximal toegestane overschrijding voor Zeeland is € 27,7 mln. De belangrijkste oorzaken van deze overschrijding zijn de uitgaven aan Natuurpakket Westerschelde, de Sluiskiltunnel, Sloeweg-Tractaatweg. Marinierskazerne en aankoop ruilgronden.

Paragraaf Verbonden partijen

Het begrip verbonden partijen

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin we een bestuurlijk én een financieel belang hebben.

Een bestuurlijke belang houdt in dat er sprake is van zeggenschap, hetzij uit een provinciale vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, hetzij uit hoofde van stemrecht. Een financieel belang betekent hierbij dat een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is, indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Aan de Provincie Zeeland verbonden partijen

Onderstaande organisaties zijn verbonden partijen die voldoen aan bovengenoemd begrip.

Privaatrechtelijke organisaties:

1. DELTA N.V.
2. N.V. Zeeland Seaports (ZSP)
3. N.V. Westerscheldetunnel (WST)
4. N.V. Economische Impuls Zeeland (EIZ)
5. B.V. Kanaalkruising Sluiskil (KKS)
6. Perkpolder Beheer B.V.
7. Westerschelde Ferry B.V.
8. Nederlandse Waterschapsbank N.V.
9. Zeeuws Participatiefonds B.V.
10. Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)
11. Stichting Grootschalige BasisKaart Nederland voor Zeeland

Publiekrechtelijke organisaties:

12. Zeeland Seaports GR
13. Natuur- en recreatieschap De Grevelingen GR
14. Natuur- en recreatieschap Zuidwestelijke Delta i.o. GR
15. Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) 'Linieland van Waas en Hulst'
16. Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland GR

Algemene visie op het aangaan en aanhouden van verbonden partijen

Kernvragen die de Provincie Zeeland zichzelf stelt ten aanzien van de bestaande verbonden partijen:

- Corresponderen de doelstellingen van de verbonden partij nog steeds met die van de Provincie?
- Worden de doelstellingen van de Provincie via de verbonden partij gerealiseerd?

Bij verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke samenwerkingsvormen. Bij het beantwoorden van de vraag of aan een samenwerking wordt deelgenomen speelt dit onderscheid een belangrijke rol. Ten aanzien van nieuwe verbonden partijen hanteert de Provincie Zeeland de volgende uitgangspunten.

Publiekrechtelijke samenwerking

Voor een samenwerkingsverband kiezen wij meestal de publiekrechtelijke vorm. Onze grondhouding hierbij is 'ja, mits' aan een aantal voorwaarden is voldaan voor aansturing, beheer en verantwoording.

Privaatrechtelijke samenwerking

De benadering voor privaatrechtelijke samenwerkingsvormen is omgekeerd. In algemene zin nemen we hier niet aan deel, tenzij er bijzondere redenen zijn die een uitzondering op deze regel rechtvaardigen. De belangrijkste bijzondere reden om te besluiten tot een privaatrechtelijke samenwerking is wanneer het samenwerkingsverband zich bezighoudt met activiteiten die voornamelijk liggen op het commerciële vlak. Deze afweging is een zaak van Provinciale Staten en wordt van geval tot geval gezien. De grondhouding is 'nee, tenzij' er bijzondere redenen zijn om van de regel af te wijken. We kennen deelnemingen in:

- Vennootschappen, met een min of meer structureel karakter;
- Privaatrechtelijke Publiekrechtelijke Samenwerking (PPS) bij grote (infrastructurele) projecten. Hier wil de overheid samen met ondernemers (projectontwikkelaars) of bijvoorbeeld woningbouwcoöperaties een concreet project realiseren en wordt de samenwerking veelal door middel van het participeren in commanditaire, besloten of naamloze vennootschappen gerealiseerd. Op die manier wordt de verdeling zowel van zeggenschap als van risico's vastgelegd. Doeleinden, belangen, zeggenschap, inbreng, risico's en verantwoording dienen door en voor alle partijen helder te zijn geformuleerd;
- Stichtingen en verenigingen.

Beleidsnota verbonden partijen

Het beleid van de Provincie Zeeland ten aanzien van verbonden partijen is (nog) niet vastgelegd in een aparte nota. Voorgestelde wijzigingen in de verbonden partijen zijn steeds afzonderlijk door Provinciale Staten beoordeeld. Wij verwachten in de loop van 2015 een overkoepelende beleidsnota verbonden partijen op te stellen. Hierbij zal rekening worden gehouden met de uitkomsten en aanbevelingen in het in december 2014 aangeboden rapport van de Rekenkamer Zeeland, 'Deelnemingen: inzicht en overzicht', en nader ingegaan worden op de drie W-vragen per verbonden partij:

- **Wat willen we bereiken?**
Op welke wijze draagt de deelname in de verbonden partij bij aan de realisatie van provinciale doelstellingen.
- **Wat gaat we daarvoor doen?**
Oprichten, deelnemen, afstoten van/aan verbonden partijen en via het bestuurlijk belang, invloed uitoefenen op de koers van de verbonden partij ter realisatie van provinciale doelstellingen.
- **Wat mag het kosten?**
Dit kan bestaan uit bijvoorbeeld het inbrengen van startkapitaal, het verwerven van aandelen, een deelnemersbijdrage op grond van de gemeenschappelijke regeling, garantie- en aansprakelijkheidsbepalingen.

Beleidsmatige doelstellingen en voornemens belangrijkste verbonden partijen

Hierna zijn de belangrijkste verbonden partijen uiteengezet. Als bijlage bij deze paragraaf zijn de factsheets met onder meer financiële kengetallen opgenomen van deze belangrijkste verbonden partijen. Op de laatste bladzijde van de bijlage zijn kort samengevat de kengetallen opgenomen van de overige verbonden partijen.

DELTA N.V.

De Provincie Zeeland participeert sinds jaren in het aandelenkapitaal van DELTA N.V.

Aandeelhouderschap

Op 1 november 2013 is de nieuwe Aandeelhoudersstrategie DELTA N.V. door Provinciale Staten als volgt vastgesteld:

- Doel en de legitimatie van publiek aandeelhouderschap:
 - Waarborgen wettelijk gedefinieerde publieke belangen (Evides, Delta Netwerkbedrijf of DNWB, EPZ);
 - Duurzame werkgelegenheid (in Zeeland);
- Algemene doelstellingen publiek aandeelhouderschap:
 - Een risicoprofiel passend bij een publieke aandeelhouder;
 - Een marktconform financieel rendement dat in goede verhouding staat tot het risicoprofiel van de activiteiten;
- Invulling van het aandeelhouderschap:
 - Gegeven het grote financiële belang (dividend en risico's) beoogt de Provincie Zeeland actief aandeelhouder van DELTA N.V. te zijn binnen de grenzen van de wet en de statuten;
 - De Provincie Zeeland streeft naar frequente communicatie met DELTA N.V. via (informele) aandeelhoudersbijeenkomsten en bredere presentaties rond belangrijke besluitvormingstrajecten;
 - Daarnaast streeft de Provincie Zeeland ernaar jaarlijks te toetsen in hoeverre de onderdelen van DELTA N.V. voldoen aan de behartiging van de aandeelhoudersbelangen en zal zij op basis van deze evaluaties de invulling van haar aandeelhouderschap heroverwegen;
 - De Provincie Zeeland streeft naar handhaving van de 50-50 verdeling tussen de Provincie Zeeland enerzijds en de overige aandeelhouders van DELTA N.V. anderzijds.
- Dividendbeleid:
 - Een dividendbeleid waarbij het rendement van gereguleerde activiteiten volledig aan de DELTA N.V. aandeelhouders wordt uitgekeerd en voor de commerciële activiteiten een rendement op eigen vermogen van 10% wordt nagestreefd met een 50% pay-out ratio;
 - Bij het dividendbeleid wordt rekening gehouden met marktomstandigheden en de financiële positie van de onderneming om de continuïteit van de onderneming niet te schaden.
 - Deze aandeelhoudersstrategie wordt jaarlijks bij de jaarstukken geëvalueerd.

Onderzoek strategie

Na de vaststelling van de aandeelhoudersstrategie DELTA N.V. door de aandeelhouders is de Raad van Bestuur van DELTA N.V. door de Algemene vergadering van Aandeelhouders verzocht om een onderzoek uit te voeren naar de verschillende strategische opties voor DELTA N.V. in het licht van de in de aandeelhoudersstrategie geformuleerde aandeelhoudersbelangen. Een vergelijking van de niveaus van duurzame werkgelegenheid, risicobeperking en de aandeelhouderswaarde op lange termijn tussen de scenario's (i) verkoop van commerciële activiteiten, (ii) fusie en (iii) de huidige bedrijfsstrategie zou daarbij kernonderdelen van de analyse moeten vormen. Ter begeleiding van het onderzoek van DELTA N.V. is een aandeelhouderscommissie ingesteld.

DELTA N.V. en de aandeelhouderscommissie voorzien een proces waarbij naar aanleiding van het onderzoek van DELTA N.V. in gezamenlijkheid een voorkeursscenario wordt gedefinieerd. In een besloten gedeelte van de Algemene vergadering van Aandeelhouders in december 2014 is door DELTA N.V. de stand van zaken van het onderzoek gepresenteerd. DELTA N.V. zal de aandeelhouders over de uitkomsten van het onderzoek inlichten met een openbaar document. Gedeputeerde Staten zal dit document naar Provinciale Staten zenden waarbij door Gedeputeerde Staten zal worden getoetst of de beoogde strategie die DELTA N.V. in het document beschrijft aansluit bij de op 1 november 2013 door Provinciale Staten vastgestelde aandeelhoudersstrategie. Eventuele wensen en bedenkingen van Provinciale Staten naar aanleiding van dit document zullen door de portefeuillehouder in een komende Algemene vergadering van Aandeelhouders worden ingebracht.

Toetsingsverkoop Indaver

DELTA N.V. en de aandeelhoudercommissie zijn, naar aanleiding van het onderzoek, tot de conclusie gekomen het verkoopproces voor het 75% belang in Indaver op te starten, omdat dit onder alle scenario's een verstandige keuze is. Uiteindelijk ligt de beslissing voor een goedkeuring van de verkoop van het belang voor wat betreft de Provincie Zeeland bij Provinciale Staten. In oktober 2014 hebben Provinciale Staten teneinde een zorgvuldig proces te waarborgen een toetsingskader vastgesteld voor de uiteindelijke beoordeling van de verkoop waarbij Provinciale Staten hebben besloten voorafgaand aan de besluitvorming over de verkoop van Indaver voldoende informatie wensen te ontvangen om een zorgvuldige en integrale afweging te kunnen maken ten aanzien van het toetsingskader alsmede ten aanzien van de implicaties voor de aandeelhoudersbelangen samenhangend met de deelneming DELTA N.V. In de Algemene vergadering van Aandeelhouders is dit toetsingskader door de aandeelhoudersvertegenwoordiger ingebracht. Verwacht wordt dat medio 2015 de definitieve verkoop van Indaver aan de Algemene vergadering van Aandeelhouders zal worden voorgelegd.

Risico's

De risico's voor DELTA N.V. en de maatregelen die genomen zijn, luiden als volgt:

De winstgevendheid van DELTA N.V. staat de komende jaren sterk onder druk, hetgeen voor de Provincie Zeeland de nodige onzekerheden geeft ten aanzien van de hoogte van het te verwachte dividend. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat er ten aanzien van energieproductie sprake is van overcapaciteit, anderzijds dreigt afsplitsing van het netwerkbedrijf waardoor relatief zekere kasstromen in gevaar zouden kunnen komen. Naast de normale operationele risico's is er gezien de economische situatie ook sprake van verhoogde kredietrisico's.

Maatregelen: Overeenkomstig de procedure voor risicomanagementprocedures zijn in de zomerperiode van 2014 Strategic Risk Assessments uitgevoerd door de divisies. De uitkomsten hiervan zijn door de divisiedirecties toegelicht aan de concerndirectie. De belangrijkste risico's en beheersmaatregelen zijn tezamen met enkele substantiële risico's die op Holdingniveau spelen, besproken met de Raad van Commissarissen. De (ontwikkelingen in de) risico's en de beheersmaatregelen zijn vaak onderwerp van gesprek tussen de concerndirectie en de directie van de betreffende divisie. De risico's zijn derhalve in beeld, worden actief gemonitord en waar mogelijk worden maatregelen genomen om de risico's te verkleinen. In 2014 is er minder dividend uitgekeerd dan voorgaande jaren. Dit en de aankondiging dat de resultaten ook onder druk staan hebben er toe geleid dat via een tweetal PS-voorstellen de ramingen voor het DELTA-dividend en de uitgaven naar beneden zijn bijgesteld voor de jaren 2014 en verder.

Evides

Vanuit de aandeelhouders van DELTA N.V., met name de Provincie Zeeland, is de wens geuit om de aandelen Evides rechtstreeks in handen van de publieke aandeelhouders te plaatsen. Hierbij is verwezen naar het publieke belang van drinkwater en de wettelijke eis dat drinkwateractiviteiten in publieke handen moeten blijven. In de aandeelhoudersvergadering van DELTA N.V. (juni 2010) is unaniem een voorstel aangenomen om de verhangings van de aandelen Evides eind 2012 te evalueren en vervolgens eind 2013 de aandelen te verhangen.

Er is een Letter of Intent of intentieverklaring vastgesteld tussen DELTA N.V. en de andere 50% aandeelhouder, Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE) met afspraken over de periode van heden tot aan de verhangings van de aandelen Evides. Daarnaast is een Memorandum of Understanding (Memorandum van Overeenstemming) vastgesteld waarin de intenties uitgesproken zijn tussen GBE en de DELTA N.V. aandeelhouders voor de periode na verhangings.

In oktober 2013 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de Provincie Zeeland en het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) inzake Evides. I&M heeft zich op het standpunt gesteld dat er een toezegging ligt aan de Tweede Kamer dat de drinkwaterwet gerepareerd zal worden en middellijk aandeelhouderschap (dat wil zeggen, indirect, zoals nu bij DELTA/Evides het geval is) niet meer zal worden toegestaan. Men wil DELTA N.V. en haar aandeelhouders echter de ruimte geven om zelf Evides op passende wijze te verhangen op de voor DELTA N.V. minst schadelijke wijze, alvorens de wet wordt aangepast. Wat I&M betreft, staat de uitkomst dus vast, maar is men bereid om de verhangings van Evides onderdeel te laten zijn van een totaaloplossing voor DELTA N.V., zoals beoogd wordt met de aandeelhoudersstrategie.

In november 2013 hebben Provinciale Staten besloten de besluitvorming over de mogelijke verhangings van de aandelen Evides uit te stellen tot het moment dat duidelijkheid bestaat over de strategische koers van

DELTA naar aanleiding van het onderzoek naar de scenario's (i) verkoop van commerciële activiteiten, (ii) fusie en (iii) de huidige bedrijfsstrategie.

Zeeland Seaports

Zeeland Seaports (ZSP) is het havenbedrijf van de Provincie Zeeland. Om slagvaardig en toekomstgericht te kunnen opereren, is het bedrijf in 2011 verzelfstandigd en een N.V. geworden. De Provincie Zeeland heeft samen met de gemeenten Borsele, Vlissingen en Terneuzen een Gemeenschappelijke Regeling (GR ZSP) die 100% van de aandelen in de N.V. ZSP bezit. Het Dagelijks Bestuur van de GR ZSP heeft in 2014 onder begeleiding van een adviesbureau en samen met de directie en Raad van Commissarissen van ZSP gewerkt aan een aandeelhoudersstrategie. Gedurende het traject zijn er een tweetal momenten geweest waarop ook de leden van de gemeenteraden en Provinciale Staten hun inbreng hebben kunnen leveren. De aandeelhoudersstrategie is vastgesteld in Provinciale Staten op 12 december 2014 en daarna in het Algemeen Bestuur van de GR ZSP op 19 december 2014.

Voor de Provincie Zeeland is Zeeland Seaports (ZSP) een belangrijke deelneming. ZSP is verantwoordelijk voor het beheer, onderhoud en de exploitatie van de Zeeuwse havens terwijl de havens weer van groot belang zijn voor de economische ontwikkeling van Zeeland. Daarom werkt dit bedrijf aan:

1. het aantrekken van nieuwe bedrijven en de uitgifte van grond;
2. de aanleg, het beheer en het onderhoud van alle infrastructuur en
3. de veiligheid in het algemeen en het scheepvaartverkeer in het bijzonder.

De GR ZSP staat financieel garant voor NV ZSP. Dit is noodzakelijk om financiering aan te kunnen trekken. In de garantie- en dienstverleningsovereenkomst (GDO) tussen de GR en de N.V. is overeengekomen, dat het maximaal opgenomen bedrag door N.V. ZSP nooit boven de € 500 miljoen uitkomt. De Provincie Zeeland staat dan voor maximaal € 250 miljoen garant. Uit de jaarrekening van ZSP over 2013 blijkt dat de vreemd vermogen positie op 31 december 2013 € 390,5 miljoen bedraagt. Hiermee blijft ZSP ruimschoots onder het plafond.

In 2028 moet N.V. ZSP volledig gefinancierd worden zonder garantstelling van de participanten. Het is de bedoeling dat dan ook de GR opgeheven wordt.

Voordat derden een beroep kunnen doen op de door de GR ZSP afgegeven garantie moet eerst het eigen vermogen van N.V. ZSP worden aangesproken. Banken kunnen zich pas tot de GR ZSP wenden bij een faillissement van N.V. ZSP. De afspraken over deze garantiestelling tussen de GR ZSP en N.V. ZSP zijn opgenomen in de door het Algemeen Bestuur (AB) vastgestelde Garantie- en Dienstverleningsovereenkomst in zijn vergadering van 8 december 2010.

Verder staat de GR ZSP ook nog garant voor € 65 miljoen in verband met WarmCO₂. In het derde kwartaal 2011 is een aanvulling op de GDO opgesteld, waarin geregeld wordt dat alle financiële gevolgen in verband met WarmCO₂ voor rekening van N.V. ZSP komen. In twee tranches (medio 2013 en eind 2014) heeft ZSP een vennootschapslening aan WarmCO₂ verstrekt om daarmee de economisch zware periode te kunnen overbruggen. Inmiddels zijn er nieuwe glastuinbouwers in het gebied gestart en is het economisch perspectief weer beter.

Daarnaast zijn er in 2011 overeenkomsten over garantstelling tussen de GR en verschillende banken ondertekend, waarbij de totale beschikbare garantstelling hoger is dan € 500 miljoen; de bedoeling hiervan was betere financieringscondities te krijgen voor N.V. ZSP door meer flexibiliteit in te bouwen. Conform de GDO mag de N.V. ZSP nooit leningen aangaan die het plafond van € 500 miljoen overschrijden.

Op 27 juni 2014 is de jaarrekening vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA). De totale schuld van N.V. ZSP uit hoofde van leningen en kredieten bedroeg aan het einde van het boekjaar 2013 € 390,5 miljoen. N.V. ZSP beschikt per einde van het boekjaar 2013 over een eigen vermogen van € 126 miljoen.

Risico's

De Provincie Zeeland heeft, getrapt via de GR ZSP, een belang van 50% in de NV ZSP. Aangezien het eigen vermogen eind 2013 € 126 miljoen bedraagt is het directe risico € 63 miljoen. Indien er in de toekomst

verliezen worden geleden kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen ontoereikend wordt. In dat geval zullen de garanties ingeroepen worden. Het totaal aan garanties bedraagt € 565 miljoen. Voor Zeeland betekent dit dat er een bedrag van € 282,5 miljoen opgevraagd kan worden. Op dit moment is dit niet aan de orde, er is sprake van een indirect risico. Indien ZSP geconfronteerd wordt met forse tegenvallers en hoge kosten zoals bijvoorbeeld voor de sanering van het Thermphos terrein kan een dergelijke situatie ontstaan.

N.V. Westerscheldetunnel

De Provincie is 100% aandeelhouder sinds 1 juli 2009 door de aankoop van de aandelen van het Rijk. Het doel van deze aankoop is het mogelijk maken van de Sluiskiltunnel. De Tweede Kamer heeft toegezegd dat het overrendement van de Westerscheldetunnel ter beschikking gesteld wordt voor de Kanaalkruising Sluiskil. Gebaseerd op de aankoop is nu gerealiseerd dat het overrendement ingezet wordt ter dekking van de investering en de exploitatie van de Sluiskiltunnel.

Als gevolg hiervan zijn de ontvangen dividenden voor de Provincie Zeeland niet vrij besteedbaar. Vanuit de resultaatbestemming vindt de komende jaren toevoeging aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel plaats. De kosten van de nieuw te bouwen Sluiskiltunnel en de exploitatie worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Provinciale Staten hebben besloten dat zij, na de afbetaling van de Sluiskiltunnel, het dividend – onder aftrek van exploitatielasten – zullen gebruiken om het totale aankoopbedrag van de N.V. Westerscheldetunnel terug te verdienen. Op 14 maart 2033 gaat de tunnel over naar het Rijk voor € 1.

In oktober 2009 is een tarievenbeleid van de Westerscheldetunnel vastgesteld en hebben Provinciale Staten de interne bevoegdheidsverdeling tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten vastgesteld. In juni 2010 hebben Provinciale Staten een veelgebruikerskorting vastgesteld en in 2012 een aanvullende verlaging van de toltarieven voor de Westerscheldetunnel voor specifieke doelgroepen (de t-taghouders, de veelgebruikers en de bestuurders van busjes, campers en motoren). Bovendien zijn vier tolvrije dagen per jaar geïntroduceerd. Dankzij een financiële meevaller in de aanbesteding van het onderhoud van de Westerscheldetunnel is het tarievenbeleid in 2013 herijkt. In de jaren 2014 en 2015 worden de nominale tarieven bevroren. In de jaren daarna worden de tarieven verhoogd met 2% per jaar. Daarnaast wordt het aantal tolvrije dagen verhoogd van vier naar zes. Eind 2014 heeft GS een aandeelhoudersstrategie opgesteld. Naar verwachting zal de Sluiskiltunnel op 22 mei 2015 voor het verkeer opengaan.

De doelstelling van de deelneming is om met de dividendopbrengst van de N.V. Westerscheldetunnel het volgende te realiseren:

1. het provinciale aandeel in de investering van de aanleg van de Sluiskiltunnel dient, in verband met een mogelijke overdracht naar het Rijk, uiterlijk in 2025 te zijn afgeschreven;
2. de kosten van de aanschaf van de aandelen in de N.V. Westerscheldetunnel dienen, in verband met de datum van overdracht, uiterlijk op 15 maart 2033 te zijn terugverdiend en
3. de afschrijvingslasten en de lasten voor beheer, onderhoud en verkeersmanagement van de Sluiskiltunnel en de Westerscheldetunnel moeten over de gehele eigendomsperiode kunnen worden terugverdiend.

Op basis van de ramingen in het daarvoor opgezette rekenmodel is het mogelijk de voorgaande doelstellingen te realiseren. De financiële ruimte op basis van het huidige tarievenbeleid is zodanig dat de investering in de SKT enkele jaren voor 2025 terugverdiend is en de aankoop van de aandelen van de WST enkele jaren voor 2033 terugverdiend is.

In 2007 richtte de N.V. Westerscheldetunnel dochterbedrijf Movenience B.V. op. De kernactiviteiten daarvan zijn het uitgeven van de t-tag, het afwikkelen van financiële transacties met de t-tag en het debiteurenbeheer, het verzorgen van de klantenservice voor de WST en Movenience en de ontwikkeling van nieuwe diensten via de t-tag. Het dochterbedrijf is voor 60% in handen van N.V. Westerscheldetunnel.

In het najaar van 2014 heeft de Provincie Zeeland voor het eerst sinds de aandelenoverdracht een aandeelhoudersstrategie voor de WST geformuleerd. Aan de hand van die nieuwe strategie wordt in 2015 bekeken in hoeverre de huidige missie en het mede daarop gebaseerde tarievenbeleid nog valide zijn. De aandeelhoudersstrategie moet nog door PS worden vast gesteld.

Risico's

De risico's voor de N.V. Westerscheldetunnel en de maatregelen die genomen zijn, luiden als volgt:

- Vennootschapsbelasting
Op Prinsjesdag 2014 is het wetsvoorstel 'Modernisering VPB-plicht overheidsbedrijven' gepubliceerd. In de memorie van toelichting wordt melding gemaakt van de gesprekken die de WST met het Ministerie heeft gevoerd en is onder artikel 8f.1b opgenomen dat de WST een duidelijk voorbeeld is van een privaatrechtelijke rechtsvorm dat overheidstaken (voortvloeiend uit een wet) verricht. Omdat, naar de mening van het kabinet, de WST niet in concurrentie treedt, zou de WST aanspraak moeten kunnen maken op vrijstelling Vennootschapsbelasting. Deze formulering stelt de WST in staat om na vaststelling van dit wetsvoorstel deze vrijstelling ook daadwerkelijk bij de Belastingdienst aan te gaan vragen.
- Verkeersprognose
In de meerjarenraming wordt over de gehele looptijd rekening gehouden met een jaarlijkse volumestijging van 2%. Op middellange termijn, voorbij 2015, hebben de realisatie van de Sluiskiltunnel en de verbreding van de Sloeweg en de Tractaatweg vermoedelijk een positief effect op de verkeersstromen en dus op het aantal passages bij de WST. Daar staat tegenover dat de economische ontwikkeling, de krimp en de vergrijzing van de Zeeuwse bevolking een negatieve rol kan gaan spelen in het aantal passages.
Maatregelen: Vooralsnog geen; de groei van het aantal tunnelpassages is een niet direct beïnvloedbare ontwikkeling, maar wordt wel nauwgezet gevolgd.
- Onderhoudsovereenkomst
De aard van het huidige onderhoudscontract, met een looptijd van twintig jaar, is anders dan het vorige contract met Combinatie Middenplaat Westerschelde (KMW, de bouwer van de tunnel). Zo kan er bijvoorbeeld niet meer in alle gevallen een beroep worden gedaan op garanties en komen sommige risico's voor rekening van de WST.
Maatregelen: In de begroting van de N.V. Westerscheldetunnel is met dit verschoven risico zo goed mogelijk rekening gehouden.
- Operationele risico's
Met de operationele risico's worden de risico's bedoeld die optreden bij de exploitatie van de tunnel. Dit omvat risico's van ongevallen, technische mankementen, rampen en dergelijke die tot stremming van en schade aan de tunnel kunnen leiden.
Maatregelen: De N.V. Westerscheldetunnel evalueert deze risico's regelmatig. De N.V. Westerscheldetunnel heeft hiervoor een verzekering afgesloten met een uitgebreide schadedekking, een limiet van € 100 miljoen per jaar en een eigen risico van € 50.000 per aanspraak. Daarnaast is een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering afgesloten met een maximale dekking van € 20 miljoen per jaar en een eigen risico van € 10.000 per aanspraak.

N.V. Economische Impuls Zeeland

De N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls) is op 2 juli 2007 opgericht. Impuls dient het gat te dichten tussen ideeën en eerste planontwikkeling aan de ene kant en de daadwerkelijke uitvoering van projecten aan de andere kant. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor de vennootschap zijn opgenomen in de Economische Agenda 2013-2015. Impuls is voor de Provincie Zeeland een belangrijke partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie; het aantrekken van nieuwe bedrijven, het ontwikkelen van initiatieven en het verbinden van partijen.

Deze drie taken zijn door de directie van Impuls verder uitgewerkt in een jaarprogramma dat door de aandeelhouders wordt goedgekeurd. De provinciale doelstellingen, met name vanuit de Economische Agenda 2013-2015, komen duidelijk tot uiting in het jaarprogramma.

Met Impuls werden in 2014 concrete prestatieafspraken gemaakt op zes clusters:

1. Vestigen: promotie en acquisitie nieuwe bedrijfsvestigingen;
2. Financieren: het stimuleren van nieuwe bedrijvigheid door het begeleiden en (mede)financieren van startende, innovatieve ondernemers;
3. Projectontwikkeling in de Zeeuwse topsectoren Biobased Economy & Food;
4. Projectontwikkeling in de Zeeuwse topsectoren Maintenance & Logistiek;

5. Projectontwikkeling in de Zeeuwse topsector Vrijetijdseconomie en
6. Projectontwikkeling in de Zeeuwse topsector Zorgeconomie.

Impuls heeft in 2014 13 bedrijven begeleid bij hun vestiging in Zeeland. Dit betreft nieuwe vestigingen en uitbreidingsinvesteringen. In totaal leverde dit 400 arbeidsplaatsen op. Ook is de website Invest in Zeeland gelanceerd. Zeeland is een aantrekkelijke regio om zaken te doen. De nieuwe portal www.investinzeeland.com moet ondernemers daartoe uitnodigen en informeert hen over de mogelijkheden in de regio.

Op het terrein van innovatieve financieringen heeft de één loket functie bij Impuls vorm gekregen. Het Platform Smart Delta Resources is door Impuls verder gefaciliteerd. Op het gebied van vrijetijdseconomie was de Bad-status (internationaal kwaliteitskeurmerk voor een kustplaats) Domburg en Cadzand-bad een mijlpaal.

De eerstverantwoordelijk gedeputeerde neemt tweemaal per jaar deel aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

De oprichting van Impuls is een gezamenlijk initiatief van gemeenten, bedrijfsleven, onderwijs en de Provincie Zeeland. Het gezamenlijke initiatief komt ook tot uiting in de aandeelhoudersstructuur en/of de financiële jaarlijkse bijdrage van de partners aan Impuls. De Provincie Zeeland heeft aan het eind van het boekjaar 2014 een aandeel van 66% in Impuls.

Risico's:

De financiële aansprakelijkheid voor de Provincie met betrekking tot Impuls is beperkt tot het door de Provincie Zeeland ingebrachte aandelenkapitaal (€ 98.997). De Provincie Zeeland heeft Impuls geen garanties verstrekt.

B.V. Kanaalkruising Sluiskil

De B.V. Kanaalkruising Sluiskil (BV KKS) bouwt in opdracht van de Provincie Zeeland de Sluiskiltunnel. Op 1 juli 2009 is de BV KKS opgericht. Reden voor de keuze van de BV als rechtsvorm was dat de organisatie slagvaardig moest kunnen handelen, gelet op de aard en omvang van het project. De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Bij de voorbereiding en bouw van de Westerscheldetunnel zijn eerder goede ervaringen opgedaan met de realisatie van de tunnel binnen een private rechtspersoon; het is gebleken dat we op die manier een project voor de bouw van een tunnel beheersbaar kunnen houden. B.V. KKS is aan de slag met een afgebakende opdracht en richt zich primair op praktische en technische aspecten rond de bouw en realisatie van de tunnel.

In 2010 is de Europese aanbestedingsprocedure afgerond. De opdracht tot het bouwen van de tunnel met toeleidende wegen is gegund aan Aannemerscombinatie BAM – TBI, die in 2011 met de werkzaamheden is gestart. Inmiddels zijn de tunnelbuizen geboord en de wegen aangelegd. In 2014 is de tunnel afgebouwd met dwarsverbindingen en verkeerstechnische installaties. De werkzaamheden liggen voor op schema. De oplevering van de tunnel is gepland op 22 mei 2015.

Het projectbudget is € 295,6 miljoen (excl. indexering) conform PS besluit 5-11-2010. De bijdrage van de Provincie Zeeland bedraagt € 112,3 miljoen. In het projectbudget is ook een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Gezien het spoedige verloop van de bouw van de tunnel blijft er wellicht een bedrag over. Dit zal blijken op het moment van afrekening wat voorzien is in 2015.

Risico's:

Naarmate het project vordert, gedurende de bouw van de tunnel, nemen de risico's af. De bijdrage van de Provincie Zeeland is reeds volledig overgemaakt op de rekening van de BV KKS. De uitgaven blijven binnen het budget. Provincie voorziet geen risico's meer.

PPS Perkpolder

Grondexploitatie maatschappij Perkpolder Beheer B.V. en grondexploitatie maatschappij Perkpolder C.V. zijn opgericht in september 2009. Dit was een PPS-constructie, waarin de Provincie Zeeland tot 2013 voor 25%

aandeelhouder was. Andere aandeelhouders waren: de gemeente Hulst, AM Grondbedrijf BV en Bouwfonds MAB Ontwikkeling BV, allen voor 25%. In de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) van 24 januari 2013 is besloten tot uittreding van de twee private aandeelhouders met ingang van 1 januari 2013. Grondexploitatie maatschappij Perkpolder C.V. is in de loop van 2013 opgeheven. De gemeente Hulst en de Provincie Zeeland zijn nu per 31 december 2013, elk voor 50%, aandeelhouder in de grondexploitatie maatschappij Perkpolder Beheer B.V.

Met deze samenwerking beogen partijen een integrale ontwikkeling van het Plangebied tot een gebied bestaande uit het Hart (permanente woningen en een hotel op het voormalige veerplein), deeltijdwoningen en recreatieve natuur in de westelijke Perkpolder, een jachthaven, een golfbaan, buitendijkse natuur met primaire waterkeringen en de aanpassing van de N689. In 2024 moet het plan gerealiseerd zijn.

Tot nu toe is voorbereidend werk verricht, is een contract gesloten met een ontwikkelaar voor de ontwikkeling van de westelijke Perkpolder, is een intentieovereenkomst gesloten met een ontwikkelaar voor de ontwikkeling van het veerplein en de jachthaven en is de opdracht voor de ophoging van het veerplein, aanpassing van de N689 en aanleg van de buitendijkse natuur verstrekt. Ook is het gewijzigde Bestemmingsplan onherroepelijk geworden.

Risico's:

Provincie Zeeland staat samen met de gemeente Hulst garant voor de door Perkpolder BV bij de huisbankier aangegane lening/ kredietfaciliteit. Provincie Zeeland staat gaant voor een totaal bedrag van € 15,66 miljoen. De gemeente Hulst staat voor € 3,92 miljoen garant. In totaal staan beide aandeelhouders richting de huisbankier garant voor een bedrag van € 19,58 miljoen.

Op basis van de afspraken zoals die gemaakt zijn in de SOK (AvA 27 november 2013) staan de gemeente Hulst en Provincie Zeeland beide voor 50% garant voor Perkpolder BV.

Indien de Rabobank gebruik maakt van zijn garantie dan dient Provincie Zeeland € 15,66 miljoen te betalen aan de Rabobank en de gemeente Hulst € 3,92 miljoen. De Provincie staat op basis van de SOK echter garant voor € 9,79 miljoen (50% van € 19,58 miljoen). Provincie Zeeland kan dan een bedrag van € 15,66 miljoen - /- € 9,79 miljoen = € 5,87 miljoen in rekening brengen bij de gemeente Hulst.

GR RUD Zeeland

Op 28 juni 2013 is de GR RUD Zeeland formeel opgericht. De RUD Zeeland voert sinds 1 januari 2014 milieutaken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast voert zij specialistische taken uit, zoals op het gebied van externe veiligheid, geluid, bodem, luchtkwaliteit en de handhaving van de groene wetten; dit doet zij in opdracht van de Zeeuwse gemeenten, waterschap Scheldestromen en de Provincie Zeeland. Voor alle inrichtingen met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen zoals genoemd in het Besluit Risico Zware Ongevallen 1999 (BRZO) of de Richtlijn Industriële Emissies (RIE) categorie 4 voert de RUD Zeeland deze taken uit in een samenwerkingsverband met de DCMR. Vanaf 1 januari 2014 is de RUD Zeeland/DCMR gemandateerd voor deze taken en is de Provincie Zeeland naast deelnemer ook opdrachtgever aan de RUD Zeeland. De Provincie Zeeland blijft ook na de mandatering eindverantwoordelijk voor alle taken die de RUD/DCMR in mandaat voor de Provincie Zeeland uitvoert.

Resultaten RUD in 2014:

Dit jaar was het jaar van de start van de organisatie. Veel energie en tijd is gestoken in deze start en vooral in het inrichten van de werkprocessen van de RUD. Dat heeft als gevolg dat niet alle operationele doelstelling voor 2014 gehaald zijn. Op veel terreinen is er een achterstand of zijn niet alle geplande controles uitgevoerd. Wel is er de tweede helft van dit jaar een inhaalslag gemaakt. Volgend jaar is de verwachting dat de doelstellingen wel gehaald kunnen worden.

Risico's:

De Provincie Zeeland is als deelnemer in de GR RUD Zeeland aansprakelijk voor financiële tekorten waarmee de RUD Zeeland in de toekomst te maken krijgt. De RUD heeft voor 2015 een sluitende begroting. Financiële aansprakelijkheid voor de Provincie Zeeland kan pas ontstaan na besluitvorming daarover in het Dagelijks

Bestuur (DB) en Algemeen Bestuur (AB) van de RUD Zeeland. De Provincie Zeeland maakt onderdeel uit van de besluitvorming in het DB en AB.

Westerschelde Ferry B.V.

Op 4 november 2014 heeft de Provincie Zeeland het besluit genomen tot de oprichting van de Westerschelde Ferry B.V. voor een periode van maximaal 4 jaar. Deze vennootschap heeft ten doel in opdracht van de Provincie Zeeland een fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde - met bijbehorende werken - tussen Vlissingen en Breskens vice versa in stand te houden en te exploiteren, inclusief het noodzakelijk alternatief busvervoer tussen Vlissingen en Breskens vice versa. In deze besloten vennootschap zal de Provincie Zeeland voor 100% gaan deelnemen. Op de balans van de Provincie Zeeland is de deelneming Westerschelde Ferry BV voor een bedrag van € 1,- gewaardeerd.

Achtergrond en aanleiding tot de oprichting van de Westerschelde Ferry B.V.

De Provincie Zeeland is als decentrale overheid opdrachtgever voor het regionaal openbaar vervoer (busvervoer en de veerboot/Fast Ferry). Op grond van de Wet personenvervoer 2000 is de Provincie bevoegd tot het verlenen van concessies voor het openbaar vervoer (OV). Zonder financiële bijdrage van de Provincie is er geen regionaal OV mogelijk.

Om te komen tot een zo doelmatig mogelijke besteding van de beschikbare middelen, is voor het regionaal OV wettelijk verankerd dat de concessieverlenging moet gebeuren via marktwerking. De Zeeuwse OV-concessies worden daarom periodiek aanbesteed, waarbij gegund wordt op een combinatie van prijs en kwaliteit.

In het jaar 2011 is de concessie Fast Ferry voor de duur van 3,5 jaar gegund aan Veolia Transport (einddatum 31 december 2014). In het jaar 2013 is begonnen met de voorbereidingen van de aanbesteding voor een nieuwe concessie met een beperkte concessieduur (2015 t/m 2018 met de optie om 1 jaar te verkorten). Deze korte periode is gekozen om na het vaststellen van een toekomstvisie in 2015 zo snel mogelijk de resultaten daarvan te kunnen vertalen in een bestek voor een nieuwe aanbesteding. Deze aanbesteding heeft echter geen inschrijvers opgeleverd. Het bleek voor de markt niet mogelijk om binnen het financiële kader en uitgaande van de besteisen een commercieel verantwoord aanbod te doen.

De Provincie Zeeland heeft toen besloten om het bestek niet opnieuw op de markt te brengen. Zonder wezenlijke wijzigingen (bijvoorbeeld meer budget of een ander risicoprofiel) zou de kans immers groot zijn dat er weer geen aanbiedingen zouden komen. Om die reden zijn er vier sporen onderzocht om per 1 januari 2015 de dienstverlening van de Fast Ferry te kunnen continueren.

De uitkomst van dit onderzoek is dat de Provincie Zeeland heeft besloten om voor de continuering van de dienstverlening van de Fast Ferry per 1 januari 2015 een eigen rechtspersoon (B.V.) op te richten. Daarbij is gekozen voor inbesteden in een aparte B.V. om daarmee de exploitatie afgescheiden te houden van de provinciale organisatie. Zodra Provinciale Staten de toekomstvisie hebben vastgesteld, vindt er een aanbesteding plaats en kan er daarna een eenvoudige overgang van onderneming plaatsvinden waarbij ook het personeel overgaat van de Westerschelde Ferry B.V. naar de nieuwe concessiehouder. Dit op dezelfde wijze als het personeel van de huidige concessiehouder Veolia Transport zal kunnen overgaan naar de nieuwe B.V.

Procedure oprichting B.V. conform artikel 158 Provinciewet

Voor het oprichten van een eigen rechtspersoon dient de Provincie conform art. 158 van de Provinciewet toestemming verkrijgen van de Minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties. Daarbij zal bekeken worden of dit in strijd is met het recht of het algemeen openbaar belang. Daarnaast dienen Provinciale Staten in de gelegenheid worden gesteld wensen en bedenkingen te uiten. Op 14 november 2014 is goedkeuring ontvangen van het ministerie van BZK inzake de oprichting van de deelneming Westerschelde Ferry BV. Op 19 november 2014 heeft inschrijving bij de Kamer van Koophandel plaats gevonden.

Organisatie en juridische structuur

Gelet op het feit dat de B.V. een zelfstandig rechtspersoon is en als zodanig geen onderdeel uitmaakt van de Provinciale organisatie is, het van belang om de verantwoordelijkheden van de BV en de Provincie duidelijk vast te leggen. Door Sauer & Oonk Notarissen zijn de oprichtingsakte/statuten van de nieuwe B.V. en het Bestuursreglement opgesteld. In deze documenten is de governance vastgelegd.

Financiële gevolgen en risico's voor de Provincie Zeeland

De financiële gevolgen en risico's voor de Provincie Zeeland als gevolg van de oprichting van de Westerschelde Ferry B.V. zijn als volgt.

Voor de jaarlijkse exploitatie van de Fast Ferry is bekend wat er maximaal beschikbaar is binnen de door PS vastgestelde financiële kaders. Er is € 2.936.685 aan exploitatiebijdrage beschikbaar (ten laste van de BDU) en verder levert de kaartverkoop € 1.540.000 op. Daarnaast is er € 1.696.000 nodig voor afdekking van kapitaallasten (aanlandingsvoorzieningen, schepen en gebouwen) en baggerkosten (haven Breskens). Ook deze kosten komen ten laste van de BDU.

De volgende kosten moeten uit de exploitatiebijdrage en kaartverkoop worden afgedekt:

- Personeel (direct/indirect)
- Brandstof
- Onderhoud schepen
- Vergoeding gebruik bestaande systemen voor ondersteuning exploitatie en bedrijfsvoering
- Marketing en communicatie (w.o. klantenservice)
- Aansturing BV (directeur/bestuurder)

Voor de Provincie Zeeland zijn er risico's ten aanzien van het aantal gebruikers van het fietsvoetveer, gelet op de seizoens-fluctuaties (veel toeristen gebruiken de veerdienst). Verder zijn er risico's ten aanzien van ongepland onderhoud. De praktijk van de afgelopen jaren leert dat de genoemde risico's kunnen worden opgevangen door te variëren met de omvang van de dienstregeling en/of de hoogte van de reizigerstarieven. Verder kunnen meevallers in de opbrengst na een goed zomerseizoen worden opgespaard. Deze reserve kan vervolgens als buffer dienen in geval van een minder goed seizoen. Gezien de recente oprichting en voorbereiding is er nog geen nadere begroting en/of jaarrekening beschikbaar.

Risico's

Voor zover van toepassing wordt voor de specifieke risico's vanuit de risico-analyse verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Op bestuurlijk niveau zijn wij betrokken bij de bedrijfsontwikkelingen en hebben we inzicht in de rendementsontwikkelingen, risico's en het weerstandsvermogen.

Voor de risico's van verbonden partijen geldt in het algemeen een hoger risico bij gemeenschappelijke regelingen dan bij vennootschappen. Voor vennootschappen is het risico beperkt tot de kapitaalinbreng.

Tot slot verwijzen we naar de bijlagen bij deze paragraaf, waarin de business-sheets zijn weergegeven van de belangrijkste zeven verbonden partijen.

Overzicht belangrijkste verbonden partijen

Statutaire naam deelneming 1
DELTA N.V.

Vestigingsplaats Middelburg

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50% stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA).

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:		(bedragen x € 1.000)	
20.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	454	
Totaal maatschappelijk kapitaal dus		€	9.080
Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort:			
15.280 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	454	
Totaal geplaatst kapitaal dus		€	6.937

50% van het geplaatste aandelenkapitaal is in bezit van de Provincie Zeeland.

DELTA N.V. Doelstelling

DELTA N.V. is een geïntegreerd energiebedrijf. Het is werkzaam op het gebied van de elektriciteits-, gas-, water- en warmtevoorziening, internet en de inzameling, be- en verwerking van afval en water.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij is het waarborgen van wettelijk gedefinieerde publieke belangen (Evides, DNWB, EPZ) duurzame werkgelegenheid (in Zeeland). Daarbij geldt als uitgangspunt een risicoprofiel passend bij een publieke aandeelhouder en wordt van DELTA N.V. een marktconform financieel rendement verwacht dat in goede verhouding staat tot het risicoprofiel van de activiteiten.

Ten aanzien van het Netwerkbedrijf en Evides verwacht de Provincie dat de door DELTA N.V. ontvangen dividenden volledig worden uitgekeerd aan de DELTA aandeelhouders. Ten aanzien van de commerciële activiteiten streeft de Provincie naar een rendement van 10% op de boekwaarde van het eigen vermogen van die activiteiten, zoals vastgelegd in de jaarrekening van DELTA N.V. De dividend uitkeringsratio (pay-out ratio) zou op 50% van het totale rendement op deze onderdelen moeten liggen. Jaarlijks wil de Provincie als aandeelhouder met DELTA N.V. beoordelen in hoeverre de financiële positie (inclusief financierings- en investeringsplan) van DELTA N.V. dividenduitkering uit de commerciële activiteiten toestaat, met het oog op de continuïteit van de onderneming.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij DELTA N.V. gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013	(bedragen x € 1.000)
De voor winstverdeling beschikbare winst over 2013	€ 79.536
Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld	€ 20.000
Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen	€ 10.000
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar	€ 1.213.429
Het totale eigen vermogen per begin van het boekjaar	€ 1.182.481
Het balanstotaal per einde van het boekjaar	€ 3.818.677
Het balanstotaal per begin van het boekjaar	€ 3.903.376
Het aantal formatieplaatsen (fte) per 31 december 2013	3.216

De raming van het te verwachten eigen en vreemd vermogen voor het boekjaar 2014 is door DELTA N.V. weergegeven in het beleidsdocument "Financiële Plan". Dit document wordt jaarlijks in december, strikt vertrouwelijk, ter beschikking gesteld aan de aandeelhouders. Op het moment van het vaststellen van de jaarrekening van DELTA N.V. door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt informatie over het eigen en vreemd vermogen openbaar.

In lijn met de aandeelhoudersstrategie DELTA N.V. wordt in de provinciale raming in de uitkeringsjaren 2015 t/m 2018 rekening gehouden met een totaal dividend van € 20 miljoen per jaar waarvan voor de Provincie Zeeland € 10 miljoen. Voor de jaren 2016 t/m 2018 is een stelpost opgenomen 'uitvoering nieuw collegeprogramma' voor een bedrag van € 10 miljoen per jaar.

Overige bijzonderheden

De wetgeving staat niet toe dat de waterdivisie van DELTA N.V., Evides, wordt geprivatiseerd;
De energienetten, ondergebracht bij DELTA Netwerkbedrijf, zijn niet vrij verkoopbaar (in elk geval niet aan niet-overheden of buitenlandse investeerders);

DELTA N.V. is niet gesplitst. Over de splitsing lopen nog gerechtelijke procedures met de Staat; Wanneer de Provincie Zeeland of één van de andere aandeelhouders de aandelen wenst te verkopen, dan moeten deze op statutaire gronden eerst worden aangeboden aan de overige aandeelhouders.

Statutaire naam deelneming 2
N.V. Westerscheldetunnel (WST)

Vestigingsplaats Borssele

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit een vast aantal leden (vijf personen). De leden van de RvC worden weer benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:		(bedragen x € 1.000)
2.000.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 45	
Totaal maatschappelijk kapitaal is		€ 90.000
Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort:		
1.692.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 45	
Totaal geplaatst kapitaal is		€ 76.140
Hiervan is 100% in bezit van de Provincie Zeeland		

Met de aankoop van de aandelen van het Rijk heeft de Provincie Zeeland sinds 1 juli 2009 100% van de aandelen in haar bezit; tot 30 juni 2009 had de Provincie Zeeland 4,6% van de aandelen in bezit.

Doelstelling van de vennootschap / openbaar belang

Het doel van de vennootschap is omschreven in artikel 3 van de statuten: 'De vennootschap heeft als doel een tunnel onder de Westerschelde – met aansluitende wegen en bijbehorende werken – tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren, alsmede ter bevordering van dit doel het deelnemen in, het voeren van beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord'.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De doelstelling is niet het aanhouden van de verbonden partij. Het doel is immers de realisatie van een vaste oeververbinding en de realisatie van de Sluiskiltunnel. De daaruit voortvloeiende verbondenheid met de WST is een gegeven waarmee we ten minste dertig jaar rekening moeten houden – tot en met 13 maart 2033, te rekenen vanaf de ingebruikname op 14 maart 2003.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij de N.V. Westerscheldetunnel gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013		(bedragen x € 1.000)
De voor winstverdeling beschikbare winst over 2013	€	6.756
Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld in 2014	€	6.756
Door de Provincie Zeeland is over het boekjaar 2013 aan dividend ontvangen	€	6.756
Het totale eigen vermogen aan het einde van het boekjaar	€	83.950
Het totale eigen vermogen aan het begin van het boekjaar	€	79.569
Het totale vreemd vermogen aan het einde van het boekjaar	€	453.469
Het totale vreemd vermogen aan het begin van het boekjaar	€	478.111
Het balanstotaal per einde van het boekjaar	€	537.419
Het balanstotaal per begin van het boekjaar	€	557.680
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) in 2013		61

Statutaire naam deelneming 3

Zeeland Seaports

Vestigingsplaats Terneuzen

Bestuurlijk belang

De GR ZSP is een openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland (50%), de gemeente Terneuzen (25%), de gemeente Vlissingen (12,5%) en de gemeente Borsele (12,5%). Het Algemeen Bestuur van Zeeland Seaports bestaat uit acht personen, waarvan er twee worden benoemd door Provinciale Staten uit het college van Gedeputeerde Staten. Eén van de twee door de Provincie Zeeland aangewezen leden van het AB wordt tevens benoemd als voorzitter van het AB. Er is ook een Dagelijks Bestuur (DB). Dit bestaat uit vier leden, allen afkomstig uit het AB (iedere deelnemer levert één DB-lid). De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het DB.

Per 1 januari 2011 zijn alle activiteiten en rechten en verplichtingen overgegaan van de GR ZSP naar N.V. ZSP. De GR ZSP blijft alleen bestaan voor de aflopende garantstelling voor financieringsdoeleinden. De GR ZSP bezit 100% van de aandelen in N.V. ZSP. Zodra de GR ZSP de aandelen van N.V. ZSP overdraagt aan de participanten van de GR ZSP (en desgewenst de GR ZSP kan worden opgeheven), zijn de individuele toekomstige aandeelhouders als volgt gerechtigd in het aandelenkapitaal van de Vennootschap: Provincie Zeeland 50%, gemeente Terneuzen $16\frac{2}{3}\%$, gemeente Borsele $16\frac{2}{3}\%$ en de gemeente Vlissingen eveneens $16\frac{2}{3}\%$.

Financieel belang

Zoals hiervoor aangegeven bij het bestuurlijk belang is de Provincie Zeeland voor 50% deelnemer in de GR Zeeland Seaports en ook 50% aandeelhouder van N.V. ZSP.

Doelstelling rechtspersoon / openbaar belang

De vennootschap heeft het volgende doel: 'het (doen) uitoefenen van het havenbedrijf en in dat kader de positie van het Zeeuwse haven- en industriecomplex in internationaal perspectief zowel op de korte als lange termijn te versterken'. Deze doelstelling is opgenomen in artikel 2 van de statuten van de naamloze vennootschap.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De reden van deelname aan de gemeenschappelijke regeling/naamloze vennootschap is met name gericht op het provinciale belang van het ontwikkelen, beheren en exploiteren van het haven- en industriegebied in Zeeland. Zeeland Seaports is één van de organisaties die wij inzetten om uitvoering te geven aan de provinciale beleidsdoelstellingen.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij Zeeland Seaports gelijk aan het kalenderjaar.

GR Zeeland Seaports

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is 2013	(bedragen x € 1.000)	
Totaal negatief resultaat over 2013	€	0
Het totale eigen vermogen aan het begin van het boekjaar	€	160.637
Het totale eigen vermogen aan het einde van het boekjaar	€	160.637
Het totale vreemd vermogen aan het begin van het boekjaar	€	0
Het totale vreemd vermogen aan het einde van het boekjaar	€	0

Op basis van de vastgestelde begroting van de GR ZSP zijn er geen wijzigingen te verwachten voor 2015. Als gevolg van de verzelfstandiging resteren er geen activiteiten in de GR behoudens die van aandeelhouder en garantsteller. De GR heeft dan ook geen eigen personeel in dienst. De GR is 100% aandeelhouder in de N.V. Zeeland Seaports. De verkrijgingsprijs van de deelneming betreft € 160.637,- (x 1.000).

N.V. Zeeland Seaports

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013 (bedragen x € 1.000)		
Totaal negatief resultaat over 2013 voor resultaatbestemming	€	15.101
Het totale eigen vermogen aan het einde van het boekjaar	€	126.232
Het totale eigen vermogen aan het begin van het boekjaar	€	141.333
Het totale vreemd vermogen aan het begin van het boekjaar	€	435.698
Het totale vreemd vermogen aan het einde van het boekjaar	€	446.061
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) in 2013 in vaste dienst		79

Op 27 juni 2014 is de jaarrekening 2013 vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Overige bijzonderheden

Zeeland Seaports werkt samen met DOW Chemical N.V. in de joint venture Valuepark Terneuzen. In 2008 is er door de oprichting van WarmCO₂ een samenwerkingsverband aangegaan met Volker Wessel en Yara Sluiskil.

Statutaire naam deelneming 4
Economische Impuls Zeeland N.V. (NV EIZ)

Vestigingsplaats Middelburg

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door een Raad van Commissarissen (RvC) van drie leden. De leden van de RvC worden aangesteld door de aandeelhouders. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:	(bedragen x € 1.000)
750.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1
Totaal maatschappelijk kapitaal is	€ 750
Van het maatschappelijk kapitaal is per einde van het boekjaar 2014 geplaatst en volgestort:	
150.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1
Totaal geplaatst kapitaal is	€ 150
Hiervan is 66% (98.977 aandelen) in bezit van de Provincie Zeeland	

Doelstelling vennootschap / openbaar belang

De voornaamste doelstelling is het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis) economie, met groei van werkgelegenheid, door uitvoering van concrete projecten en door acquisitie van bedrijven en investeringen van elders. Een andere belangrijke doelstelling is onder andere het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met, het besturen van, alsmede het financieren van andere ondernemingen, in welke rechtsvorm ook. NV EIZ stimuleert en faciliteert ontwikkeling op het gebied van de (kennis) economie in de meest brede zin van het woord.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

NV EIZ verbindt partijen met als doel bij te dragen aan economische groei en innovatie in Zeeland. In samenwerking met private actoren ontwikkelt Impuls projecten die innovatie aanjagen, investeringen in de Zeeuwse economie uitlokken en kennisverspreiding faciliteren. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor de vennootschap zijn opgenomen in de Economische Agenda 2013-2015. Impuls is voor de Provincie Zeeland een belangrijke partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij NV EIZ gelijk aan het kalenderjaar. De begroting 2015 van Impuls is nog niet beschikbaar. Onderstaande cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2013, de laatst beschikbare cijfers. Naar verwachting is ultimo 2015 66% (98.977 aandelen) van het aandelenkapitaal in bezit van de Provincie Zeeland.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013	(bedragen x € 1.000)
De resultaat over 2013 bedroeg	€ 0
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar 2013	€ 386
Het totale eigen vermogen per begin van het boekjaar 2013	€ 371
Het totale vreemd vermogen per einde van het boekjaar 2013	€ 1.972
Het totale vreemd vermogen per begin van het boekjaar 2013	€ 1.331
Het balanstotaal per einde van het boekjaar 2013	€ 2.358
Het balanstotaal per begin van het boekjaar 2013	€ 1.702
Het aantal formatieplaatsen (fte) bedraagt gemiddeld over het boekjaar 2013	13,3

Statutaire naam deelneming 5
BV Kanaalkruising Sluiskil (BV KKS)

Vestigingsplaats Terneuzen

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één lid, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC zelf bestaat uit vijf onafhankelijke leden. De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:	(bedragen x € 1.000)
1.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1.000
Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve	€ 1.000
Van het maatschappelijk kapitaal is per einde van het 2008 geplaatst en volgestort:	
1.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1.000
Totaal geplaatst kapitaal is derhalve	€ 1.000
Hiervan is 100% in bezit van de Provincie Zeeland.	

Doelstelling van de vennootschap / openbaar belang

De vennootschap heeft als doel: het in opdracht van de Provincie Zeeland voorbereiden en (laten) bouwen van de Sluiskiltunnel met aansluitende wegen en ervoor zorgen dat het beheer, onderhoud en verkeers- en incidentmanagement voor een nog nader door de Provincie te bepalen periode op verantwoorde wijze wordt verzorgd door een derde partij en het verrichten van al wat met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De BV KKS werkt met een afgebakende opdracht en kan zich primair richten op praktische en technische aspecten rondom de bouw en realisatie van de Sluiskiltunnel.

Enige financiële cijfers

Het totale budget voor de bouw van de Sluiskiltunnel is € 295,6 miljoen (prijspeil oktober 2010).
Het boekjaar is bij de BV KKS gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013	(bedragen x € 1.000)
Winstsaldo 2013	€ 0
Doorberekende kosten aan Provincie Zeeland 2013*	€ 67.250
Het totale eigen vermogen aan het einde van het boekjaar	€ 1.000
Het totale eigen vermogen aan het begin van het boekjaar	€ 1.000
Het totale vreemd vermogen aan het begin van het boekjaar	€ 59.111
Het totale vreemd vermogen aan het einde van het boekjaar	€ 53.126
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) in 2013 in vaste dienst	0

*Gedeclareerde termijnen excl. btw

Op 26 juni 2014 is de jaarrekening 2013 vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).

De BV KKS maakt kosten voor de bouw en aanleg van de tunnel en berekent deze gedurende het jaar door aan de Provincie Zeeland. Hierdoor is gedurende de bouw het winstsaldo van BV KKS nul.

De jaarcijfers van BV KKS geven daarom niet zoveel nuttige informatie. Mutaties inzake de bouwkosten kunnen gevolgd worden in de Staat van restant investeringskredieten (in de bijlagen bij deze begroting) en

in de 'bestemmingsreserve Sluiskiltunnel' van de Provincie Zeeland. Zie hiervoor de 'toelichting op de balansmutaties per reserve, voorziening en overlopende passiva', ook in de bijlagen. Vanwege het tijdelijke karakter van de BV KKS wordt gewerkt met ingeleend personeel. Het aantal fte op de loonlijst is daardoor nul.

Statutaire naam deelneming 6
Perkpolder BV

Vestigingsplaats Kloosterzande

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door de algemene vergadering van Aandeelhouders. De directeur niet direct of op voordracht van Provincie Zeeland benoemd. De gemeente Hulst en Provincie Zeeland hebben beide 50% stemrecht in Perkpolder BV.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:		
Totaal geplaatst en gestort kapitaal is		€ 20.000
Het geplaatst en gestort kapitaal is als volgt opgebouwd		
Gemeente Hulst	50%	€ 10.000
Provincie Zeeland	50%	€ 10.000

Doelstelling vennootschap / openbaar belang

Met de ingebruikname van de Westerscheldetunnel is het veer Kruiningen-Yerseke komen te vervallen. Dat heeft gevolgen gehad voor de economie, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van het gebied. Via het door Perkpolder Beheer BV getrokken project Perkpolder beoogt de provincie door middel van ruimtelijke ontwikkelingen te zorgen voor economische vitaliteit en een hoge ruimtelijke kwaliteit, wat moet resulteren in een goede leefbaarheid.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

Tot nu toe is voorbereidend werk verricht, is een contract gesloten met een ontwikkelaar voor de ontwikkeling van de westelijke Perkpolder en wordt gewerkt aan de ophoging van het veerplein, aanpassing aan de N689 en de aanleg van buitendijkse natuur met primaire waterkering.

Verder ligt er een onherroepelijk bestemmingsplan, waarvoor in 2014 de procedure is gestart om deze op een aantal punten te wijzigen. Het gewijzigde bestemmingsplan is op 18 december 2014 onherroepelijk geworden. In 2014 zijn de benodigde gronden verworven.

De woningbouw en aanleg van de golfbaan moeten nog plaats gaan vinden, waarna in 2024 het plan gerealiseerd moet zijn.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij Perkpolder BV gelijk aan het kalenderjaar. De jaarrekening 2014 van Perkpolder BV is nog niet beschikbaar. Onderstaande cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2013 en de begroting 2014, de laatst beschikbare cijfers.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013 (bedragen x € 1.000)	
Het resultaat over 2013 bedroeg / resultaatsverwachting voor 2014 en 2015	€ 0
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar 2013	€ 97
Het totale eigen vermogen per begin van het boekjaar 2013	€ 97
Het totale vreemd vermogen per einde van het boekjaar 2013	€ 4.420
Het totale vreemd vermogen per begin van het boekjaar 2013	€ 3.806
Het balanstotaal per einde van het boekjaar 2013	€ 4.517
Het balanstotaal per begin van het boekjaar 2013	€ 3.903
De vennootschap heeft geen personeel in dienst	

Statutaire naam deelneming 7
GR RUD Zeeland

Vestigingsplaats Terneuzen

Bestuurlijk belang

De GR RUD Zeeland is een openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten en Waterschap Scheldestromen. Het Algemeen Bestuur (AB) van RUD Zeeland bestaat uit vijftien personen, waarvan er één is benoemd door Provinciale Staten uit het college van Gedeputeerde Staten. Er is ook een Dagelijks Bestuur (DB). Dit bestaat uit vijf leden, allen afkomstig uit het AB. Eén DB lid is benoemd door Provinciale Staten uit het college van Gedeputeerde Staten. De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het DB. Het lid van het AB, aangewezen door Gedeputeerde Staten van de provincie heeft zeven stemmen. De leden van het AB, aangewezen door de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten en door het dagelijks bestuur van het waterschap hebben ieder één stem. Voor het tot stand komen van een besluit bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van hen die een stem hebben uitgebracht. Voor de volgende besluiten is een tweederde meerderheid nodig: begroting, dienstverleningshandvest, bijdrageverordening, benoeming secretaris, oprichting van een deelneming, stichting ed.

Financieel belang

Provincie Zeeland draagt jaarlijks bij in de exploitatiekosten van de GR RUD Zeeland. In 2014 betrof de bijdrage van Provincie Zeeland een bedrag van € 4,244 miljoen op een totale exploitatieomvang in 2014 van € 9,184 miljoen.

Doelstelling rechtspersoon / openbaar belang

Doel van deze gemeenschappelijke regeling is vergunningverlening, toezicht en handhaving in Zeeland robuuster te maken en de kennis te vergroten door de bundeling met de expertise van de Zeeuwse gemeenten en het waterschap. De RUD Zeeland doet dit klantvriendelijk, professioneel, doelmatig en conform de vastgelegde kwaliteitseisen en dienstverleningsnormen.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De RUD Zeeland draagt namens de Provincie Zeeland zorg voor de uitvoering van de taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, evenals de taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. De RUD Zeeland voert deze werkzaamheden uit conform de voorstellen en condities zoals uitgewerkt in het bedrijfsplan Regionale uitvoeringsdienst Zeeland d.d. 14 januari 2013 en de dienstverleningsovereenkomst tussen Provincie Zeeland en RUD Zeeland.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij RUD Zeeland gelijk aan het kalenderjaar. De GR RUD Zeeland is per 1 januari 2014 opgericht. De beschikbare cijfers betreffen de begroting 2014 en de begroting 2015. Er zijn geen gegevens beschikbaar over de omvang van het verwachte eigen en vreemd vermogen van de GR RUD Zeeland. De GR RUD Zeeland heeft voor 2014 een sluitende begroting en het verwachte resultaat in 2014 bedraagt derhalve € 0,-.

Overige bijzonderheden: BRZO RUD

De Provincie is sinds 1 mei 2013 deelnemer aan het samenwerkingsverband tussen de milieudiensten in de Provincie Zuid-Holland en de Provincie Zeeland. Op 1 januari 2014 is deze samenwerking uitgebreid en heeft de Provincie een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen de Milieudienst Rijnmond (DCMR), de Provincie Zeeland en de RUD Zeeland. De taken zijn vanaf 1 mei 2013 gemandateerd aan de directeur van de DCMR en die heeft vanaf 1 januari 2014 de taken doorgemandateerd aan de RUD Zeeland. Onder het mandaat aan de directeur van de DCMR vallen alle werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH-taken) voor alle BRZO- en RIE4-inrichtingen in onze provincie.

Doel van deze samenwerking is de borging van van de specialistische kennis en om de coördinatiekosten voor de BRZO-bedrijven zo laag mogelijk te houden. Coördinatie vindt plaats op het gebied van de inzet, de kwaliteit van de VTH-taken voor de BRZO-bedrijven en de verantwoording richting het bevoegd gezag. Voor

alle dienstverlening op het gebied van de BRZO gaat de RUD dezelfde procedures en dezelfde instructie ontwikkelen.

Overige verbonden partijen

In de volgende tabel is informatie opgenomen van de overige verbonden partijen van de Provincie Zeeland.

Verbonden partij <i>Bedragen x € 1.000</i>	Resultaat 2014 *)	EV 31.12.2014 *)	WV 31.12.2014 *)	uitkering resultaat *)	Belang GR 2014
a Nederlandse Waterschapsbank N.V. Den Haag	34.000	1.256.000	71.750.000	-	35 aandelen van totaal 58.989
b Zeeuws Participatiefonds B.V. Middelburg	-38	1020	4	0	50% aandeel- houder
c Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO) Den Haag	258	258	7.816	258	nvt
d Stichting GBN Zeeland Zwolle	geen informatie ontvangen				nvt
e GR de Grevelingen Schiedam	118	10.120	6.560	-	117
f GR Zuidwestelijke Delta i.o. Schiedam	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
g EGTS Linieland van Waas en Hulst Sint-Gillis-Waas / België	-2	134	1	-	17

*) Bedragen zijn ten tijde van het opmaken van provinciale jaarrekening nog niet bekend. Het betreffen resultaten van de laatst vastgestelde jaarrekeningen 2013

- a In deze bank een beperkt belang via aandelenkapitaal. Eventuele dividenduitkering wordt gebruikt als algemeen dekkingsmiddel.
- b Kapitaalstorting in dit fonds voor ondersteuning van startende ondernemers in de regio, ter stimulering van het economisch klimaat in de provincie.
- c Samenwerkings- en overlegorgaan van alle Nederlandse provincies.
- d Samenwerkingsverband van overheden voor het vervaardigen en bijhouden van de grootschalige basiskaart Nederland. (wettelijke verplichting)
- e Gemeenschappelijke regeling voor het beheer en ontwikkeling van het Grevelingenmeer.
Andere deelnemers: Provincie Zuid-Holland (62,5%), gemeente Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee (12,5%)
- f Gemeenschappelijke regeling in oprichting voor het beheer en ontwikkeling van het Grevelingenmeer en het Haringvliet.
GR de Grevelingen zal hierin opgaan m.i.v. 2015. Naast bestaande deelnemers komen de gemeenten Cromstrijen, Bernisse, Spijkenisse en Hellevoetsluis.
- g Europese gemeenschappelijke regeling voor de ontwikkeling van het betreffende grensgebied op het gebied van economie, mobiliteit, natuur, recreatie, cultuurhistorie en leefbaarheid.
Andere deelnemers: Provincie Oost-Vlaanderen (B), de gemeenten Hulst, Stekene (B), Beveren (B) en Sint-Gillis-Waas (B).

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

De Provincie Zeeland is in het landelijk gebied actief om provinciale beleidsdoelen te realiseren. Grondbezit is daarbij een belangrijke ondersteunende factor.

Grond is veelzijdig en inzetbaar voor bijvoorbeeld infrastructuur, landbouwstructuurverbetering, landbouwroutes, aquacultuur, natuur & landschap en recreatie. We proberen gronden te verwerven tegen een redelijke prijs en binnen een acceptabele termijn met de meest geschikte instrumenten.

De Provincie vervult een regierol in het landelijk gebied door belanghebbende partijen in een specifiek gebied bij elkaar te brengen, waarbij de belangen van alle partijen worden besproken en ingezet wordt op een integrale realisatie van doelen. De Provincie neemt daarbij een brede verantwoordelijkheid voor het realiseren van publieke doelen, waarbij zij ook doelen meewegen van bijvoorbeeld het Waterschap, Rijkswaterstaat en gemeenten. De autonome bevoegdheden van partijen verschuiven daarmee niet.

Op 18 december 2009 hebben Provinciale Staten de Nota Grondbeleid vastgesteld.

De nota geeft criteria en kaders voor de grondpolitiek die de Provincie wil voeren, de wijze van verwerving en de inzet van instrumenten. In 2013 vond overleg plaats tussen provincies en het Rijk over de afwikkeling van het deelakkoord Natuur & Landelijk Gebied. Met het Bestuursakkoord Natuur zijn door de provincies en het Rijk afspraken vastgelegd over de decentralisatie van de natuurtaken. Grond speelde in deze overleggen een cruciale rol. In de Bestuursovereenkomst Grond zijn vervangende en aanvullende afspraken gemaakt ten opzichte van het Bestuursakkoord Natuur voor het onderdeel grond. Een van de aanvullende afspraken betreft de overdracht met gedeeltelijke aankoop per 1 januari 2014 van het economisch eigendom van de BBL-oud gronden aan de provincies. Ten behoeve van de overdracht heeft de Provincie op 16 december 2013 een afzonderlijke vaststellingsovereenkomst met het Rijk afgesloten. Verder wordt rekening gehouden de benodigde omvang van de totale ruilgronden in relatie tot de nog te realiseren doelstellingen en de mogelijke invloed op de beleidsuitvoering.

De Dienst Landelijk Gebied (DLG) waarvan het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) een onderdeel is, is een belangrijke uitvoeringsorganisatie bij de uitvoering van het provinciale Grondbeleid.

Met ingang van 1 maart 2015 zullen 18 voltijd arbeidsplaatsen van DLG overgaan naar de provincie. Hierin zit ook arbeidscapaciteit voor het uitvoeren van de werkzaamheden die aan grond gekoppeld zijn (bijvoorbeeld; aan- en verkopen, kavelruilen, beheer). Daarnaast zal de BBL grondadministratie geïmplementeerd dienen te worden in de provinciale administratie. Vanwege de beëindiging van DLG zal dit 2015 zijn uitgevoerd.

Naast bovenstaande spelen er ook andere ontwikkelingen. Wij zijn in voorbereiding om huidige Nota Grondbeleid te actualiseren. Hierin wordt onder andere ingegaan worden op de provinciale rol in het landelijke gebied en stedelijk gebied. Door ontwikkelingen in het stedelijk gebied stellen wij ons zelf de vraag, welke rol de provincie wenst in te gaan nemen. Door alle ontwikkelingen zal de term 'Grondbeleid' niet langer de lading dekken. Het centrale thema zal daarom zijn: van Grondbeleid naar Vastgoedbeleid. In de nieuwe Nota Vastgoedbeleid wordt hierop teruggekomen. In van 2015 komen wij met een statenvoorstel.

Beleidsuitgangspunten

Beleidsnota's bij deze paragraaf

beleidsnota's bij paragraaf grondbeleid

[Nota Grondbeleid 2009](#)

[Rapportage nota Grondbeleid 2011](#)

Wat willen we bereiken?

Grondpolitiek

Voorafgaand aan het realiseren van een project bepalen we of een actieve dan wel een faciliterende grondpolitiek nodig is. De keuze tussen een actieve of faciliterende grondpolitiek is een bewuste afweging waarbij we enkele vastgestelde criteria hanteren, vooral gericht op noodzakelijkheid, rechtmatigheid en risicobeheersing.

Bij de besluitvorming over te realiseren gebiedsdoelen maken we gebruik van de beleidsnota's, een quick scan of aankoopstrategieplan en een financiële onderbouwing.

Op de grondmarkt zijn diverse partijen actief met ieder hun eigen doelstellingen en opgaven. Voor de realisatie van onze doelstellingen kan een samenwerking met andere partijen nodig zijn. Bij een samenwerking in het landelijk gebied met andere overheden nemen we de regierol, overeenkomstig de wet (WILG, zie hieronder) en de Nota Grondbeleid. Naast het samenwerking met Waterschap Scheldestromen (voorjaar 2013) hebben we medio 2014 met het Rijkswaterstaat en DLG een convenant gesloten om (werk)processen en grondportefeuilles efficiënter en effectiever op elkaar af te stemmen. In het afgesloten convenant is voorzien in decentralisatie van DLG.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Verwerving geschiedt altijd in het kader van provinciale beleidsdoelen, bijvoorbeeld doelen uit het Omgevingsplan, de Economische Agenda of het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan. Maar ook voor specifieke projecten daaruit zoals de Marinierskazerne, Sloeweg, Tractaatweg.

Omgevingsplan en Economische Agenda

In het programma Ruimtelijke omgeving is de doelstelling van de ruimtelijke economische ontwikkeling aangegeven: 'Het bevorderen van een gezonde regionale economie is een van de kerntaken van de Provincie. In de Economische Agenda zijn de door Zeeland gekozen topsectoren verder uitgewerkt. Het ruimtelijk beleid geeft voldoende ruimte aan economische ontwikkelingen en bevordert duurzame groei.'

Gebiedsgerichte aanpak is een belangrijke manier om provinciale doelen op allerlei beleidsterreinen te verwezenlijken. Bij een aantal indicatoren en gebiedsgerichte projecten speelt het grondbeleid met het instrument ruilvervalsing een rol om de doelstelling te verwezenlijken.

Projecten waar grondbeleid van belang is in de periode 2015-2018 zijn bijvoorbeeld:

- Ontwikkeling Zeeuwse Passage
- Kanaalzone
- Marinierskazerne
- Aquacultuur
- Landbouwkundige structuurverbetering
- Plattelandsontwikkeling, Natuur en Landschap

Met de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG 2007) en de decentralisatie van de taken via het Deelakkoord Natuur en Landelijk Gebied (2011) tussen het Rijk en provincies is de Provincie regisseur geworden voor de ontwikkeling in het landelijk gebied voor het realiseren van ILG-doelstellingen. De Provincie is verantwoordelijk voor en heeft de regierol op zich genomen van het integrale beleid in het landelijk gebied (provincie breed) en de plattelandsontwikkeling, zoals vastgesteld in de nota Grondbeleid. Op het gebied van grondbeleid is de Provincie verantwoordelijk voor de grondverwerving (aan- en verkoop), het kavelruilen en de aansturing van DLG. In de decentralisatie van DLG is rekening gehouden met die functies die aanvullend zijn op de provinciale organisatie. Hierdoor is onze rol gewaarborgd.

Eind 2012 is het deelakkoord Natuur en Landschapsbeheer tussen Rijk en Provincies gesloten. In 2013 zijn de gemaakte afspraken nader uitgewerkt.

Na de afwikkeling van de ILG in de jaarrekening 2012 heeft Kabinet Rutte II aangegeven structureel middelen beschikbaar te stellen voor natuurbeheer en natuurontwikkeling voor bijvoorbeeld de 'Robuuste EHS' (structureel € 200 miljoen per jaar vanaf 2013). Bij natuurontwikkeling is de taakstelling voor Zeeland om ongeveer 1.150 hectare gronden te verwerven op locatie (en in te richten) voor 2027.

Natuurpakket Westerschelde

In 2005 is besloten tot een derde verdieping van de Westerschelde. In dat kader zijn ook afspraken met het Rijk gemaakt over de aanleg van zeshonderd hectare nieuwe natuur. Wij hebben de regierol bij de verwerving van gronden voor de zeshonderd hectare estuariene natuurontwikkeling. Deze loopt via de overlopende passiva Natuur Pakket Westerschelde. De tijdsperiode is verlengd in verband met de politieke besluitvorming en mogelijk gerechtelijke procedures rondom de Hedwigepolder t/m 2018. Zie ook de staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva in de bijlagen, onderdeel E, nummer 00342.

Mobiliteit

Er zijn percelen aangekocht voor infrastructurele projecten zoals de Kanaalkruising Sluiskil, reconstructie, aanleg en verbreding van wegen, bijvoorbeeld Sloeweg, Tractaatweg, tweede fase Recreatieverdeelweg en logistieke landbouwroutes en fietspaden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Grondbeleid als instrument

Zoals in de inleiding van deze paragraaf is aangegeven, is het voorhanden hebben van grondposities een belangrijke factor om beleidsdoelen verwezenlijkt te krijgen.

Grondbank Zeeland

Per 1 januari 2010 is de Grondbank Zeeland ingesteld als strategisch instrument om de provinciale beleidsdoelen op *minnelijke* wijze te realiseren, door te beschikken over voldoende ruilgronden. Met die gronden kunnen we snel en flexibel inspelen op strategische kansen en mogelijkheden voor het realiseren van beleidsopgaven.

Provinciale Staten hebben het plafond van de grondbank voor de periode 2009-2018 vastgesteld op € 13 miljoen. In het kader van de decentralisatie van taken op het gebied van natuur en landelijk gebied heeft Provinciale Staten op 13 december 2013 ingestemd met overname/aankoop van Rijksgronden en is het investeringskrediet budget Grondbank Zeeland verhoogt met € 25,6 miljoen tot € 38,6 miljoen.

In Zeeland is er een bijzondere situatie door uitvoering van het Rijksproject Natuurpakket Westerschelde (NPW). Naast de grondbank Zeeland, zijn er tweetal tijdelijke ruilgrondposities die volledig gefinancierd vanuit de doeluitkering NPW:

tijdelijke ruilgronden Natuur Pakket Westerschelde

tijdelijke ruilgronden Landbouw Flankerend Beleid.

Kavelruilbureau Zeeland

Ruilen met grond is een wezenlijk instrument voor (gebiedsgerichte) projecten in de ruimtelijke omgeving en infrastructurele projecten. Het bezit van ruilgronden op alternatieve locaties buiten de projectgebieden is voor ons dan ook van belang. De kans op het vrijwillig verwerven van gronden op de gewenste locatie is groter als we aan grondeigenaren een perceel op een alternatieve locatie kunnen aanbieden. We kennen verschillende manieren van ruil. Op basis van een quick scan bepalen we per project welke vorm van kavelruil wordt ingezet.

Op 5 september 2012 hebben wij, onder provinciale verantwoording, het Kavelruilbureau Zeeland officieel ingesteld. We hebben DLG gevraagd om de uitvoering daarvan op zich te nemen. In 2014 hebben wij besloten om het Kavelruilbureau voort te zetten. Dit is mede gebaseerd op de bereikte resultaten in afgelopen jaren. Mede in het licht van de komende wijzigingen van DLG, wensen wij dat lopende en toekomstige kavelruilprocessen ongestoord kunnen plaats (blijven) vinden en daarmee op minnelijke wijze doelen gerealiseerd kunnen (blijven) worden. Tevens is door het instellen van het Kavelruilbureau de samenwerking bevorderd tussen alle overheidspartijen die op de Zeeuwse grondmarkt actief zijn: het Rijks-Vastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat, de Zeeuwse gemeenten en het Waterschap Scheldestromen. Door het instellen van één loket kunnen ook wensen en ideeën vanuit de markt daar waar mogelijk gefaciliteerd worden.

Het voorhanden hebben van (voldoende) ruilgrond is cruciaal om kavelruilprocessen te faciliteren. Naar aanleiding van de op handen zijnde wijzigingen (onder andere in de DLG), heeft er een evaluatie plaatsgevonden. De doelstelling is om voor 1 april 2015 1775 hectares in Zeeland te ruilen. Bij de evaluatie (december 2014) was deze doelstelling reeds behaald (1870 hectare), in 2014 was ongeveer 1150 hectare geruild. Door deze ruilingen is de agrarische structuur in Zeeland verbeterd. Daarnaast zijn vele publieke doelstellingen (Zeeland breed) op minnelijke wijze gerealiseerd onder andere op het gebied van infrastructuur, natuur, verkeersveiligheid, duurzaamheid en recreatie/cultuur. Ook de samenwerking tussen partijen is in Zeeland geïntensiveerd.

Bij 68 van de 78 gepasseerde kavelruilen was overheidsgrond betrokken (87 %) . Hieruit mag de conclusie getrokken worden dat het voor handen hebben van voldoende (strategische) ruilgrond een belangrijke voorwaarde is om ruilen te faciliteren.

Tijdelijk Anders Beheer

De afgelopen tijd is ook gekeken naar het (tijdelijk) beheer van de aanwezige ruilgronden in Zeeland. Hierbij is gekeken of het tijdelijk beheer kan bijdragen aan het realiseren van provinciale doelstellingen. Zo is bij het pilotproject Vlasteelt voor de teeltseizoenen 2013 en 2014 tijdelijk ongeveer 100 hectare grond via het BBL beschikbaar gesteld. Door de ontstane samenwerking in het Kavelruilbureau, hebben RWS, RVB en provincie ook in dit kader samenwerking met elkaar gezocht en gevonden. In 2014 hebben zowel RWS als RVB gronden beschikbaar gesteld voor het pilotproject.

In 2014 heeft de evaluatie plaatsgevonden. Een van de belangrijkste conclusies uit de evaluatie is dat de vlasverwerkende bedrijven hun areaal en vlasverwerking op peil konden houden. Daarnaast heeft het project de samenwerking tussen overheidsinstellingen verder versterkt.

Bij het opstellen van een nieuwe Nota Vastgoedbeleid zullen nadere voorstellen gedaan worden op welke terreinen het tijdelijk beheer de provinciale doelstellingen verder kan gaan ondersteunen.

De verwerving en uitgifte van gronden

De afgelopen jaren hebben we gronden aangekocht en verkocht. Vaak wordt de uitvoeringsopdracht aan Dienst Landelijk Gebied (DLG) verstrekt waarbij dan de juridische afwikkeling via het BBL loopt. De provincie is economisch eigenaar. Door de decentralisatie van DLG zal hier per 01 maart 2015 veranderingen in op gaan treden. In 2014 is projectmatig georganiseerd, dat dit via de provincie kan gaan verlopen. In 2015 wordt dit geïntegreerd in de vastgoedadministratie.

Wat mag het kosten?

Omvang grondvoorraden en investeringskrediet

De omvang en het verloop van de provinciale grondvoorraden en het investeringskrediet zijn opgenomen in de toelichtingen bij de staat van activa en de staat van restant investeringskredieten in de bijlagen. In de jaarrekening wordt de samenstelling en de financiële waardering van de voorraad opgenomen bij toelichting op de balans bij het onderdeel voorraden.

De totale voorraad grond in ons (economisch) eigendom per 31 december 2014 is 1.929 hectare. Deze voorraad is exclusief de gronden in provinciaal eigendom ingezet voor wegen, provinciale gebouwen en inclusief nog niet overgedragen natuurgebieden in bewerking buiten de NPW-doelen.

In de uitwerking van vaststellingsovereenkomst met het Rijk van eind 2013 heeft de provincie enerzijds gronden gekocht (685 hectare; peildatum 01-01-2011). Het investeringskrediet is in 2013 structureel verhoogd tot € 38,6 miljoen.

Conform afspraak (decentralisatie akkoord) komen er in totaal 702 hectare Rijksgronden over (om niet) ter dekking van natuurontwikkeling, al of niet op natuurlocatie (peildatum 1 januari 2011). Hiervan zijn in 2014 562 hectare overgedragen en in de periode 2016 tot en met 2019 er nog 4 keer 35 hectare tot totaal 140 hectare om niet van het Rijk.

In 2014 heeft de Rekenkamer aan PS gerapporteerd, dat de vastgoed administratie volledig is vastgelegd in de vastgoed administratie en aansluit met het Kadaster. Deze controle is een standaardcontrole van de jaarrekening.

Waardering

De waarde van provinciale gronden is terug te vinden op de balans. De meeste gronden waarderen we tegen verkrijgingsprijs (inclusief notaris- en kadasterkosten) met aftrek van een eventuele bijdrage van derden. Het komt voor dat gronden onderdeel zijn van een grondexploitatie. De gronden worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, zolang deze onder de verwachte verkoopprijs ligt (marktwaaarde). Als de verkoopprijs eronder ligt, dan wordt voor het verschil een voorziening gevormd overeenkomstig de BBV.

Per 31 december 2014 hoefde er geen voorziening gevormd te worden, omdat van alle gronden de historische kostprijs onder de geschatte marktwaaarde ligt.

De specificatie van de grondvoorraden op de balans is opgenomen in de staat van activa.

Nota bene. Als de gronden volledig gefinancierd zijn uit bijdragen van derden is de balanswaarde nul en worden ze niet apart op de balans vermeld. In de voorraadadministratie (provinciaal en bij DLG) worden deze wel geregistreerd als bezit.

Risicomanagement

Het aanhouden van grondvoorraden brengt risico's en kosten met zich mee. Er zijn kosten verbonden aan de tijdelijke investeringen in de gronden, zoals transactiekosten en rentekosten. Daarnaast zijn er de uitvoeringskosten als gevolg van het ruilen en verwerven van gronden. Deze worden meerjarig geraamd in de begroting. Bij grondaankopen op locatie voor meer risicovolle projecten voeren we een risicoanalyse uit op basis van een businesscase (een zakelijke afweging van baten en lasten).

Het aanhouden van een strategische grondvoorraad brengt risico's van waardedaling van de aangekochte gronden met zich mee. Vanuit de voorraadregistratie zijn de mutaties per jaar steeds inzichtelijk en minimaal bij iedere jaarrekening wordt de boekwaarde getoetst op de actuele grondwaarden volgens de financiële verordening.

Er zijn momenteel geen projecten waarvoor we risico's betreffende gronden opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen.

In de op te stellen Nota Vastgoed zullen beleidsmatige principes worden vastgesteld waarbij een splitsing wordt gemaakt tussen enerzijds gronden op locatie/binnen plangebied en anderzijds gronden die buiten deze locaties liggen (de zogenaamde ruilgronden). Ten aanzien van deze laatste categorie kan reeds opgemerkt worden dat deze ruilgronden vallen in het budget Grondbank Zeeland. Het investeringskrediet Grondbank Zeeland heeft een revolverend karakter.

Uitgangspunt bij de verwerving van gronden is dat we niet bieden boven de marktprijs of bieden op basis van volledige schadeloosstelling en we houden rekening met de wettelijke regelingen op het gebied van staatssteun.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemeen

Bedrijfsvoering is het sturen en beheersen van processen en activiteiten om gestelde doelen te bereiken. De doelen die de Provincie Zeeland wil bereiken staan beschreven in de programma's van de programmabegroting. Over de realisatie hiervan rapporteren we in de programmaverantwoording en in financiële zin in de jaarrekening.

Bedrijfsvoering in relatie tot organisatieontwikkeling

De opgave voor de provinciale organisatie is het (helpen) uitvoeren van het collegeprogramma en de doelen in de begroting. De beleidsinhoudelijke prioriteiten die daarbij horen zijn niet statisch, maar in beweging. Immers, de omgeving en maatschappij zijn constant in beweging, maar ook de overheden zelf: bijvoorbeeld door de vorming van de Regionale Uitvoeringsdienst in het afgelopen jaar en de decentralisatie van de jeugdzorg en de dienst landelijk gebied in 2015.

De visie Zeeland 2040 en Kompas 2020 schetsen een veranderende rol van de provinciale organisatie: de mogelijkheden om te sturen via geld en regels worden kleiner. De sturing zal veel meer plaats moeten gaan vinden via visies, het leggen van verbindingen tussen partijen en het faciliteren van activiteiten van anderen. Beide documenten zijn daarmee ook belangrijke visies voor de toekomstbestendigheid van de provinciale organisatie en daarmee ook voor hoe we de bedrijfsvoering de komende jaren verder ontwikkelen. Over de grenzen kijken en samenwerken, meer toekomstgericht denken, werken vanuit maatschappelijke opgaven en vanuit integrale visies en vooral inspelen op de actualiteit, geven een structuur waarop we de bedrijfsvoering afstemmen. Daarnaast zorgen (toekomstige) financiële uitdagingen ervoor dat we gerichte keuzes moeten maken in de uitvoering.

Programma organisatieontwikkeling

Op het gebied van cultuurverandering binnen de hierboven geschetste organisatieontwikkeling worden resultaten geboekt met een programmatische aanpak. Binnen het programma zijn thema's gedefinieerd en diverse aanjaagteams en werkgroepen opgestart die de cultuurverandering borgen in de dagelijkse praktijk en in concrete acties

Zo zijn in 2014 door de aanjaagteams themabijeenkomsten gehouden op het gebied van kennis delen en ontmoeten, de visie op de provinciale organisatie en het opstarten van een klanttevredenheidsonderzoek. Verder zijn er resultaten geboekt op het gebied van facilitering van het flexibel werken (pilot met tijd- en plaatsonafhankelijk werken), een eenduidige werkwijze voor proces-, programma- en projectmanagement en is het managementontwikkelingstraject van start gegaan.

Ontwikkelingen in de organisatie-inrichting

Behalve binnen het programma zijn er andere ontwikkelingen geweest binnen de organisatie. Er heeft een verduidelijking plaatsgevonden op de aansturingsstructuur via de Regeling ambtelijke organisatie. De voorbereidingen zijn getroffen voor de overdracht van de jeugdzorgtaken per 1 januari 2015 en de komst van de taken op het gebied van de decentralisatie natuur en de daarmee gepaard gaande komst van de collega's van de Dienst Landelijk Gebied inclusief overdracht van gronden, financiële administratie archieven en afstemming van ICT-systemen per 1 maart 2015. Ook heeft ten aanzien van de vorming van de Regionale Uitvoeringsdienst per 1 januari 2014 nazorg plaatsgevonden voor een volledige overdracht. Het onderzoek naar de inrichting van de interieurverzorging, representatie en beveiliging is in 2014 afgerond. Het bewaken van het huidige kwaliteitsniveau van geleverde diensten is daarin het belangrijkste uitgangspunt. Daarmee voldoen we, behalve de onderdelen catering en beveiliging vanwege hun specialistische aard, aan de gestelde visie in het Regeerakkoord en Sociaal akkoord van het Rijk. We geven zo uitvoering aan het voornemen om de zwakke positie van werknemers in de facilitaire dienstverlening te verbeteren. Er wordt investering toegepast en geïnvesteerd in deze groep mensen en hen een perspectief gegeven waarbinnen ze zich kunnen blijven ontwikkelen. Direct gevolg van deze keuzes is dat voortaan reguliere taken door eigen personeel, binnen een compacte kernformatie, worden uitgevoerd en bij piekbelasting externe capaciteit zal worden ingehuurd.

Tenslotte kreeg ook de afdeling Financiën extra ondersteuning door de unit Control in hun verandertraject. De resultaten hiervan zullen in 2015 zichtbaar worden.

De basis voor succes

Het voeren van een solide en actueel bedrijfsvoeringsbeleid vormt de basis voor een kwalitatieve interne en externe dienstverlening. Het is dan ook een structurele taak om deze basis op het gewenste niveau te houden. Belangrijke thema's die horen bij een toekomstbestendige bedrijfsvoering zijn ontwikkelingen op gebied van digitalisering, , flexibiliteit, doeltreffendheid en doelmatigheid.

Digitalisering

Digitale dienstverlening aan de samenleving is in het huidige digitale tijdperk een basisbehoefte geworden. De organisatie geeft dan ook vorm aan de doelstelling van de Digitale Overheid 2017. Een Digitale Overheid betekent dat dienstverlening volledig digitaal plaats moet kunnen vinden en dat we binnen de Provinciale organisatie steeds meer papierloos werken. Hierbij maken we gebruik van (wettelijke) voorzieningen die hiervoor zijn ontwikkeld en houden we rekening met wettelijke verplichtingen die daarvoor gelden. Ook biedt digitalisering binnen de organisatie een belangrijke basis voor efficiency, transparantie en flexibiliteit.

Verantwoordelijkheden

Een belangrijke ontwikkeling, in relatie tot digitalisering van interne processen en modern werkgeverschap, is de verschuiving van verantwoordelijkheden in de bedrijfsvoeringsadministratie. Uitgangspunt is de eigen verantwoordelijkheid van de individuele medewerker en leidinggevenden.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Betere dienstverlening door doeltreffendheid en doelmatigheid en een betere bedrijfsvoering door meer efficiënte processen en methodes. Dat is nodig om van de provinciale organisatie een toekomstbestendige organisatie te maken. Onder doelmatigheid verstaan we het met de beschikbare middelen zo veel mogelijk resultaat reiken. Doeltreffendheid betekent de mate waarin de beoogde effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.

Flexibiliteit en mobiliteit

Door de snel veranderende omgeving is ook de inrichting van de organisatie in beweging. Het vraagt ons flexibel en doelmatig te organiseren. Steeds andere, zich wijzigende, samenwerkingsverbanden zijn noodzakelijk, om slagvaardig de wisselende taken op te kunnen pakken. De organisatie werkt daarbij aan werkwijzen en -vormen die het behalen van concrete resultaten centraal stellen. Dat geldt voor hoe we onze financiële middelen en capaciteit inzetten, hoe we samenwerken binnen de organisatie, maar ook voor de provincie als geheel naar onze externe partners.

Digitalisering, zelfredzaamheid, flexibiliteit, doeltreffendheid en doelmatigheid zijn thema's die ook onderling met elkaar zijn verbonden. Bij het versterken van de bedrijfsvoering nemen we deze thema's als uitgangspunt.

In 2014 zijn gerichte acties ondernomen om deze te integreren in de bedrijfsvoering.

Gecentraliseerd Servicesloket

Een belangrijke verbetering en efficiëncyslag in het dienstverleningsconcept van de interne dienstverlening is dat de uitgifte en beheer van producten en diensten zoveel mogelijk gecentraliseerd worden. In 2014 zijn we begonnen met de voorbereidingen, het loket wordt in 2015 operationeel.

Meer eigen verantwoordelijkheid en zeggenschap in arbeidsvoorwaardenpakket

Met het Individuele Keuzebudget krijgen medewerkers meer verantwoordelijkheid voor en zeggenschap over de inhoud van hun arbeidsvoorwaardenpakket. Zij kunnen hierdoor beter keuzes maken die aansluiten bij hun levensfase en/of hun persoonlijke omstandigheden. Met de vakbonden is afgesproken dat het Individueel Keuze budget wordt ingevoerd met ingang van 1 januari 2015, in 2014 werden de voorbereidingen getroffen

Volledig digitaal inkoopstelsel

Eind 2014 is er een nieuw inkoopstelsel aangeschaft waarin bestellingen, offerteaanvragen en Europese aanbestedingen volledig digitaal conform de geldende wet- en regelgeving kunnen worden uitgevoerd. Het oude inkoopstelsel werd door de leverancier beëindigd. Met het nieuwe inkoopstelsel boeken we efficiëncywinst doordat een koppeling wordt gemaakt met de financiële administratie. Aanvullend is, volgend op het collegebeleid en de economische agenda waar het stimuleren van de biobased economy een

belangrijke rol speelt, gestart om daar waar mogelijk te vragen naar producten met een biobased component.

Digitaal vergaderen

In 2014 is het digitaal vergaderen voor Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten, Portefeuillehoudersoverleggen en Managementteamoverleggen gefaciliteerd. Aanbesteding voor de definitieve oplossing volgt in 2015. De huidige oplossing (iBABS) wordt ook in 9 andere provincies ingezet, hetgeen de mogelijkheid tot samenwerking vergroot.

Zaakgericht werken

In 2014 zijn de eerste onderdelen van het zaakstelsel als pilots in de organisatie toegepast. De ervaringen die gedurende deze pilots met de betreffende systeemonderdelen zijn opgedaan gaven aanleiding tot een tussentijdse evaluatie van het project. Deze evaluatie richtte zich met name op de oorspronkelijk beoogde functionaliteit van het stelsel en de functionaliteit zoals deze in de praktijk geleverd bleek te zijn. Uit deze evaluatie is een aantal aspecten naar voren gekomen die bij ons ernstige twijfels deden ontstaan of een werkend stelsel dat volledig zou voldoen aan de oorspronkelijke doelstellingen, realiseerbaar zou zijn. Overleg met de leverancier heeft niet tot een ander inzicht geleid en dit heeft ons doen besluiten dit project te beëindigen.

Optimalisatie financieel beheer

In 2014 zijn, binnen het financieel beheer, de statenproducten van de reguliere P&C-cyclus (voorjaarsnota, najaarsnota, programmabegroting en de jaarstukken (jaarrekening en jaarverslag)) conform planning opgeleverd. In 2014 is de leesbaarheid verbeterd en is ingezet op het meer specifiek en meetbaar maken van resultaatdoelstellingen en maatschappelijke effecten via de programmabegroting. In de begroting 2015 is meer inzicht gegeven in de beheer- en ontwikkeltaken van de Provincie Zeeland. Daarnaast is de interne beheersing binnen het nieuwe organisatie-model versterkt. Dit is zichtbaar in verbeterd risicomanagement, voorkomen van onderuitputting en het ontwikkelen van meerjarenbegrotingen.

Meer flexibele inzet van medewerkers

In 2014 is de capaciteit meer afgestemd op de actuele maatschappelijke opgaven en (bestuurlijke) speerpunten. De mate van (interne) mobiliteit in het huidige personeelsbestand is hiervoor een belangrijke graadmeter. In 2014 bedroeg deze 18%. Om flexibiliteit in het uitvoeren van het takenpakket te vergroten en medewerkers meer eigen verantwoordelijkheid te geven over de eigen werktijden is het HRM-beleid hierop aangepast door het vaststellen van een variabele werktijdenregeling. Verder is de samenwerking tussen overheden op gebied van mobiliteit in 2014 gewijzigd. De organisatie waarmee invulling werd gegeven aan deze samenwerking, Zeeland Werkt, is op 1 juli 2014 beëindigd. De samenwerking op gebied van mobiliteit tussen overheden bestaat nog steeds.

Flexibiliteit in de huisvesting

Ook met de inrichting van het Abdijcomplex stimuleren we flexibiliteit. In de huisvesting zijn in 2014 de werkzaamheden gestart om flexibel werken volgens de 3 O's (Ontwikkelen, Ontmoeten, Overleggen) gemakkelijker te maken.

Het gaat om:

- De realisatie van een centrale multifunctionele ontmoetingsruimte begane grond Heerenlogement, alsmede opknappen van diverse vergaderruimten met moderne faciliteiten.
- Herinrichting binnentuin gebouw Heerenlogement, zodat deze bij geschikte weersomstandigheden ook kan worden gebruikt als overleglocatie.
- Aanpassingen aan het bedrijfsrestaurant, zodat deze locatie multifunctioneel kan worden gebruikt voor ontmoeten, overleggen en werken tijdens de kantoor tijden.

De ruimtes werden eind februari 2015 opgeleverd.

Goede, geordende en toegankelijke archieven

Medio 2014 hebben we opdracht gegeven (aan DOXIS) om op basis van een schouw een archiefbewerkingsplan op te stellen voor de bewerking van de provinciale archieven over de periode 1940 – 2012. In dit archiefbewerkingsplan zijn de noodzakelijke werkzaamheden beschreven om de archieven in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen conform de eisen zoals die in archiefwetgeving zijn geformuleerd. De aanbevelingen van de provinciearchivaris, zoals die in zijn jaarverslag archieftoezicht 2011-

2012 zijn geformuleerd, zijn hierin ook meegenomen. Het uitwerking van het plan vergt een aanzienlijke actie waarvoor vorig jaar voor de jaren 2015 en 2016 budget beschikbaar is gesteld. Verder is eind 2014 de Archiefverordening vastgesteld en is de vaststelling van het Besluit Informatiebeheer (vaststelling begin 2015) voorbereid. Hiermee is invulling gegeven aan diverse acties uit het archiefjaarverslag.

Ontwikkelingen wet- en regelgeving

In 2014 is verder gewerkt om inkoop binnen de organisatie volgens de richtlijnen van de Aanbestedingswet 2013 te laten verlopen. Dit is gedaan door diverse inkooptrajecten in de praktijk intensiever dan gebruikelijk te laten begeleiden door de eigen inkoopadviseurs en extra voorlichting te geven over de procedures. Jurisprudentie en adviezen van de landelijke Commissie van Aanbestedingsexperts die voortkwamen uit de nieuwe aanbestedingswet zijn waar nodig toegepast in inkoopprocedures. Om ambtenaren die in de praktijk contracten managen handvatten te bieden en zich bewust te maken van hun rol, is er een cursus contractmanagement verzorgd.

Externe oriëntatie

De visies Zeeland 2040 en Kompas 2020 geven onder meer aan dat het van groot belang is dat we duidelijk maken aan de Zeeuwse burgers en aan onze partners wat onze rol is, waar Zeeland uniek in is en waar we toegevoegde waarde voor Zeeland realiseren. Dat iedereen ziet en merkt waar de Provincie als netwerkpartner werk van maakt en waarom. Dat vraagt in de eerste plaats dat we ons er in de hele organisatie van bewust zijn dat de beeldvorming er toe doet en een belangrijk instrument is. Dat het niet alleen gaat om wat we doen, maar dat we ook vertellen dat we dat doen en waarom we dat doen, en hoe dat bijdraagt aan een beter Zeeland. Dat doen we met een strategie voor marketing en promotie van Zeeland (Zeeland op de kaart zetten), het inzetten van relatie-evenementen als strategisch instrument en de wisselwerking met de lobbyfunctie. In onze communicatiemiddelen laten we zien waar de Provincie werk van maakt.

In 2014 is ingezet op versterking van de online communicatie. Zo is 9 januari 2015 de nieuwe zeeland.nl online gegaan. Op de nieuwe site vinden bezoekers makkelijker antwoord op hun vragen. We deden een toptakenonderzoek onder bezoekers van de website. Daarin vroegen we hen wat zij op onze website komen 'doen'. Dat gaf inzicht in de vragen en wensen die bezoekers hadden. Die vormen het uitgangspunt van de nieuwe website.

Met de nieuwe website wordt ook het aantal projectwebsites verder teruggebracht.

Het gebruik van sociale media is in 2014 verder uitgebouwd en versterkt. Zo hebben we inmiddels 4.346 volgers op Twitter. In 2014 is de geplande ontwikkeling van een nieuw, sociaal intranet niet doorgegaan omdat er voorrang is gegeven aan de vernieuwing van zeeland.nl.

Door de vervanging van het Contentmanagementsysteem (CMS) is de continuïteit, betrouwbaarheid en integriteit van de informatie-dienstverlening via www.zeeland.nl verbeterd. In 2015 worden de andere provinciale websites ondergebracht in dit nieuwe CMS.

In 2014 is het organisatiebrede informatieveiligheidsbeleid opgesteld. Het dossier is gereed gemaakt voor besluitvorming (begin 2015). Daarvoor is een nulmeting uitgevoerd, waarbij de top 10 van risico's en beheermaatregelen in beeld is gebracht. Hiermee is geanticipeerd op de ondertekening van het convenant "interprovinciale regulering informatieveiligheid" in 2015.

In 2014 is de basis gelegd voor het organisatiebrede informatiebeleid op basis van de (inter-) provinciale referentiearchitectuur. Hiermee wordt invulling gegeven aan de aanbevelingen van de Rekenkamer (2011). De beoogde vaststelling vindt plaats medio 2015.

Inhuur derden

Met het inhuren van externen gaan we terughoudend om. We maken onderscheid tussen het inhuren van externen enerzijds en het uitbesteden van diensten en het verlenen van opdrachten anderzijds. De rijksoverheid heeft voor haar eigen bedrijfsvoering het verschil tussen beide vormen scherp gedefinieerd en ook het inhuren van externen genormeerd. Deze rijksnorm voor de inhuur van extern personeel is maximaal 10% van de totale personele uitgaven. Wij sluiten aan bij deze norm.

Essentiële verschil tussen beide vormen is de regie over hoe de werkzaamheden worden uitgevoerd. Bij uitbesteding en opdrachtverlening wordt een opdracht geplaatst, waarbij we resultaatafspraken maken. Hierbij wordt er door de opdrachtgever niet op de inzet van de specifieke capaciteiten gestuurd. Onder uitbestedingen en opdrachten vallen ook wettelijk verplichte accountantsverklaringen en (verplichte) investeringen bij collega-overheden. In het geval van inhuur

externen is er juist sprake van het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de Provincie Zeeland in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, middels het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, waarop door de Provincie Zeeland als opdrachtgever mede gestuurd wordt.

(bedragen x € 1 miljoen)	2011	2012	2013	2014
Beleidsgevoelige externe inhuur	2,7	1,5	0,6	0,5
Beleidsondersteunende externe inhuur	0,7	0,8	0,5	1,0
Uitzendkrachten en inhuur op basis van de rijksnorm	0,9	1,5	1,7	1,5
Totaal externe inhuur op basis van de rijksnorm	4,3	3,7	2,8	3,0
Afgezet tegen de loonsom (rijksnorm = 10%)	9,3%	8,0%	7,6%	9,3%
Uitbesteding en opdrachten	9,7	9	10	14,4
Totale inzet van derden	14	12,7	12,8	17,4

Op basis van deze externe inhuur zit de Provincie Zeeland voor 2014 op € 2,9 miljoen oftewel 9,3% van de totale loonsom van € 32,3 miljoen. Hiermee blijven wij binnen de rijksnorm van 10%.

Rechtmatigheid

Voor de uitvoering van beleid is de Provincie gebonden aan kaders die voortkomen uit wet- en regelgeving afkomstig van de Rijksoverheid of uit eigen, door Provinciale Staten vastgestelde kaders. Bij het onderzoek naar de rechtmatigheid bij de accountantscontrole gelden voor deze kaders de volgende drie criteria: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het M&O-criterium.

Begrotingscriterium

Hier gaat het erom dat financiële handelingen plaatsvinden binnen het kader van de geautoriseerde begroting (ex. artikel 216 Provinciewet). Het college moet ervoor zorgen dat de lasten van de programma's, zoals geautoriseerd in de begroting, na wijziging niet worden overschreden.

In de Jaarrekening 2014 staat dat er op vier programma's sprake is van een dergelijke overschrijding. In alle gevallen is vastgesteld dat deze hogere lasten wegvallen tegen navenant hogere baten en/of dat deze lastenoverschrijding veroorzaakt wordt door de uitvoering van door Provinciale Staten vastgestelde beleidsdoelstellingen uit de begroting 2014. Door de jaarstukken 2014 vast te stellen keuren Provinciale Staten deze begrotingsoverschrijdingen achteraf goed.

Voorwaardencriterium

Bij het voorwaardencriterium is van belang welke regelgeving, zowel intern als extern, van toepassing is bij de uitvoering van financiële beheershandelingen. Deze regelgeving is geïnventariseerd en wordt jaarlijks geactualiseerd.

Binnen het voorwaardencriterium zijn twee aandachtsgebieden van belang voor de Provincie Zeeland, inkoop- en aanbestedingsregels en verstrekte subsidies.

In de Jaarrekening 2014 wordt aangegeven dat bij over 2014 niet geconstateerd is dat er in enig geval gehandeld is in strijd met het voorwaardencriterium.

M&O-criterium

Het gaat hierbij om misbruik en oneigenlijk gebruik van provinciale middelen. Om dit te voorkomen inventariseren we of alle risico's zijn afgedekt door wet- en regelgeving.

- Misbruik: het bewerkstelligen van geen of te geringe betaling van verplichte bijdragen aan de overheid en van het verkrijgen of genieten van een (te hoge) uitkering door bewust niet, niet tijdig, niet juist of niet volledig verstrekken van gegevens en inlichtingen.
- Oneigenlijk gebruik: het volgens de regels van de wet, maar in strijd met de bedoelingen van de wettelijke bepalingen, geheel of ten dele ontgaan van een verplichte bijdrage aan de overheid en verkrijgen of genieten van een (te hoge) uitkering.

De basis van het voorkomen van M&O is dat processen, waarbij M&O-gevoeligheden spelen, voldoende maatregelen bevatten. M&O-maatregelen zijn verankerd in de administratieve organisatie, die we jaarlijks actualiseren. Bij het maken van nieuwe regelingen en verordeningen toetsen we of het M&O-beleid hierin voldoende is verankerd.

In 2014 is in geen enkel geval geconstateerd dat een medewerker of bestuurder van de Provincie in strijd gehandeld heeft met dit M&O-criterium.

BIJLAGE bij de Jaarstukken:

- Actualisering uitgangspunten van Financieel beleid
- Sociaal jaarverslag
- Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid
- Kwaliteitshandvest dienstverlening

Financieel beleid

Als bijlage is opgenomen de jaarlijkse evaluatie van de uitgangspunten voor financieel beleid zoals deze zijn opgenomen in de programmabegroting 2014.

Gevoerde personeelsbeleid

Een gedetailleerde beschrijving van het gevoerde personeelsbeleid inclusief personele kengetallen is opgenomen in het Sociaal Jaarverslag 2014 van de Provincie Zeeland, een bijlage bij dit Jaarverslag.

Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid

In het onderzoeksprogramma 2014 zijn twee onderzoeken opgenomen. Het betreft een onderzoek naar de efficiënte inrichting van de interieurverzorging, catering en beveiliging en een onderzoek naar managementinformatie.

In 2014 is het onderzoek naar de efficiënte inrichting van de interieurverzorging, catering en beveiliging bij de Provincie volledig afgerond. De resultaten van dit onderzoek zijn toegelicht in de bijlage 'Verslag onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid 2014'.

Het onderzoek naar managementinformatie is gestart in de tweede helft van 2014 en afronding is voorzien in 2015.

Kwaliteitshandvest dienstverlening

De kwaliteit van de provinciale dienstverlening naar buiten toe, het zogenaamde externe presteren, wordt behandeld in het kwaliteitshandvest. Deze is als bijlage opgenomen.

BIJLAGEN

Uitgangspunten financieel beleid

Evaluatie

In deze bijlage bij de jaarstukken 2014 worden de uitgangspunten van het financieel beleid uit de begroting 2014 geëvalueerd.

In de voorjaarsnota 2011 zijn, aan het begin van de nieuwe beleidsperiode, de uitgangspunten van financieel beleid voor de komende vier jaar geactualiseerd en vastgesteld door Provinciale Staten.

Centraal uitgangspunt daarbij is dat de provincie vanuit een gezonde financiële positie op een integrale wijze een goede afweging kan maken voor de instandhouding van voorzieningen in en de verdere ontwikkeling van de Provincie Zeeland.

De volgende uitgangspunten van financieel beleid worden gehanteerd:

1. De Provincie hanteert bij het opstellen van de begroting en meerjarenraming het criterium van eenduurzaam financieel evenwicht. Dit houdt in dat de meerjarenbegroting geen structurele tekorten heeft en er voldoende middelen aanwezig zijn om risico's op te vangen.

Stand van zaken:

Aan het uitgangspunt is voldaan in 2014.

De begroting 2014 voldoet aan het criterium van duurzaam financieel evenwicht en heeft repressief toezicht gekregen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waaraan overigens ook de vastgestelde begroting 2014 voldoet. Voor de uitvoering van het provinciale beleid is met [de voorjaarsnota](#), [de begrotingswijzigingen](#), [de meerjarenbegroting](#) en [de najaarsnota](#) instemming verkregen van Provinciale Staten. Voor de inzet van de middelen voor structurele en incidentele zaken is aan deze hoofdlijn voldaan met instemming van Provinciale Staten.

In de Najaarsnota (en het statenvoorstel Financiële eindsprint) zijn de resultaten van de verzwaarde ronde budgetbewaking meegenomen. Dit mede om de algemene reserve op afgesproken niveau te houden, wat van belang is voor het weerstandsvermogen.

2. Incidentele en structurele meevallers vloeien terug naar de algemene middelen; de zogenaamde 'budgettaire ruimte'.

Stand van zaken:

Dit uitgangspunt is in 2014 strikt gehandhaafd bij de budgetbewaking en de begrotingswijzigingen zijn aan u voorgelegd. De bestemming van het rekeningsaldo 2013 is aan Provinciale Staten voorgelegd en via een begrotingswijziging verwerkt.

3. Alleen in uiterste noodzaak nieuwe structurele verplichtingen aangaan, die de looptijd van het collegeprogramma en/of beleidsprogramma's overschrijden. Bij het aangaan van deze verplichtingen zal de dekking voor de gehele looptijd geregeld moeten worden.

Stand van zaken:

In 2014 zijn geen nieuwe structurele verplichtingen aangegaan.

In de meerjarenbegroting zijn enkele grote projecten opgenomen waarvan de verplichtingen al deels aangegaan zijn voor de collegeperiode en waarvan de uitvoeringsplanningen doorlopen na deze periode. De meerjarige projectplanningen worden geactualiseerd en overeenkomstig de reguliere besluitvorming in de P&C-cyclus gerapporteerd en geraamd.

Dit betreft onder andere KKS oplevering 22 mei 2015, De Marinierskazerne (2016), Natuurpakket Westerschelde (2020), Waterdunen (2015/16), Perkpolder (2024), N62 Sloeweg (2016), N62 Tractaatweg (2017/18) en enkele doorgeschoven meerjarenprojecten waarvoor decentralisatieuitkeringen via het provinciefonds

ontvangen zijn; verder noemen we hier de renovatie van bedrijventerreinen, de buitenhaven Vlissingen en de bodemsanering Kanaalpolder.

4. Het resultaat na bestemming (de budgettaire ruimte) wordt zoveel als mogelijk ingezet voor incidentele zaken dan wel voor de dekking van extra inzet gedurende de gebruikelijke looptijd van de beleidsnota's van vier jaar.

Stand van zaken:

Aan het uitgangspunt is voldaan in 2014.

De budgetten voor de meerjarige beleidsprogramma's zijn geraamd voornamelijk vanuit het Collegeprogramma in de meerjarenbegroting 2012 voor de collegeperiode 2012-2015. Deze zijn in 2014 bijgesteld vanuit voortschrijdend inzicht. De looptijd van de beleidsnota's is soms langer.

Voor het Omgevingsplan 2013-2018 en het Cultuurbeleid 2013-2016 zijn budgetten gereserveerd tot en met het einde van de beleidsnota's. Deze prioriteiten zijn vanaf 2016 volledig gedekt uit andere autonome middelen dan het Delta dividend.

5. Bij het overnemen van taken van andere overheden zal de Provincie Zeeland alleen dan deze nieuwe taken op zich nemen, indien de kosten volledig worden vergoed. Bij het afstoten of verminderen van provinciale taken worden de betreffende budgetten verlaagd.

Stand van zaken:

Dit beleidspunt is toegepast in 2014.

In IPO verband zijn twee punten op de agenda geplaatst:

- a) Omzetting van tijdelijke decentralisatie uitkeringen in structurele algemene uitkeringen via het provinciefonds.
- b) Opgelegde kortingen in verband met Kabinets voornemens, waarvan de ontwerp wetgeving is ingetrokken of doorgeschoven door het Kabinet.

Ad a. In het Bestuursakkoord 2011-2015 zijn structurele taken aan de provincies gegeven, waarvoor het Rijk nog niet de budgetten structureel heeft overgedragen. Op tijdelijke basis worden beleidszaken inhoudelijk in interprovinciaal verband afgestemd met de vak ministeries en de middelen vanuit de budgetten van de vakministeries als incidenteel budget via het provinciefonds aan de provincies uitgekeerd.

Betreft: de bodemsanering, externe veiligheid, de Wet Luchtvaartverkeer, de EU-zwemwaterrichtlijn, Natuurakkoord (Jansen 1 en Jansen2).

6. In verband met de beperking van langdurige risico's worden geen nieuwe garanties en geldleningen verstrekt.

Stand van zaken:

Op het uitgangspunt is één uitzondering toegepast in 2014 in de casus Krediet Unie in verband met een nieuwe ontwikkeling vanuit het economische beleid. Het beleid voor revolverende financieringen in plaats van subsidies is nog niet vastgesteld in 2014.

Provinciale Staten hebben op 25 april 2014 besloten om als uitzondering op het financiële beleid in te stemmen met het verstrekken van een revolverende geldlening voor de periode van 7 jaren aan Economische Impuls Zeeland om de Krediet Unie op te richten en op te starten. Dit is een risicodragende financiering in plaats van een subsidie. Jaarlijks wordt de stand en kredietwaardigheid gemonitord

7. Voor het realiseren van gewenste ontwikkelingen binnen de Provincie Zeeland, al dan niet met cofinanciering van provinciale middelen, zoveel mogelijk extra externe middelen aantrekken. De beschikbare externe middelen worden zoveel mogelijk eerst aangewend en daarna de provinciale middelen.

Stand van zaken:

Dit beleidspunt is toegepast in 2014.

In 2014 is er gewerkt aan de voorbereidingen van subsidieaanvragen voor de nieuwe EU-subsidieprogramma's 2014-2020 en investeringsprogramma's. Waar mogelijk zullen we kansen aangrijpen om hieraan deel te nemen met meerjarige Provinciale beleidsprojecten. Hierbij zijn de looptijden langer dan de collegeperiode en deze kan ook langer zijn dan de looptijd van het huidige vastgestelde beleid. Eventuele cofinanciering komt in eerste instantie uit de betrokken beleidsbudgetten.

8. Jaarlijks wordt aan de hand van een analyse van risico's de minimaal noodzakelijke weerstandscapaciteit vastgesteld en daarmee de minimaal vereiste hoogte van de algemene reserve. Dit is aanvullend op de eisen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zoals in Stuwende krachten is opgenomen, willen wij de "vrije" stand van de algemene reserve in de collegeperiode 2012-2015 op tenminste € 25 miljoen houden per ieder jaareind, voor het opvangen van risico's en het benutten van kansen.

Stand van zaken:

Dit beleidspunt is toegepast in 2014.

De stand van de algemene reserve voldoet tot heden per jaareinde aan het minimum van € 25 miljoen. In de najaarsnota is aangegeven dat 'het voor een volgende collegeperiode lijkt aangewezen om in het risicomanagement uit te gaan van een benodigd of gewenst weerstandsvermogen (breder dan alleen de algemene reserve), dat is afgestemd op de risico's die geïnventariseerd zijn.' Zie verder de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

9. De hoogte en de noodzaak van handhaving van de bestemmingsreserves zal jaarlijks worden beoordeeld.

Stand van zaken:

Dit beleidspunt is toegepast in 2014.

10. Binnen de begroting is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 0,25 miljoen. Voornemens tot bestedingen boven de € 25.000 ten laste van deze post dienen met een apart statenvoorstel aan Provinciale Staten voorgesteld te worden, voor deze opgenomen worden in een begrotingswijziging.

Stand van zaken:

In de meerjarenbegroting 2014 is jaarlijks € 0,25 miljoen voor onvoorzien geraamd. Zoals aangegeven in het programma Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien zijn onvoorziene zaken tot de Najaarsnota opgevangen binnen de bestaande budgetten. In de Najaarsnota 2014 is de post aan de budgettaire ruimte toegevoegd.

In de Financiële eindsprint is de post meerjarig van 2015 tot en met 2018 verlaagd naar € 0,05 miljoen.

11. De uitgangspunten financieel beleid worden tenminste éénmaal per jaar geëvalueerd bij de analyse van de jaarrekening en zonodig aangepast.

Stand van zaken:

Dit beleidspunt is toegepast in 2014.

Met de behandeling van de bovenstaande hoofdlijnen uit begroting 2014 is voldaan aan de evaluatie. De uitgangspunten blijven van kracht tot er geactualiseerde zijn vastgesteld. GS besluiten worden standaard getoetst aan de uitgangspunten financieel beleid.

Algemene toelichting:

De hierboven genoemde uitgangspunten worden gehanteerd in de uitvoering van het financiële handelen van de Provincie Zeeland. Dit sluit aan bij en is opgenomen in de interne en externe wet- en regelgeving, onder meer:

- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)
- Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten

- Wet Fido
- Financiële Verordening Provincie Zeeland
- Regeling budgetbeheer, inclusief richtlijnen overboeken budgetten
- Treasurystatuut

De Kaders en Procesbeheersings- en meetinstrumenten zijn vastgelegd in de bedrijfsvoering, waaronder ook de inhuur derden.

Verslag onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid 2014

Inleiding

Dit verslag heeft betrekking op de onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college van Gedeputeerde Staten gevoerde bestuur in 2014 zoals bedoeld in artikel 217a van de Provinciewet. Deze onderzoeken hebben wij uitgevoerd op basis van het jaarlijks onderzoeksprogramma. In het onderzoeksprogramma 2014 zijn twee onderzoeken opgenomen. Het betreft een onderzoek naar de efficiënte inrichting van de interieurverzorging, catering en beveiliging en een onderzoek naar managementinformatie.

Kader van onderzoek

De onderzoeken zoals hier bedoeld zijn een instrument voor het college van Gedeputeerde Staten om ons zelf een spiegel voor te houden met betrekking tot de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur. Dit zelfonderzoek heeft op de eerste plaats tot doel het leren en verbeteren. Bij de uitvoering van de onderzoeken zijn we gebonden aan regels die zijn opgenomen in de Provinciewet, de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid provincie Zeeland 2006 en het Reglement uitvoering onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid provincie Zeeland 2006.

Resultaten afgeronde onderzoeken

Van de twee geplande onderzoeken is in 2014 het onderzoek naar de efficiënte inrichting van de interieurverzorging, catering en beveiliging bij de Provincie volledig afgerond. Het onderzoek naar managementinformatie is gestart in de tweede helft van 2014. De uitvoering van dit onderzoek is tijdelijk opgeschort omdat de beschikbare capaciteit op andere taken is ingezet. De verwachting is dat we dit onderzoek in de tweede helft van 2015 kunnen afronden.

Hieronder staan de resultaten van het in 2014 afgeronde onderzoek nader toegelicht.

<i>Titel eindrapport:</i>	<i>Eindrapport "Van Beheer Naar Regie?", onderzoek naar de mogelijke uitbesteding van interieurverzorging, catering en beveiliging</i>
Het onderwerp	Dit onderzoek komt voort uit besluitvorming van Gedeputeerde Staten over de omvang van de organisatie. Het richt zich op de vraag of de facilitaire taken interieurverzorging, catering en beveiliging mogelijk met dezelfde resultaten kunnen worden uitgevoerd maar tegen lagere kosten indien wordt gekozen voor een vorm van uitbesteding.
De doelstelling	De bedoeling is om de mogelijkheden voor uitbesteding van de taken interieurverzorging, catering en beveiliging te onderzoeken met het oog op eventuele efficiencyvoordelen op termijn en te adviseren over een mogelijke vervolgaanpak.
De bevindingen	Met behulp van een toetsingskader is een analyse uitgevoerd van de mogelijkheden om de genoemde taken uit te besteden. Op basis van deze analyse en gezien de activiteiten die behoren tot de taken zijn er geen beleidsmatige of technische belemmeringen voor een eventuele uitbesteding van de taken interieurverzorging, catering en receptie/beveiliging. Het feit dat marktpartijen de taken kunnen uitvoeren zegt nog niets over de verhouding tussen de prijs en de kwaliteit van de te leveren diensten of de kwetsbaarheid waaraan de Provincie wordt blootgesteld door de uitvoering van activiteiten buiten de organisatie te plaatsen. Deze aspecten zijn wel van belang bij de toepassing van het toetsingskader en om uiteindelijk een uitspraak te kunnen doen over het wel of niet uitbesteden van taken.

	Er is geconstateerd dat er een te beperkt beleidskader is en er beperkte objectieve gegevens zijn om de kosten, de kwaliteit en de kwetsbaarheid na een eventuele uitbesteding te kunnen vergelijken met de huidige situatie. Op basis van ons onderzoek concluderen we dat er geen beleidskader of visie is dat voldoende is uitgewerkt om richting te geven bij de keuze of en hoe interieurverzorging, catering en receptie/beveiliging wordt uitbesteed dan wel in eigen beheer wordt uitgevoerd. Hierdoor is er onvoldoende houvast om op basis van het onderzoek besluiten te nemen over eventuele uitbesteding van taken.
De aanbevelingen	De belangrijkste aanbeveling naar aanleiding van het onderzoek is om te komen tot een duidelijke en niet vrijblijvende visie voor de ontwikkeling van facilitaire dienstverlening. Met een helder streefbeeld kan beter worden gestuurd op de gewenste ontwikkeling van de facilitaire taken. In samenhang met deze aanbeveling is geadviseerd om het strategisch personeelsbeleid te actualiseren mede gelet op de ontwikkelingen rond de participatiewet en om provinciaal beleid op te stellen over de uitbesteding van taken in het algemeen en daarbij het in dit onderzoek gehanteerde toetsingskader te betrekken. Om bij een keuze voor wel of niet uitbesteden willekeur en tegenstrijdigheden uit te sluiten is geadviseerd om met behulp van een model per taakonderdeel te bepalen welke argumenten doorslaggevend zijn om een activiteit wel of niet uit te besteden. Verder is geadviseerd om de inzet van capaciteit te koppelen aan kwaliteitsnormen die specifiek, meetbaar, aanwijsbaar, realistisch en tijdgebonden zijn en de ontwikkeling van de kwaliteit in de tijd te volgen en hier actief op te sturen. Bij het opstellen van normen is het de bedoeling om de wensen en behoeften van klanten nadrukkelijk mee te nemen.
De opvolging van de aanbevelingen	Met het opstellen van een beleidskader voor de facilitaire dienstverlening en een daaraan gekoppeld besluit over de in- en uitbesteding van enkele facilitaire taken is reeds in 2014 invulling gegeven aan een belangrijk deel van de aanbevelingen.

Sociaal Jaarverslag 2014

Inhoud

De organisatie in ontwikkeling

Feiten en cijfers

Mobiliteit

Ontwikkeling, vorming en opleiding

Arbeidsvoorwaarden

Arbeidsomstandigheden

Verzuim

Medezeggenschap

De organisatie in ontwikkeling

Voor u ligt het sociaal jaarverslag over 2014 van de Provincie Zeeland. In 2014 heeft de organisatie zich, na de reorganisatie in 2013 "gezet".

In dit verslag zijn met name de kwantitatieve gegevens over 2014 vermeld.

Organisatieontwikkeling

De provincie Zeeland, is net als haar omgeving, voortdurend in beweging. De visie Zeeland 2040 en Kompas 2020 schetsen een veranderende rol van de provinciale organisatie: minder sturing via geld en regels, meer sturing via visies, het leggen van verbindingen tussen partijen en het faciliteren van activiteiten van anderen. Beide documenten zijn daarmee ook belangrijke visies voor de toekomstbestendigheid van de provinciale organisatie en daarmee ook voor de verdere ontwikkeling van onze organisatie. Over de grenzen kijken en samenwerken, meer toekomstgericht denken, werken vanuit maatschappelijke opgaven en vanuit integrale visies en vooral inspelen op de actualiteit, geven een structuur waarop we afstemmen. Daarnaast zorgen (toekomstige) financiële uitdagingen ervoor dat we gerichte keuzes moeten maken in de uitvoering.

Programma organisatieontwikkeling

Binnen het programma organisatieontwikkeling werken we aan die veranderende rol. Binnen het programma zijn thema's gedefinieerd en diverse aanjaagteams en werkgroepen opgestart die de cultuurverandering borgen in de dagelijkse praktijk via concrete acties.

Zo zijn in 2014 door de aanjaagteams themabijeenkomsten gehouden op het gebied van kennis delen en ontmoeten, de visie op de provinciale organisatie en het opstarten van een klanttevredenheidsonderzoek. Om de visie van het college uit te dragen aan de medewerkers is een 'visiekaartje' ontwikkeld dat gebruikt kan worden bij de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden. Alle afdelingen hebben de visie in filmpjes vertaald naar het dagelijks werk. Op de visie wordt in 2015 verder ingespeeld middels de "Prima Provinciepijlers". Deze pijlers worden gehanteerd als uitgangspunt voor het dagelijks handelen van medewerkers. Verder zijn er resultaten geboekt op het gebied van het faciliteren van flexibel werken (o.a. een pilot met tijd- en plaats onafhankelijk werken en een arbofilmje). Er is een eenduidige werkwijze voor proces-, programma- en projectmanagement ontwikkeld en er is gestart met de implementatie hiervan middels een handboek en trainingen. Daarnaast is het management-ontwikkelingstraject van start gegaan en is er een bijeenkomst geweest waar alle medewerkers de gelegenheid kregen om ingewijd te worden over de "Ja-maar Filosofie", die gaat over de overgang van een ja-maar naar een ja-en manier van denken.

In relatie tot verbetering van sturing op resultaatgerichtheid is er extra aandacht geweest voor het opstellen van de jaarlijkse afdelingsplannen en is er een concernplan ontwikkeld voor zowel 2014 als 2015. Dit is een intern sturingsinstrument voor het Concernmanagementteam, gericht op het behalen van benodigde externe resultaten.

Ontwikkelingen in de organisatie-inrichting

Behalve binnen het programma organisatieontwikkeling zijn er ook andere organisatorische ontwikkelingen geweest binnen de organisatie. Er heeft een verduidelijking plaatsgevonden op de aansturingsstructuur via de Regeling ambtelijke organisatie en de instructie secretaris Provincie Zeeland 2014. De voorbereidingen zijn getroffen voor de overdracht van de jeugdzorgtaken per 1 januari 2015 en de komst van de taken op het gebied van de decentralisatie natuur en de daarmee gepaard gaande komst van de collega's van de Dienst Landelijk Gebied (per 1 maart 2015). Hierbij hoorden ook voorbereidingen t.b.v. overdracht van gronden, financiële administratie archieven en afstemming van ICT-systemen per 1 maart 2015.

Ten aanzien van de vorming van de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland per 1 januari 2014 heeft in het verslagjaar nazorg plaatsgevonden voor een volledige overdracht.

Het onderzoek naar de inrichting van de interieurverzorging, representatie en beveiliging 'Kwaliteit in beheer' is in 2014 afgerond. In dit onderzoek werd bezien of in eigen beheer uitvoeren of uitbesteden van deze taken het beste was voor de organisatie. Dit heeft geresulteerd in het besluit tot het in eigen beheer verzorgen van deze taken. Het bewaken van het huidige kwaliteitsniveau van geleverde diensten is daarin het belangrijkste uitgangspunt. Daarmee voldoen we, met uitzondering van de onderdelen catering en beveiliging vanwege hun specialistische aard, aan de gestelde visie in het Regeerakkoord en Sociaal akkoord van het Rijk. We geven zo uitvoering aan het voornemen om de zwakke positie van werknemers in de facilitaire dienstverlening te verbeteren. Er wordt investering toegepast en geïnvesteerd in deze groep mensen en hen een perspectief gegeven waarbinnen ze zich kunnen blijven ontwikkelen. Direct gevolg van deze keuzes is dat voortaan reguliere taken door eigen personeel, binnen een compacte kernformatie, worden uitgevoerd en bij piekbelasting externe capaciteit zal worden ingehuurd.

Feiten en cijfers

Personeelsformatie

Onderstaand overzicht toont de formatie en de procentuele onderverdeling naar organisatie eenheid over 2014 van de Provincie Zeeland. Het overzicht geeft zowel de omvang als de bezetting van formatieplaatsen weer. Per 1 januari 2014 is de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland operationeel geworden. In 2013 waren deze medewerkers nog in dienst van de Provincie, dit verklaart de teruggang in formatie in de werkvelden services en uitvoering van respectievelijk 207,6 naar 189,7 en van 144,4 naar 83,6.

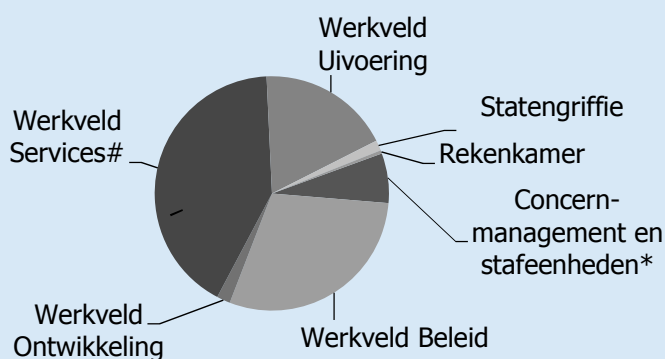
Naast de formatie zijn externen ingehuurd. Met het inhuren van externen wordt terughoudend omgegaan. Er wordt onderscheid gemaakt tussen het inhuren van externen enerzijds en het uitbesteden van diensten en het verlenen van opdrachten anderzijds. De rijksoverheid heeft voor haar eigen bedrijfsvoering het verschil tussen beide vormen scherp gedefinieerd en ook het inhuren van externen genormeerd. Deze rijksnorm voor de inhuur van extern personeel is maximaal 10% van de totale personele uitgaven. Wij sluiten aan bij deze norm.

	Formatie omvang	Formatie omvang	%	Toewijzing (bezetting)	Toewijzing (bezetting)	%
	31-12- 2013	31-12- 2014	31-12- 2014	31-12- 2013	31-12- 2014	31-12- 2014
Concernmanagement en stafeenheden*	31,5	31,5	6,9	29,7	30,7	6,7
Werkveld Beleid	134,7	134,7	29,5	134,6	132,3	29,1
Werkveld Ontwikkeling	8,5	8,5	1,9	9,1	9,1	2
Werkveld Services#	207,6	189,7	41,6	192,6	185,3	40,7
Werkveld Uitvoering	144,4	83,6	18,3	132,2	88,8	19,5
Subtotaal	526,7	448	98,2	498,2	446,2	98
Statengriffie	6,5	6,5	1,4	7,6	6,6	1,5
Rekenkamer	2	2	0,4	2,3	2,3	0,5
Totaal	535,2	456,5	100	508,1	455,1	100

*opgebouwd uit: concernmanagement incl. concernstaf, kabinet en strategen.

dit werkveld behelst, naast overheadtaken ook directe taken

Verdeling formatie over de organisatie

*opgebouwd uit: concernmanagement incl. concernstaf, kabinet en strategen.

dit werkveld behelst, naast overheadtaken ook directe taken

Samenstelling personeel

Aantallen medewerkers per 31 december 2014

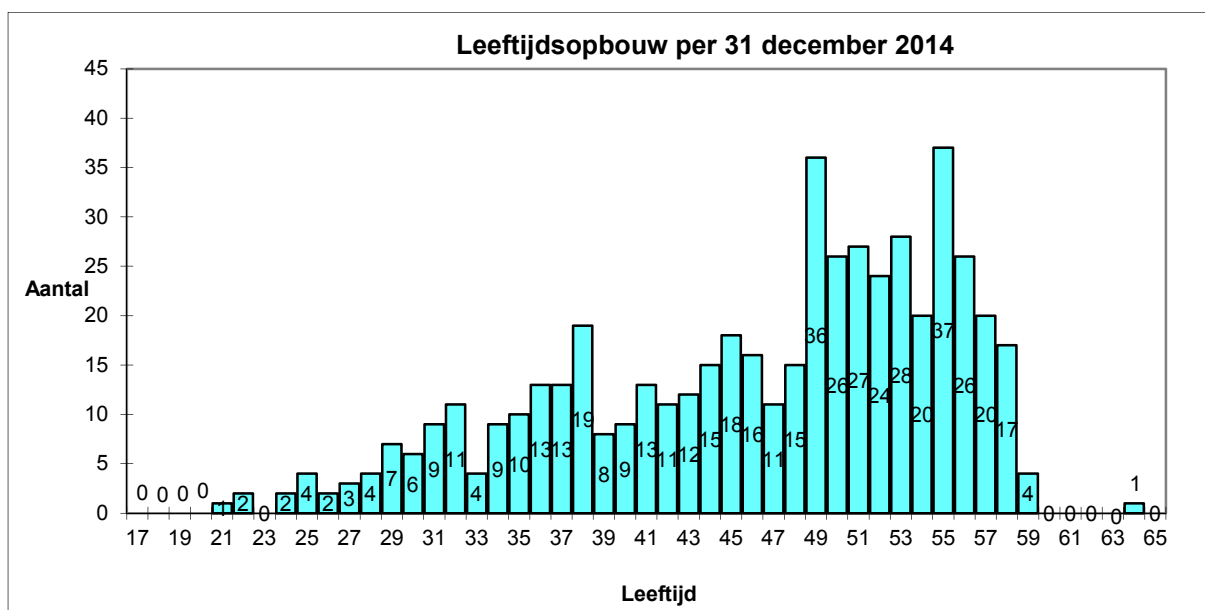
Eind 2014 werkten 516 mensen bij onze organisatie (2013: 578). Deze verlaging is het gevolg van het operationeel worden van de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland vanaf 1 januari 2014. Deze verlaging betreft de werkvelden services en uitvoering.

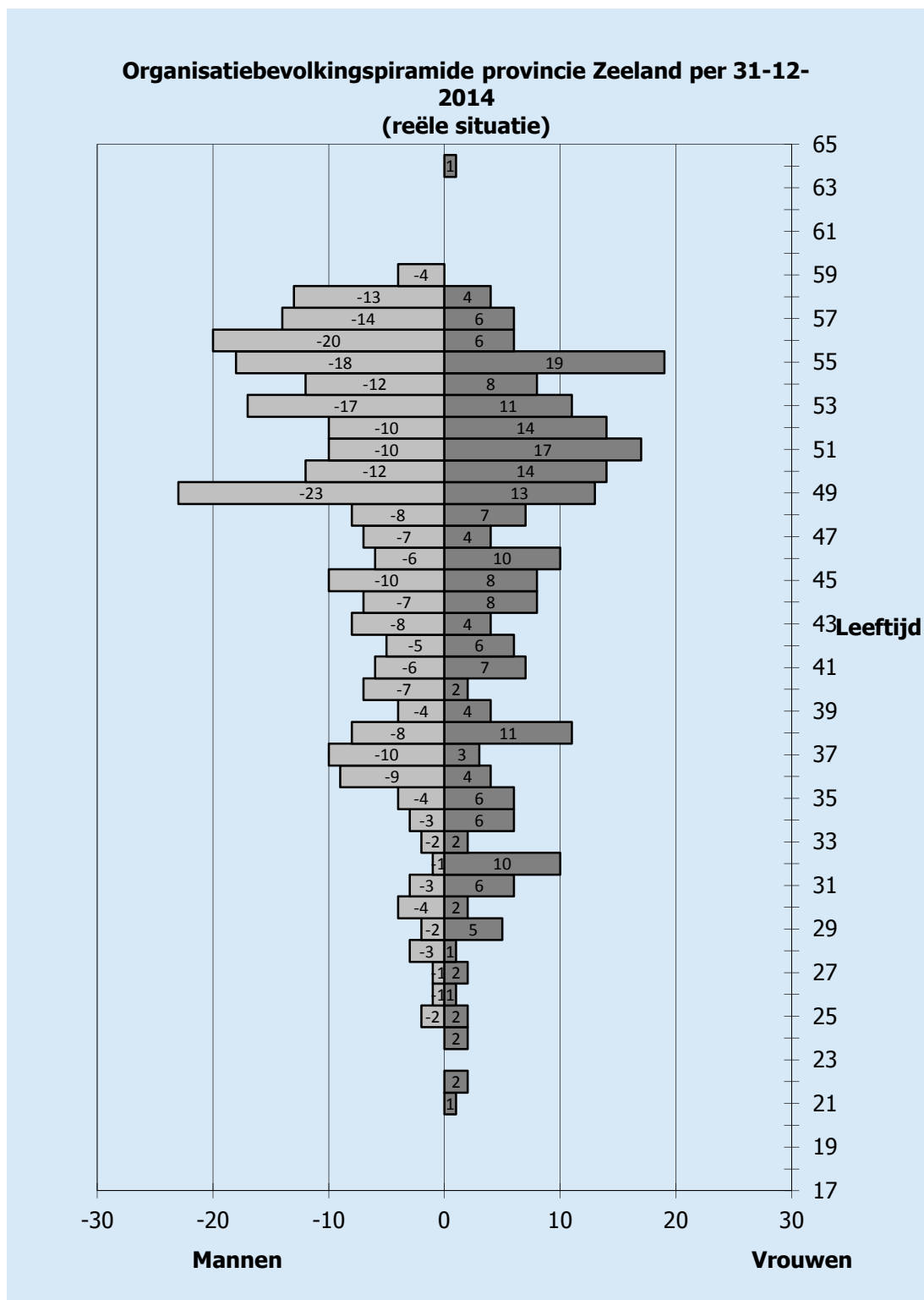
Organisatie onderdeel	Totaal aantal medewerkers	Voltijd		Deeltijd		Vast	Tijdelijk
		M	V	M	V		
Concernmanagement en stafeenheden*	34	15	7	0	12	34	0
Werkveld Beleid	147	63	17	14	53	144	3
Werkveld Ontwikkeling	12	2	2	4	4	12	0
Werkveld Services	220	82	34	15	89	211	9
Werkveld Uitvoering	92	73	4	5	10	89	3
Statengriffie	8	3	1	0	4	8	0
Rekenkamer	3	0	0	0	3	3	0
Totaal 2013	516	238	65	38	175	501	15

*opgebouwd uit: concernmanagement incl. directie, concernstaf, kabinet en strategen.

Leeftijdsopbouw

De gemiddelde leeftijd van de provinciale medewerker lag op 31 december 2014 net als in 2013 op 46 jaar. De vrouwelijke medewerkers waren gemiddeld 45 jaar en de mannelijke medewerkers gemiddeld 47 jaar.

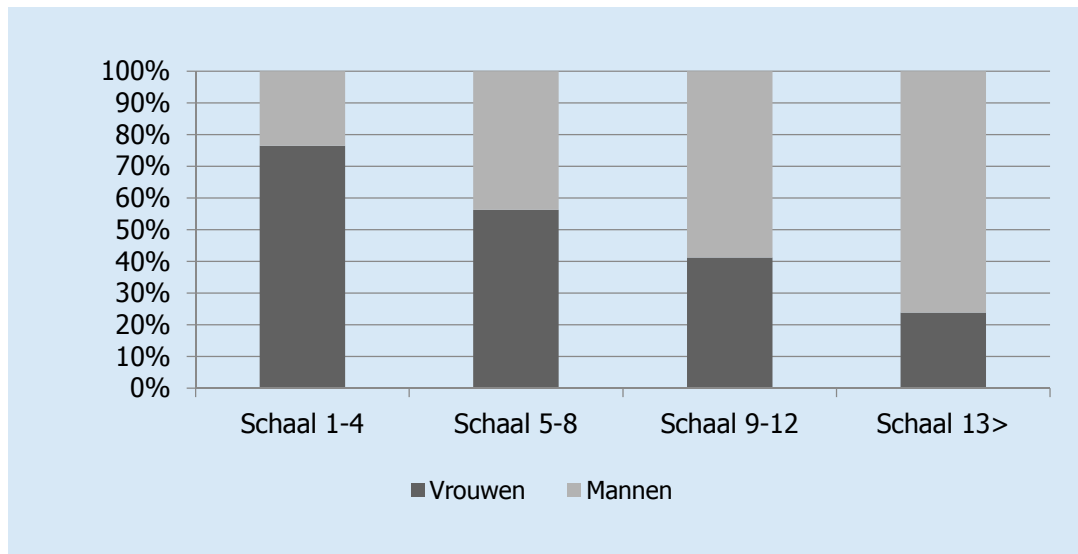
Deze grafiek laat de aantallen zien van de verdeling van mannen en vrouwen in onze organisatie op peildatum 31 december 2014. Een voorbeeld: van de 41 jarigen zijn 6 medewerkers man en 7 medewerkers vrouw.

Het aandeel vrouwen in onze organisatie in 2014 bedraagt 46,6% dat is 1,4% hoger dan in 2013.

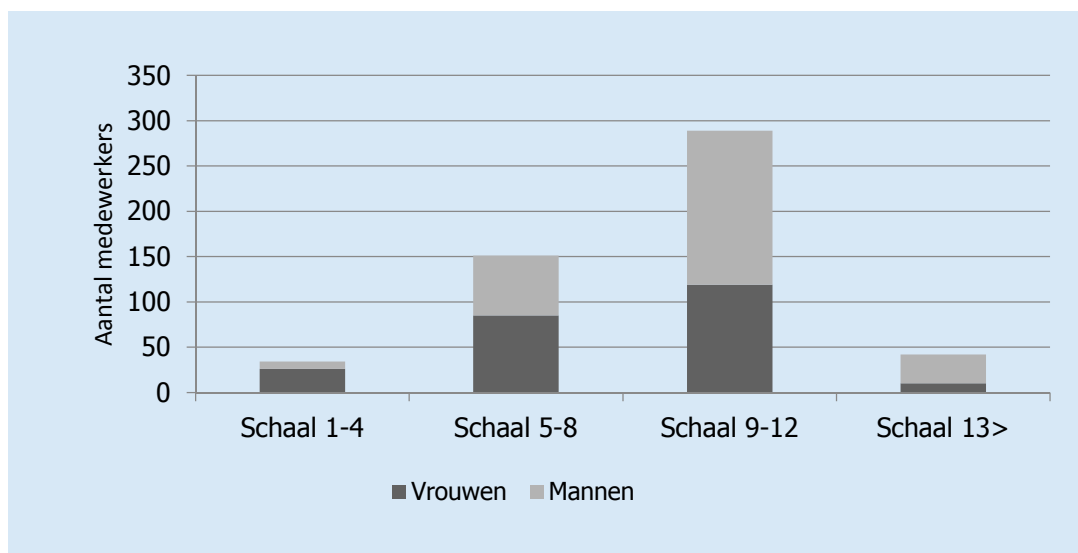
Verdeling over salariscategorieën

In onderstaande figuur staat het relatieve aandeel vrouwen en mannen eind 2014 per salariscategorie.

Het aandeel vrouwen is in de schalen 1 t/m 4 met 76,5% het grootst. Voor wat betreft de categorie schaal 5 t/m 8 is het aandeel vrouwen bijna gelijk aan het aandeel mannen, namelijk 55,3%. In de schalen 9 t/m 12 is een lager aandeel vrouwen te zien, dit is 41,2% en in de categorie schaal 13 en hoger tenslotte komt het aandeel vrouwen op 23,8%.

In onderstaande figuur staat het absolute aandeel vrouwen en mannen eind 2014 per salariscategorie.

Mobiliteit

Personeelsvoorziening en introductie nieuw personeel

Per 1 januari 2014 is de uitvoeringsorganisatie RUD-Zeeland officieel van start gegaan. Hiermee zijn 52 medewerkers de organisatie uitgestroomd.

In dit verslagjaar zijn in totaal 32 vacatures van de Provincie uitgezet. Per 1 juni zijn een 12-tal tijdelijke vacatures voor een periode van 3 jaar uitgezet, ten behoeve van de realisatie van de uitvoering van het werk 'verdubbeling Sloeweg N62'. Hiervoor is in- en extern geworven en zijn alle vacatures op tijdelijke basis vervuld.

Er zijn twee junior-vacatures extern opgevuld. Onderstaande tabel geeft de verhouding weer tussen interne mobiliteit en andere bronnen van instroom van medewerkers bij ontstaan van vacatures

Bronnen instroom in nieuwe functie

Bron:	Schaal 1 t/m 4		Schaal 5 t/m 8		Schaal 9 t/m 12		Schaal 13 en>		Totaal
	M	V	M	V	M	V	M	V	
Intern verticaal	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Intern horizontaal	0	0	0	1	5	4	1	0	11
Extern	0	0	1	2	10	4	1	2	20
Totaal	0	0	1	4	15	8	2	2	32

In 2014 zijn 23 stagiairs in de gelegenheid gesteld hun kennis bij de provincie te vergroten. Dit zijn er twee meer dan in 2013. En per 1 september is de Provincie gestart met een eigen traineeship, waarbij twee HBO-afgestudeerden voor een periode van 2 jaar zijn aangenomen.

Mobiliteit en tijdelijk personeel

Al langere tijd wordt in samenwerking met andere Zeeuwse (semi)overheden de inhuur van tijdelijk personeel (uitzendkrachten en detachering) gezamenlijk aanbesteed. Het contract voor de inhuur van uitzendkrachten en detachering lag, net als in 2012 voor 2013 bij Randstad en Tempo-Team. In het verslagjaar zijn 40 uitzendkrachten en gedetacheerden werkzaam geweest bij de Provincie.

Per 1 juli 2014 is de bestuursovereenkomst voor de samenwerking tussen Provincie Zeeland, de gemeenten en het Waterschap in Zeeland op het gebied van mobiliteit in het Mobiliteits- en Loopbaancentrum Zeeland Werkt beëindigd. De samenwerking tussen deze organisatie is voortgezet in een vereenvoudigde vorm en tegen zo minimaal mogelijke kosten.

Verder hebben 61 medewerkers gebruik gemaakt van tijdelijke mobiliteit binnen of buiten de organisatie.

Verloop

In het verslagjaar zijn 22 medewerkers uitgestroomd, waaronder 8 tijdelijke medewerkers. Een medewerker is nog als uitvloeisel van de reorganisatie uitgestroomd naar een andere werkgever.

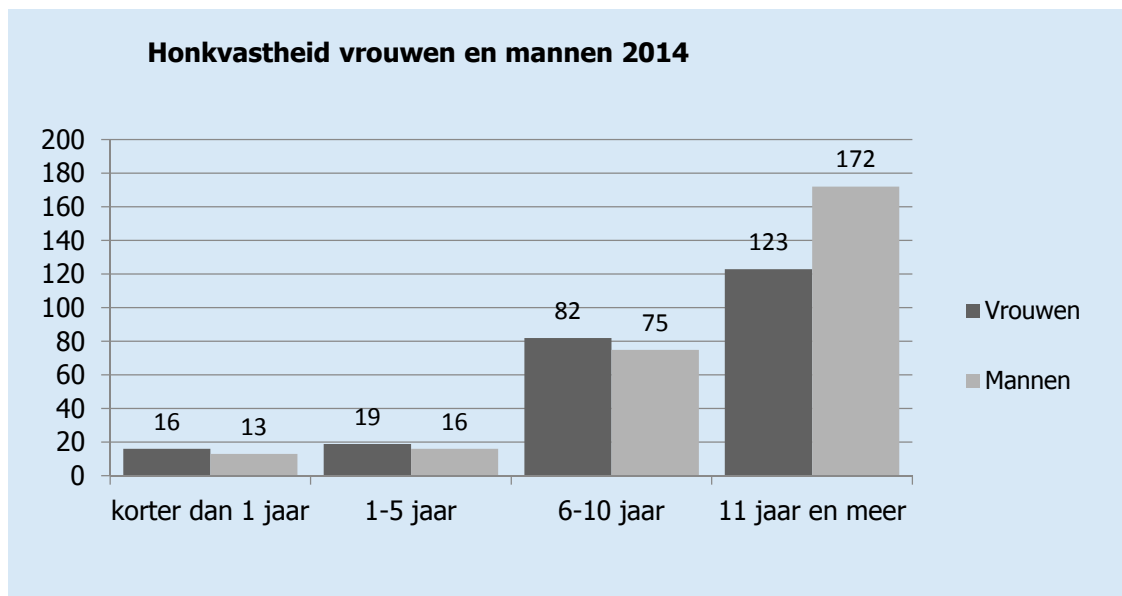
Aantallen uitgestroomde medewerkers met vertrekreden

Vertrekreden:	Aantal
Ontslag op initiatief werkgever	0
Ontslag eigen verzoek	7
Einde tijdelijk dienstverband	8
FPU	5
Invaliditeitspensioen	0
Overlijden	0
Non-activiteitsregeling Zeeland 2013*	1
Reorganisatie	1
Totaal	22

* om kwaliteit en continuïteit te borgen bij het project Ecologische hoofdstructuur is een deelnemer verzocht om een paar maanden werkzaamheden te verrichten voor de Provincie.

Honkvastheid

In 2014 werkte 57,2% van de medewerkers 11 jaar of langer bij de Provincie. De aantallen zijn verwerkt in onderstaande grafiek.

Ontwikkeling, vorming en opleiding

Opleiding en ontwikkeling provincie in 2014

Als het gaat om het realiseren van organisatiedoelen is opleiden één van de instrumenten die we daarvoor benutten. In het verslagjaar is ook ingezet op andere leervormen als coaching, intervisie en werkbijeenkomsten in het kader van kennisdeling en samenwerken. Opleiden is gericht op het blijven ontwikkelen van de vakinhoudelijke kennis, vaardigheden en gedrag van medewerkers, waarmee we zoveel mogelijk inspelen op de talenten en persoonlijke ambities van medewerkers. Daarnaast ligt de focus vooral op het meer strategische kader, waarin de organisatiestrategie en cultuur herkenbaar is. En die meer richting geeft aan waarin de Provincie zich de komende jaren wil ontwikkelen.

De provincie is in 2013 gestart met een twee jarig programma Organisatieontwikkeling "Samen voor Zeeland", waarbinnen verschillende projecten lopen en geïnitieerd worden die daar een bijdrage aan leveren. Denk aan projecten op het gebied leiderschapontwikkeling, teamontwikkeling, project- en programmamanagement en het nieuwe werken.

Opleidingenkalender

Als onderdeel van het strategisch opleidingsbeleid wordt jaarlijks een opleidingenkalender samengesteld. In het verslagjaar zijn via de opleidingenkalender verschillende organisatiebrede opleidingsmogelijkheden aangeboden.

Allereerst de trainingen die jaarlijks plaatsvinden in het kader van het ontwikkelen van persoonlijke vaardigheden van medewerkers. Hierbij kan gedacht worden aan speechwriting, zelfmanagement, project- en programma management en taaltrainingen. In 2014 is wederom een interne cursus "werken bij de provincie" georganiseerd, deze cursus geeft inzicht in de gang van zaken met betrekking tot het volgen van procedures en tot stand komen van besluitvorming in het provinciale apparaat.

Buiten de kalender om hebben alle provinciale medewerkers vanaf 1 oktober 2014 voor de duur van een jaar via het A&O fonds Provincies de gelegenheid om gratis deel te nemen aan een selectie van 14 online cursussen via de HEMA Academy.

Ten tweede zijn er trainingen en masterclasses gegeven, die inspeelden op actuele inhoudelijke vraagstukken zoals bestuurlijk adviseren, framing, mediationvaardigheden en professioneel opdrachtgeverschap.

De derde categorie betreft het lopende managementontwikkelingstraject. Het traject is gericht op het versterken van de leiderschapstijl. De leidinggevendenden moeten kunnen anticiperen op de individuele ontwikkelingsbehoeften van hun medewerkers en vervolgens de passende rol kiezen om hen te laten excelleren en zo zelfstandig mogelijk te laten (samen)werken. Daarnaast is extern presteren een belangrijk onderdeel. Een intensief programma van trainingen, workshops, individuele coaching en externe ontmoetingen met bestuurders, bedrijven en instellingen.

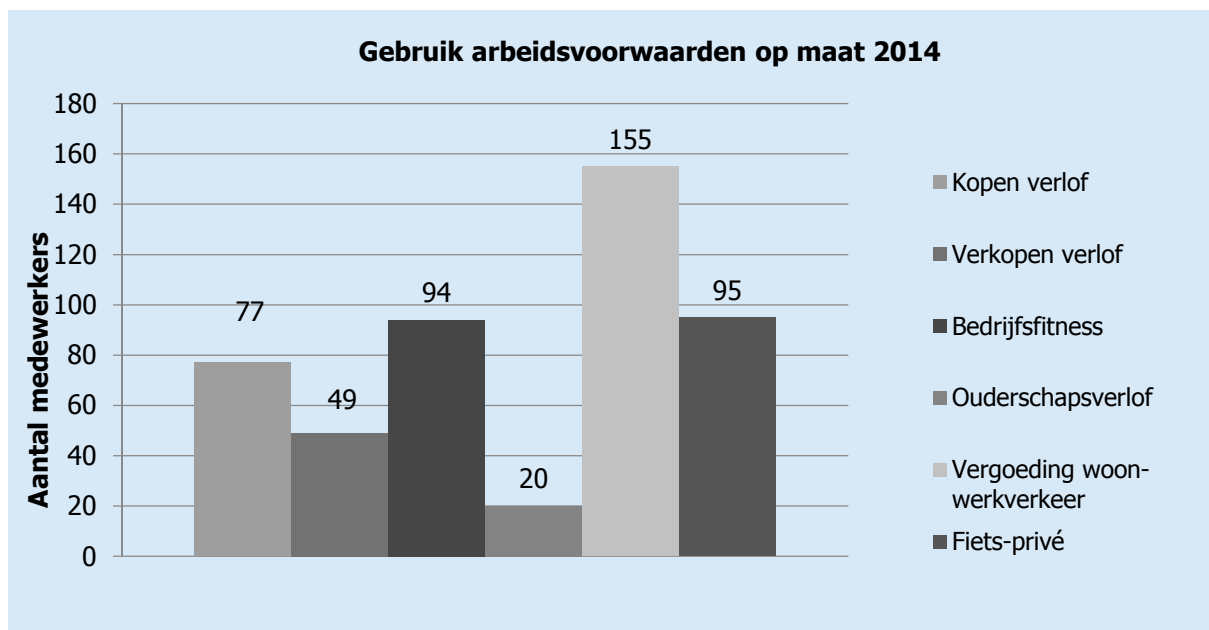
Arbeidsvoorwaarden

De CAO Provincies liep af op 1 juni 2012, In 2012 en 2013 is getracht te onderhandelen over een nieuwe cao, dat leidde echter steeds niet tot een akkoord. In november 2014 is een nieuwe provincie-CAO voor de periode 1 juni 2012 tot en met 31 december 2015 vastgesteld. De hoofdpunten uit deze CAO zijn:

- Loonontwikkeling: per 1 januari 2015 2% en per 1 juli 2015 1% structureel en in december 2014 een éénmalige uitkering van € 450,- bruto.
- Werkgelegenheid & duurzame inzetbaarheid:
 - ✓ Voorkomen van onvrijwillige werkloosheid in situaties waarbij iemands baan op de tocht staat van wege een reorganisatiebesluit: bemiddelen van werk naar werk.
 - ✓ Extra banen voor arbeidsgehandicapten.
 - ✓ Streven naar een evenwichtiger leeftijdsopbouw door het aannemen van meer jongeren.
 - ✓ Bevordering van loopbaan en mobiliteit, hier zal een quick scan op worden gedaan.
- Flexibiliteit en werkzekerheid: er zal een onderzoek worden gedaan naar de omvang, noodzaak/ wenselijkheid en verschillende vormen van flexibele arbeidsrelaties.
- Aansluiten van rechtspositieregelingen op de verhoogde AOW leeftijd.
- Paritaire studie naar verschillen tussen de sectoren gemeenten, waterschappen en provincies i.v.m. de boven- en nawettelijke werkloosheidsregeling.
- Individueel keuzebudget (IKB): met ingang van 1 januari 2015 krijgen de medewerkers verantwoordelijkheid en zeggenschap over hun arbeidsvoorwaardenpakket.
- Werkkostenregeling (WKR) wordt per 1 januari 2015 ingevoerd.
- Evaluatie beloningssysteem in 2015
- Studie naar een 'CAO voor de toekomst', streven naar één cao voor de decentrale overheden.

Individuele keuze arbeidsvoorwaarden

Op grond van de Individuele Keuze Arbeidsvoorwaarden Provincies Zeeland (IKAP), het zogenaamde cafetariasysteem hebben medewerkers de mogelijkheid om bepaalde arbeidsvoorwaarden (bronnen) uit te ruilen tegen andere arbeidsvoorwaarden (doelen). Met dit "ruilen van arbeidsvoorwaarden" kan tegemoet gekomen worden aan de individuele wensen van medewerkers.

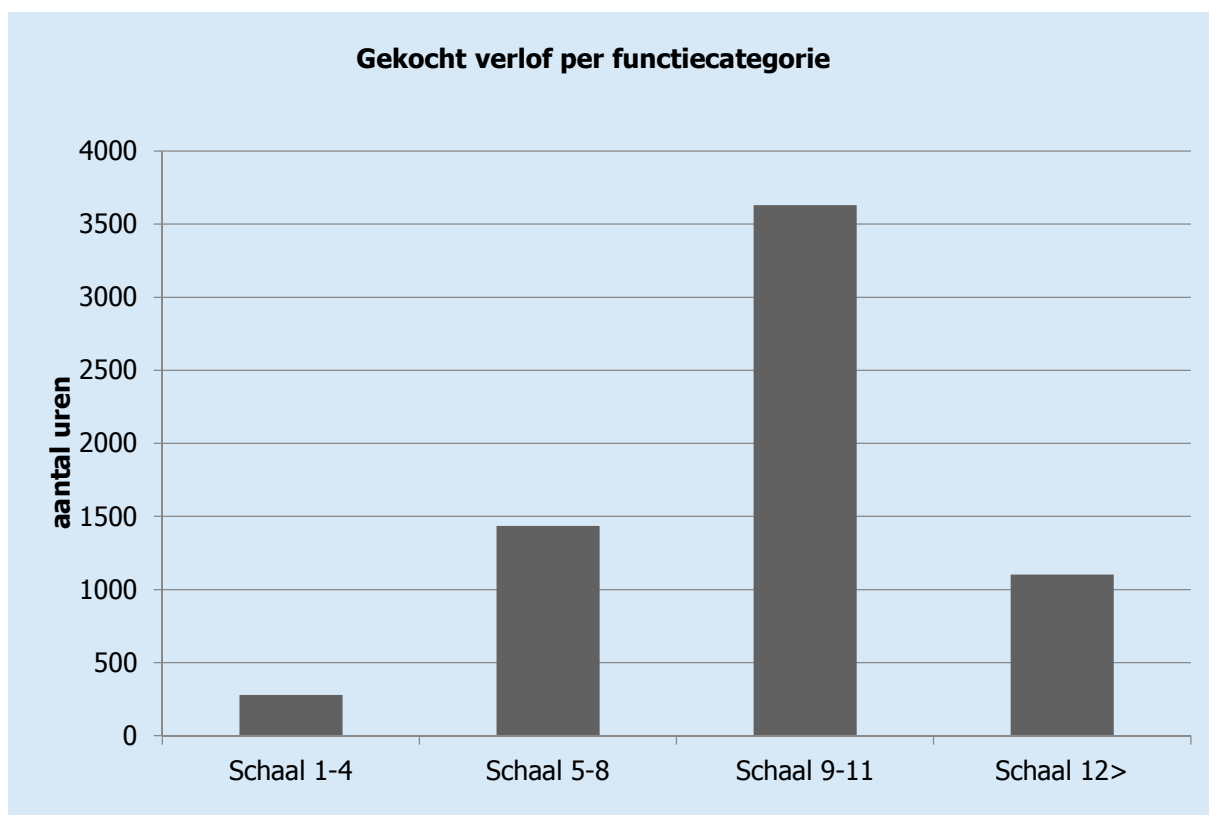
Levensloopregeling

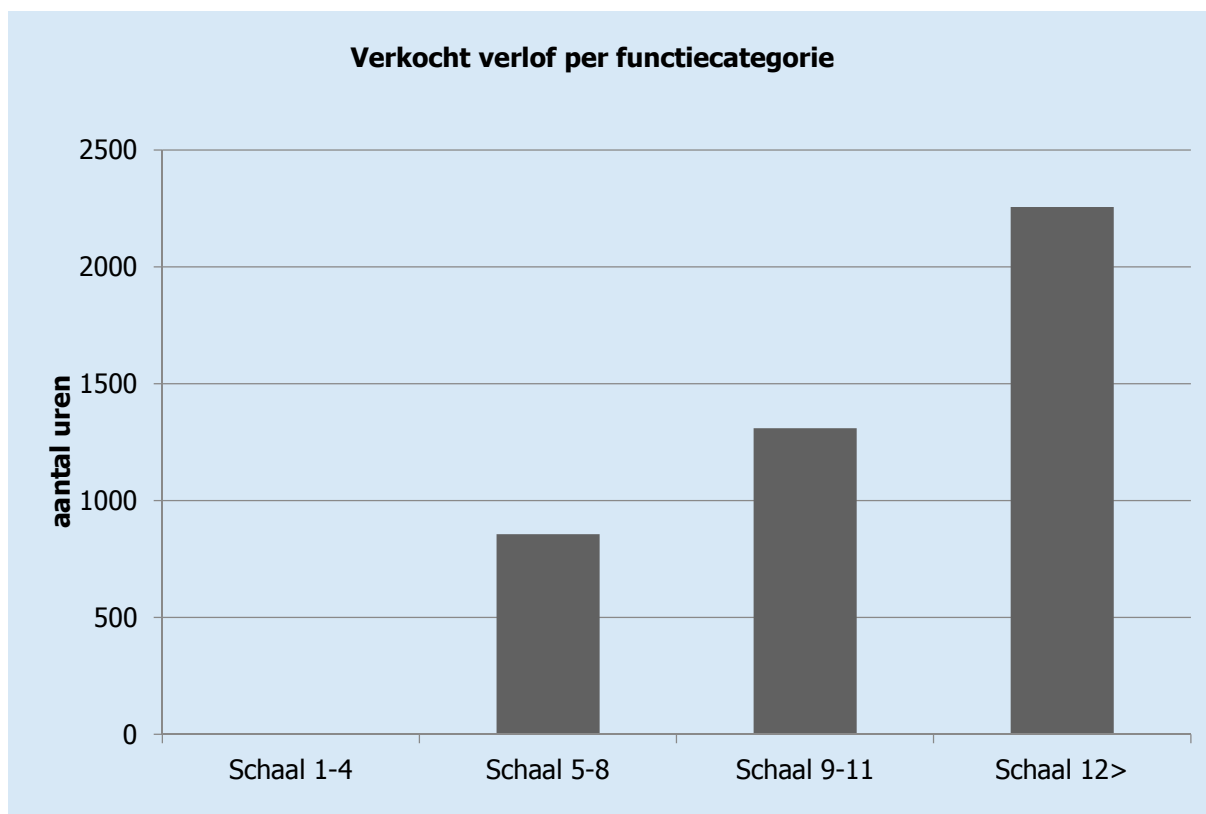
In 2014 hebben 6 medewerkers (1,2%) gespaard voor levensloopverlof, opname van levensloop is in 2014 niet aan de orde geweest, dit in tegenstelling tot 2013, waarin 52 medewerkers levensloop opnamen. Ten opzichte van 2013 werd door 1,1% minder voor levensloop gespaard.

Kopen/verkoop verlof

Medewerkers hebben de mogelijkheid om verlof te kopen of te verkopen. Voor zowel kopen als verkopen geldt een maximum aantal uren van 108 bij een voltijdsfunctie.

Door 77 medewerkers is samen 6.446 uur verlof gekocht, terwijl 49 medewerkers samen 4.421 uur verlof hebben verkocht. Hierna ziet u een verdeling van deze uren onderverdeeld in salariscategorieën.

Zorgverlof

Op grond van de Wet Arbeid en Zorg kan de werknemer een beroep doen op zorgverlof. De wet kent twee soorten zorgverlof: het kortdurend en het langdurig zorgverlof.

Kortdurend zorgverlof is bedoeld om de noodzakelijke verzorging te geven aan thuis wonende zieke kinderen, partners of ouders. Voorwaarde is wel dat de betreffende werknemer de enige is die de zieke op dat moment kan verzorgen. Tijdens het kortdurend zorgverlof behoudt de medewerker aanspraak op de volledige bezoldiging. Het langdurig zorgverlof is bedoeld voor situaties wanneer tijdelijk hulp geboden wordt aan een partner, kind of ouder die levensbedreigend ziek is. Deze vorm van zorgverlof is onbetaald. In 2014 is alleen kortdurend zorgverlof verleend, in totaal 471 uur aan 30 medewerkers.

Ouderschapsverlof

Er is geen regeling betaald ouderschapsverlof. Het is wel mogelijk om onbetaald ouderschaps- verlof op te nemen en daarvoor bijvoorbeeld opgebouwd levenslooptegoed in te zetten. In het verslagjaar hebben 20 medewerkers ouderschapsverlof genoten.

Forensenregeling provincie Zeeland 2003

De Forensenregeling kent een vergoeding of tegemoetkoming in de kosten van het woon-werkverkeer voor medewerkers, die 10 kilometer of verder van hun werkplaats wonen. Volgens de regeling bestaat aanspraak op een volledige vergoeding van de gemaakte kosten bij gebruik van het openbaar vervoer en op een beperkte tegemoetkoming in de reiskosten, indien gebruik wordt gemaakt van eigen vervoer. In het verslagjaar hebben 155 medewerkers van deze regeling gebruik gemaakt.

Daarnaast is aan medewerkers de mogelijkheid geboden om een belastingvrije kilometervergoeding te ontvangen voor het woon-werkverkeer. Vrijwel iedereen heeft hiervan gebruik gemaakt.

Deeltijd FPU

In 2014 werkte nog één medewerker van 55+ korter door gebruik te maken van deeltijd FPU. Van deeltijd FPU kan alleen gebruik worden door medewerkers die geboren zijn voor 1950. Het is mogelijk de levensloopregeling hiervoor in te zetten. Daarnaast bestaat voor medewerkers die geboren zijn na 1949, de mogelijkheid om gebruik te maken van het ABP Keuzepensioen. Hierbij kan gekozen worden voor zowel volledig als gedeeltelijk pensioen.

Werktijdverkorting van een half uur per dag voor medewerkers van 60 jaar en ouder

Indien men de leeftijd van 60 jaar heeft bereikt kan aanspraak worden gemaakt op een werktijdverkorting van een half uur per dag. Dit is bedoeld om de werkbelasting van de oudere werknemer te verminderen, deze regeling gold voorheen alleen voor medewerkers die voltijd werkten. Vanaf 2011 is dit ook voor deeltijders mogelijk. In totaal is hierin 2014 nog door één medewerker gebruik van gemaakt.

Arbeidsomstandigheden

Arbo dienstverlening

De provincie heeft, na een in 2014 afgeronde aanbestedingsprocedure, met ingang van 2015 opnieuw een contract afgesloten met de Arbo Unie tot 2018. Onder dit contract vallen het leveren van diensten o.a. in het kader van verzuim, re-integratiebegeleiding en bedrijfsmaatschappelijk werk. Over de eerste helft van 2014 heeft de bedrijfsarts een managementletter aangeleverd. Deze managementletter informeert over actuele ontwikkelingen op het gebied van arbeidsomstandigheden en geeft aanbevelingen voor verbetering daarvan. De managementletter is besproken met de directeur en de Ondernemingsraad.

In het tweede kwartaal van 2014 zijn leidinggevenden op basis van de nieuwe verzuimafspraken getraind in regie op verzuim en met name het omgaan met niet medisch gerelateerd verzuim en met de afspraken die gemaakt moeten worden in het kader van de Wet Verbetering Poortwachter (o.a. opstellen plannen van aanpak).

In de managementletter werd aangegeven dat leidinggevenden zich nog meer kunnen focussen op medewerkers die onder de Wet Verbetering Poortwachter (WVP) vallen en op preventie. De bedrijfsarts heeft aan de leidinggevenden eind 2014 een workshop voor leidinggevenden gegeven over het optimaal gebruik maken van de mogelijkheden die de Wet Verbetering Poortwachter biedt.

Preventie post-traumatische restklachten

In het eerste halfjaar van 2014 is tussen de bedrijfsarts en leidinggevende van afdeling Beheer en Onderhoud regelmatig contact geweest over (de werkzaamheden bij) fatale verkeersongevallen, ter voorkoming van posttraumatische verschijnselen bij medewerkers van de Provincie.

Vertrouwenspersonen

Medewerkers die zich slachtoffer voelen van seksuele intimidatie, pesten, discriminatie, agressie of geweld kunnen zich voor advies en ondersteuning wenden tot de vertrouwenspersonen ongewenst gedrag. Medewerkers die te maken krijgen met integriteitsschendingen kunnen zich wenden tot een vertrouwenspersoon integriteit. Na het vertrek van een aantal vertrouwenspersonen begin 2014 zijn twee nieuwe vertrouwenspersonen benoemd en deze hebben zich breed in de organisatie bij leidinggevenden en medewerkers geïntroduceerd. In totaal zijn er nu drie vertrouwenspersonen: twee specifiek voor ongewenst gedrag en een specifiek voor integriteit in combinatie met ongewenst gedrag.

In het kader van ongewenst gedrag is 1 gesprek gevoerd met een vertrouwenspersoon. In het kader van integriteit is ook 1 gesprek gevoerd. Deze gesprekken hebben niet geleid tot het indienen van een klacht bij de klachtencommissie.

Flexibel werken

Er is een start gemaakt met flexibel (plaats en tijdonafhankelijk) werken waarin middels een film, gemaakt door en voor collega's, aandacht is gevraagd voor de arbeidsomstandigheden. Daarnaast is vanaf april het 'klokken' afgeschaft, wat meer resultaat gericht werken betekent. Verder is er een pilot gedaan met mobile devices die in 2015 geëvalueerd zal worden.

Risico Inventarisatie en Evaluatie

Er is gestart met een update van de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RIE) aan de hand van de nieuwe organisatiestructuur. Hierin besteden we specifiek aandacht aan de arbeidsomstandigheden in de buitendienst.

Werkplekonderzoeken/arbomiddelen

In 2014 zijn door de arbocontactpersoon van de Provincie op verzoek van 24 medewerkers werkplekonderzoeken verricht naar aanleiding van klachten. Verder zijn 20 werkplekonderzoeken gehouden als "0-meting" o.a. voor nieuwe medewerkers en op verzoek van medewerkers om tot een optimale werkhouding te komen. Er zijn 6 werkplekonderzoeken gehouden door de ergonoom van de arbodienst. Op basis van de werkplekonderzoeken zijn verschillende arbo hulpmiddelen verstrekt, zoals een toetsenbord of een muis. Bij 32 medewerkers is een beeldschermbril aangemeten door de opticien.

Bedrijfsmaatschappelijk werk

In 2014 werd hulp en coaching geboden aan drie medewerkers

Bedrijfshulpverlening

Door veranderingen binnen de Provincie (vertrek medewerkers naar de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD) en het flexibel werken) was het in 2014 noodzakelijk om voor de BHV aanpassingen te doen. Om een verantwoorde veiligheidsdekking te behouden is de nadruk gelegd op een bredere BHV inzetbaarheid.

Naast de nodige oefeningen is voor de zomer de totale ontruiming van het Abdijcomplex gehouden. Wat hierbij opviel was dat het personeel goed gehoor geeft aan het ontruimingssignaal, de zogenaamde 'Slow Whoop'.

In 2014 zijn er 3 werkelijke calamiteiten geweest, 2 verbrandingen aan heet water en 1 persoon werd onwel. Deze calamiteiten zijn allen naar tevredenheid afgehandeld.

In 2015 zullen oefeningen in verschillende gebouwen worden gehouden en zal het personeel geïnformeerd worden over de werkwijze en opzet van de BHV. Zo blijft de bedrijfshulpverlening in ontwikkeling.

Integriteit

Sinds 2006 is in de Ambtenarenwet de verplichting opgenomen voor de overheidswerkgever om een gedragscode integriteit vast te stellen.

Integriteit is een belangrijke kerncompetentie van onze organisatie. Het is van groot belang dat de organisatie periodiek meegenomen wordt op het onderwerp integriteit en dat het onderwerp ook onder de aandacht gebracht wordt. Integriteit gaat over houding en gedrag, is slechts beperkt in regels te vatten en daarom is het belangrijk om het onderwerp bespreekbaar te maken en te houden.

In 2014 is het integriteitsbeleid verder aangescherpt. Er is een beleidskader integriteit opgesteld. Dit beleidskader is een samenvatting van wat wij als organisatie verstaan onder het begrip integriteit en welke acties wij hierop plegen. Ook wordt in het beleidskader verwezen naar de gedragscode en diverse regelingen die wij hiervoor hebben.

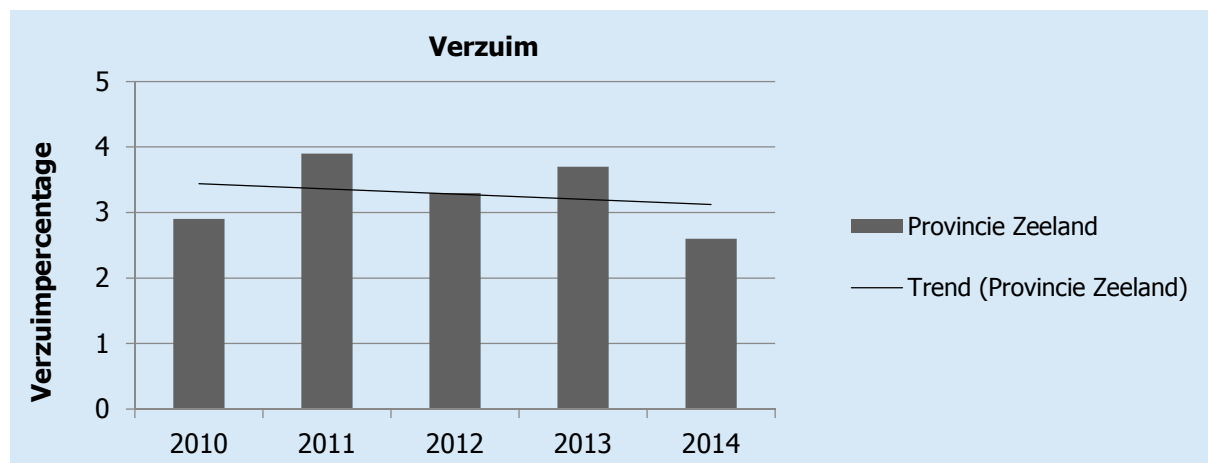
Door de toepassing van deze normen te monitoren c.q. te registreren leggen wij als werkgever tevens verantwoording af aan Provinciale Staten voor het gevoerde beleid.

In 2014 zijn geen nevenfuncties gemeld die openbaar gemaakt zouden moeten worden (vanaf salarisschaal 13).

Verder is één verklaring omtrent het gedrag (VOG) aangevraagd en verkregen en hebben 9 medewerkers de ambtseed- of belofte afgelegd.

Verzuim

Het gemiddelde verzuim is ten opzichte van 2013 met 1,1 gezakt naar een percentage van 2,6. Hieronder wordt geven wij de trend van de verzuimpercentages van de afgelopen vijf jaar van de organisatie weergegeven.

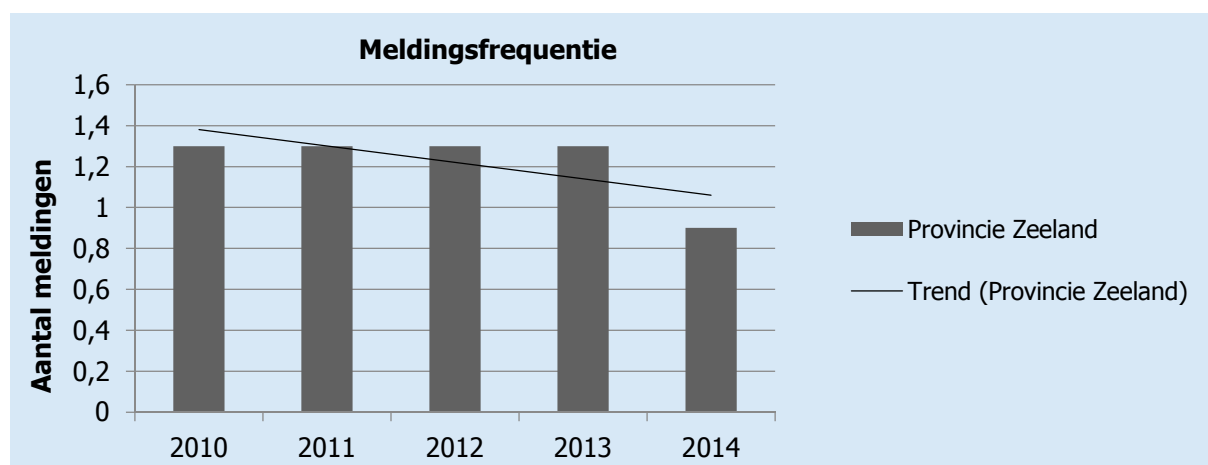

In onze provincie is het verzuimpercentage onder vrouwen ten opzichte van 2013 met 2,1 gedaald tot 4. Het verzuim onder mannen is met 0,5% gedaald naar 1,7%.

De gemiddelde verzuimduur bij vrouwen is ten opzichte van 2013 met 1,2 dag gedaald naar 9,2 dagen per jaar. Bij mannen is een stijging van 2,3 dag te zien naar 9,1 dagen over het jaar 2014.

Het aantal verzuimmeldingen per jaar is onder het vrouwelijk personeel gedaald tot 1,1 dat geeft een daling van 0,4 te zien ten opzichte van 2013. Bij het mannelijk personeel is het aantal meldingen ten opzichte van 2013 met 0,5 gedaald naar 0,6 meldingen. Het totaal aantal verzuimmeldingen is van 1,3 in de voorgaande vier jaren gedaald naar 0,9 melding over 2014.

Hieronder treft u de trend van de meldingsfrequentie van de afgelopen vijf jaar van de provincie aan.

Verbaannorm

De Verbaannorm geeft een indicatie van het haalbare verzuimniveau in de organisatie, afgezet tegen het ingeschatte, haalbare verzuim in heel Nederland. De Verbaannorm maakt hiervoor gebruik van twee belangrijke variabelen: de leeftijd verdeeld in vijf klassen en het functieniveau verdeeld in vijf klassen. Om een betrouwbare norm te krijgen, moet de groep die wordt gemeten uit tenminste 50 personen bestaan. Omdat een aantal organisatie onderdelen te klein zijn om een vergelijking te kunnen maken met de norm en het samenvoegen hiervan geen relevante informatie oplevert is ervoor gekozen om alleen het verzuimpercentage van de Provincie in totaal, zijnde 2,6 af te zetten tegen de geldende Verbaannorm van 4,1. Het verzuimpercentage blijft onder de norm, maar er blijft aandacht voor verzuimpreventie en -begeleiding.

Medezeggenschap

Ondernemingsraad

De ondernemingsraad (OR) is het inspraak- en medezeggenschapsorgaan binnen de provincie. De OR bestaat uit werknemers die namens het personeel overleg voeren met de werkgever over het ondernemingsbeleid en de personeelsbelangen. In de Wet op de ondernemingsraden (WOR) zijn de rechten en plichten van de OR vastgelegd. Afhankelijk van het type van beleidsbesluit heeft de OR het recht een rol te spelen in de besluitvorming. Dit recht komt met name tot uitdrukking in de volgende vier vormen:

1. Overlegrecht

De OR voert overleg met de werkgever over 'aangelegenheden betreffende de onderneming'. De werkgever deelt mee welke belangrijke besluiten hij voorbereidt over financiën of de organisatie en spreekt met de OR af wanneer en hoe de OR in de besluitvorming wordt betrokken. In 2014 heeft 9 keer een overlegvergadering plaatsgevonden waarin de OR en de werkgever de algemene gang van zaken van de onderneming hebben besproken. Elke overlegvergadering wordt voorbereid door de voorzitter en secretaris van de OR met de provinciesecretaris.

2. Adviesrecht

Wanneer er besluiten met belangrijke financiële, economische en/of organisatorische gevolgen voor de onderneming worden genomen, is het voor de ondernemer verplicht om door middel van een adviesaanvraag advies in te winnen bij de OR. In 2014 zijn 5 adviesaanvragen door de OR behandeld.

3. Instemmingsrecht

In het geval er besluiten met een directe betrekking tot personele regelingen worden genomen dient de ondernemer instemming te hebben van de OR voordat het besluit ten uitvoer kan worden gebracht. In 2014 zijn 3 instemmingsverzoeken ontvangen en afgehandeld.

4. Initiatiefrecht

Het is voor de OR mogelijk om de ondernemer voorstellen te doen over zaken die de onderneming betreffen. In 2014 is hier geen gebruik van gemaakt.

In het jaar 2014 hebben de instemmings- en adviesaanvragen zich voornamelijk toegespitst op het vlak van personeel en organisatie. Nieuwe regelingen en aanpassingen van bestaande regelingen om naast een concrete wijziging van de structuur ook het werken in een nieuwe organisatie te faciliteren. Verder is advies gevraagd en gegeven inzake de regeling ambtelijke organisatie, waarin rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van diverse functionarissen en gremia worden beschreven.

Ten behoeve van actuele onderwerpen zijn regelmatig sprekers uitgenodigd in de vergaderingen van de OR om ingediende stukken toe te lichten en vragen van de OR te beantwoorden. Dit betrof medewerkers van de provincie, maar ook externen zoals de bedrijfsarts. De raad telt aan het eind van 2014 elf leden.

Werktijdenregeling

Eind 2013 is de vernieuwde werktijdenregeling ter instemming voorgelegd aan de OR. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken is onder meer in samenwerking met de afdeling P&O een informatiebijeenkomst georganiseerd. De werktijdenregeling kende een doorloop naar 2014, waarbij uiteindelijk in april 2014 de definitieve instemmingsbrief is uitgegaan. Afsproken is dat de regeling na een jaar geëvalueerd zal worden.

Overleg en vertegenwoordigingen

De OR was in 2014 vertegenwoordigd in de Projectgroep medewerkersonderzoek, de Projectgroep integriteit en de Commissie vertrouwenspersonen. Daarnaast sluit de OR ook aan bij het landelijk overleg voor provinciale ondernemingsraden (PROVOR) en het Zeeuws Platform. Tevens wordt regelmatig gevraagd aan de OR om vooraf mee te denken bij het opstellen van regelingen en andere zaken die het personeel betreffen, voor 2014 gaat het daarbij o.a. om de aanbesteding van de ARBO dienst en de Arbo risico-inventarisatie en evaluatie (RIE).

Achterban

De OR informeerde de medewerkers via de "Nieuwsbrief OR", waarbij de uitgebrachte advies of instemmingsbesluiten werden bijgesloten. Over geheel 2014 zijn zes algemene nieuwsbrieven uitgegeven. Aanvullend werden, na vaststelling, de verslagen van de vergaderingen op intranet geplaatst. Bij dossiers met een grote impact zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd, waardoor een onderwerp in breed verband besproken kon worden. In 2014 is er, tezamen met de afdeling P&O, één bijeenkomst georganiseerd met betrekking tot de werktijdenregeling.

Kwaliteitshandvest dienstverlening 2014

Inleiding

De kwaliteit van de provinciale dienstverlening wordt in deze paragraaf getoetst aan de wettelijke (behandel-)termijnen van onder meer bezwaarschriften, klachten, vergunning- en subsidieaanvragen, zoals die staan vermeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De mate waarin de Provincie er in 2014 in is geslaagd zich te houden aan deze behandeltermijnen wordt, waar mogelijk vergeleken met de prestaties op dit vlak in eerdere jaren. In enkele gevallen wordt tevens ingegaan op de oorzaken van termijnoverschrijdingen en aangegeven of een termijnoverschrijding door of buiten schuld van de Provincie heeft plaatsgevonden. De Provincie geeft sinds 2011 aandacht aan haar kwaliteit van dienstverlening, namelijk met de introductie van een kwaliteitshandvest. In het handvest staan de basis servicenormen voor onze dienstverlening, zoals telefonische bereikbaarheid, beantwoording van e-mails en de afhandeling van klachten, vergunningen, subsidies en facturen.

In 2014 is de RUD Zeeland van start gegaan. Deze organisatie voert sinds 1-1-2014 taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor onderdelen van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Wet milieubeheer. Voorheen werd over een deel van deze taken gerapporteerd middels deze rapportage. De RUD rapporteert vanaf 2014 zelfstandig over de dienstverlening welke binnen haar takenpakket vallen. Het vertrek van RUD-taken heeft daarnaast invloed gehad op de omvang van dienstverlening binnen de provinciale organisatie.

Beeld van onze prestaties op de servicenormen in het kwaliteitshandvest Provincie Zeeland over de periode van 1 januari tot en met 31 december 2014:

Overzicht prestaties 2014 ten opzichte van de servicenorm.

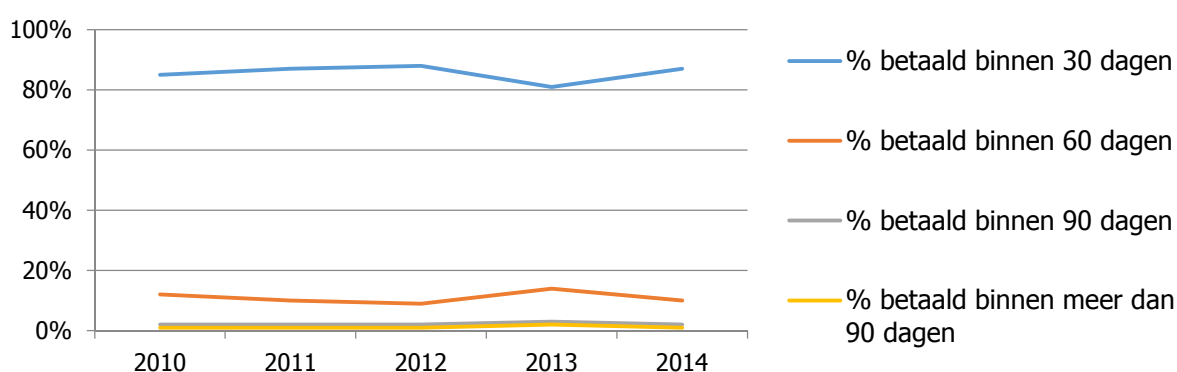
Afhandeling van facturen en vorderingen

Voor de termijn waarbinnen facturen en vorderingen dienen te worden afgehandeld is een provinciale norm gesteld van 30 dagen, waarbij gerekend wordt vanaf de factuurdatum. In 2014 zijn 8.907 facturen ontvangen en zijn 758 vorderingen afgehandeld.

Dit zijn ongeveer 2750 facturen minder dan in 2013 en 250 vorderingen minder dan in 2013. In onderstaande tabel staat welk percentage van de facturen en vorderingen binnen de provinciale norm is behandeld.

Facturen	2012	2013	2014
% betaald binnen 30 dagen	88% (10.035)	81% (9.427)	87% (7.749)
% betaald binnen 60 dagen	9% (1.026)	14% (1.629)	10% (891)
% betaald binnen 90 dagen	2% (228)	3% (349)	2% (178)
% betaald binnen meer dan 90 dagen	1% (114)	2% (233)	1% (89)

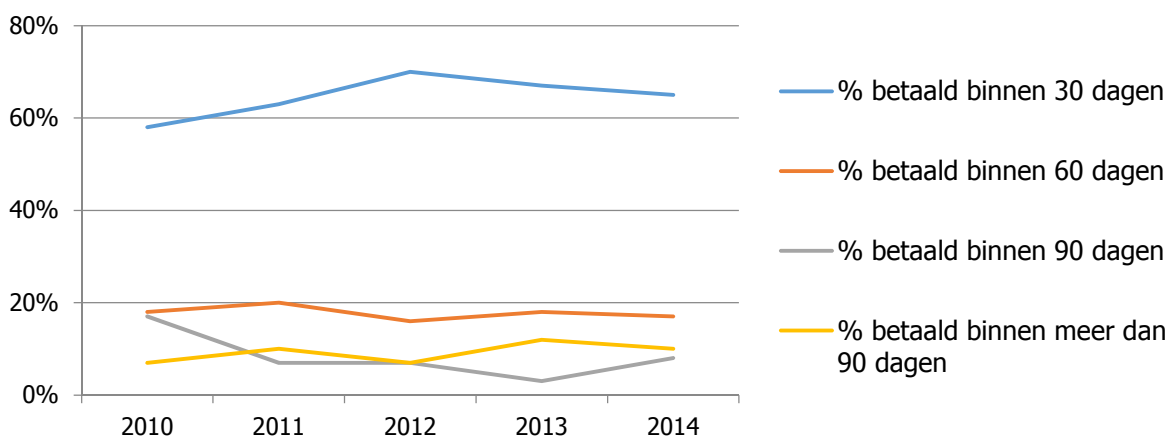
Overzicht afhandeling facturen.

Overzicht afhandeling facturen.

Vorderingen	2012	2013	2014
% betaald binnen 30 dagen	70% (785)	67% (675)	65% (493)
% betaald binnen 60 dagen	16% (179)	18% (181)	17% (129)
% betaald binnen 90 dagen	7% (78)	3% (30)	8% (61)
% betaald binnen meer dan 90 dagen	7% (78)	12% (121)	10% (76)

Overzicht afhandeling vorderingen.

Overzicht afhandeling vorderingen.

De percentages voor afhandeling van de facturen vertonen een verbetering van van 6% ten opzichte van 2013. Het percentage afgehandelde vorderingen binnen de termijn is met 2% gedaald ten opzichte van 2013.

Afhandeling van bezwaarschriften

De totale werkvoorraad aan bezwaarschriften op 1 januari 2014 bedroeg 19 bezwaarschriften.

In 2014 zijn 34 bezwaarschriften ingediend. Er zijn 20 bezwaren ingetrokken en er zijn 17 beslissingen op bezwaar genomen. Drie van deze 17 beslissingen zijn buiten de termijn genomen, in 2 bezwaarprocedures zijn de redenen van termijnoverschrijding verschoonbaar. Veertien bezwaarschriften zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld.

	2012	2013	2014
Werkvoorraad op 1 januari 2011	19	34	19
Aantal ingediende bezwaarschriften	70	57	34
Aantal bezwaarschriften doorgezonden	0	2	0
Aantal bezwaarschriften ingetrokken door indiener	25	30	20
Totaal:	64	59	14
Aantal bezwaarschriften afgehandeld binnen de wettelijke termijn	22	22	14
Aantal bezwaarschriften afgehandeld buiten de wettelijke termijn	10	18	3
Behandeling uitgesteld met instemming bezwaarmaker	10	12	0
Buiten termijn maar verschoonbaar	7	6	2
Buiten termijn en niet verschoonbaar	2	5	1
Buiten termijn combinatie verschoonbaar / niet verschoonbaar	1	7	0
Aantal beslissingen op bezwaar	32	40	17
Werkvoorraad op 1 januari 2012	34	19	16

Overzicht afhandeling bezwaarschriften.

Drie bezwaarschriften zijn buiten de wettelijke termijn afgehandeld. Op een totaal van 17 (14 + 3) bezwaarschriftenprocedures komt dit neer op 18 procent. In 2013 werd er bij 18 van in totaal 40 bezwaarprocedures de wettelijke termijn overschreden. Dit is 45 procent. In 2012 bedroeg het percentage nog 31%.

Oorzaken termijnoverschrijdingen

Net als vorig jaar is ook dit jaar gekeken in hoeverre deze termijnoverschrijdingen al dan niet hebben plaatsgevonden door schuld van de provincie. Hieronder wordt een analyse van de oorzaken van deze overschrijdingen gegeven.

Uitstel

Als een uitstel van behandeling van het bezwaarschrift met instemming van de bezwaarmaker plaatsvindt, vindt formeel weliswaar overschrijding van de wettelijke beslistermijn plaats, maar is geen sprake van verwijtbaarheid en deze zaken mogen dan ook worden beschouwd als zijnde tijdig afgehandeld.

Verschoonbaar en niet-verschoonbaar

Er zijn vele redenen waarom de behandeling van een bezwaarschrift langer dan de wettelijke termijn van 18 weken kan duren. Van het totaal aantal zaken dat buiten de wettelijke termijn is afgehandeld, is onderzocht in hoeverre dit te wijten is aan het bestuursorgaan, de commissie bezwaarschriften, de bezwaarmaker of aan een combinatie van deze partijen.

Termijnoverschrijdingen die hun oorzaak vinden in de complexiteit van de zaak, het afwachten van onderzoeksgegevens, een verzoek om uitstel van de hoorzitting door bezwaarde, het aanhouden in afwachting van besluitvorming door een andere overheid acht de commissie verschoonbaar, dat wil zeggen vergeeflijk. Deze overschrijdingen mogen volgens de commissie worden genuanceerd.

Termijnoverschrijdingen wegens drukke werkzaamheden of andere prioriteiten van het bestuursorgaan of de commissie acht zij niet verschoonbaar. Daarnaast zijn er termijnoverschrijdingen waarbij meer dan één oorzaak aan te wijzen is.

In totaal zijn in 2014 3 bezwaarschriften niet tijdig afgehandeld. Hieronder treft u een onderverdeling van de oorzaken:

Verschoonbaar (2 bezwaarprocedures):

Oorzaken:

- Vertraging in besluit op bezwaar vanwege complexiteit van de zaak; en
- Hoorzitting later gepland in verband met gecombineerde behandeling met andere zaken en complexiteit in de advisering, te wijten aan de commissie bezwaarschriften.

Niet verschoonbaar (1 bezwaarprocedure):

Oorzaken:

- Vertraging in opstellen verweerschrift vanwege kerstreces.

Afhandeling van administratieve beroepschriften

Evenals de voorgaande drie jaren zijn in 2014 geen beroepschriften ingediend.

	2010	2011	2012	2013	2014
Werkvoorraad op 1 januari	2	2	2	0	0
Aantal ingediende administratieve beroepschriften	1	0	0	0	0
Aantal administratieve beroepschriften doorgezonden	0	0	0	0	0
Aantal administratieve beroepschriften ingetrokken door indiener	0	0	2	0	0
Totaal:	3	2	0	0	0
				0	0
Gehanteerde wettelijke termijn in weken	16+10	16+10	16+11	16+11	16+11
Aantal administratieve beroepschriften afgehandeld binnen de wettelijke termijn	1	0	0	0	0
Aantal administratieve beroepschriften afgehandeld buiten de wettelijke termijn	0	0	0	0	0
Aantal beslissingen op administratief beroep	1	0	0	0	0

Overzicht afhandeling administratieve beroepschriften.

Bejegeningklachten

Iedereen kan over de wijze waarop hij door een bestuursorgaan is behandeld een klacht indienen. Deze zogenaamde bejegeningklacht moet worden ingediend bij het bestuursorgaan waarover geklaagd wordt. Het bestuursorgaan dient te zorgen voor een behoorlijke behandeling van de klacht.

	2010	2011	2012	2013	2014
Werkvoorraad op 1 januari	1	0	0	0	0
Aantal ingediende klachten	6	2	3	0	1
Aantal klachten doorgezonden	0	0	1	0	0
Aantal klachten direct ingetrokken	0	0	1	0	0
Aantal klachten afgedaan door / ingetrokken na bemiddeling vakafdeling	3	2	0	0	1
Totaal:	4	0	1	0	0
Gehanteerde wettelijke termijn in weken	10+4	10+4	10+4	10+4	10+4
Aantal klachten afgehandeld binnen de wettelijke termijn	3	1	1	0	0
Aantal klachten afgehandeld buiten de wettelijke termijn	1	1	0	0	0
Aantal beslissingen op klachten / anderszins afgehandelde klachten	4	2	1	0	0

Overzicht afhandeling bejegeningssklachten.

In 2014 is 1 bejegeningssklacht ingediend. Deze klacht is afgedaan/ingetrokken na bemiddeling door de vakafdeling.

Ingebrekestellingen

In 2014 zijn 7 ingebrekestellingen ontvangen. De behandeling was als volgt:

- 1 ingebrekestelling werd om tactische redenen niet in behandeling genomen;
- 1 ingebrekestelling werd afgewezen omdat deze prematuur was;
- 1 ingebrekestelling werd doorgezonden naar een andere instantie omdat GS niet bevoegd was;
- 1 ingebrekestelling was terecht. Er werd een dwangsom van 550 euro toegekend. Een herhaalde ingebrekestelling werd afgewezen;
- 3 ingebrekestellingen betroffen zaken waarin al tijdig was beslist. Er waren geen dwangsommen verschuldigd.

Het aantal ingebrekestellingen is ten opzichte van 2013 sterk afgenomen. Er werden toen collectief ingebrekestellingen ingediend. Als de collectieve ingebrekestellingen als één worden meegeteld, bedroeg het aantal ingebrekestellingen in totaal 11 (8 afzonderlijk en 3 collectief). Het betreft dan een daling van 11 naar 7.

Bemiddelingsverzoeken

Een andere manier om eventuele misstanden onder de aandacht te brengen, is het verzoek om bemiddeling aan de Commissaris van de Koning. Hierbij gaat het om uiteenlopende zaken, niet alleen om vermeende onregelmatigheden. Aan deze verzoeken hangt geen wettelijke termijn. Vanzelfsprekend streeft de Commissaris van de Koning naar een zo spoedig mogelijke afhandeling van deze verzoeken.

Bemiddelingsverzoeken	Aantal bemiddelings-verzoeken 2012	Aantal bemiddelings-verzoeken 2013	Aantal bemiddelings-verzoeken 2014
Handelen overheid	17	14	12
Openbare Orde en Veiligheid	1	0	0
Immigratievraagstuk	1	0	0
Handelen provincie	5	2	2
Overig	7	3	0
Totaal	31	19	14

Overzicht aantal bemiddelingsverzoeken.

De indieners van de bemiddelingsverzoeken ontvangen altijd bericht, tenzij het gaat om anonieme verzoeken. Wanneer de problematiek die door de indieners werd aangekaart door de Commissaris van de Koning van dien aard werd geacht dat zij zich nader wilde informeren, is binnen de provincie of bij andere overheden relevante informatie ingewonnen bij de betreffende instantie. Hoewel de ambtsinstructie de Commissaris van de Koning niet in staat stelt om daadwerkelijk een oordeel te vellen, kan een verzoek om bericht en raad wel effect sorteren. Vaak wordt de zaak door een betrokken (overheids)instantie nog eens kritisch bekeken en soms leidt dit (alsnog) tot een tegemoetkoming aan een verzoek.

In 2014 zijn 14 bemiddelingsverzoeken aan de Commissaris van de Koning ontvangen. In de jaren 2011, 2012 en 2013 waren dit er respectievelijk 41, 31 en 19.

Afhandeling vergunningaanvragen

Vergunningaanvragen zijn getoetst aan de mate waarin hun afhandeling binnen of buiten de wettelijke termijn heeft plaatsgevonden.

Soort vergunning	Aantal afgehandelde aanvragen	Afgehandeld binnen wettelijke termijn	Afgehandeld buiten wettelijke termijn
Natuurbeschermingswet	42 (52)	39 (52)	3 (0)
Snijden zeegroenten	707 (580)	707 (580)	0 (0)
Totaal	749 (632)	746 (632)	3 (0)

Overzicht afhandeling vergunningaanvragen (tussen haakjes de aantallen uit 2013).

Afhandeling Bestemmingsplannen (Wet RO)

De monitoring bestemmingsplanprocedures bestaat vanaf 2011 uit drie onderdelen, te weten de procedures:

- Voorontwerp Bestemmingsplan;
- Ontwerpbestemmingsplan en;
- Vastgestelde bestemmingsplannen.

Alle procedures zijn – net als voorgaande jaren – op tijd afgehandeld.

Jaar 2014	Aantal afgehandelde aanvragen	Afgehandeld binnen de wettelijke termijn	Afgehandeld buiten de wettelijke termijn
Voorontwerp bestemmingsplan	65	100%	0%
Ontwerp bestemmingsplan	86	100%	0%
Vastgesteld bestemmingsplan	95	100%	0%

Overzicht afhandeling Bestemmingsplannen

Afhandeling Ontheffingen

In 2014 zijn de aanvragen voor ontheffingen (o.g.v. de hieronder genoemde regelgeving) in 99% procent van de gevallen binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Dit is een 3% verbetering met het niveau in 2013.

Soort ontheffing	Aantal afgehandelde aanvragen		Afgehandeld binnen wettelijke termijn		Afgehandeld buiten wettelijke termijn	
Flora en faunawet	55	(49)	54	(47)	1	(2)
Voertuigreglement	92	(65)	92	(65)	0	(0)
Adviesaanvragen via TET	442	(458)	442	(458)	0	(0)
Wegenverordening	34	(27)	34	(27)	0	(2)
Ontheffingen wegenverkeerswet	89	(47)	89	(47)	0	(0)
Ontrekking weg aan de openbaarheid	3	(6)	3	(6)	0	(0)
Waterverordening	22	(19)	22	(19)	0	(0)
Verzoek om nadeelcompensatie	6	(4)	0	(4)	0	(0)
Provinciale Milieuverordening (PMV)	12	(9)	12	(9)	0	(0)
Provinciale Ruimtelijke Verordening	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Totaal	755	(684)	754	(682)	1	(4)

Overzicht afhandeling ontheffingen (tussen haakjes de aantallen uit 2013).

Afhandeling Subsidies

Uit de tabel blijkt dat van de onderstaande subsidieaanvragen 89% procent binnen de daarvoor geldende termijn is afgehandeld. Dit is een lichte daling ten opzichte van het niveau van 2013 (92%).

Soort subsidieaanvraag	Aantal afgehandelde aanvragen	Afgehandeld binnen wettelijke termijn	Afgehandeld buiten wettelijke termijn
Plattelandsontwikkelingsprogramma	24	23	1
Provinciale topsportevenementen	26	26	0
Duurzame ontwikkeling	1	1	0
Op-Zuid (cofinanciering)	0	0	0
Onderwijs + Kennisinfrastructuur	16	16	0
Economische agenda Vrijetijdseconomie	7	6	1
Economische agenda Landbouw	6	6	0
Economische agenda Visserij	11	7	4
Economische agenda Biobased Economy	5	5	0
Energie en Klimaat (Greendeal)	1	1	0
Herstructurering bedrijven terreinen	5	5	0
Goederenvervoer	3	3	0
Zonnepanelen erop, asbest eraf	53	53	0
Infrastructuur subsidies (BDU)	23	0	23
Buurtbusprojecten	5	5	0
Verkeersveiligheid	41	41	0
Programma cultuureducatie	8	6	2
Amateurkunst	6	4	2
Regio arrangementen	28	18	10
Archeologie	2	2	0
Restauratie Rijksmonumenten	11	11	0
Organisaties Cultureel Erfgoed	20	20	0
Cultureel erfgoed overig	9	9	0
Festivals	13	8	5
Professionele podium kunsten	13	7	6
Beeldende kunst	3	2	1
Incidentele cultuur subsidies	7	7	0
Draaipremie Molens	68	68	0
Jeugdzorg	9	9	0
Integraal Jeugdbeleid	3	2	1
Jaarplan Soortenbescherming	12	12	0
Natuurbeheer	9	9	0
Provinciale Impuls Wonen	60	60	0
Integrale Kostensubsidies	22	21	1
Totaal	530	473	57

Overzicht afhandeling subsidieaanvragen.

Voor de BDU-subsidies geldt dat de verzameling van 18 aanvragen die behandeld zijn in 2012 een overschrijding hebben van de behandeltermijn. De besluitvorming door Gedeputeerde Staten heeft tijdig plaatsgevonden, echter de verdere interne afhandeling is buiten de termijn gelopen. Een aantal subsidieaanvragen in relatie tot de cultuurnota heeft vertraging opgelopen vanwege de verlate vaststelling van deze nota.

Telefonische bereikbaarheid

De servicenorm van de Provincie Zeeland ten aanzien van de telefonische bereikbaarheid is dat binnen 30 seconden de telefoon opgenomen wordt.

Alle inkomende telefoonoproepen die binnenkomen op de centrale en de tijd van beantwoording worden per uur geregistreerd. In onderstaande tabel zijn de gegevens over 2014 weergegeven.

Tijd periode	Beantwoorde oproepen	Beantwoord binnen 15 sec	Beantwoord binnen 30 sec	Beantwoord binnen 45 sec
8:00 - 9:00	3.228	58%	78%	87%
9:00 - 10:00	9.084	61%	78%	88%
10:00 - 11:00	10.084	61%	79%	88%
11:00 - 12:00	10.876	62%	79%	89%
12:00 - 13:00	6.333	60%	78%	88%
13:00 - 14:00	8.540	53%	73%	86%
14:00 - 15:00	9.139	60%	77%	87%
15:00 - 16:00	8.509	57%	74%	85%
16:00 - 17:00	6.388	54%	72%	83%
Totaal / gemiddeld	72.181	58%	76%	87%

Overzicht telefonische bereikbaarheid.

Verklaring topinkomens bij gesubsidieerde instellingen

Op basis van artikel 5 van de Algemene subsidieverordening Zeeland 2013 is de Provincie Zeeland verplicht om de afwijkingen van de topinkomensnorm te publiceren in de jaarrekening.

In de jaarrekening over 2013 was reeds aangegeven dat de toenmalig gehanteerde topinkomensnorm enkele tekortkomingen kende en dat middels een statenvoorstel een wijziging van artikel 5, de provinciale topinkomensnorm, aan provinciale staten ter besluitvorming zou worden voorgelegd.

De wijziging van de provinciale topinkomensnorm had betrekking op de berekening van het normbedrag en de berekening van de salarissen van de betreffende bestuurders, directeuren of medewerkers. Aansluitend is ook rekening gehouden met de uitspraak van de rechter in de zaak van de gemeente Eindhoven over het toepassen van een decentrale topinkomensnorm.

In de PS-vergadering van 14 maart 2014 is de wijziging van de Algemene subsidieverordening Zeeland 2013 aangaande artikel 5, de provinciale topinkomensnorm, door PS aangenomen.

Met de wijziging van de provinciale topinkomensnorm in de Algemene subsidieverordening Zeeland 2013 wordt er zorg voor gedragen dat de provinciale subsidies niet worden besteed aan salarissen hoger dan de norm voor topinkomens. Er wordt geen subsidie verleend voor activiteiten waarbij de subsidie of een deel daarvan direct of indirect wordt besteed aan de bezoldiging van directeuren, bestuurders of medewerkers, dan wel interim-functionarissen werkzaam bij de instelling van wie de bezoldiging meer bedraagt dan € 178.540,--.

Over geheel 2014 hebben zich geen afwijkingen van artikel 5, de provinciale topinkomensnorm, voorgedaan.

LVA Lijst van Afkortingen

ADRZ	Admiraal de Ruyter Ziekenhuis
AMK	Algemeen Meldpunt Kindermishandeling
AvA	Algemene vergadering van Aandeelhouders
BBL	Bureau Beheer Landbouwgronden
BBS	Boombeheerssysteem
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten
BDU	Brede Doeluitkering
BIJ12	Uitvoeringsorganisatie 12 provincies
BJZ	Bureau Jeugdzorg Zeeland
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOS	Beheers- en Onderhoudsysteem
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
CLRAE	Raad van Europa
CMS	Contentmanagementsysteem
CPMR	Conferentie van Perifere en Maritiem Regio's
CROW	Centrum voor Regelgeving in de Grond-, Water-, en Wegenbouw
DCMR	Gemeenschappelijke Regeling Milieudienst Rijnmond
DEESD	Duurzame Energielandschappen en (bodem)ecosysteemdiensten Schouwen-Duiveland
DLG	Dienst Landelijk Gebied
EA	Economische Agenda 2013-2015
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EGTS	Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EIZ	NV Economisch Impuls Zeeland
FES	Fonds Economische Structuurversterking
FIKS	Fietsknooppuntensysteem
GDO	Garantie- en dienstverleningsovereenkomst
GDV	Grootschalige Detailhandelsvoorzieningen
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGOR	Gewest Grondwater en Oppervlaktewater Regiem
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GPS	Global Positioning System
GROS	Taskforce Grensoverschrijdende samenwerking
GWO	Gemeenschappelijke Werkorganisatie
HNP	Huis Nederlandse Provincies
IBT	Interbestuurlijk Toezicht
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied
IPO	Interprovinciaal Overleg
IPPC	Integrated Pollution and Prevention
KKS	Kanaal Kruising Sluiskil

KPI	Kritische Prestatie Indicatoren
KRW	Kaderrichtlijn Water
LAW	Lange Afstands Wandelpad
M&O	Misbruik en Oneigenlijk gebruik
MC	Mobiliteitscentrum
MER	Milieueffectrapportage
MIRG	Maritime Incident Respons Groups
MKB	Midden -en kleinbedrijf
MRB	Motorrijtuigen belasting
N2000	Natura 2000
NAR	Non Activiteitsregeling
NPW	Natuur Pakket Westerschelde
NWE	Noord-West Europa programma
OEM	Overige Eigen Middelen
OP-Zuid	Operationeel Programma Zuid-Nederland
OV	Openbaar Vervoer
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PDV	Perifere Detailhandelsvoorzieningen
PGS	Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen
PIW	Provinciale Impuls Wonen
POAZ	Provinciale Onderzoeksagenda Archeologie Zeeland
POP	Plattelandsontwikkelingsprogramma
PPS	Privaatrechtelijke Publiekrechtelijke Samenwerking
PS	Provinciale Staten
PSD	Provinciale Stoomboot Diensten
PSO	Provinciale Service Organisatie
PVVP	Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
RIBIZ	Regionale Informatiebank Bedrijven en Instellingen Zeeland
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
ROP	Restauratie Opleidingsproject
ROVZ	Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
RvC	Raad van Commissarissen
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWS	Rijkswaterstaat
SAZ	Samenwerking Afvalketen Zeeland
SCEZ	Stichting Cultureel Erfgoed
SiSa	Single Informatie Single Audit
SNL	Subsidieregeling Natuur en Landschap
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SPV	Special Purpose Vehicle
SR	Scheldemondraad
TEU	Twenty-feet Equivalent Unit
TNO	Nederlandse Organisatie voor Toegepast-Natuurwetenschappelijk Onderzoek
TSD	Transitiecommissie Sociaal Domein

UCR	University College Roosevelt
UvW	Unie van Waterschappen
VEVO	Verkeerseducatie Voortgezet Onderwijs
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VRZ	Veiligheidsregio Zeeland
VTH	Vergunning Toezicht Handhaving
vgb	verklaring van geen bezwaar
VZG	Vereniging Zeeuwse Gemeenten
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WB21	Waterbeheer 21ste eeuw
WILG	Wet Inrichting Landelijk Gebied
WNT	Wet Normering Topinkomens
WSJG	Waarstaatjegemeente.nl
WST	NV Westerschelde Tunnel
WUR	Wageningen Universiteit en Research Center
WVEG	Werkgemeenschap van Europese grensgebieden
ZB	Zeeuws Bibliotheek
ZIDS	Zeeuws Informatie Distributie Systeem
ZKF	Zeeuws Klimaatfonds
ZMf	Zeeuwse Milieufederatie
ZSP	Zeeland Seaports
ZVL	Zeeuws Verkeersveiligheidslabel